

«Αυτές οι ιστορίες γράφτηκαν
για να δείξουν ένα δρόμο.
Να βρεθεί το διαμάντι που κρύβεται μέσα τους,
είναι δουλειά του καθενός από εμάς.»

Ο ΑΛΥΣΟΔΕΜΕΝΟΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ

«ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ» του είπα. «Δεν μπορώ!»

«Σίγουρα:» με ρώτησε αυτός

«Ναι. Πολύ θα ήθελα να μπορούσα να σταθώ μπροστά
της και να της πω τι νιώθω ... Ξέρω, όμως, ότι δεν μπορώ.»

Ο Χοντρός κάθισε σαν το Βούδα πάνω σ' εκείνες τις φρι-
χτές μπλε πολυθρόνες του γραφείου του. Χαμογέλασε, με κοί-
ταξε στα μάτια και, χαμηλώνοντας τη φωνή όπως έκανε κάθε
φορά που ήθελε να τον ακούσουν προσεκτικά, μου είπε:

«Να σου πω μια ιστορία ... »

Και χωρίς να περιμένει να συμφωνήσω, ο Χόρχε άρχισε
να αφηγείται.

Όταν ήμουν μικρός μου άρεσε πολύ το τσίρκο, και στο τσίρκο
μου άρεσαν πιο πολύ τα ζώα. Μου έκανε τρομερή εντύπωση ο
ελέφαντας που, όπως έμαθα αργότερα, είναι το αγαπημένο ζώο
όλων των παιδιών. Στην παράσταση, το θεόρατο ζώο έκανε επί-
δειξη του τεράστιου βάρους του, του όγκου και της δύναμής του ...
Ομως μετά την παράσταση και λίγο προτού επιστρέψει στη σκη-
νή, ο ελέφαντς στεκόταν δεμένος συνεχώς σ' ένα μικρό ξύλο
μπηγμένο στο έδαφος. Μια αλυσίδα κρατούσε φυλακισμένα τα
πόδια του.

Ωστόσο, το ξύλο ήταν αληθινά μικροσκοπικό κι έμπαινε σε
ελάχιστο βάθος μέσα στο έδαφος. Μολονότι η αλυσίδα ήταν χο-
ντρή και ισχυρή, μου φαινόταν ολοφάνερο ότι ένα ζώο που μπο-
ρεί να ξεριζώσει δέντρα με τη δύναμή του, θα μπορούσε εύκολα
να λυθεί και να φύγει.

Το θεωρούσα αληθινό μυστήριο.

Μα τι τον κρατάει;

Γιατί δεν το σκάει;

Όταν ήμουν πέντε ή έξι ετών πίστευα ακόμα στη σοφία των μεγάλων. Ρώτησα τότε κάποιον δάσκαλο, τον πατέρα μου ή ένα θείο μου, για το μυστήριο του ελέφαντα. Κάποιος μου εξήγησε ότι ο ελέφαντας δεν το έσκαζε γιατί ήταν δαμασμένος.

Έκανα τότε την προφανή ερώτηση: «Κι αφού είναι δαμασμένος, γιατί τον αλυσοδένουν;»

Δεν θυμάμαι να πήρα κάποια ικανοποιητική απάντηση. Με τον καιρό, ξέχασα το μυστήριο του ελέφαντα με το παλούκι, και το θυμόμουν μόνο όταν βρισκόμουν με κάποιους που είχαν αναρωτηθεί κάποτε πάνω στο ίδιο θέμα.

Πριν από μερικά χρόνια ανακάλυψα -ευτυχώς για μένα-, ότι κάποιος είχε αρκετή σοφία ώστε ν' ανακαλύψει την απάντηση.

Ο ελέφαντας του τσίρκου δεν το σκάει γιατί τον έδεναν σ' ένα παρόμοιο παλούκι από τότε που ήταν πολύ, πολύ μικρός.

Έκλεισα τα μάτια και φαντάστηκα τον νεογέννητο ανυπεράσπιστο ελέφαντα δεμένο στο παλούκι. Είμαι βέβαιος ότι τότε το ελεφαντάκι είχε σπρώξει, τραβήξει και ιδρώσει πασχίζοντας να λευτερωθεί μα, παρ' όλες τις προσπάθειές του, δεν τα είχε καταφέρει, γιατί εκείνο το παλούκι ήταν πολύ γερό για τις δυνάμεις του.

Φαντάστηκα ότι θα κοιμόταν εξαντλημένο και την επόμενη μέρα θα προσπαθούσε ξανά, και τη μεθεπόμενη το ίδιο ... Ώσπου, μια μέρα, μια φρικτή ημέρα για την ιστορία του, το ζώο θα παραδεχόταν την αδυναμία του και θα υποτασσόταν στη μοίρα του. Αυτό: ο πανίσχυρος και θεόρατο ελέφαντα που βλέπουμε στο τσίρκο δεν το σκάει γιατί νομίζει ότι δεν μπορεί, ο δυστυχής. Η ανάμνηση της αδυναμίας; που ένιωσε λίγο μετά τη γέννησή του είναι χαραγμένη στη μνήμη του.

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Και το χειρότερο είναι ότι ποτέ δεν αμφισβήτησε σοβαρά αυτή την ανάμνηση.

Ποτέ μα ποτέ δεν ξαναπροσπάθησε να δοκιμάσει τις δυνάμεις του ...

«Έτσι είναι, Ντεμιάν, Όλοι είμαστε λίγο-πολύ σαν τον ελέφαντα του τσίρκου, Περιδιαβαίνουμε τον κόσμο δεμένοι σε εκατοντάδες παλούκια που μας στερούν την ελευθερία.

Ζούμε πιστεύοντας ότι «δεν μπορούμε» να κάνουμε ένα σωρό πράγματα, απλώς επειδή μια φορά, πριν από πολύ και-

ρό, όταν ήμασταν μικροί, προσπαθήσαμε και δεν τα καταφέραμε.

Πάθαμε τότε το ίδιο με τον ελέφαντα. Χαράξαμε στη μνήμη μας αυτό το μήνυμα: «Δεν μπορώ, δεν μπορώ και ποτέ δεν θα μπορέσω».

Μεγαλώσαμε κουβαλώντας αυτό το μήνυμα που επιβάλαμε στον εαυτό μας και γι' αυτό ποτέ ξανά δεν επιχειρήσαμε να λευτερωθούμε από το παλούκι.

Όταν, μερικές φορές, νιώθουμε τους χαλκάδες να σφίγγουν τα πόδια μας και ακούμε τον ήχο της αλυσίδας μας, κοιτάζουμε λοξά το παλούκι και σκεφτόμαστε:

Δεν μπορώ και ποτέ δεν θα μπορέσω

Ο Χόρχε έκανε μια μεγάλη παύση. Ύστερα πλησίασε, κάθισε στο πάτωμα μπροστά μου και συνέχισε:

«Αυτό σου συμβαίνει, Ντέμι. Ζεκ μέσα στα όρια της ανάμνηση ενός Ντεμιάν που δεν υπάρχει πια, εκείνου που δεν τα κατάφερε.

Ο μοναδικός τρόπος να μάθεις εάν μπορείς είναι να προσπαθήσεις πάλι με όλη σου την ψυχή ... Με όλη σου την ψυχή!

9

ΚΟΙΝΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΠΟΥ ΠΗΓΑ στο ιατρείο του Χόρχε, ήξερα ότι δεν θα έβλεπα έναν συμβατικό ψυχοθεραπευτή. Η Κλαούντια που μου τον σύστησε, μου τόνισε ότι «Ο Χοντρός», όπως τον έλεγε, ήταν τύπος «λίγο περίεργος»

Εγώ είχα μπουχτίσει πια με τις συμβατικές; θεραπείας και, προπαντός, βαριόμουν αφάνταστα να κάθομαι επί μήνες στο ντιβάνι του ψυχαναλυτή. Γι' αυτό τηλεφώνησα κι έκλεισα ραντεβού.

Η πρώτη μου εντύπωση ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Ήταν ένα ζεστό απόγευμα του Νοέμβρη. Είχα φτάσει πέντε λεπτά νωρίτερα και περίμενα στην είσοδο της πολυκατοικίας να πάει ακριβώς η ώρα του ραντεβού.

Στις τέσσερης και μισή ακριβώς, χτύπησα το κουδούνι. Ακουστήκε ο ήχος του ηλεκτρικού μηχανισμού της πόρτας, την έσπρωξα και ανέβηκα στον ένατο όροφο.

Περίμενα στο διάδρομο.

Περίμενα.

Και περίμενα!

Κι όταν βαρέθηκα να περιμένω χτύπησα το κουδούνι του διαμερίσματος.

Μου άνοιξε την πόρτα ένας τύπος που με την πρώτη ματιά έμοιαζε να έχει ντυθεί για πικ-νίκ. Φορούσε τζιν παντελόνι, αθλητικά παπούτσια κι ένα χτυπητό πορτοκαλί μπλουζάκι. «Γεια» μου είπε. Το χαμόγελό του, οφείλω να ομολογήσω, με καθησύχασε.

«Γεια» του απάντησα. «Είμαι ο Ντεμιάν.»

10

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Ναι, βέβαια. Μα τι έπαθες; Γιατί άργησες τόσο ν' ανέβεις επάνω; Χάθηκες;»

«Όχι, δεν άργησα, αλλά δεν ήθελα να χτυπήσω το κουδούνι για να μην ενοχλήσω - μπορεί να είχατε ασθενή ... »

«Για να μην "ενοχλήσω",» επανέλαβε κουνώντας σκεπτικώς το κεφάλι ... Και σαν να μιλούσε στον εαυτό του συνέχισε: «Μάλλον έτσι είσαι στη ζωή σου εσύ ... »

Έμεινα άφωνος.

Ήταν η δεύτερη φράση που μου έλεγε, και σίγουρα ήταν κάτι σωστό, όμως ...

Τι μπάσταρδος!

Ο χώρος όπου ο Χόρχε έβλεπε τους ασθενείς του και εγώ δεν τολμούσα να τον αποκαλέσω «ιατροί», ήταν ακριβώς σαν τον ίδιο: ανεπίσημος, ανοικοκύρευτος, απεριποίητος, ζεστός, πολύχρωμος, αιφνιδιαστικός; και, γιατί να το αρνηθούμε, λιγάκι βρόμικος; Καθίσαμε σε δύο πολυθρόνες, ο ένας; απέναντι από τον άλλον, κι ενώ εγώ του έλεγα ορισμένα πράγματα, ο Χόρχε έπινε μάτε. Ναι. Έπινε μάτε την ώρα της ακρόασης!

Μου πρόσφερε κι εμένα.

«Εντάξει» του είπα.

«Εντάξει, τι;»

«Εντάξει για το μάτε ... »

«Δεν καταλαβαίνω.»

«Δέχομαι το μάτε που μου προσφέρεις.»

Ο Χόρχε μου έκανε μια δουλοπρεπή και ειρωνική υπόκλιση και μου είπε:

«Ευχαριστώ, μεγαλειότατε, που δέχεστε το μάτε ... Γιατί δεν μου λες απλώς αν θέλεις μάτε ή όχι, αντί να μου κάνεις χάρες»

2.

11

Ο τύπος είχε σκοπό να με τρελάνει.

«Θέλω!» του είπα.

Τότε, ο Χοντρός; μου έβαλε μάτε.

Αποφάσισα να μείνω λίγο ακόμα.

Του είπα, μαζί με χιλιάδες άλλα πράγματα, ότι κάτι δεν πήγαινε καλά μ' εμένα γιατί είχα δυσκολίες στις σχέσεις μου με τον κόσμο.

Ο Χόρχε με ρώτησε γιατί πίστευα ότι το πρόβλημα ήταν δικό μου.

Του αποκρίθηκα ότι είχα δυσκολίες στο σπίτι με τον πατέρα μου, με τη μητέρα μου, με τον αδερφό μου, με την κοπέλα μου ... Και συνεπώς, το πρόβλημα μάλλον ήμουν εγώ. Τότε, για πρώτη φορά, ο Χόρχε μου διηγήθηκε «κάτι».

Ύστερα, με τον καιρό, θα μάθαινα ότι του άρεσαν πολύ οι μύθοι, οι παραβολές, τα παραμύθια, οι έξυπνες φράσεις, και οι επιτυχημένες μεταφορές. Όπως έλεγε, ο μόνος τρόπος να κατανοήσεις ένα συμβάν χωρίς να το ζήσεις άμεσα, είναι μέσω μιας εσωτερικής συμβολικής αναπαράστασης του γεγονότος.

«Ένας μύθος, ένα παραμύθι ή ένα ανέκδοτο» πίστευε ο Χόρχε, «μπορεί να αποτυπωθεί στη μνήμη εκατό φορές πιο ανεξίτηλα από χίλιες θεωρητικές; εξηγήσεις, ψυχαναλυτικές ερμηνείες ή επιχειρήματα.»

Εκείνη την ημέρα ο Χόρχε μού είπε ότι μπορεί να υπήρχε κάποια δυσαρμονία σ' εμένα, αλλά -πρόσθεσε- ότι το συμπέρασμά μου ήταν επικίνδυνο. Η μομφή προς τον εαυτό μου δεν επαληθευόταν από τα γεγονότα. Τότε μου αφηγήθηκε μια από τις ιστορίες που συνήθιζε να διηγείται σε πρώτο πρό-

ΤΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

σωπο και που ποτέ δεν ήξερες αν ήταν πραγματικά περιστατικά της ζωής του ή προϊόντα της φαντασίας του:

Ο παππούς μου τα έτσουζε αρκετά.

Αυτό που του άρεσε περισσότερο να πίνει ήταν το τούρκικο ρακί.

Έπινε ρακί και πρόσθετε νερό για να το αραιώσει.

Ομωτ, μεθούσε το ίδιο.

Τότε, έπινε ουίσκι και πάλι μεθούσε.

Έπινε κρασί νερωμένο και μεθούσε.

Ώσπου, μια μέρα, αποφάσισε να θεραπευτεί. ..

κι έκοψε ... το νερό!

Το ΒΥΖΙ Ή ΤΟ ΓΑΛΛΑ

Ο ΧΟΡΧΕ ΔΕΝ ΜΟΥ ΕΛΕΓΕ ΙΣΤΟΡΙΕΣ σ' όλες τις επισκέψεις, όμως, για κάποια λόγο, θυμάμαι σαν τώρα όλες όσες μου αφηγήθηκε τον ενάμιση χρόνο που έκανα θεραπεία μαζί του. Ίσως είχε δίκιο όταν έλεγε ότι αυτός ήταν ο καλύτερος τρόπος να συγκρατήσεις στη μνήμη σου γνώσεις.

Θυμάμαι τη μέρα που του είπα ότι ένιωθα πολύ εξαρτημένος, πόσο με ενοχλούσε αυτό και πώο, ταυτοχρόνως, δεν, μπορούσα να στερηθώ όσα έπαιρνα από εκείνον σε κάθε μου επίσκεψη. Είχα την αίσθηση ότι ο θαυμασμός και η αγάπη που ένιωθα για τον Χόρχε μ' έκαναν να εξαρτώμαι υπερβολικά από το βλέμμα του και μ' έδεναν πολύ στη θεραπεία του.

πεινάο για να μεγαλώσεις,
πεινάο για να γνωρίσεις,
πεινάς για να πετάξεις ...
Μπορεί σήμερα
εγώ να είμαι το βυζί
που σου δίνει γάλα,
που καταλαγιάζει την πείνα σου ...
Είναι καταπληκτικό
που σήμερα αναζητά; αυτό το βυζί.
Μην ξεχνάς, όμως:
δεν είναι το βυζί
που σε τρέφει.
Είναι το γάλα!

14

ΤΟ ΤΟΥΒΛΟ ΜΠΟΥΜΕΡΑΝΓΚ

ΕΚΕΙΝΗ ΤΗ ΜΕΡΑ ΗΜΟΥΝ πολύ θυμωμένοι. Ήμουν κακό-κεφος κι όλα μου έφταιγαν. Η συμπεριφορά μου στο ιατρείο ήταν γκρινιάρικη και αντιπαραγωγική. Μισούσα όλα όσα εκείνα και όλα όσα είχα. Όμως, πριν απ' όλα, τα έβαζα με τον εαυτό μου. Όπως στο διήγημα του Παπίνι που μου διάβασε ο Χόρχε, εκείνη τη μέρα ένιωθα ότι δεν μπορούσα ν' αντέξω «αυτό που ήμουν».

«Είμαι βλάκας» του είπα (ή το είπα στον εαυτό μου). «Ένας τεράστιος ηλίθιος ... Νομίζω ότι με μισώ.»

«ο μισός πληθυσμός αυτού εδώ του γραφείου σε μισεί. Ο άλλος μισός θα σου πει ένα παραμύθι.

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένα; τύπος που τριγυρνούσε μ' ένα τούβλο στο χέρι. Είχε αποφασίσει ότι κάθε φορά που θα τον ενοχλούσε κάποιος σε σημείο που να τον εξοργίζει, θα τον κοπανούσε με το τούβλο. Η μέθοδος ήταν λίγο παλαιολιθική, φαινόταν όμως αποτελεσματική - έτσι δεν είναι;

Μια φορά συναντήθηκε μ' ένα φίλο πολύ υπεροπτικό, που του μίλησε με κακό τρόπο. Πιστός στην απόφασή του, ο τύπος του πέταξε το τούβλο.

Δεν θυμάμαι αν τον πέτυχε ή όχι. Το θέμα, όμως, είναι ότι μετά έπρεπε να πάει να πάρει το τούβλο του και δεν το έβρισκε πουθενά, Στεναχωρήθηκε. Αποφάσισε τότε να βελτιώσει το «Σύ-

στημα Αυτοπροστασίας με Τούβλο», όπως το είχε ονομάσει ο ίδιος. Έδωσε το τούβλο σ' ένα σπάγκο που είχε μήκος ένα μέτρο

15

και βγήκε έξω. Έτσι, το τούβλο δεν θα απομακρυνόταν πολύ. Διαπίστωσε, όμως, ότι και η νέα του μέθοδος είχε προβλήματα. Από τη μια, το άτομο που γινόταν δέκτης τη επιθετικότητάς του έπρεπε να βρίσκεται σε απόσταση βολής μικρότερη του ενός μέτρου, και από την άλλη, μόλις πετούσε το τούβλο έπρεπε να κάνει τον κόπο να τραβήξει αμέσως το σχοινί. Εξάλλου, ο σπάγκος έμπλεκε και κουβαριαζόταν και η κατάσταση δυσκόλευε.

Τότε, ο άνθρωπος εκείνος επινόησε το «Σύστημα Τούβλο 111». Πρωταγωνιστούσε και πάλι το ίδιο τούβλο, όμως, στο νέο σύστημα ο σπάγκος διέθετε ελατήριο. Τώρα μπορούσε να εκτοξεύει το τούβλο πολλές φορές και να γυρνάει πίσω μόνο του, σκέφτηκε ο τύπος.

Όταν βγήκε στο δρόμο και δέχτηκε την πρώτη επίθεση, πέταξε το τούβλο. Δεν πέτυχε το στόχο του γιατί το τούβλο, με τη δύναμη του ελατηρίου, γύρισε πίσω και κοπάνησε τον ίδιο κατακέφαλα.

Ξαναπροσπάθησε, αλλά έφαγε άλλη μια με το τούβλο στο κεφάλι γιατί δεν είχε υπολογίσει καλά την απόσταση.

Την τρίτη φορά την έφαγε γιατί δεν το εκτόξευσε την κατάλληλη στιγμή.

Η τέταρτη φορά ήταν λίγο ιδιόμορφη γιατί, παρότι είχε αποφασίσει να κοπανήσει με το τούβλο το υποψήφιο θύμα του, ήθελε ταυτόχρονα και να το προστατεύσει από το χτύπημα, κι έτσι το τούβλο κατέληξε πάλι στο δικό του κεφάλι.

Του έκανε ένα τεράστιο καρούμπαλο.

Κανείς ποτέ δεν κατάλαβε γιατί δεν ξαναεπιχείρησε να χτυπήσει άλλον με το τούβλο, κι αν έφταιγαν τα χτυπήματα ή είχε συμβεί κάποια μεταστροφή στην ψυχολογία του.

Όλα τα χτυπήματα είχαν στραφεί εναντίον του.

«Ο μηχανισμός αυτός λέγεται ανάδραση: Σημαίνει ότι προστατεύουμε τους άλλους από τη δική μας επιθετικότητα.

16

Κάθε φορά που το κάνουμε αυτό, η επιθετική και βίαιη ενέργειά μας συγκρατείται προτού φτάσει στον άλλον από ένα φράγμα που τοποθετούμε εμείς οι ίδιοι. Το φράγμα αυτό δεν απορροφά την κρούση, απλώς την ανακλά. Κι όλος ο θυμός,

..
όλη η κακοκεφιά, όλη αυτή η επιθετικότητα στρέφεται εν-
αντίον του εαυτού μας, άλλοτε μέσω πραγματικών πράξεων
αυτοτιμωρίας (αυτοτραυματισμοί, υπερβολές στο φαγητό,
ναρκωτικά, ανώφελη έκθεση σε κινδύνους) κι άλλοτε μέσω
κρυμμένων συγκινήσεων ή συναισθημάτων (κατάθλιψη, ενο-
χές, ψυχοσωματικά προβλήματα).

Είναι πολύ πιθανό ένας «πεφωτισμένος» ουτοπικός άν-
θρωπος, ευφυής και ακέραιος, να μην οργιζόταν ποτέ. Θα
ήταν πολύ χρήσιμο να μη θυμώνουμε ποτέ. Ωστόσο, κάθε
φορά που νιώθουμε οργή, λύσσα, τσαντίλα, ο μόνος τρόπος
να γλιτώσουμε είναι να τη βγάλουμε από πάνω μας μετατρέ-
ποντάς τη σε δράση. Σε αντίθετη περίπτωση, το μόνο που θα
καταφέρουμε, αργά ή γρήγορα, θα είναι να εξοργιστούμε με
τον εαυτό μας.

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙΟΥ

ΜΙΛΟΥΣΑΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ να κερδίσει; την αναγνώ-
ριση και την εκτίμηση των άλλων. Ο Χόρχε μου είχε εξηγήσει
τη θεωρία του Μάσλοου για τις αυξανόμενες ανάγκες.

Όλοι χρειαζόμαστε το σεβασμό και την εκτίμηση των
άλλων ώστε να οικοδομήσουμε την αυτοπεποίθησή μας,
Εκείνη την εποχή, εγώ παραπονιόμουν ότι δεν είχα την ει-

λικρινή αποδοχή των γονιών μου, δεν με επέλεξαν για σύντροφο οι φίλοι μου, δεν απολάμβανα την αναγνώριση στη δουλειά μου.

«Υπάρχει μια παλιά ιστορία» είπε ο Χοντρός ενώ μου έδινε το μάτε να το ετοιμάσω εγώ, «για ένα παιδί που πήγε να ζητήσει τη βοήθεια ενός σοφού. Το πρόβλημά σου μου θυμίζει το δικό του.»

«Ηρθα, δάσκαλε, γιατί νιώθω τόσο ασήμαντος που δεν έχω όρεξη να κάνω τίποτα. Μου λένε ότι δεν αξίζω τίποτα, ότι δεν κάνω τίποτα σωστά, ότι είμαι αδέξιος και χαζός. Πώς μπορώ να βελτιωθώ; Τι μπορώ να κάνω για να με εκτιμήσου περισσότερο;»
Ο δάσκαλος, χωρίς να τον κοιτάζει, του είπε :

«Πόσο λυπάμαι, αγόρι μου. Δεν μπορώ να σε βοηθήσω γιατί πρώτα πρέπει να λύσω ένα δικό μου πρόβλημα. Μετά, ίσως ... » και ύστερα από μια παύση συνέχισε «Αν θέλεις να με βοηθήσεις εσύ, μπορεί να λύσω γρήγορα το πρόβλημά μου και μετά να μπορέσω να σε βοηθήσω.»

«Ε ... μετά χαράς, δάσκαλε» είπε διστακτικά ο νεαρός, νιώ-

18

θοντας ότι τον υποτιμούσαν γι' άλλη μια φορά και μετέθεταν τις ανάγκες του.

«Ωραία» συνέχισε ο δάσκαλος. Έβγαλε ένα δαχτυλίδι που φορούσε στο αριστερό του χέρι και το έδωσε στο αγόρι, λέγοντας: «Πάρε το άλογο που είναι εκεί έξω και τρέξε στην αγορά. Πρέπει να πουλήσω αυτό το δαχτυλίδι για να πληρώσω ένα χρέος. Είναι ανάγκη να πάρεις όσο περισσότερα χρήματα μπορείς γι' αυτό. Και με κανέναν τρόπο μη δεχτείς λιγότερα από ένα χρυσό φλουρί. Πήγαινε και έλα με το χρυσό φλουρί όσο πιο γρήγορα μπορείς.»

Ο νεαρός πήρε το δαχτυλίδι κι έφυγε. Μόλις έφτασε στην αγορά άρχισε να προσφέρει το δαχτυλίδι στους εμπόρους που το κοίταζαν με κάποιο ενδιαφέρον, ώσπου ο νεαρός έλεγε τι ζητούσε γι' αυτό.

Όταν το παιδί έλεγε "ένα χρυσό φλουρί" άλλοι γελούσαν, άλλοι του γυρνούσαν τις πλάτες και μόνο ένας γέροντας φάνηκε αρκετά ευγενικός για να μπει στον κόπο να του εξηγήσει ότι ένα χρυσό φλουρί ήταν πάρα πολύ για ένα δαχτυλίδι. Θέλοντας να βοηθήσει, ένας του πρόσφερε ένα ασημένιο νόμισμα κι ένα μπακιρένιο τάσι, όμως, ο νεαρός είχε οδηγία να μη δεχτεί λιγότερα από ένα χρυσό φλουρί κι έτσι απέρριψε την προσφορά.

Αφού προσπάθησε να πουλήσει το κόσμημα σε όποιον συνάντησε στο δρόμο του στην αγορά -και σίγουρα θα ήταν πάνω από εκατό άτομα-, παραδέχτηκε την αποτυχία του, καβάλησε το άλογο και γύρισε πίσω.

Πόσο θα ήθελε ο νεαρός; να είχε ένα χρυσό φλουρί για να το δώσει στο δάσκαλο και να τον γλιτώσει από το πρόβλημά του. Έτσι, θα έπαιρνε κι αυτό; τη συμβουλή και τη βοήθεια του δασκάλου.

Μπήκε μέσα στην κάμαρη.

«Δάσκαλε» είπε, «λυπάμαι. Είναι αδύνατο να τα καταφέρω. Ίσως να μπορούσα να πάρω δύο ή τρία ασημένια, όμως, νομίζω

«... ότι δεν μπορώ να γελάσω κανέναν για την πραγματική αξία του δαχτυλιδιού.»

«Αυτό που είπες είναι πολύ σημαντικό, νεαρέ μου φίλε» απάντησε χαμογελαστός ο δάσκαλος. «Πρέπει πρώτα να μάθουμε την αληθινή αξία του δαχτυλιδιού. Καβάλησε πάλι το άλογο και πήγαινε στον κοσμηματοπώλη. Ποιος άλλος θα ξέρει καλύτερα; Πες του ότι θέλεις να το πουλήσεις και ρώτησέ τον πόσα μπορεί να πιάσει. Όμως, μην του το πουλήσεις όσα κι αν σου προσφέρει. Γύρισε πίσω με το δαχτυλίδι.»

Ο νεαρός καβάλησε κι έφυγε πάλι

Ο κοσμηματοπώλης εξέτασε το δαχτυλίδι στο φως του κεριού, το κοίταξε με το φακό, το ζύγισε και μετά είπε στο παιδί: «Πες στο δάσκαλο, αγόρι μου, ότι αν θέλει να το πουλήσει αμέσως, δεν μπορώ να του δώσω παραπάνω από πενήντα οχτώ χρυσά φλουριά για το δαχτυλίδι του.»

«Πενήντα οχτώ χρυσά;» φώναξε το παιδί.

«Ναι» απάντησε ο κοσμηματοπώλης. «Βέβαια, με λίγη υπομονή θα μπορούσαμε να βγάλουμε γύρω στα εβδομήντα χρυσά φλουριά, όμως, αν είναι επείγον ... »

Ο νεαρός έτρεξε συγκινημένος στο σπίτι του δασκάλου να του πει τα καθέκαστα.

«Κάθισε» του είπε ο δάσκαλος αφού τον άκουσε. «Είσαι κι εσύ σαν αυτό το δαχτυλίδι. Ένα πολύτιμο και μοναδικό κόσμημα. Και σαν τέτοιο, πρέπει να σ' εκτιμήσει ένας αληθινά ειδικός. Γιατί στη ζωή σου γυρίζεις εδώ κι εκεί ζητώντας να εκτιμήσει ο καθένας την πραγματική σου αξία;»

Και μ' αυτά τα λόγια, έβαλε πάλι το δαχτυλίδι στο μικρό δαχτυλο του αριστερού του χεριού.

Ο ΚΥΚΛΟΘΥΜΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

ΟΤΑΝ ΑΡΧΙΣΑ ΝΑ ΜΙΛΑΩ αντιλήφθηκα πόσο δυναμικός ήμουν. Ένιωθα ευφορία. Ενώ μιλούσα στον Χόρχε, αναλογιζόμουν πόσα πράγματα είχα κάνει την περασμένη εβδομάδα.

Όπως άλλοτε, ένιωθα σαν Σούπερμαν, θριαμβευτής, ερωτευμένος με τη ζωή. Περιέγραφα στο Χοντρό τα σχέδιά μου για τις επόμενες μέρες και γέμιζα δύναμη κι ενέργεια.

Ο Χοντρόκ χαμογέλασε χαρούμενος με συνένοχο ύφος.

Όπως πάντα, είχα την αίσθηση ότι ο άνθρωπος αυτός ακολουθούσε την ψυχική μου κατάσταση - όποια κι αν ήταν κάθε φορά. Να μοιράζομαι τη χαρά μου μαζί του, ήταν ένας παραπάνω λόγος για να νιώθω ευτυχισμένος. Όλα πήγαιναν καλά και συνέχιζα να κάνω σχέδια. Δεν θα μου έφταναν ούτε δυο ζωές για να κάνω όσα. είχα σκοπό να κάνω.

«Να σου πω μια ιστορία:» μου είπε.

Παραδέχομαι ότι μου κόστισε, αλλά το βούλωσα.

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας βασιλιάς που βασίλευε σε μια πολύ μακρινή χώρα. Ήταν καλός βασιλιάς αλλά είχε ένα πρόβλημα: ήταν βασιλιάς με διπλή προσωπικότητα.

Υπήρχαν μέρες που σηκωνόταν από το κρεβάτι διαχτυκός κεφάλτος ευτυχισμένος.

Από το πρωί, οι μέρες εκείνες φαίνονταν υπέροχες. Οι κήποι του παλατιού έμοιαζαν ομορφότεροι. Οι υπηρέτες του -ένα παράξενο φαινόμενο!- γίνονταν ευγενικοί και αποτελεσματικοί.

Ενώ προγευμάτιζε, διαπίστωνε ότι στο βασίλειο του φτιαχνόταν τα καλύτερα άλευρα κι έβγαιναν τα νοστιμότερα φρούτα.

Τις μέρες εκείνες ο βασιλιάς μείωνε φόρους, μοίραζε πλούτη, έκανε χάρες κι έφτιαχνε νόμους για την ειρήνη και την ευημερία

των γερόντων. Κάτι τέτοιες μέρες, ο βασιλιάς έκανε αποδεκτά όλα τα αιτήματα των υποτακτικών και των φίλων του.

Ωστόσο, υπήρχαν και οι άλλες μέρες.

Ήταν οι μαύρες μέρες. Από το πρωί αντιλαμβανόταν ότι θα προτιμούσε να είχε κοιμηθεί λίγο παραπάνω. Ομως, όταν το καταλάβαινε ήταν πια πολύ αργά και ο ύπνος είχε ήδη φύνει.

Όσες προσπάθειες κι αν έκανε δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί οι υπηρέτες του ήταν τόσο κακόκεφοι και δεν έκαναν σωστά τη δουλειά τους. Ο ήλιος τον ενοχλούσε περισσότερο κι από τη βροχή. Το φαγητό δεν ήταν αρκετά ζεστό κι ο καφές κρύος. Με την ιδέα και μόνο ότι θα δεχόταν επισκέψεις στο γραφείο, ο πονοκέφαλός του δυνάμωνε.

Κάτι τέτοιες μέρες, ο βασιλιάς σκεφτόταν τις υποχρεώσεις του που εκκρεμούσαν, και τρώμαζε στη σκέψη και μόνο όσων είχε να τακτοποιήσει. Ήταν οι μέρες που ο βασιλιάς αύξανε τους φόρους, έκανε κοτασχές, πίεζε τους αντιπάλους του ...

Φοβόταν το παρόν και το μέλλον και τον καταδίωκαν τα λάθη του παρελθόντος, τις μέρες εκείνες έφτιαχνε νόμους σε βάρος του λαού του και η λέξη που χρησιμοποιούσε πιο πολύ ήταν το «όχι».

Επειδή ήξερε τα προβλήματα που του δημιουργούσαν αυτές οι αλλαγές στη διάθεση, ο βασιλιάς κάλεσε όλους τους σοφούς, τους μάγους και τους συμβούλους του βασιλείου, σε σύσκεψη.

«Κύριοι» τους είπε. «Όλοι σας γνωρίζετε τις αλλαγές στη διάθεσή μου. Όλοι ευνοηθήκατε κάποτε από τα κέφια μου και υποφέρατε από τους θυμούς μου. Όμως, αυτός που υποφέρει περισσότερο είμαι εγώ ο ίδιος, διότι τη μια μέρα ξεκάνω αυτά που έκανα την άλλη, όταν έβλεπα πολύ διαφορετικά τα πράγματα.

Θέλω, κύριοι, να εργαστείτε όλοι μαζί ώστε να βρείτε μια θεραπεία, ένα φάρμακο ή ένα ζόρκι που να με κάνει να μην είμαι

τόσο αισιόδοξος ώστε να παραβλέπω τους κινδύνους, ούτε τόσο γελοία απαισιόδοξος ώστε να καταπιέζω και να πληγώνω όσους αγαπώ.»

Οι σοφοί δέχτηκαν την πρόκληση, και για κάμποσες εβδομάδες; εργάστηκαν πάνω στο πρόβλημα του βασιλιά. Παρ' όλα αυτά, καμία αλημεία, κανένα μαγικό και κανένα βοτάνι δεν κατάφερε να δώσει λύση στο θέμα.

Τότε, οι σύμβουλοι παρουσιάστηκαν στο βασιλιά και ομολόγησαν την αποτυχία τους.

Ο βασιλιάς έκλαψε.

Το επόμενο πρωί, ένας παράξενος επισκέπτης ζήτησε ακρόαση από το βασιλιά. Ήταν ένας μυστηριώδης άνθρωπος με σκούρο δέρμα που φορούσε ένα φθαρμένο μανδύα που κάποτε θα ήταν λευκός.

«Μεγαλειότατε» είπε κάνοντας μια υπόκλιση. «Στον τόπο απ' όπου έρχομαι μιλούν για τα προβλήματά σας; και για τη στενοχώρια σας. Ήρθα να σας δώσω τη γιατρεία.»

Και, χαμηλώνοντας το κεφάλι, έδωσε στο βασιλιά ένα δερμάτινο κουτάκι.

Ο βασιλιάς με έκπληξη και αδημονία, άνοιξε το κουτάκι κι έψαξε μέσα. Υπήρχε μόνο ένα ασημένιο δαχτυλίδι.

«Ευχαριστώ» είπε ο βασιλιάς ενθουσιασμένος. «Είναι ένα μαγικό δαχτυλίδι;»

«Ακριβώς αυτό είναι» απάντησε ο ταξιδιώτης, «μόνο που η μαγεία του δεν ενεργεί απλώς και μόνο όταν το φοράς στο δάχτυλο ... »

«Κάθε πρωί, όταν σηκώνεσαι, πρέπει να διαβάζεις την επιγραφή που έχει μέσα το δαχτυλίδι και να θυμάσαι τα λόγια αυτά κάθε φορά που θα βλέπек το δαχτυλίδι στο δάχτυλό σου.»

Ο βασιλιάς σήκωσε το δαχτυλίδι και διάβασε δυνατά:

«Πρέπει να ξέρεις ότι και αυτό θα περάσει.»

23

16.

ΤΑ ΒΑΤΡΑΧΑΚΙΑ ΣΤΟ ΑΦΡΟΓΑΛΟ

Ήταν η περίοδος που είχα διαγωνίσματα. Θα κατέβαινα σε δύο γραπτές εξετάσεις και σε μία προφορική, Η ημερομηνία για το επόμενο διαγώνισμα ήταν σε μία εβδομάδα κι είχα πολύ διάβασμα.

«Δεν θα τα καταφέρω» είπα στο Χόρχε. «Είναι μάταιο να καταναλώνω ενέργεια για μια χαμένη υπόθεση. Νομίζω πως είναι καλύτερα να πάω να δώσω με όσα ξέρω. Έτσι, τουλάχιστον»

στον, αν με κόψουν δεν θα έχω σπαταλήσει όλη τη βδομάδα μου άδικα.»

«Ξέρεις το παραμύθι με τα δύο βατραχάκια στην κρέμα;» ρώτησε ο Χοντρός.

Μια φορά, δύο βατραχάκια έπεσαν σ' ένα βάζο με αφρόγαλο.

Αμέσως κατάλαβαν ότι βούλιαζαν. Ηταν αδύνατον να κολυμπήσουν ή να επιπλεύσουν για πολύ μέσα σ' εκείνη την πηχτή μάζα που έμοιαζε με κινούμενη άμμο. Στην αρχή, τα βατραχάκια χτυπούσαν με μανία τα πόδια τοικ για να φτάσουν στην άκρη του δοχείου. Ομως, ήταν ανώφελο. Απλως πλατσουρίζαν στο ίδιο σημείο και βυθίζονταν περισσότερο. Ενωθαν ότι γινόταν όλο και δυσκολότερο ν' ανέβουν στην επιφάνεια και ν' αναπνεύσουν.

Το ένα φώναξε: «Δεν μπορώ άλλο. Είναι αδύνατον να βγεις από εδώ. Σ' αυτό το υλικό δεν μπορείς να κολυμπήσεις. Αφού θα πεθάνω, δεν βλέπω γιατί πρέπει να παρατείνω το βάσανό μου. Τι νόημα έχει να πεθάνεις εξαντλημένος από μια στεία προσπάθεια:»

24

Μόλις το είπε αυτό, έπαψε να χτυπάει τα πόδια του και βυθίστηκε αμέσως. Το κατάπιε κυριολεκτικά το πηχτό άσπρο υγρό.

Το άλλο βατραχάκι, πιο επίμονο και ίσως πιο πεισματάρικο, σκέφτηκε «Δεν γίνεται! Δεν υπάρχει τρόπος να κουνηθεις μέσα σ' αυτό το πράγμα. Ωστόσο, παρόλο που ο θάνατος πλησιάζει, προτιμώ να παλέψω ως την τελευταία μου πνοή. Δεν θέλω να πεθάνω ούτε δευτερόλεπτο πριν την ώρα μου».

Συνέχισε να προσπαθεί και να πλατσουρίζει στο ίδιο σημείο, δίχως να προχωρεί ούτε εκατοστό, ωρες και ώρες

Και ξαφνικά, τόσο που χτυπούσε τα πόδια του, το αφρόγαλο επηξε κι έγινε βούτυρο.

Εκπληκτο, το βατραχάκι πήδηξε και πατινάροντας έφτασε στην άκρη του δοχείου. Και γύρισε στο σπίτι του κοάζοντας χαρούμενο.

25

17.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΝΟΜΙΖΕ ΠΩΣ ΗΤΑΝ ΝΕΚΡΟΣ

ΘΥΜΑΜΑΙ ΟΤΙ ΕΙΧΑ ΜΕΙΝΕΙ συλλογισμένος και σκεπτό-
μουν το παραμύθι με τα δύο βατραχάκια.

«Είναι σαν εκείνο το ποίημα του Αλμαφουέρτε» σχολίασα.

«Μη νιώθεις νικημένος ακόμα κι όταν έχεις νικηθεί.»

«Ίσως» είπε ο Χοντρός. «Όμως, σ' αυτήν την περίπτωση νομίζω ότι είναι σαν να λες "Μη νιώθεις νικημένος προτού ακόμα νικηθείς", Ή, αν προτιμάς «Μη θεωρείς τον εαυτό σου χαμένο προτού έρθει η ώρα της τελικής κρίσης»

Διότι ...

Και με την ευκαιρία, μου διηγήθηκε κι άλλο παραμύθι.

Ήταν μια φορά ένας άνθρωπος που φοβόταν πάρα πολύ τις ασθένειες και, προπαντός, έτρεμε τη μέρα που θα ερχόταν ο θάνατος. Μια μέρα, μέσα σε τόσες παλαβές ιδέες, σκέφτηκε ότι μπορεί και να ήταν ήδη νεκρός. Τότε, ρώτησε τη γυναίκα του:

«Για πες μου γυναίκα. Μήπως είμαι πεθαμένος?»

Εκείνη γέλασε και του είπε να πιάσει τα χέρια και τα πόδια του.

«Βλέπεις; Είναι ζεστά! Άρα, είσαι ζωντανός. Αν ήσουν πεθαμένος, τα χέρια και τα πόδια σου θα ήταν παγωμένα. »

Του φάνηκε πολύ λογική η απάντηση αυτή και ηρέμησε.

Λίγες βδομάδες αργότερα, μια μέρα που χιόνιζε, πήγε να κόψει ξύλα στο δάσος. Όταν έφτασε, έβγαλε τα γάντια του κι άρχισε να κόβει κορμούς με το τσεκούρι του.

Χωρίς να το σκεφτεί, αφηρημένα πέρασε το χέρι του από το

26

μετωπο και το αισθάνθηκε παγωμένο. Θυμήθηκε τι του είχε πει η γυναίκα του, έβγαλε τα παπούτσια και τις κάλτσες και διαπίστωσε με φρίκη ότι και τα πόδια του ήταν παγωμένα.

Τότε δεν του έμεινε πια καμία αμφιβολία. «Κατάλαβε» ότι ήταν νεκρός.

«Δεν είναι σωστό έναο πεθαμένος να γυρίζει στο δάσος και να κόβει ξύλα» είπε. Έτσι, παράτησε το τσεκούρι κοντά στο μούλαρι του και ξάπλωσε στο παγωμένο χώμα, με τα χέρια σταυρωμένα στο στήθος του και τα μάτια του κλειστά.

Λίγο μετά που πλάγιασε, ένα κοπάδι σκυλιά πλησίασε το δισάκι του όπου είχε τρόφιμα. Καθώς κανένα; δεν τα εμπόδισε, φαγαν ό,τι βρήκαν μέσα. Ο άνθρωπος τότε σκέφτηκε: «Τυχερά είναι που είμαι πεθαμένος. Αλλιώς, θα τα άρχιζα σ'εκ κλοτσιέ; και

Θα τους έδειχνα»,

Το κοπάδι συνέχισε να οσμίζεται τον αέρα και ανακάλυψε ένα μουλάρι δεμένο σ' ένα δέντρο. Εύκολη λεία για τα κοφτερά δόντια των άγριων σκυλιών. Το μουλάρι γκάριζε και κλοτσούσε και ο άνθρωπος σκεφτόταν πόσο θα ήθελε να το υπερασπιστεί αν δεν ήταν πεθαμένος.

Σε λίγα λεπτά τα σκυλιά είχαν ξεπαστρέψει το μουλάρι και μόνο λίγα είχαν μείνει να ροκανίζουν τα κόκαλα.

Το άγριο κοπάδι, αχόρταγο, συνέχισε να τριγυρίζει εκεί γύρω. Δεν πέρασε πολλή ώρα ώσπου ένα σκυλί αντιλήφθηκε τη μυρωδιά του ανθρώπου. Κοίταξε και βρήκε τον ξυλοκόπο πλαγιασμένο ακίνητο στο έδαφος. Πλησίασε αργά, πολύ αργά, γιατί για το σκυλί οι άνθρωποι ήταν επικίνδυνα και ύπουλα πλάσματα.

Σε λίγα λεπτά, όλα τα σκυλιά είχαν κυκλώσει τον άνθρωπο με τα σάλια τους να τρέχουν.

«Γώρα θα με φάνε» σκέφτηκε ο άντρας, «Αν δεν ήμουν πεθαμένος, θα έβλεπαν.»

Τα σκυλιά πλησίασαν ...

... και βλέποντας τον ακίνητο, τον έφαγαν.

Ο ΘΥΡΩΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΡΝΕΙΟΥ

ΗΜΟΥΝ ΣΤΗ ΜΕΣΗ των σπουδών μου και, όπως πολλοί άλλοι φοιτητέο, άρχιζα να αμφιβάλλω για την απόφασή μου να σπουδάσω. Μίλησα γι' αυτό με τον ψυχοθεραπευτή μου. Καταλάβαινα ότι πίεζα τον εαυτό μου και ζοριζόμουν για να συνεχίσω τις σπουδές.

«Αυτό είναι το πρόβλημα» είπε ο Χόντρός. «Όσο συνεχίζεις να πιστεύεις ότι "πρέπει" να σπουδάσεις και να πάρεις πτυχίο, δεν υπάρχει περίπτωση να το απολαύσεις. Κι όσο δεν απαιτείς λίγη ικανοποίηση, ορισμένες πλευρές της προσωπικότητάς σου παίζουν άσχημα παιχνίδια».

Ο Χόρχε επαναλάμβανε μέχρι αηδίας ότι δεν πίστευε στον καταναγκασμό. Έλεγε ότι τίποτα χρήσιμο δεν κατορθώνεται με το ζόρι. Ωστόσο, σ' αυτήν την περίπτωση, νομίζω ότι έκανε λάθος. Ή ίσως να ήμουν η εξαίρεση που επιβεβαίωνε τον

κανόνα.

«Μα, Χόρχε, δεν μπορώ να διακόψω τις σπουδές μου» είπα.
«Δεν νομίζω ότι στον κόσμο που μου έλαχε να ζω θα καταφέρω να κάνω κάτι αν δεν έχω ένα πτυχίο. Κατά κάποιον τρόπο, το πτυχίο είναι μια εξασφάλιση.»

«Μπορεί» είπε ο Χοντρός. «Ξέρεις τι είναι το Ταλμούδ,»
«Ναι.»

«Υπάρχει ένα διήγημα στο Ταλμούδ που μιλάει για έναν κοινό άνθρωπο. Ήταν 'Ο θυρωρός ενός πορνείου'.»

28

Δεν υπήρχε σ' εκείνο το χωριό πιο κακόφημη και πιο κακοπληρωμένη δουλειά από αυτή του θυρωρού στο πορνείο ... όμως τι άλλο να έκανε εκείνος ο άνθρωπος;

Πράγματι, ποτέ δεν έμαθε να γράφει και να διαβάζει, ούτε ήξερε άλλη δουλειά ή κάποια τέχνη. Στην πραγματικότητα, ήταν σ' εκείνο το πόστο γιατί ο πατέρας του ήταν θυρωρός του πορνείου πριν από αυτόν, και πιο πριν, ο πατέρας του πατέρα του.

Για δεκαετίες το πορνείο περνούσε από γονείς σε παιδιά, και το ίδιο γινόταν και με το θυρωρείο.

Μια μέρα πέθανε ο γέρος ιδιοκτήτης κι ένατ νέος με ανησυχίες, δημιουργικός και με επιχειρηματικό πνεύμα, ανέλαβε το πορνείο. Ο νεαρός αποφάσισε να εκσυγχρονίσει την επιχείρηση.

Ανακαίνισε τα δωμάτια και μετά κάλεσε το προσωπικό για του δώσει νέες οδηγίες.

Στον θυρωρό είπε:

«Από σήμερα και στο εξής, εκτός από τη φύλαξη της πόρτας θα μου δίνεις και εβδομαδιαία αναφορά. Θα καταγράφεις τον αριθμό των ζευγαριών που μπαίνουν καθημερινά. Σε κάθε πέντε, θα ρωτάς πώς εξυπηρετήθηκαν και τι θα ήθελαν να διορθωθεί στην επιχείρηση. Και μία φορά την εβδομάδα θα μου δίνεις αναφορά με σχόλια που εσύ κρίνεις σκόπιμα»

Ο άνθρωπος; άρχισε να τρέμει. Ποτέ δεν του έλειψε η όρεξη για δουλειά, όμως ...

«Θα χαιρόμουν πολύ να ικανοποιήσω την επιθυμία σας, κύριε» ψέλλισε, «όμως, εγώ ... δεν ξέρω να γράφω και να διαβάζω»
«Α, Πόσο λυπάμαι! Οπωσ καταλαβαίνεις, δεν μπορώ να πληρώνω άλλο άτομο να κάνει αυτή τη δουλειά, ούτε μπορώ να περιμένω πότε θα μάθεις να γράφεις, Γι' αυτό ... »

«Μα, κύριε, δεν μπορείτε να με απολύσετε. Δουλεύω εδώ όλη μου τη ζωή, όπως κι ο πατέρας μου κι ο παππούς μου ... »

Δεν τον άφησε να τελειώσει. '

«Κοίταξε, το καταλαβαίνω. Όμως δεν μπορώ να κάνω τίποτα. Φυοικά, θα αποζημιωθείς μ' ένα ποσό για να αντεπεξέλθεις ώσπου να βρεκ άλλη δουλειά. Λυπάμαι Σου εύχομαι καλή τύχη.»

Και χωρίς άλλη συζήτηση του γύρισε την πλάτη κι έφυγε.

Ο άνθρωπος ένιωσε να γκρεμίζεται ο κόσμος. Ποτέ δεν είχε σκεφτεί ότι θα μπορούσε να βρεθεί σ' αυτή τη θέση. Πήγε στο σπίτι του, άνεργος για πρώτη φορά στη ζωή του. Τι να έκανε;

Θυμήθηκε ότι, μερικές φορές στο πορνείο, όταν έσπαζε ένα κρεβάτι ή χαλούσε ένα ντουλάπι τα κατάφερνε κι έκανε μια πρόχειρη επιδιόρθωση μ' ένα σφυρί και λίγα καρφιά. Σκέφτηκε ότι αυτή θα μπορούσε να είναι μια προσωρινή δουλειά ώσπου να βρεθεί κάτι πιο σταθερό.

Αναζήτησε σ' όλο το σπίτι τα εργαλεία που χρειαζόταν αλλά το μόνο που βρήκε ήταν κάτι σκουριασμένα καρφιά και μια φαφούτα τανάλια. Έπρεπε ν' αγοράσει μια πλήρη συλλογή εργαλείων και γι' αυτό θα χρησιμοποιούσε ένα μέρος της αποζημίωσης που είχε πάρει

Στη γωνία του δρόμου αντιλήφθηκε ότι στο χωριό του δεν υπήρχε σιδηροπωλείο και θα έπρεπε να ταξιδέψει δύο μέρες με το μουλάρι για να πάει στο πιο κοντινό χωριό και ν' αγοράσει τα εργαλεία. «Και τι πειράζει,» σκέφτηκε. Και ξεκίνησε.

Στην επιστροφή, κουβαλούσε ένα ωραίο και πλήρες κουτί με εργαλεία. Δεν είχε προλάβει να βγάλει τις μπότες του όταν του χτύπησαν την πόρτα. Ήταν ο γείτονάς του.

«Ήθελα να σε ρωτήσω μήπως έχεις να μου δανείσεις ένα σφυρί;»

«Ναι, έχω, μόλις το αγόρασα. Μα το χρειάζομαι για να δουλέψω ... Ξέρεις, έμεινα χωρίς δουλειά και .. »

«Εντάξει, θα στο επιστρέψω αύριο νωρίς το πρωί.»

«Εντάξει»

Το επόμενο πρωί, όπως είχε υποσχεθεί, ο γείτονας χτύπησε την πόρτα.

«Κοίταξε, χρειάζομαι ακόμα το σφυρί. Μου το πουλάς;»

«Όχι, γιατί το χρειάζομαι για να δουλέψω. Εξάλλου, το σιδηροπωλείο απέχει δυο μέρες με το μουλάρνι»

«Ας κάνουμε μια συμφωνία» του *είπε* ο γείτονας. «Εγώ θα σου πληρώσω τις δυο μέρες πήγαιν'-έλα, συν το κόστος του σφυριού. Στο κάτω-κάτω, ακόμα άνεργος είσαι. Τι λες;»

Πράγματι, αυτό του έδινε δουλειά για τέσσερις μέρες ..

Δέχτηκε.

Στην επιστροφή του, άλλος γείτονας τον περίμενε στην πόρτα του σπιτιού του.

«Γεια χαρά, γείτονα. Εσύ πούλησες ένα σφυρί στο γείτονά μας;»

«Ναι .. »

«Χρειάζομαι κι εγώ κάποια εργαλεία. Σου πληρώνω τις τέσσερις μέρες ταξίδι κι ένα μικρό κέρδος για το καθένα. Ξέρεις δεν είναι κι εύκολο να βρεις χρόνο να ταξιδέψεις για να κάνεις τις αγορές σου.»

Ο πρώην θυρωρός άνοιξε το κουτί με τα εργαλεία και ο γείτονας διάλεξε μια πένσα, ένα κατσαβίδι, ένα σφυρί κι ένα καλέμι. Τα πλήρωσε κι έφυγε.

« ... Δεν είναι εύκολο να βρεις χρόνο για να κάνεις τις αγορές σου»,

θυμήθηκε.

Αν αυτό ήταν σωστό, πολύς κόσμος θα χρειαζόταν κάποιον άλλον να ταξιδεύει για να φέρνει εργαλεία.

Στο επόμενο ταξίδι αποφάσισε ότι θα ρισκάριζε λίγο κεφάλαιο από την αποζημίωση, ανοράζοντας περισσότερα εργαλεία απ' όσα είχε πουλήσει Έτσι, θα εξοικονομούσε χρόνο σε ταξίδια.

Κυκλοφόρησαν τα νέα στη γειτονιά και πολλοί γείτονες αποφάσισαν να σταματήσουν να ταξιδεύουν για τις αγορές τους.

Μια φορά την εβδομάδα, ο πρώην θυρωρός και νυν έμπορος εργαλείων πήγαινε στο γειτονικό χωριό και αγόραζε ό,τι χρειάζονταν οι πελάτες του. Γρήγορα κατάλαβε ότι αν έβρισκε ένα μέρος

να αποθηκεύει τα εργαλεία, θα έκανε λιγότερα ταξίδια και θα είχε μεγαλύτερο κέρδος. Έτσι, νοίκιασε μια αποθήκη.

Μετά μεγάλωσε την είσοδο κι ύστερα από μερικές εβδομά-

..
δεο πρόσθεσε μια βιτρίνα. Έτσι έγινε το πρώτο σιδηροπωλείο του χωριού.

Όλοι ήταν ικανοποιημένοι και αγόραζαν στο κατάστημά του. Δεν ήταν ανάγκη πια να ταξιδεύει, γιατί το σιδηροπωλείο του γειτονικού χωριού τού έστελνε τις παραγγελίες. Είχε γίνει καλός πελάτης

Με τον καιρό, πολλοί ανοραοτές από μικρότερα χωριά πιο απομακρυσμένα προτιμούσαν το σιδηροπωλείο του και γλίτωναν τις δύο μέρες ταξίδι.

Μια μέρα σκέφτηκε ότι ο φίλος του, ο τορναδόρος, μπορούσε να κατασκευάζει γι' αυτόν τα σφυριά. Και μετά ... Γιατί όχι; Θα μπορούσε να φτιάχνει τανάλιες, πέννες και καλέμια. Ύστερα, ήρθαν τα καρφιά και οι βίδες ...

Για να μην τραβήξει σε μάκρος η ιστορία, ας πούμε ότι μέσα σε δέκα χρόνια εκείνος ο άνθρωπος είχε γίνει εκατομμυριούχος κατασκευαστής εργαλείων, με σκληρή και τίμια εργασία. Και τελικά, έφτασε να γίνει ο μεγαλύτερος επιχειρηματίας της περιοχής.

Ήταν τόσο ισχυρός που μια μέρα, με αφορμή τη νέα σχολική χρονιά, αποφάσισε να δωρίσει στο χωριό του ένα σχολείο. Εκτός από ανάγνωση και γραφή, εκεί θα διδάσκονταν οι τέχνες και οι πιο σημαντικές γνώσεις της εποχής

Ο δήμαρχος και ο διοικητής οργάνωσαν μια μεγάλη γιορτή για τα εγκαίνια του σχολείου κι ένα σπουδαίο δείπνο προς τιμήν του ιδρυτή του.

Στο τέλος του δείπνου, ο δήμαρχος του παρέδωσε το κλειδί της πόλης. Ο διοικητής τον αγκάλιασε και του είπε:

«Με μεγάλη ευγνωμοσύνη και περηφάνια σας ζητάμε να μας κάνετε την τιμή να υπογράψετε την πρώτη σελίδα του βιβλίου των πεπραγμένων του νέου σχολείου»

32

«Η τιμή είναι δική μου» είπε ο άντρας. Νομίζω ότι πολύ θα μου άρεσε να υπογράψω, όμως, δεν ξέρω να διαβάσω ούτε να γράφω. Είμαι αναλφάβητος.»

«Εσείς, αναλφάβητος» είπε ο διοικητής που δεν μπορούσε να το πιστέψει. «Δεν ξέρετε να γράφετε και να διαβάσετε; Δημιουργήσατε μια εμπορική και βιομηχανική αυτοκρατορία χωρίς να ξέρετε να γράφετε και να διαβάσετε; Μένω έκπληκτος;. Αναρωτιέμαι τι θα μπορούσατε να κάνετε αν ξέρατε γραφή κι ανάγνωση.»

«Μπορώ να σας απαντήσω» αποκρίθηκε ο άνθρωπος; ψύχραιμα. «Αν ήξερα να διαβάσω και να γράφω ... θα ήμουν θυρωρός σε πορνείο!»

ΔΥΟ ΝΟΥΜΕΡΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΑ

ΕΚΕΙΝΟ ΤΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ είχα έτοιμο το θέμα. Ήθελα να συ-
νεχίσουμε τη συζήτηση σχετικά με τον καταναγκασμό.

Όταν το κουβεντιάζαμε στο ιατρείο, μου είχε φανεί αρ-
κετά λογικό. Όμως, την ώρα της εφαρμογής στη πράξη, μου
ήταν αδύνατον να φανώ συνεπής με αυτό που θεωρητικά
ακουγόταν πολύ σωστό.

«Έχω την αίσθηση ότι, τελικά, στη ζωή μου δεν μπορώ αν δεν
ζορίζομαι κάπου κάπου. Εξάλλου, μου φαίνεται αδύνατον να
το καταφέρει αυτό κάποιος»

«Έν μέρει, έχεις δίκιο» μου είπε ο Χοντρός. «Κι εγώ πέ-
ρασα ένα μεγάλο μέρος από τα τελευταία είκοσι χρόνια της
ζωής μου προσπαθώντας να μείνω πιστός στην ιδεολογία
μου, και δεν τα κατάφερα πάντα. Νομίζω ότι σε όλους το ίδιο
συμβαίνει. Η ιδέα να μην καταπιέζεσαι είναι πρόκληση, μέθο-
δος, εκπαίδευση. Και σαν τέτοια, θέλει προπόνηση.

»Στην αρχή, κι εμένα μου φαινόταν αδύνατον» συνέχι-
σε. «Τι θα έλεγαν οι άλλοι για μένα αν δεν πήγαινα σ' εκείνη
τη συνάντηση; Αν δεν τους άκουγα με προσοχή παρόλο που
δεν μ' ενδιέφεραν καθόλου τα όσα έλεγαν; Κι αν δεν έδειχνα
την ευγνωμοσύνη μου σ' εκείνον τον άνθρωπο τον οποίο θε-
ωρούσα απαίσιο; Αν απαντούσα εύκολα "όχι" για κάτι που
αληθινά δεν ήθελα να κάνω; Αν απολάμβανα την πολυτέλεια
να δουλεύω τέσσερις μέρες την εβδομάδα κι ας έβγαζα λιγό-
τερα χρήματα; Αν τριγυρνούσα αζύριστος; Αν αρνιόμουν να
κόψω το τσιγάρο ώσπου να μου έρθει φυσιολογικά; Αν ... ;

»Κάποτε έγραψα ότι αυτή η ιδέα της ανάγκης για κα-
ταναγκασμό είναι ένα κοινωνικό δημιούργημα που προέκυ-

ψε από μια συγκεκριμένη ιδεολογία, από ένα σύστημα που, πράγματι, είναι αρκετά αυστηρό με την εικόνα του κοινωνικού ανθρώπου. Είναι φανερό ότι εάν ο άνθρωπος είναι τεμπέλης, κακοήθης, εγωιστής και αμελής πρέπει να ζοριστεί για να "βελτιωθεί". Όμως, είναι στ' αλήθεια έτσι ο άνθρωπος;»

Άκουγα τον Χόρχε γοητευμένος, όχι τόσο γι' αυτά που έλεγε, αλλά για όσα είχα εγώ στο μυαλό μου για το πώς έπρεπε να είναι η ξενιοαστη ζωή, χωρίς συγκρούσεις με τον εαυτό σου. Έβλεπα τον εαυτό μου ήρεμο και δίχως βιασύνες, χωρίς να ανναρωτιέμαι συνέχεια: «Μα τι κάνω εγώ εδώ;»

Όμως, από πού να αρχίσω;

«Πρώτα πρώτα» -συνέχισε ο Χόρχε λες και μάντευε τη σκέψη μου-, «είναι ανάγκη να απενεργοποιήσεις την παγίδα που μας έστησαν όταν ήμασταν μικρά παιδιά. Η παγίδα είναι μια ιδέα τόσο βαθιά ριζωμένη μέσα μας, που αποτελεί μέρος της κουλτούρας μας, άμεσα και έμμεσα:

«αξίζει μόνο ό,τι επιτυγχάνεται με κόπο»

Όπως θα έλεγαν και οι Αμερικανοί, αυτά είναι *bull-shit* (ταυρίσια κοπριά). Ο καθένας αντιλαμβάνεται από την εμπειρία του ότι, στην πραγματικότητα, αυτό δεν είναι σωστό, αλλά όλοι μας χτίζουμε τη ζωή μας σαν να ήταν μια αδιαμφισβήτητη αλήθεια. Πριν από μερικά χρόνια περιέγραψα ένα κλινικό σύνδρομο το οποίο, μολονότι δεν περιλαμβάνεται σε ιατρικά και ψυχολογικά συγγράμματα, όλοι το έχουμε ή το είχαμε κάποτε. Αποφάσισα να το ονομάσω: «Σύνδρομο των στενών παπουτσιών» και θα σου εξηγήσω γιατί:

35

24.

Ένας άντρας μπαίνει σ' ένα κατάστημα υποδημάτων, κι ένας ευγενικός υπάλληλος τον πλησιάζει:

«Τι θα θέλατε, παρακαλώ;»

«Θα ήθελα ένα ζευγάρι μαύρα παπούτσια σαν εκείνα στη βιτρίνα.»

«Βεβαίως. Τι νούμερο φοράτε; Για να δω ... Σαράντα ένα;»

«Όχι Θέλω τριάντα εννιά, παρακαλώ.»

«Συγγνώμη, κύριε. Πάνε είκοσι χρόνια που κάνω αυτή τη δουλειά. Το νούμερο σας μάλλον είναι σαράντα ένα ή σαράντα. Αποκλείεται να είναι τριάντα εννιά.»

«Το τριάντα εννιά, παρακαλώ.»

«Συγγνώμη πάλι, αλλά επιτρέψτε μου να σας μετρήσω το πόδι»

«Μετρήστε όσο θέλετε, όμως, εγώ θέλω ένα ζευγάρι παπούτσια νούμερο τριάντα εννιά.»

Ο πωλητής βγάζει ένα περίεργο εργαλείο για τη μέτρηση του ποδιού και με ικανοποίηση δηλώνει:

«Βλέπετε; Όπως σας το έλεγα: σαράντα ένα!»

«Δεν μου λέτε, εσείς θα πληρώσετε τα παπούτσια ή εγώ;»

«Εσείς.»

«Λοιπόν, τότε μπορείτε να μου φέρετε το τριάντα εννιά νούμερο, σας παρακαλώ;»

Ο πωλητής, έκπληκτος αλλά συμβιβασμένος, πάει να φέρει το νούμερο τριάντα εννιά. Στο δρόμο καταλαβαίνει τι έχει συμβεί. Τα παπούτσια μάλλον δεν είναι για τον ίδιο, θα θέλει να τα κάνει δώρο.

«Ορίστε, κύριε, μαύρο χρώμα, τριάντα εννιά νούμερο.»

«Μου δίνεται το κόκαλο;»

«Μα, θα τα φορέσετε;»

«Φυσικά»

«Είναι για εσάς;»

36

«Ναι, για μένα είναι Μου δίνετε το κόκαλο;»

Το κόκαλο είναι απαραίτητο για να καταφέρει να χώσει το πόδι του μέσα σ' εκείνο το παπούτσι. Ύστερα από πολλή προσπάθεια και γελοίες στάσεις, ο πελάτης καταφέρνει να χώσει τα πόδια του στα παπούτσια.

Με μορφασμούς πόνου κάνει μερικά βήματα πάνω στο χαλί, με αυξανόμενη δυσκολία.

«Ωραία. Θα τα πάρω.»

Ο πωλητής, και μόνο που σκέφτεται τα δάχτυλα του πελάτη στριμωγμένα μέσα στο τριάντα εννιά νούμερο, νιώθει να πονάνε τα δικά του πόδια.

«Να σας τα τυλίξω;»

«Όχι, ευχαριστώ. Θα τα φορέσω.»

Ο πελάτης βγαίνει από το κατάστημα και περπατάει, όπως όπως, τα τρία οικοδομικά τετράγωνα ως τη δουλειά του. Είναι ταμίας σε μια τράπεζα.

Στις τέσσερις το απόγευμα, ύστερα από έξι ώρες και βάλε όρθιος μέσα σ' εκείνα τα παπούτσια, το πρόσωπό του είναι παραμορφωμένο, τα μάτια του κατακόκκινα και τα δάκρυα τρέχουν ποτάμι από τα μάτια του.

Ο συνάδελφός του στο διπλανό ταμείο τον παρακολουθεί όλο το απόγευμα και ανησυχεί.

«Μα τι έχεις; Δεν αισθάνεσαι καλά;»
«Μην ανησυχείς, είναι τα παπούτσια.»
«Τι συμβαίνει με τα παπούτσια;»
«Με σφίγγουν.»
«Γιατί; Βράχηκαν;»
«Όχι, είναι δύο νούμερα μικρότερα απ' αυτά που φοράω.»
«Ποιανού είναι;»
«Δικά μου»
«Δεν σε καταλαβαίνω. Δεν σε πονάνε τα πόδια;»
«Μ' έχουν πεθάνει στον πόνο.»

26.

37

«Τότε:»

«Θα σου εξηγήσω» λέει, ξεροκαταπίνοντας. «Εγώ στη ζωή μου δεν έχω μεγάλες απολαύσεις. Στην πραγματικότητα, τον τελευταίο καιρό, οι ευχάριστες στιγμές μου είναι ελάχιστες.»

«Και λοιπόν:»

«Μ' αυτά τα παπούτσια υποφέρω. Πονάω φρικτά, είναι αλήθεια ... Ομως σε λίγες ώρες, όταν θα φτάσω σπίτι μου και θα τα βγάλω ... Φαντάζεσαι τι ηδονή θα νιώσω; Απόλαυση, αδερφέ μου, απόλαυση!»

«Μοιάζει τρέλα, έτσι; Και πράγματι, είναι τρέλα, Ντεμιάν.

»Σε γενικές γραμμές, αυτή είναι αγωγή που παίρνουμε στην εκπαίδευσή μας. Νομίζω, βέβαια, ότι και η δική μου άποψη είναι ακραία. Ωστόσο, αξίζει τον κόπο να τη δοκιμάσεις σαν να ήταν κοστουμί - για να δεις αν σου πάει.

»Πιστεύω ότι δεν υπάρχει τίποτα αληθινά πολύτιμο που να μπορεί ν' αποκτηθεί με το στανιό.

Έμεινε στο μυαλό μου η τελευταία του φράση, χυδαία και αιχμηρή:

«Το ζόρι κράτα το για ... τη δυσκοιλιότητα.»

ΞΥΛΟΥΡΓΕΙΟ «ΤΟ ΕΦΤΑ»

ΔΕΝ ΦΤΑΝΕΙ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ αργόστροφοι, ορισμένοι άνθρωποι δεν θέλουν να δεχτούν βοήθεια» παραπονέθηκα.

Ο Χοντρός βολεύτηκε καλύτερα και μου διηγήθηκε:

Ήταν ένα μικρό σπιτάκι, σχεδόν παράγκα, σ' ένα αγρόκτημα έξω από την πόλη. Μπροστά είχε ένα μικρό εργαστήριο με κάτι μηχανήματα και εργαλεία, πίσω δύο δωμάτια, μια κουζίνα κι ένα κακοφτιαγμένο μπάνιο ...

Ωστόσο, ο Χοακίν δεν είχε παράπονο. Τα τελευταία δύο χρόνια, το ξυλουργείο «Το Εφτά» είχε γίνει γνωστό στο χωριό κι έβγαζε αρκετά χρήματα για να μη σπαταλάει τις μικρές του οικονομίες.

Εκείνο το πρωί, όπως κάθε πρωί, ξύπνησε στις έξι και μισή για να δει τον ήλιο να βγαίνει. Ομως, δεν μπόρεσε να φτάσει ως τη λημνη. Στο δρόμο, διακόσια μέτρα από το σπίτι του, έπεσε πάνω στο σώμα ενός νεαρού, που ήταν χτυπημένος και πληγωμένος.

Αμέσως, γονάτισε και κόλλησε το αφτί του στο στήθος του νεαρού ... Αδύναμα, εκεί στο βάθος μια καρδιά πάλευε να κρατήσει στη ζωή ό,τι απέμενε από εκείνο το πεταμένο κορμί που βρομούσε από το αίμα, τη λέρα και το αλκοόλ.

Ο Χοακίν πήγε να φέρει το κάρο του και φόρτωσε επάνω το νεαρό. Όταν έφτασε στο σπίτι τον έβαλε στο κρεβάτι, έκοψε τα φθαρμένα ρούχα και τον έπλυνε επιμελώς με νερό, σαπούνι και οινόπνευμα.

Ο νεαρότ, εκτός από μεθυσμένος ήταν και βάρβαρα δαρμένος, Είχε πληγές; στα χέρια και την πλάτη και το δεξί του πόδι ήταν σπασμένο.

Τις επόμενες ημέρες, όλη η ζωή του Χοακίν επικεντρώθηκε στη φροντίδα της υγείας του απρόσκλητου φιλοξενούμενου. Έδεσε τις πληγές του, έβαλε νάρθηκα στο πόδι του κι άρχισε να τον ταΐζει με μικρές κουταλιές κοτόσουπας.

Όταν ο νεαρός συνήλθε, ο Χοακίν βρισκόταν δίπλα του και τον κοίταζε τρυφερά με αγωνία.

«Πώς είσαι;» ρώτησε ο Χοακίν.

«Καλά ... νομίζω» απάντησε ο νεαρός ενώ περιεργαζόταν το καθαρό και γιατρεμένο σώμα του. «Ποιος με γιάτρεψε,»

«Εγώ.»

«Γιατί;»

«Γιατί ήσουν πληγωμένος.»

«Αυτό μόνο;»

«Όχι. Χρειάζομαι κι ένα βοηθό στο ξυλουργείο.»

Και γέλασαν και οι δύο με κέφι. ..

Με καλό φαγητό, ύπνο και αποχή από το αλκοόλ ο Μανουέλ, -όπως λεγόταν ο νεαρός -, βρήκε γρήγορα τις δυνάμεις του.

Ο Χοακίν προσπαθούσε να του μάθει την τέχνη κι ο Μανουέλ προσπαθούσε να αποφύγει τη δουλειά όσο μπορούσε. Καθημερινά, ο Χοακίν πάσχιζε να βάλει μέσα σ' εκείνο το κεφάλι που ήταν σακατεμένο από την έκφυλη ζωή, τις αξίες της σωστής δουλειάς, του καλού ονόματος και της έντιμης ζωής. Ο Μανουέλ έδειχνε πως τα κατανοούσε όλα αυτά, αλλά ύστερα από δύο ωρες ή δύο μέρες, έπεφτε πάλι για ύπνο και παρατούσε τη δουλειά που του είχε αναθέσει ο Χοακίν.

Πέρασαν μήνες και ο Μανουέλ είχε συνέλθει εντελώς. Ο Χοακίν του έδωσε το καλύτερο δωμάτιο, τον έκανε συνεταίρο στη δουλειά και του παραχώρησε την πρώτη θέση στο μπάνιο, με αντάλλαγμα ο νεαρός να αφοσιωθεί στη δουλειά.

Μια νύχτα, ενώ ο Χοακίν κοιμόταν, ο Μανουέλ αποφάσισε ότι έξι μήνες αποχής από το πιστό ήταν αρκετοί και σκέφτηκε ότι ένα ποτηράκι στο χωριό δεν θα του έκανε κακό. Για να μην ξυπνή-

σει ο Χοακίν, έκλεισε την πόρτα της κάμαράς του από μέσα και βγήκε από το παράθυρο. Άφησε κι ένα κερί αναμμένο για να δίνει την εντύπωση ότι ήταν μέσα.

"Υστερα από το πρώτο ποτηράκι ήρθε το δεύτερο, μετά το τρίτο, το τέταρτο κι άλλα πολλά ...

Τραγουδούσε μεθυσμένος με την παρέα του όταν πέρασαν μπροστά από την πόρτα της ταβέρνας οι πυροσβέστες με τη σει-

ρήνα να ουρλιάζει. Ο Μανουέλ δεν υποψιάστηκε τίποτα, ώσπου το πρωί, όταν έφτασε τρεκλίζοντας στο σπίτι, είδε το πλήθος συγκεντρωμένο στο δρόμο ...

Μόνο ένας; τοίχος, οι μηχανές και κάποια εργαλεία είχαν σωθεί από την πυρκαγιά. Όλα τα υπόλοιπα είχαν γίνει κάρβουνο. Από τον Χοακίν βρήκαν μόνο τέσσερα-πέντε τσουρουφλισμένα κοκαλακια που τα έθαψαν στο νεκροταφείο. Πάνω στον τάφο του, ο Μανουέλ παράγγειλε να γράψουν το ακόλουθο επίγραμμα:

«Θα το κάνω, Χοακίν, θα το κάνω!»

Με πολλή δουλειά ο Μανουέλ έστησε ξανά το ξυλουργείο. Ήταν τεμπέλης αλλά έπιαναν τα χέρια του, κι αυτά που είχε μάθει από τον Χοακίν τον βοήθησαν να πάει μπροστά.

Πάντα είχε την αίσθηση ότι, από κάπου, ο Χοακίν τον κοίταζε και τον ενθάρρυνε. Ο Μανουέλ τον θυμόταν κάθε φορά που κατάφερνε κάτι. Τον θυμήθηκε στο γάμο του, στη γέννηση του ηρώτου του παιδιού, όταν αγόρασε το πρώτο του αμάξι ..

Πεντακόσια χιλιόμετρα πιο μακριά, ο Χοακίν, ολοζώντανος και κεφάτος, αναρωτιόταν αν ήταν σωστό να πει ψέματα, να διαπράξει απάτη και να βάλει φωτιά σ' εκείνο το τόσο ωραίο σπιτάκι, μόνο και μόνο για να σώσει ένα νεαρό.

Απάντησε καταφατικά και γέλασε με την αστυνομία του χωριού που είχε περάσει για ανθρώπινα τα κόκαλα του γουρουνιού ...

41

Το νέο του ξυλουργείο ήταν λίγο μικρότερο από το προηγούμενο, όμως, ήταν ήδη γνωστό στο χωριό. Το έλεγαν «Το Οχτώ».

«Μερικές φορές, Ντεμιάν, γίνεται η ζωή σου δύσκολη προσπαθώντας να βοηθήσεις ένα αγαπημένο πρόσωπο. Ωστόσο, αν υπάρχει μια δυσκολία που αξίζει τον κόπο ν' αντιμετωπίσεις, αυτή είναι για να βοηθήσεκ κάποιον. Δεν πρόκειται για «ηθικό καθήκον» και τα τοιαύτα. Είναι μια επιλογή στη ζωή μας που μπορείς να την κάνεις οποιαδήποτε στιγμή και προς οποιαδήποτε κατεύθυνση επιθυμείς.

Η προσωπική μου εμπειρία και παρατήρηση με κάνει να πιστεύω ότι ο ελεύθερος άνθρωπος που γνωρίζει τον εαυτό του είναι γενναιόδωρος, αλληλέγγυος, ευγενικός και ικανο-

ποιείται εξίσου όταν δίνει όπως και όταν παίρνει. Γι' αυτό, κάθε φορά που συναντάς ανθρώπους που κοιτάζουν μόνο την πάρτη τους, μην τους μισείς. Αρκετά προβλήματα έχουν με τον εαυτό τους. Και όταν διαπιστώνεις ότι η συμπεριφορά σου είναι ποταπή, μικροπρεπής ή χυδαία, βρες ευκαιρία να αναρωτηθείς τι σου συμβαίνει. Σε διαβεβαιώνω ότι κάπου θα δεις πως έχεις πάρει λάθος δρόμο.

Μια φορά έγραψα:

*Ένας νευρωτικός δεν χρειάζεται
ένα ψυχοθεραπευτή να τον κουράρει
ούτε έναν πατέρα να τον φροντίζει.
Το μόνο που χρειάζεται είναι
ένα δάσκαλο να του δείξει
σε ποιο σημείο του δρόμου χάθηκε.*

ΚΤΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΛΟΓΟ, αλλά σε μια στιγμή της ζωής μου βρέθηκα σ' ένα δρόμο δύσκολο και αγωνιώδη.

Όλα άρχισαν με μια κρίση ζήλιας για την κοπέλα μου. Μια μέρα προτίμησε να βγει με τις συμμαθήτριάς της από το σχολείο και να ακυρώσει το ραντεβού μας. Από εκείνη τη στιγμή, άρχισαν να περνούν από το νου μου ιδέες και συναισθήματα ήττας - βασανιστικά, όπως πάντα.

Είχα κουβεντιάσει στην ψυχοθεραπεία σχετικά με τη σημασία που έχει να ζούμε την απώλεια όπως είναι, όμως, εκείνη τη στιγμή ένιωθα αληθινή πίκρα.

«Δεν καταλαβαίνω γιατί πρέπει να μοιράζομαι την κοπέλα μου με τις φιλενάδες της, με τους φίλους μου και με τις κοπελιές τους. Το λέω έτσι επίτηδες, για να το ακούσω και να αντιληφθώ τι βλακεία λέω. Σου ζητώ βοήθεια. Όταν κάτι είναι δικό μου -όσο παλαιολιθικό κι αν ακούγεται αυτό, όπως

λες κι εσύ-, νιώθω ότι μπορώ να το παραχωρώ ή όχι μόνο όταν εγώ θέλω, για όσο χρόνο θέλω. Γι' αυτό είναι δικό μου.»

Ο Χόρχε άφησε την τσαγιέρα κι άρχισε να διηγείται:

Βάδιζε αφηρημένα στο δρόμο όταν, άξαφνα, το είδε. Ήταν ένα θεόρατο και όμορφο βουνό από χρυσάφι.

Ο ήλιος το έλουζε και η επιφάνειά του έστελνε πολύχρωμες ανταύγειες που το έκαναν να μοιάζει με διαστημικό αντικείμενο βγαλμένο από ταινία του Στίβεν Σπίλμπεργκ.

43

39.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Το κοίταξε για λίγο υπνωτισμένος.

«Άραγε, ανήκει σε κάποιον;» συλλογίστηκε.

Κοίταξε ολόγυρα αλλά δεν είδε κανέναν.

Τελικά, πλησίασε και το άγγιξε. Ήταν ζεστό.

Πέρασε τα δάχτυλά του στην επιφάνεια κι ένιωσε πως η απαισιότητα του στην αφή ήταν ανάλογη της λάμψης και της ομορφιάς του.

«Το θέλω δικό μου» σκέφτηκε,

Πολύ απαλά, το σήκωσε κι άρχισε να περπατάει μ' αυτό αγκαλιά έξω από την πόλη.

Μαγεμένος, μπήκε τελικά στο δάσος και κατευθύνθηκε προο ένα ξέφωτο.

Εκεί, κάτω από τον ήλιο του αηγοεύματο, τοποθέτησε το χρυσάφι με προσοχή στο χορτάρι κι έκατσε να το θαυμάσει.

«Είναι η πρώτη φορά που έχω κάτι πολύτιμο μόνο για εμένα.

Κάτι δικό μου. Μόνο δικό μου!» - σκέφτηκαν και οι δύο ταυτόχρονα.

«Όταν κατέχουμε κάτι και γινόμαστε εξαρτημένοι σκλάβοι του, τότε ποιος ανήκει σε ποιον, Ντεμιάν;»

Ποιος έχει ποιον;

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΙΖΟΜΟΥΝ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΛΟΓΙΑ από την προηγούμενη συζήτηση.

Βγήκα από το ιατρείο του και στ' αφτιά μου αντηχούσαν: μιζέρια, μικροπρέπεια, εγωισμός, λάθος δρόμοι; ... Το μυαλό μου ήταν ένα μπερδεμένο κουβάρι.

Επέστρεψα στο ραντεβού με τον Χόρχε με «σαφή πρόθεση», όπως έλεγε εκείνος, να συνεχίσω την κουβέντα μας για το θέμα αυτό.

«Χόρχε» του είπα, «εσύ πάντα υποστήριζες ότι ο εγωισμός ήταν μια ξεκάθαρη έκφραση αυτοπεποίθησης, μιας εκτίμησης για τον εαυτό μας - με την καλή έννοια ... Όμως, την τελευταία φορά μου μίλησες για μιζέρια κι εγώ, που απόκτησα τη χαζή συνήθειά σου να ψάχνω στο λεξικό τη σημασία των λέξεων, έψαξα τη λέξη 'μίζερος'»

«Και τι βρήκες;»

«Έλεγε: "Τσιγκούνης, φιλάργυρος, άθλιος, δύστροπος", Και πώς να σ' το πω; Εμένα, όλα τα ίδια μου φαίνονται.»

«Για να δούμε» είπε ο Χοντρός, και άνοιξε το *Λεξικό της Ακαδημίας*. «Έχει και άλλες έννοιες, όπως "λιγοστός, μικροσκοπικός, ενδεής". Λέει ακόμα ότι η ισπανική λέξη "Mezquino" προέρχεται από την αραβική "Miskin", που σημαίνει "φτωχό",

»Τώρα, ίσως μπορούμε να το ορίσουμε καλύτερα» συνέχισε. «Μίζερος μπορεί να είναι αυτός που στερείται -ή νομίζει ότι στερείται-, τα απαραίτητα. Είναι αυτός που χρειάζεται

αυτό που δεν έχει, για να πάψει να είναι μικροσκοπικός. Είναι αυτός που αρνείται να δώσει γιατί τα θέλει όλα δικά του. Είναι ο δύστυχος φουκαράς που δεν μπορεί να δει άλλες επιθυμίες πέρα από τις δικές του.»

Ο Χόρχε έμεινε σιωπηλός ανασκαλεύοντας τη μνήμη του, κι εγώ βολεύτηκα καλύτερα για ν' ακούσω όσα θ' ακολουθούσαν.

Μια φορά έφτασε στη ζούγκλα μια κουκουβάγια που είχε ζήσει αιχμάλωτη και εξήγησε σε όλα τα ζώα τις συνήθειες των ανθρώπων.

Ελεγε, για παράδειγμα, ότι στις πόλεις οι άνθρωποι ταξινομούσαν τους καλλιτέχνες με βάση τη δεξιοτεχνία τους, με στόχο να ξεχωρίσουν τους καλύτερους σε κάθε τομέα - ζωγραφική, σχέδιο, γλυπτική, τραγούδι ..

Η ιδέα να υιοθετήσουν τις ανθρώπινες συνήθειες κέρδισε τα ζώα και ίσως γι' αυτό οργάνωσαν αμέσως ένα διαγωνισμό τραγουδιού. Δήλωσαν αμέσως συμμετοχή όλοι οι παρόντες, από το καναρίνι ως το ρινόκερο.

Με την καθοδήγηση της κουκουβάγιας που είχε εκπαιδευτεί στην πόλη, αποφάσισαν ότι ο διαγωνισμός θα γινόταν με γενική μυστική ψηφοφορία όλων των διαγωνιζομένων. Δηλαδή, η κριτική επιτροπή θα ήταν οι ίδιοι οι διαγωνιζόμενοι

Έτσι κι έγινε. Όλα τα ζώα, συμπεριλαμβανομένου και του ανθρώπου, ανέβηκαν στο βάθρο και τραγούδησαν κερδίζοντας ένα μικρό ή μεγάλο χειροκρότημα του κοινού. Μετά, έγραψαν την προτίμησή τους σ' ένα χαρτάκι και το έριξαν, διπλωμένο, σε μια μεγάλη κάλπη που τη φύλαγε η κουκουβάγια.

Όταν ήρθε η στιγμή της καταμέτρησης, η κουκουβάγια ανέβηκε στην πρόχειρη σκηνή και, με τη βοήθεια δύο ηλικιωμένων πιθήκων, άνοιξε την κάλπη για να βγει το αποτέλεσμα εκείνης της

«αδιάβλητης εκλογικής διαδικασίας», της «γενικής και μυστικής ψηφοφορίας- που ήταν «υπόδειγμα δημοκρατίας», όπως είχε ακούσει να λένε οι πολιτικοί στις πόλεις.

Ένας από τους δύο γέροντες τράβηξε το πρώτο ψηφοδέλτιο και η κουκουβάγια, μπρος στη γενική συγκίνηση, φώναξε:

«Η πρώτη ψήφος, αδέρφια, είναι για τον φίλο μας το ... γάιδαρο!»

Επεσε σιωπή και ακολούθησαν μερικά διστακτικά χειροκρο-
ήματα.

«Δεύτερη ψήφος: Ο γαίδαρος!»

Γενική σαστιμάρα.

«Τρίτη: Ο γαίδαρος!»

Οι παρόντες άρχισαν να κοιτάζουν ο ένας τον άλλον, έκπλη-
κτοι στην αρχή, με βλέμμα επιτιμητικό ύστερα και τέλοτ, όταν
συνέχισαν να βγαίνουν ψήφοι υπέρ του γαϊδάρου, όλο και πιο
ντροπιασμένοι Αισθάνονταν ένοχοι για την ψήφο τους,

Όλοι ήξεραν ότι δεν υπήρχε χειρότερη φωνή από το απαίσιο
γκάρισμά του κι ωστόσο, η μία μετά την άλλη, οι ψήφοι τον εξέ-
λεγαν καλύτερο τραγουδιστή.

Κι έτσι, τελικά, μόλκ τελείωσε η καταμέτρηση, βγήκε η από-
φαση ύστερα από «ελεύθερη απόφαση της αδέκαστης επιτροπής
κριτών» ότι ο γαίδαρος με το παράτονο και ενοχλητικό γκάρισμα
ήταν ο νικητής.

Και ανακηρύχτηκε ως «η καλύτερη φωνή της ζούγκλας και
των περιχώρων.»

Η κουκουβάγια εξήγησε μετά τι είχε συμβεί. Κάθε διαγωνι-
ζόμενος, θεωρώντας τον εαυτό του αδιαμφισβήτητο νικητή, είχε
δώσει την ψήφο του στον χειρότερο του διαγωνισμού, που δεν
θα αποτελούσε απειλή για τη νίκη του.

Η εκλογή ήταν σχεδόν ομόφωνη. Μόνο δύο ψήφοι δεν ήταν
για το γαίδαρο. Η μία ήταν η δική του. Επειδή πίστευε ότι δεν είχε
τίποτα να χάσει, ψήφισε με ειλικρίνεια τη γαλιάντρα. Η άλλη, ήταν

του ανθρώπου ο οποίος, φυσικά, είχε ψηφίσει τον εαυτό του ...

«Βλέπει ς λοιπόν, Ντεμιάν. Αυτό σημαίνει μιζέρια στην κοι-
νωνία μας. Όταν νιώθουμε τόσο σπουδαίοι και δεν αφήνουμε
χώρο για τους άλλουτ, όταν πιστεύουμε ότι αξίζουμε πολλά
και δεν μπορούμε να δούμε πέρα από τη μύτη μας, όταν φα-
νταζόμαστε πως είμαστε υπέροχοι και δεν δεχόμαστε σε κα-
μία περίπτωση να μείνει απραγματοποίητη η επιθυμία μας,
τότε πολύ συχνά, η ματαιοδοξία, η μικροψυχία, η ηλιθιότητα
και η ποταπότητα μας κάνουν μίζερους. Όχι εγωιστές, Ντε-
μιαν, αλλά μίζερους. Μί-ζε-ρους!

Τι ΛΟΓΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΗ;

ΕΔΩ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟ, οι φίλοι μου με ρωτούσαν τι είδους θεραπεία κάνω. Όλοι έμεναν έκπληκτοι με ορισμένα πράγματα που τους έλεγα για τον Χοντρό και τα καθέκαστα στο ιατρείο του. Ο τρόπος που δούλευε δεν ταίριαζε με κανένα θεραπευτικό μοντέλο απ' όσα ήξεραν. Και -γιατί να το αρνηθώ-, ούτε κι εγώ γνώριζα κάτι παρόμοιο.

Έτσι, όταν πήγα εκείνο το απόγευμα να τον δω, και με την ευκαιρία που τα πράγματα είχαν ηρεμήσει -«όλα στη θέση τους», όπωξ συνήθιζε να λέει ο Χοντρός-, ρώτησα τον Χόρχε τι λογής θεραπεία ήταν αυτή.

«Τι θεραπεία είναι; Ξέρω κι εγώ; Μα είναι θεραπεία αυτό;» απάντησε ο Χοντρός.

«Ατυχία!» σκέφτηκα. «Έπεσα σε μια από τις ερμητικές ημέρες του Χοντρού, τότε που δεν έχει νόημα να προσπαθείς να πάρεις απαντήσεις.» Ωστόσο, επέμεινα.

«Σοβαρά σε ρωτάω. Θέλω να μάθω.»

«Για ποιο λόγο;»

«Για να μάθω.»

«Και σε τι θα σου χρησιμεύσει να μάθεις τι είδους θεραπεία είναι αυτή;»

«Δηλαδή, δεν πρόκειται να γλιτώσω τώρα;» είπα υπονοώντας πως ήξερα τι θα ακολουθούσε.

«Να γλιτώσεις; Από τι θέλεις να γλιτώσεις;»

«Κοίταξε, μ' εκνευρίζει που δεν μπορώ να σε ρωτήσω τίποτα. Όποτε έχεις κέφια αρχίζεις τις αναλύσεις και δεν τε-

λειτουργεί με τίποτα, κι όποτε δεν έχεις σου είναι αδύνατον ν' απαντήσεις έστω και σε μία ερώτηση. Δεν είναι δίκαιο!»

«Είσαι θυμωμένος;»

«Ναι! Είμαι θυμωμένος!»

«Και τι θα κάνεις με το θυμό σου; Τι θέλεις να κάνεις με την τσαντίλα που νιώθεις, Θα την κουβαλάς επάνω σου,»

«Όχι. Θέλω να φωνάξω. Να πας στο διάολο!»

«Φώναξε κι άλλο.»

«Άντε στο διάολο!»

«Πάλι, πάλι.»

«Άντε στο διάλοοοοο!!»

«Συνέχισε. Ποιον βρίζεις; Συνέχισε!»

«Άντε στο διάολο, ηλίθιε Χοντρέ! Άντε χέσου!»

Ο Χοντρός με κοίταζε σιωπηλός να συνέρχομαι και να ξαναβρίσκω το ρυθμό της αναπνοής; μου. Ύστερα από λίγα λεπτά άνοιξε το στόμα του:

«Αυτή είναι η θεραπεία που κάνουμε, Ντεμιάν. Μία θεραπεία για να καταλάβεις τι σου συμβαίνει κάθε στιγμή. Μία θεραπεία που έχει στόχο ν' ανοίγει χαραμάδες στις μάσκες σου για ν' αφήνει να βγει έξω ο αληθινός Ντεμιάν.

»Μία θεραπεία κατά κάποιον τρόπο μοναδική και ανεξήγητη, γιατί βασίζεται πάνω στις δομές δύο ατόμων μοναδικών και ανεξήγητων - εσένα κι εμένα. Δύο άτομα που συμφωνήσαμε, προς το παρόν, να δίνουμε περισσότερη προσοχή στη διαδικασία ανάπτυξης του ενός από τους δύο, δηλαδή σ' εσένα.

»Είναι μία θεραπεία που δεν θεραπεύει κανέναν, γιατί δέχεται ότι μπορεί να βοηθήσει μονάχα άτομα που θεραπεύονται από μόνα τους. Μία θεραπεία που δεν επιχειρεί να προκαλέσει καμία αντίδραση, αλλά απλώς να ενεργήσει ως

καταλύτης ικανός να επιταχύνει μια διαδικασία η οποία ούτως ή άλλως θα λάβαινε χώρα, αργά ή γρήγορα, είτε με ψυχοθεραπευτή είτε χωρίς αυτόν.

»Μία θεραπεία που -τουλάχιστον με ετούτον εδώ τον ψυχοθεραπευτή, μοιάζει όλο και περισσότερο με διδασκαλία. Και, τέλος, μία θεραπεία που δίνει περισσότερη σημασία στο "αισθάνεσθαι" παρά στο "σκέπτεσθαι", στην πράξη παρά στο σχεδιασμό, στο είναι παρά στο έχειν, στο παρόν παρά στο παρελθόν ή το μέλλον.»

«Αυτό είναι το ζήτημα: το παρόν» απάντησα. «Αυτή είναι η διαφορά, κατά τη γνώμη μου, με τις προηγούμενες θεραπείες που έκανα. Η έμφαση που δίνεται στη σημερινή κατάσταση. Όλοι οι άλλοι ψυχοθεραπευτές που γνώρισα ή άκουσα γι' αυτούς, ενδιαφέρονται για το παρελθόν, τις αιτίες, τις πηγές του προβλήματος. Εσύ δεν ασχολείσαι μ' όλα αυτά. Αν, όμως, δεν ξέρεις πότε άρχισαν να μπερδεύονται τα πράγματα, πώς θα μπορέσεις να τα ξεμπερδέψεις;»

«Για να συντομεύσω, πρέπει να επιμηκύνω. Θα προσπαθήσω να σου εξηγήσω. Απ' όσο γνωρίζω, στον κόσμο της ψυχοθεραπείας ενδημούν πάνω από διακόσιοι πενήντα τρόποι θεραπείας που σχετίζονταν με άλλες τόσες περίπου φιλοσοφικές απόψεις.

»Οι σχολές αυτές είναι όλες διαφορετικές μεταξύ τους. Διαφέρουν στην ιδεολογία, στη μέθοδο ή στην προσέγγιση, όμως, νομίζω ότι όλες έχουν τον ίδιο στόχο: να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής του πάσχοντος. Σ' αυτό που δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε, ίσως, είναι στο τι εννοεί ο κάθε ψυχοθεραπευτής λέγοντας «βελτίωση της ποιότητας ζωής. Αλλά ... τέλος πάντων, ας συνεχίσουμε. »

»Αυτές οι διακόσιες πενήντα σχολές θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε τρεις γραμμές σκέψης - ανάλογα με την έμφαση που δίνει το κάθε ψυχοθεραπευτικό μοντέλο στην

λές που επικεντρώνουν στο παρελθόν. Έπειτα, όσες επικεντρώνουν στο μέλλον. Και τέλος, αυτές, που επικεντρώνουν στο παρόν.

»Η πρώτη γραμμή, που δεν είναι η πιο πολυπληθής, συμπεριλαμβάνει εκείνες τις σχολές που ξεκινούν -ή λειτουργούν σαν να ξεκινούσαν-, από την ιδέα ότι ένας νευρωτικός είναι κάποιος που κάποτε, πριν από καιρό, όταν ήταν μικρός, είχε ένα πρόβλημα, κι από τότε πληρώνει τκ; συνέπειει; εκείνης της κατάστασης. Η δουλειά, συνεπώς, γίνεται για να θυμηθεί ο πάσχων την παλιά ιστορία και να εντοπίσει τι ακριβώς προκάλεσε τη νεύρωση. Επειδή οι αναμνήσεις βρίσκονται, σύμφωνα με τοικ αναλυτές, "καταπιεσμένες" στο υποσυνείδητο, χρειάζεται επίμονη αναζήτηση στο εσωτερικό για να βρεθούν τα γεγονότα που έμειναν "θαμμένα".

»Το πιο καθαρό παράδειγμα γι' αυτό το μοντέλο είναι η ορθόδοξη ψυχανάλυση. Για να προσδιορίσω τις σχολές αυτού του τύπου, λέω συνήθως ότι ψάχνουν "το γιατί".

»Πολλοί αναλυτές, όπως βλέπω, νομίζουν ότι αρκεί να βρουν την αιτία του συμπτώματος, δηλαδή, ο πάσχων ν' ανακαλύψει γιατί κάνει αυτό που κάνει, να γίνει συνειδητό το ασυνείδητο. Τότε, όλος ο μηχανισμός θ' αρχίσει να δουλεύει σωστά.

»Η ψυχανάλυση, για να μιλήσουμε για την πιο διαδεδομένη σχολή, έχει, όπως όλα σχεδόν τα πράγματα, μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα.

»Το ουσιαστικό πλεονέκτημα είναι ότι δεν υπάρχει -ή τουλάχιστον εγώ δεν πιστεύω ότι υπάρχει-, άλλο θεραπευτικό μοντέλο που να προσφέρει τόσο βαθιά γνώση των ιδίων των εσωτερικών διαδικασιών. Κανένα άλλο μοντέλο δεν είναι ικανό, μάλλον, να φτάσει στο επίπεδο αυτογνωσίας που μπορείς να φτάσεις με τις φροϋδικέο τεχνικές.

»Όσο για τα μειονεκτήματα, είναι τουλάχιστον δύο. Από τη μια, η υπερβολική διάρκεια της θεραπευτικής διαδικασίας που γίνεται κουραστική και αντι-οικονομική - και δεν εννοώ μονάχα τα χρήματα: Κάποιος αναλυτής μου είπε κάποτε ότι η θεραπεία πρέπει να διαρκέσει το ένα τρίτο του χρόνου που έχει ζήσει ο πάσχων ως τη στιγμή που αρχίζει τη θεραπεία. Από την άλλη, το μοντέλο αυτό δίνει αμφίβολα θεραπευτικά

αποτελέσματα. Προσωπικά, αμφιβάλλω αν κάποιος μπορεί να αποκτήσει ικανοποιητική αυτογνωσία ώστε να μεταβάλει τη θεώρηση της ζωής του, μια αρρωστημένη στάση του, ή το λόγο για τον οποίο ο πάσχων προσέφυγε στη ψυχανάλυση.

»Στην άλλη άκρη, νομίζω εγώ, βρίσκονται οι ψυχοθεραπευτικές σχολές που επικεντρώνονται στο μέλλον. Αυτές οι τάσεις, που είναι στη μόδα σήμερα, θα μπορούσαν να περιγραφούν ως εξής: το αληθινό πρόβλημα είναι ότι ο πάσχων ενεργεί με διαφορετικό τρόπο απ' ό.τι θα έπρεπε για να πετύχει τους στόχους του. Συνεπώς, ο σκοπός δεν είναι να ανακαλύψουμε γιατί συμβαίνει αυτό που συμβαίνει -το θεωρούμε δεδομένο-, ούτε να μάθουμε πόσο βαθιά υποφέρει το άτομο. Το ζήτημα είναι να καταφέρουμε να φτάσει ο πάσχων εκεί που θέλει να φτάσει, ή να πετύχει αυτό που επιθυμεί ξεπερνώντας τους φόβους του, ώστε να ζήσει πιο δημιουργικά και θετικά.

»Η γραμμή αυτή, που αντιπροσωπεύεται κυρίως από τον συμπεριφορισμό, προτείνει την ιδέα ότι μπορείς να διδαχθείς νέες συμπεριφορές μόνο αν τις ασκείς - κάτι που ο πάσχων δύσκολα θα επιχειρήσει δίχως την έξωθεν βοήθεια, υποστήριξη και καθοδήγηση. Αυτή η βοήθεια θα του δοθεί κατά βάση από κάποιον επαγγελματία που θα του υποδείξει ποια είναι η καταλληλότερη συμπεριφορά, θα του προτείνει με συγκεκριμένο τρόπο τι πρέπει να πράξει και θα συνοδεύσει τον ασθενή σ' αυτή τη διαδικασία υγιούς επαναφοράς,

53

»Η βασική ερώτηση που θέτουν οι ψυχοθεραπευτές αυτής της κατηγορίας δεν είναι το *γιατί*, αλλά το *πώς*. Δηλαδή, πώς θα επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος στόχος.

»Η σχολή αυτή έχει επίσης πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Το πρώτο πλεονέκτημα είναι ότι η τεχνική αυτή είναι απίστευτα αποτελεσματική και το δεύτερο ότι η όλη διαδικασία είναι ταχύτατη. Ορισμένοι Αμερικανοί νέο-συμπεριφοριστές μιλούν ήδη για θεραπείες που φτάνουν από μία έως πέντε επισκέψεις. Το πιο προφανές μειονέκτημα, κατά τη γνώμη μου, είναι ότι η θεραπεία αυτή είναι επιφανειακή. Ο ασθενής ποτέ δεν θα φτάσει να γνωρίσει τον εαυτό του, ούτε θ' ανακαλύψει τις δυνάμεις του. Συνεπώς, η μέθοδος τον βοηθά να λύσει μονάχα αυτήν την κατάσταση για την οποία οδηγήθηκε στο ιατρείο, εξαρτώντας τον στενά από τον ψυχοθεραπευτή του. Αυτό δεν είναι υποχρεωτικά κακό, όμως,

δεν προσφέρει τα αναγκαία εφόδια ώστε ο πάσχων να φτάσει στην απαραίτητη επαφή με τον εαυτό του.

»Η τρίτη γραμμή είναι, από ιστορικής απόψεως, η πιο νέα από τις τρεις. Περιλαμβάνει όλες εκείνες τις ψυχοθεραπευτικές σχολές που επικεντρώνουν την προσοχή τους στο παρόν.

»Σε γενικές γραμμές, ξεκινάμε από την ιδέα να μην ερευνήσουμε την καταγωγή του προβλήματος ούτε και να προτείνουμε συμπεριφορά που θα έπρεπε να αποφευχθεί. Ο στόχος είναι, περισσότερο, να προσδιοριστεί τι ακριβώς συμβαίνει στο άτομο που κάνει την ψυχοθεραπεία και για ποιο λόγο βρίσκεται σε αυτήν την κατάσταση.

»Ξέρεις ότι αυτή είναι η δική μου επιλογή στη δουλειά μου. Γι' αυτό είναι προφανές ότι πιστεύω πως είναι η καλύτερη. Ωστόσο, παραδέχομαι ότι κι αυτός ο δρόμος έχει μειονεκτήματα, όπως και πλεονεκτήματα.

»Συγκριτικά, δεν είναι τόσο μακροχρόνια η θεραπεία

54

όπως στην ψυχανάλυση, ούτε τόσο σύντομη όπως στις νεοσυμπεριφοριστικές μεθόδους. Μια θεραπεία τέτοιου είδους θα διαρκέσει από έξι μήνες έως δύο χρόνια. Δίχως να ανταγωνίζεται σε εμβάθυνση την ορθόδοξη σχολή, προσφέρει, κατά τη γνώμη μου, μια καλή δόση αυτογνωσίας κι ένα καλό επίπεδο χρήσης των ίδιων εφοδίων.

»Από την άλλη, μολονότι κατορθώνει να γονιμοποιήσει τη διαδικασία επαφής με τη σημερινή πραγματικότητα, κρύβει ταυτόχρονα τον κίνδυνο να ενθαρρύνει μια φιλοσοφία αδιαφορίας και ελαφρότητας στον πάσχοντα, έστω και προσωρινά. Μια στάση του τύπου: "να ζήσω τη στιγμή", που δεν έχει σχέση με το "παρόν" που προτείνουν αυτές οι σχολές, το οποίο, φυσικά, δέχεται και προϋποθέτει τόσο την εμπειρία όσο και τα σχέδια για τη ζωή.

»Υπάρχει ένα παλιό ανέκδοτο που ίσως βοηθήσει να κατανοήσεις αυτές τις τρεις τάσεις. Εξηγεί μια κατάσταση, πάντοτε την ίδια, όπως τη βλέπουν οι διαφορετικές σχολές. Ας κάνουμε λίγη πλάκα μ' αυτές τις τρεις γραμμές ψυχοθεραπείας. Η ιστορία τελειώνει με τρεις διαφορετικούς τρόπους.»

Κάποιος υποφέρει από ενκόπριση (με απλά λόγια, χέζεται επάνω του). Πάει στο γιατρό που τον εξετάζει και δεν του βρίσκει καμία σωματική αιτία για το πρόβλημά του. Του προτείνει να απευθυνθεί σε ψυχοθεραπευτή.

..

Πρώτο τέλος, όπου ο ψυχοθεραπευτής είναι κλασικός ψυχαναλυτής:

Ύστερα από πέντε χρόνια, ένας φίλος του τον ρωτάει:

«Πώς πάει η θεραπεία σου;»

«Φανταστικά!» λέει ο άνθρωπος χαρούμενος.

«Δεν τα κάνεις πια επάνω σου;»

55

45.

«Κοίταξε, ότι τα κάνω τα κάνω, όμως, τώρα ξέρω το γιατί τα κάνω!»

Δεύτερο τέλος, όπου ο ψυχοθεραπευτής είναι συμπεριφοριστής.

Πέντε μέρες; μετά την αρχή της θεραπείας, ένα φίλος τον ρωτάει:

«Πώς πάει η θεραπεία σου;»

«Καταπληκτικά!» απαντάει χαρούμενος.

«Και δεν τα κάνεις πια επάνω σου;»

«Κοίταξε, ακόμα επάνω μου τα κάνω, όμως, τώρα χρησιμοποιώ λαστιχένια σάβρακα!»

Τρίτο τέλος, όπου ο ψυχοθεραπευτής είναι της σχολής Γκεστάλτ~: *

Ύστερα από πέντε μήνες, ένας φίλος ρωτάει τον πάσχοντα:

«Τι γίνεται, πώς πάει η θεραπεία;»

«Θαυμάσια!» απαντάει χαρούμενος;

«Και δεν τα κάνεις πια επάνω σου;»

«Κοίταξε, εξακολουθώ να τα κάνω, αλλά τώρα πια δεν με νοιάζει!»

«Όμως, αυτή η περιγραφή μου φαίνεται ισοπεδωτική» πηγα να πω εγώ.

«Πιθανόν. Όμως, είναι πραγματική. Τόσο πραγματική, που η συνάντησή μας τελείωσε για σήμερα.»

Λίγες φορές έχω βλαστημήσει τόσο πολύ άνθρωπο!

*. «Γκεστάλτ» (γερμ. Gestalt) ή «Μορφολογική Ψυχολογία»: Θεωρία της επιστήμης της ψυχολογίας που διαμορφώθηκε στη Γερμανία (1912) από τη σχολή του

Βερολίνου. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία όλετ; οι λειτουργίες της σκέψης; και της; αντίληψης; πρέπει να θεωρούνται ως; αλληλοεξαρτώμενα φαινόμενα που μπορούν να αναλυθούν σε απλούστερα μέρη μόνο έπειτα από ανάλυση σε συλλογισμό (Εγκυκλοπαίδεια Δομή).

56

Ο ΘΑΜΜΕΝΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ συζήτηση έφυγα ταραγμένος - για να μην πω σοβαρά ανήσυχος. Εκείνος ο φουκαράς εξακολουθούσε να χέζεται επάνω του, ασχέτως σε ποιον ψυχοθεραπευτή απευθυνόταν. Αναγκάστηκα να ξανασκεφτώ την απόφασή μου να κάνω ψυχοθεραπεία. Τελικά, για ποιο λόγο να συνέχιζα; Δεν ήθελα ούτε να μάθω απλώς το γιατί, ούτε τα λαστιχένια σώβρακα, ούτε να πάψει να με νοιάζει. Έτσι, εάν ύστερα από τόση επένδυση χρόνου και χρήματος αυτό ήταν το αποτέλεσμα, είχε έρθει η ώρα να τα παρατήσω.

«Λοιπόν, Χοντρέ, τώρα το πρόβλημα δεν είναι οι σχολές ψυχοθεραπείας. Τώρα, το ζήτημα είναι το εξής: εγώ, γιατί βρίσκομαι εδώ;»

«Δυστυχώς, την απάντηση σ' αυτό δεν την έχω εγώ. Την έχεις εσύ.»

«Είμαι μπερδεμένος, πολύ μπερδεμένοι; Μέχρι την τελευταία μας συζήτηση ήμουν σίγουρος για τη χρησιμότητα της ψυχοθεραπείας. Πρότεινα σ' όλους τους φίλους μου να πάνε σε ψυχοθεραπευτή. Άξαφνα, όμως, στην τελευταία μου επίσκεψη, ο ίδιος ο ψυχοθεραπευτής; μου μου λέει ότι ένας τύπος που τα κάνει επάνω του και πάει στον ψυχοθεραπευτή παραπατώντας, χεσμένος, με κατάθλιψη ή τρέλα, θα παραμείνει το ίδιο χεσμένος, θλιμμένος και αποξενωμένος με πριν. Δεν καταλαβαίνω τίποτα. Είναι πολύ περίπλοκα»

«Δεν καταφέρνεις τίποτα αν αντιστέκεσαι στην περιπλοκή. Σ' ενοχλεί η κατάσταση γιατί νομίζεις ότι όφειλες να

57

τα έχεις όλα ξεκάθαρα, να μην βλέπεις πουθενά μπερδεμα, να έχεις όλες τις απαντήσεις, να τα έχεις όλα. Χαλάρωσε, Ντεμιάν. Οπως σου είπα, στη Γκεστάλτ, το μοναδικό "που οφείλεις" είναι το παρακάτω:

Οφείλεις να ξέρεις ότι δεν "οφείλεις" τίποτα απολύτως,

«Σωστά. Ακόμα και δίχως "οφειλές", όμως, υπάρχουν απαντήσεις που τις χρειάζομαι αλλά δεν τις έχω.»

«Να σου πω μια ιστορία:»

Τη μέρα εκείνη άνοιξα τ' αφτιά μου περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Ήξερα ότι ένα παραμύθι, μια παραβολή ή ακόμα κι ένα αστείο ανέκδοτο του Χόρχε, θα με βοηθούσε να βρω το δρόμο μέσα στη σύγχυση.

Μια φορά, στην πόλη της Κρακοβίας, ζούσε ένας φιλεύσπλαχνος και αλτρουϊστής γέροντας ονόματι Ιζι. Για πολλές νύχτες συνέχεια ο Ιζι ονειρευόταν ότι ταξίδευε στην Πράγα κι έφτανε στη γέφυρα ενός ποταμού. Ονειρεύτηκε ότι δίπλα στο ποτάμι, κάτω από τη γέφυρα, βρισκόταν ένα δασύφυλλο δέντρο. Ονειρεύτηκε ότι ο ίδιος έσκαβε ένα λάκκο δίπλα στο δέντρο κι έβγαζε ένα θησαυρό που του πρόσφερε ευημερία και ηρεμία για όλη τη ζωή του.

Στην αρχή, ο Ιζι δεν έδωσε σημασία. Όταν, όμως, το όνειρο επαναλήφθηκε επί αρκετές εβδομάδες, υπέθεσε ότι έκρυβε κάποιο μήνυμα και αποφάσισε να μην περιφρονήσει αυτή την πληροφορία που, ερχόταν από τον Θεό - ή ποιος ξέρει από πού.

Ακολουθώντας, λοιπόν, τη διαίσθησή του, φόρτωσε το μουλάρι του για ένα μεγάλο ταξίδι κι έφυγε για την Πράγα.

Ύστερα από έξι μέρες πορεία, ο γέροντας έφτασε στην Πράγα κι έπιασε να ψάχνει για τη γέφυρα του ποταμού στα περίχωρα της πόλης.

58

Δεν υπήρχαν πολλά ποτάμια ούτε πολλές γέφυρες, κι έτσι βρήκε γρήγορα το μέρος που γύρευε. Όλα ήταν όπως στο όνειρό του. Το ποτάμι, η γέφυρα, και στη μια πλευρά του ποταμού το δέντρο όπου έπρεπε να σκάψει.

Υπήρχε, όμως, μια λεπτομέρεια που δεν εμφανιζόταν στο

όνειρο. Τη γέφυρα τη φρουρούσε μέρα-νύχτα ένας στρατιώτης; ττικ αυτοκρατορικής φρουράς.

Ο Ιζί δεν τολμούσε να σκάψει όσο ο στρατιώτης βρισκόταν εκεί. Κατασκίηωσε κοντά στη γέφυρα και περίμενε. Τη δεύτερη νύχτα, ο στρατιώτης υποπτεύθηκε τον άνθρωπο που είχε κατασκηνώσει κοντά στη γέφυρα και πλησίασε να τον ανακρίνει.

Ο γέρος δεν βρήκε λόγο να του πει ψέματα. Του εξήγησε ότι είχε έρθει από μια πολύ μακρινή πόλη γιατί είχε ονειρευτεί ότι στην Πράγα, κάτω από μια γέφυρα σαν κι αυτή, υπήρχε θαμμένος ένας θησαυρός.

Ο φρουρός ξέσπασε σε δυνατά χάχανα.

«Εκανες τόσο μεγάλο ταξίδι για μια βλακεία» του είπε. «Εδώ και τρία χρόνια εγώ ονειρεύομαι κάθε νύχτα ότι στην Κρακοβία, κάτω από την κουζίνα ενότ γέρο-παλαβού που τον λένε Ιζί, υπάρχει θαμμένος ένας θησαυρός, Χα, χα, χα! Νομίζεις ότι πρέπει να πάω κι εγώ στην Κρακοβία να ψάξω αυτόν τον Ιζί και να σκάψω κάτω από την κουζίνα του; Χα, χα, χα!»

Ο Ίζι τον ευχαρίστησε ευγενικά και γύρισε στο σπίτι του.

Μόλις έφτασε, έσκαψε στην κουζίνα του και βρήκε το θησαυρό που ήταν πάντα εκεί θαμμένος.

Όταν τελείωσε την αφήγηση, ο Χοντρός έμεινε αμίλητος, ώσπου χτύπησε το κουδούνι της πόρτας. Ήταν ο επόμενος ασθενής. Ο Χόρχε με αγκάλιασε, με φίλησε στο μέτωπο κι έφυγα.

Ξανάφερα στο νου μου τη συζήτηση. Στην αρχή, ο Χοντρός

μου είπε το ίδιο πράγμα που ήθελε να μου εξηγήσει το παραμύθι του: «Την απάντηση στο ερώτημά σου δεν την έχω εγώ, αλλά εσύ».

Τις απαντήσεις θα τις έβρισκα σ' εμένα. Δε θα μου τις έδινε ο Χόρχε, ούτε τα βιβλία, ούτε η θεραπεία, ούτε οι φίλοι μου. Ήταν σ' εμένα και μόνο σ' εμένα!

Όπως ο Ίζι, ο θησαυρόι που έψαχνα βρισκόταν εδώ και πουθενά αλλού.

«Πουθενά αλλού» έλεγα και ξανάλεγα. «Πουθενά αλλού.»

Και τότε κατάλαβα. Κανένας δεν μπορούσε να μου πει

..

αν η ψυχοθεραπεία «ήταν χρήσιμη» ή όχι. Μόνο εγώ μπορούσα να καταλάβω αν μου ήταν χρήσιμη, κι αυτή η απάντηση είχε αξία μόνο για μένα (και μόνο γι' αυτή τη στιγμή - για τώρα). Τώρα καταλάβαινα ότι είχα περάσει μεγάλο μέρος της ζωής μου αναζητώντας κάποιον να μου λέει τι ήταν καλό και τι κακό. Αναζητούσα άλλους να με κοιτάζουν για να δω τον εαυτό μου. Έψαχνα έξω, αυτό που στην πραγματικότητα πάντα ήταν μέσα μου, μέσα στην ίδια μου την κουζίνα.

Τώρα, είχε γίνει ξεκάθαρο ότι η ψυχοθεραπεία δεν ήταν παρά το εργαλείο για να σκάψεις στο σωστό σημείο και να βρεις τον κρυμμένο θησαυρό. Ο ψυχοθεραπευτής ήταν, απλώς, εκείνος ο στρατιώτης που, με τον τρόπο του, σου λέει και σου επαναλαμβάνει ακούραστα πως είναι μάταιο να ψάχνεις έξω.

Η σύγχυση είχε διαλυθεί, κι όπως κι ο Ίζι, ένιωθα τυχερός και ήρεμος. Είχα μάθει επιτέλους ότι ο θησαυρός ήταν δικός μου από πάντα και δεν ήταν δυνατόν να τον χάσω.

60

ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΑΝΑΤΑ ΚΡΑΣΙ

ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΕΚΕΙΝΗ, κάθε συνάντηση έμοιαζε να συνδέεται άμεσα με την προηγούμενη, σαν τους κρίκους μιας αλυσίδας. Ήμουν τόσο ικανοποιημένος που δεν μπορούσα να πιστέψω πόσα πράγματα αντιλαμβανόμουν εγώ μόνος μου.

Μάθαινα να βιώνω τις ανακαλύψεις μου με χαρά ή με θλίψη, κλαίγοντας ή γελώντας, πάντοτε όμως με την ικανοποίηση ότι βρισκόμουν πιο κοντά στην εσωτερική γαλήνη, στην πνευματική ηρεμία, στη μέγιστη εμπιστοσύνη στις δυνάμεις μου, σ' αυτό που αποκαλούσα: «να είμαι ευτυχής».

Όλα πήγαιναν καλά. Άξαφνα, όμως, άρχισα να σκέφτομαι ότι λίγο χρησίμευε να διαλύω τις δικές μου αμφιβολίες όταν ο υπόλοιπος κόσμος εξακολουθούσε να ζει σε βαθιά άγνοια κι επέμενε να παραμένει έτσι. Ένιωσα τεράστια αδυναμία κι άρχισα να εξοργίζομαι. Και συνέχισα έτσι.

Αν και παραδεχόμουν ότι μπορούσα εύκολα να ανεχθώ το συναίσθημα του εξωγήινου που μου προκαλούσε το γεγονός ότι θεωρούσα τον εαυτό μου διαφορετικό από τους

άλλους, καταλάβαινα πως σε τίποτα δε χρησίμευε στους άλλους ένα άτομο -ή δέκα, ή εκατό στον κόσμο-, που θα είχε ξεκάθαρες ιδέες.

Τότε θυμήθηκα τον θείο Ρομπέρτο. Κι εκείνος, κάποτε, είχε αρχίσει ψυχοθεραπεία. Τα πήγαινε καλά, απ' ότι μου έλεγγε. Όμως, ύστερα από λίγους μήνες είπε στον ψυχοθεραπευτή του: «Κοίταξε, ας πούμε ότι διένυσα το δέκα τοις εκατό του δρόμου. Όλους αυτούς τους μήνες, και με δέκα τοις εκατό πρόοδο, απομάκρυνα από κοντά μου το πενήντα τοις εκα-

61

50.

τό των ανθρώπων που συναναστρεφόμουν. Με μαθηματική ακρίβεια, όταν θα έχω διανύσει το τριάντα τοις εκατό του δρόμου, εννέα στους δέκα φίλους μου θα έχουν απομακρυνθεί. Η αλήθεια είναι ότι δεν πιστεύω πως αξίζει τον κόπο να είσαι υγιέστερος, εάν το αντίτιμο είναι να μείνεις στον κόσμο πιο μόνος κι από τον Ροβινσώνα Κρούσο χωρίς τον Παρασκευά. Ευχαριστώ πολύ για όλα και αντίο!»

Έτσι πήγα στο ιατρείο του Χόρχε εκείνη τη μέρα. Αμφισβητούσα τη θεραπεία, όμως, προπάντων, αμφισβητούσα τη δουλειά του ψυχοθεραπευτή. Όχι του Χοντρού ειδικά -που για μένα ήταν ψηλά οι μετοχές του-, αλλά αυτή τη φορά αμφισβητούσα τη δουλειά όλων των ψυχοθεραπευτών.

«Πόσον καιρό πρέπει να σπουδάζει ένας καλός ψυχοθεραπευτής; Ας δούμε εσένα. Χωρίς να υπολογίζουμε το δημοτικό και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, έκανες έξι χρόνια στην Ιατρική Σχολή, πέντε χρόνια ειδικότητα, τρία χρόνια σεμινάρια και μαθήματα ψυχοθεραπείας, δέκα χρόνια προσωπική ψυχοθεραπεία, κι εγώ δεν ξέρω πόσα διδακτική ψυχοθεραπεία και, απ' ό,τι μου έχεις πει, χρειάστηκες τουλάχιστον δέκα χρόνια επαγγελματικής πείρας για να συμπληρώσεις τη θεωρητική σου κατάρτιση με την πρακτική εμπειρία. Ουφ! Κουράστηκα μόνο να τα απαριθμήσω!»

«Δεν ξέρω πού θες να καταλήξεις, αλλά λογάρισε ότι η μάθηση δεν τελειώνει ποτέ. Η εκπαίδευση συνεχίζεται, κι

έτσι πρέπει να γίνεται επ' αόριστον.»

«Τότε, έχω δίκιο. Κι όλα αυτά σε τι χρησιμεύουν; Σε όλη σου την επαγγελματική ζωή θα κουράρεις μερικές εκατοντάδες άτομα, κι αυτό επειδή μιλάμε για σύντομες θεραπείες. Ει-δάλλως, θα μιλούσαμε για καμιά εικοσαριά ασθενείο, όλους κι όλους. Δεν έχει νόημα, Χοντρέ. Από κοινωνικής απόψεως, το επάγγελμά σου δεν έχει νόημα.»

62

«Ορισμένα απ' αυτά τα ατέλειωτα χρόνια σπουδών, όπως λες εσύ, τα αφιέρωσα στο να διαβάζω διηγήσεις που έγραψαν άλλοι ή ν' ακούω παραμύθια που η παράδοση συγκέντρωσε από τη λαϊκή σοφία. Τώρα θα σου διηγηθώ ένα απ' αυτά τα παραμύθια, μιας και πιστεύω ότι σε κάτι μπορεί να σου χρησιμεύσει.

«Μια φορά κι έναν καιρό υπήρχε ... άλλοι; έναο βασιλιότ.

Ήταν ο μονάρχης μιας μικρής χώρας που την έλεγαν το Πριγκιπάτο τητ, Αμπελοχώρας. Το βασιλείο του ήταν γεμάτο αμπέλια, και όλοι οι υπήκοοί του ασχολούνταν με την παραγωγή κρασιού. Με την εξαγωγή σε άλλες χώρες, οι δεκαπέντε χιλιάδες οικογένειες που κατοικούσαν στην Αμπελοχώρα κέρδιζαν αρκετά για να ζουν καλά, να πληρώνουν τους φόρους τους και να απολαμβάνουν ορισμένεο πολυτέλειες.

Επί πολλά χρόνια ο βασιλιάς μελετούσε τα οικονομικά τού βασιλείου του. Ήταν δίκαιος μονάρχης, με κατανόηση, και δεν ήθελε να νιώθει πως βάζει χέρι στις τσέπες των κατοίκων της Αμπελοχώρας. Γι' αυτό έκανε μεγάλες προσπάθειες να βρίσκει τρόπους να μειώνει τους φόρους.

Ωσπου, μια μέρα, ο βασιλιάς κατέβασε μια σπουδαία ιδέα. Αποφάσισε να καταργήσει τους φόρους. Ως μοναδικό έσοδο για τα έξοδα του Κράτους, θα ζητούσε από κάθε υπήκοο, μια φορά το χρόνο, την εποχή που εμφιαλώνουν το κρασί, να φέρνει ένα κανάτι κρασί στο παλάτι -από το καλύτερο της σοδειάς του- και να το ρίχνει μέσα σ' ένα μεγάλο βαρέλι που θα κατασκεύαζε ειδικά γι' αυτό το σκοπό.

Από την πώληση των δεκαπέντε χιλιάδων λίτρων κρασιού που θα συγκέντρωνε, θα έβγαιναν τα απαραίτητα χρήματα για τον προϋπολογισμό του στέμματοτ, τα έξοδα υγείας και μόρφωση του λαού.

Η είδηση διαδόθηκε στο βασιλείο με ανακοινώσεκ και αφί-

σες στους κεντρικούς δρόμους των πόλεων. Η χαρά του κόσμου ήταν απερίγραπτη. Σε όλα τα σπίτι ζητωκραύγαζαν υπέρ του βασιλιά και τραγουδούσαν ύμνους προς τιμήν του.

Σε όλες τις ταβέρνες ύψωναν τα ποτήρια τους να πιουν στην υγεία και τη μακροζωία του καλού βασιλιά.

Κάποτε ήρθε και η μέρα της συνεισφοράς. Όλη την προηγούμενη εβδομάδα, στις γειτονιές και τις αγορές, στις πλατείες και τις εκκλησίες, οι κάτοικοι υπενθύμιζαν ο ένας στον άλλον την υποχρέωσή τους. Όλοι έπρεπε να ανταποκριθούν στη χειρονομία του βασιλιά τους.

Από ωρίς άρχισαν να φτάνουν από κάθε γωνιά του βασιλείου ολόκληρες οικογένειες αμπελοργών. Ο επικεφαλής της οικογένειας βαστούσε το κανάτι στο χέρι. Ένας ένας ανέβαιναν στη μεγάλη σκάλα που οδηγούσε επάνω στο τεράστιο βασιλικό βαρέλι, άδειάζαν το κανάτι τους και κατέβαιναν από την άλλη σκάλα. Εκεί, ο θησαυροφύλακας του βασιλιά έβαζε τη βασιλική σφραγίδα στο πέτο κάθε αγρότη.

Στα μισά του απογεύματος, όταν και ο τελευταίος αμπελοργός είχε αδειάσει το κανάτι του, διαπίστωσαν ότι δεν έλειψε κανείς. Το πελώριο βαρέλι των δεκαπέντε χιλιάδων λίτρων ήταν γεμάτο. Όλοι ανεξαιρέτως οι υπήκοοι είχαν περάσει από το βασιλικούς κήπους και είχαν αδειάσει τα κανάτια τους στο βαρέλι.

Ο βασιλιά ήταν περήφανος και ικανοποιημένος. Όταν έπεσε ο ήλιος, ο λαός συγκεντρώθηκε στην πλατεία μπροστά στο παλάτι. Ο μονάρχης βγήκε στο μπαλκόνι ανάμεσα σε ζητωκραυγές. Όλοι ήταν ευτυχεις. Σ' ένα ωραίο κρυστάλλινο ποτήρι, κληρονομιά των προγόνων του, ο βασιλιάς είτε να του βάλουν λίγο από το κρασί που είχε μαζευτεί. Με το ποτήρι στο χέρι, μίλησε στο λαό.

«Υπέροχε λαέ της Αμπελοχώρας. Όπως το φαντάστηκα, όλοι οι κάτοικοι ήρθαν σήμερα στο παλάτι. Θέλω να μοιραστώ μαζί σας τη χαρά του στέμματος, με τη διαπίστωση ότι ο λαός είναι πιστός στο βασιλιά του όπως και ο βασιλιάς είναι πιστός στο λαό

του. Και για να τιμήσω την παρουσία σας, υψώνω το πρώτο ποτήρι απ' αυτό το κρασί για να πω στην υγεία όλων σας. Σίγουρα θα είναι το νέκταρ των θεών, αφού προέρχεται από τα καλύτερα

σταφύλια του κόσμου. Ένα κρασί φτιαγμένο από τα πιο ικανά χέρια του κόσμου και με το πολυτιμότερο αγαθό του τόπου μας, δηλαδή, την αγάπη του λαού.

Όλοι έκλαιγαν και ζητωκραύγαζαν.

Ο υπηρέτης έδωσε στο βασιλιά το ποτήρι κι αυτός το σήκωσε για να πει στην υγεία του λαού του που χειροκροτούσε. Όμως η έκπληξη σταμάτησε το χέρι του στον αέρα. Κοιτώντας το ποτήρι, ο βασιλιάς αντιλήφθηκε ότι το υγρό που περιείχε ήταν διάφανο και άχρωμο. Αργά αργά, το έφερε στη μύτη του που ήταν ειδικευμένη ν' αναγνωρίζει τα καλύτερα κρασιά. Διαπίστωσε ότι δεν είχε κανένα άρωμα. Καθώς ήταν σπουδαίος ειδικός, έφερε το ποτήρι στο στόμα του αυτόματα και ήπιε μια γουλιά.

Το κρασί δεν είχε γεύση κρασιού ούτε και καμία άλλη!

Ο βασιλιάς ζήτησε δεύτερο ποτήρι από το βαρέλι κι ύστερα τρίτο. Τέλος, αποφάσισε να πάει μόνος του να πάρει ένα δείγμα ανεβαίνοντας ως το άνοιγμα. Ήταν πλέον φανερό. Άοσμο, άχρωμο και άγευστο.

Οι αλχημιστές του βασιλείου κλήθηκαν επειγόντως να αναλύσουν το κρασί. Το συμπέρασμα βγήκε ομόφωνα. Το βαρέλι ήταν γεμάτο νερό. Καθαρό νεράκι. Εκατό τοις εκατό νερό.

Ο μονάρχης συγκέντρωσε αμέσως όλους τους σοφούς και μάγους του βασιλείου για να βρουν την εξήγηση στο μυστήριο. Ποια μάγια, ποια χημική αντίδραση, ποια ξόρκια είχαν μετατρέψει αυτό το μείγμα των κρασιών σε νερό;

Ο γεροντότερος από τους υπουργούς του τον πλησίασε και του είπε στο αφτί:

«Δεν είναι θαύμα, ούτε μάγια, ούτε αλχημεία. Τίποτ' απ' αυτά.

Οι υπήκοοί μας, απλούστατα, είναι άνθρωποι, μεγαλειότητα. Αυτό είναι όλο.»

«Δεν καταλαβαίνω» είπε ο βασιλιάς.

«Ας πάρουμε για παράδειγμα τον Γιάννη» είπε ο υπουργός.

«ο Γιάννης έχει ένα τεράστιο αμπελώνα από τις πλαγιές του βουνού ως το ποτάμι. Τα σταφύλια του είναι από τα καλύτερα του βασιλείου και το κρασί του το πρώτο που θα πουληθεί στην καλύτερη τιμή.

»Σήμερα το πρωί, ενώ η οικογένειά του ετοιμαζόταν να κατέβει στην πρωτεύουσα, μια ιδέα πέρασε από το μυαλό του Γιάννη. Αν έβαζε νερό στο κανάτι αντί για κρασί; Ποιος θα καταλάβαινε τη διαφορά;

»Ένα κανάτι νερό μέσα σε δεκαπέντε χιλιάδες λίτρα κρασί! Αδύνατον να γίνει αντιληπτό. Κανένας δεν θα το καταλάβαινε!

»Και κανένας δεν θα το καταλάβαινε, αν δεν υπήρχε μια λεπτομέρεια, μεγαλειότητα. Μια μικρή λεπτομέρεια.

»Ότι όλοι σκέφτηκαν το ίδιο!»

ΜΟΝΟΙ ΚΑΙ ΜΕ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

ΠΩΣ ΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΝΕ Ο ΧΟΡΧΕ να υπολογίζει ακριβώς το χρόνο της επίσκεψης και να τελειώνει ακριβώς το παραμύθι του; Πώς γινόταν να με αφήνει όλη την εβδομάδα να σκέφτομαι εκείνη την ιδέα;

Μερικές φορές, αυτό μου άρεσε πολύ. Είχα εφτά ολόκληρες μέρες να σκεφτώ το διήγημα, να του δώσω τη δική μου ερμηνεία και να το αξιοποιήσω όπως ήθελα.

Άλλες φορές πάλι μ' έπιανε λύσσα που δεν μπορούσα να βγάλω το ζουμί. Διαισθανόμουν ότι υπήρχε κάπου μέσα στην ιστορία, αλλά εγώ δεν κατάφερνα να το βρω.

Υπήρχαν στιγμές που φερόμουν ανόητα. Όταν έβγαινα από το ιατρείο πάσχιζα ν' ανακαλύψω τι προσπαθούσε να μου πει ο Χοντρός με την αφήγησή του. Η συνέχεια ήταν αναπόφευκτη. Πήγαινα στο ραντεβού για να διαπιστώσει ο Χόρχε εάν είχα «μαντέψει» το νόημα του παραμυθιού και, όπως ήταν αναμενόμενο, ο Χοντρός εξοργιζόταν.

«Μα τι σε νοιάζει το τι θέλει να πει; Σημασία έχει εάν σου χρησίμευσε εσένα, αν σε βοήθησε σε κάτι. Εδώ δεν είναι σχο-

λείο, δεν πρόκειται να σου βάλω βαθμό για να βρεις αν ήθελε να πει εκείνο ή το άλλο. Γαμώτο! Αυτό που ήθελα να πω μ' αυτό που είπα είναι ακριβώς αυτό που είπα. Αν ήθελα να πω κάτι άλλο, να είσαι σίγουρος ότι θα έλεγα κάτι άλλο. Όταν το κάνεις αυτό, Ντεμιάν, η αφήγηση χρησιμεύει μόνο για να βάλεις σε δοκιμασία το εγώ σου, για να τροφοδοτήσεις τη μαγαιοδοξία σου. Σκέφτεσαι: «Αχά, το βρήκα. Αχά, το έπιασα.

67

60.

Αχά, μάντεψα το νόημα της ιστορίας. Αχά, είμαι ηλίθιος ... »

Με το παραμύθι του κρασιού που έγινε νερό, πέρασαν από το νου μου ένα σωρό σκέψεις. Στην αρχή, ευτυχώς, κατάλαβα με ανακούφιση ότι η άποψη μου ήταν λάθος. Ότι, στην πραγματικότητα, η ψυχοθεραπεία δεν τελείωνε σ' εμένα, ούτε σε κάποιον άλλον ασθενή. Με βάση τα λόγια που άκουσα αργότερα από τον Χοντρό: «κάθε άτομο που μεγαλώνει θα μπορούσε να είναι αναμεταδότης, να γίνει ένας μικρός δάσκαλος, ένας πυροκροτητής σε μια αλυσιδωτή αντίδραση που από μόνη της θα ήταν ικανή ν' αλλάξει τον κόσμο».

Και με το συλλογισμό αυτό, κατάλαβα κι ένα δεύτερο πράγμα:

Πόσες φορές εγώ και οι όμοιοί μου δειλιάσαμε να κάνουμε κάτι γιατί θεωρήσαμε πως δεν άξιζε τον κόπο, πως δε θα γινόταν τίποτα ούτως ή άλλως; Γιατί ποιος θα αντιλαμβανό-

..
ταν τη διαφορά αν κι εγώ ενεργούσα έτσι, όπως στο παραμύ-
θι με το κρασί;

Αν κι εγώ ενεργούσα έτσι ..

Και ίσως, εάν έστω ένας ακόμα τολμούσε να σκεφτεί σαν
εμένα, θα ενθαρρυνόταν να υιοθετήσει την ενέργειά μου η
ίσως, πιο ταπεινά, θα μπορούσε να αντιληφθεί μια διαφορά σ'
αυτή τη συμπεριφορά και να καταλάβει ότι γίνεται και δια-
φορετικά. Αν ενεργούσα έτσι, με διαφορετικό τρόπο από τον
καθημερινό, με διαφορετικό τρόπο από τους άλλους, ίσως, με
τον καιρό, όλα τα πράγματα να άλλαζαν.

Και κατάλαβα ότι αυτό συμβαίνει διαρκώς:

Ότι ο κόσμος δεν πληρώνει τους φόρους γιατί λέει: «και ποια
η διαφορά;»

Ότι ο κόσμος δεν είναι ευγενικός γιατί: «ποιος θα το πά-
ρει χαμπάρι;»

68

Ότι ο κόσμος δεν είναι αξιοπρεπής γιατί κανένας δεν θέ-
λει να είναι *αυτός* ο μόνος ηλίθιος.

Ότι ο κόσμος δεν διασκεδάζει γιατί είναι γελοίο να γε-
λάς μόνος σου .

. Ότι ο κόσμος δεν αρχίζει να χορεύει στα πάρτι ώσπου
άλλοι να αρχίσουν πρώτοι.

Και κατάλαβα ότι, αν δεν είμαστε ακόμα πιο ηλίθιοι απ'
όσο είμαστε στ' αλήθεια, φταίει που δεν έχουμε περισσότερο
χρόνο.

Όσο περισσότερο θα έμενα πιστός στον εαυτό μου -συνε-
χώς και ειλικρινά πιστός-, τόσο πιο ευγενικός, φιλικός, γεν-
ναιόδωρος και αξιοπρεπής θα ήμουν.

Γι' αυτά τα θέματα κουβέντιαζα με τον Χόρχε την επο-
χη εκείνη και, καθώς μιλούσα και σκεφτόμουν, γεννιόταν
στο νου μου συνεχώς, χωρίς να το θέλω, η ιδέα πως θα μείνω
μόνος, μόνος και δακτυλοδεικτούμενος - ένας γελοίος για
όλους τους άλλους ...

Η, ακόμα χειρότερα, ούτε καν θα μ' έδειχναν με το δά-
χτυλο ...

«Πριν από μερικά χρόνια» άρχισε ο Χοντρός, «έγραψα ένα
δοκίμιο που ξεκινούσε με αυτή τη φράση: "Η σχισμή της γέν-
νας και το φέρετρο είναι δύο μέρη σχεδιασμένα για ένα και
μόνο άτομο".

Κι αυτό, Ντεμιάν, σημαίνει για μένα ότι γεννιόμαστε μό-
νοι και πεθαίνουμε μόνοι. Η ιδέα αυτή -τόσο τρομακτική

κατά τη γνώμη μου-, είναι ίσως το πιο σκληρό απ' όσα έμαθα στην πορεία της ανάπτυξής μου.

Επίσης, όμως, ανακάλυψα ευτυχώς ότι υπάρχουν συνταξιιδιώτες. Είναι συνταξιιδιώτες για λίγο διάστημα η για μια μεγαλύτερη περίοδο. Και τέλος, υπάρχουν οι φίλοι, οι έρωτες,

69

63.

τα αδέρφια: όλοι αυτοί είναι σύντροφοι για όλη μας τη ζωή».

«Ξέρεις κάτι, Χοντρέ; Μου θυμίζει εκείνο που διάβασα κάποτε για το ζευγάρι: "Μη βαδίζεις μπροστά μου, γιατί δεν θα μπορέσω να σε ακολουθήσω. Μη βαδίζεις πίσω μου, γιατί μπορεί να σε χάσω. Μη βαδίζεις από κάτω μου, γιατί μπορεί να σε πατήσω. Μη βαδίζεις επάνω μου, γιατί μπορεί να με λιώσεις. Βάδιζε δίπλα μου, γιατί είμαστε ίσοι"».

«Βέβαια, Ντεμιάν, ακριβώς έτσι. Πρέπει να καταλάβεις ότι κανένας άλλος δεν μπορεί να κάνει το δρόμο στη θέση σου. Αυτό είναι σημαντικό. Όπως, επίσης, να γνωρίζεις ότι ο δρόμος είναι πιο απόδοτικός αν τον κάνεις με παρέα.»

Να γνωρίζω ποιο είμαι κι ότι είμαι μοναδικός, διαφορετικός και ξεχωριστός από τον κόσμο έξω από τα όρια του σαρκίου μου, δεν σημαίνει ότι πρέπει να ζω απομονωμένος, ούτε απελπισμένος, ούτε καν να είμαι αυτάρκης.»

«Δηλαδή δεν μπορέκ να ζήσεις χωρίς τους άλλους;»

«Εξαρτάται από τι πιστεύεις εσύ πως πρέπει να ζεις σε κάθε στιγμή και από το ποιοι είναι οι άλλοι, κάθε στιγμή.»

Ο άνθρωπος εκείνος είχε ταξιδέψει πολύ. Στη ζωή του είχε γυρίσει σε εκατοντάδες χώρες, αληθινές και φανταστικές ...

Το ταξίδι που θυμόταν περισσότερο ήταν η σύντομη επίσκεψή του στη Χώρα των Μεγάλων Κουταλιών. Έφτασε τυχαία στα σύνορά της, Στο δρόμο από την Αμπελοχώρα προς την Παραίδα, υπήρχε μια μικρή παράκαμψη προς τη Χώρα των Μεγάλων Κουταλιών. Επειδή του άρεσαν οι εξερευνησεις, πήρε εκείνο το δρόμο. Ο δρόμος ήταν όλο στροφές και κατέληγε σ' ένα τεράστιο απομονωμένο σπίτι Όταν πλησίασε διαπίστωσε ότι η έπαυλη

ήταν χωρισμένη σε δύο πτέρυγες, τη δυτική και την ανατολική. Πάρκαρε το αυτοκίνητό του και πήγε στο σπίτι. Στην πόρτα, μια πινακίδα έγραφε:

70

ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΟΥΤΑΛΙΩΝ

«ΑΥΤΗ Η ΜΙΚΡΗ ΧΩΡΑ ΕΧΕΙ ΜΟΝΑΧΑ ΔΥΟ ΑΙΘΟΥΣΕΣ,
ΤΗ ΜΑΥΡΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΠΡΗ. ΓΙΑ ΝΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΣ,
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΑΣΕΙΣ ΤΟ ΔΙΑΔΡΟΜΟ ΩΣ ΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΩΣΗ ΤΟΥ.
ΣΤΡΙΨΕ ΔΕΞΙΑ ΑΝ ΘΕΛΕΙΣ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙΣ ΤΗ ΜΑΥΡΗ ΚΑΜΑΡΑ
Ή ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΑΝ ΘΕΛΕΙΣ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΕΙΣ ΤΗΝ ΑΣΠΡΗ.»

Ο άνθρωπος προχώρησε στο διάδρομο και, στην τύχη, έστριψε πρώτα δεξιά. Ο νέος διάδρομος είχε μήκος καμιά πενήντα μέτρα και κατέληγε σε μια τεράστια πόρτα. Μόλις έκανε τα πρώτα βήματα, άρχισε ν' ακούει τα αχ-βαχ και τα βογκητά που έρχονταν από το μαύρο δωμάτιο.

Για μια στιγμή, οι κραυγές πόνου και στεναχώριας τον έκαναν να διστάσει, όμως, αποφάσισε να συνεχίσει. Έφτασε στην πόρτα, την άνοιξε και μπήκε.

Γύρω από ένα πελώριο τραπέζι κάθονταν εκατοντάδες άτομα. Στο κέντρο του τραπεζιού έβλεπε; τους πιο λαχταριστούς μεζέδες και, μολοντί όλοι βαστούσαν από ένα κουτάλι που έφτανε ως το κεντρικό πιάτο, πέθαιναν της πείνας. Ο λόγος ήταν ότι τα κουτάλια τους είχαν το διπλάσιο μήκος από τα χέρια τους και ήταν κολλημένα στις παλάμες τους. Μ' αυτόν τον τρόπο, όλοι μπορούσαν να φτάσουν στο φαγητό αλλά κανένας δεν μπορούσε να το φέρει στο στόμα του.

Η κατάσταση ήταν τόσο απελπιστική και οι κραυγές τόσο σπαραξικάρδιες, που ο ταξιδιώτης έκανε μεταβολή και βγήκε τρέχοντας από τη σάλα.

Γύρισε στον κεντρικό διάδρομο και τράβηξε προς τ' αριστερά, προς τη λευκή αίθουσα. Ενας διάδρομος ίδιος με τον προηγούμενο κατέληγε σε μια παρόμοια πόρτα. Η μοναδική διαφορά ήταν ότι στο δρόμο δεν ακούγονταν ούτε βογκητά, ούτε παράπονα. Όταν έφτασε στην πόρτα, ο εξερευνητής έπιασε το πόμολο και την άνοιξε.

71

Εκατοντάδες άτομα κάθονταν πάλι γύρω από ένα τραπέζι, παρόμοιο μ' εκείνο της μαύρης κάμαρας. Πάλι στο κέντρο υπήρχαν εκλεκτές λιχουδιές και όλοι στο χέρι τους είχαν στερεωμένο ένα μακρύ κουτάλι.

Εκεί, όμως, κανένας δεν παραπονιόταν ούτε έκλαιγε. Κανένας δεν πέθαινε στην πείνα γιατί ο ένας τάιζε τον άλλον!

Ο άνθρωπος χαμογέλασε, έκανε μεταβολή και βγήκε από το άσπρο δωμάτιο. Όταν άκουσε πίσω του το «κλικ» της πόρτας που έκλεινε, βρέθηκε μυστηριωδώς μέσα στο ίδιο του το αυτοκίνητο και οδηγούσε προς την Παραίδα.

Η ΚΟΥΦΗ ΣΥΖΥΓΟΣ

ΑΜΕΣΩΣ ΜΟΛΙΣ ΚΑΘΙΣΑ άρχισα να μιλώ. Εκείνη τη μέρα είχα πολύ ξεκάθαρο σε τι ήθελα να δουλέψουμε: πάνω στους καβγάδες με την κοπελιά μου.

«Νομίζω ότι η Γκαμπριέλα έχει σαλτάρει.»

«Τι έχει κάνει, είπες;»

«Είναι σαλταρισμένη ... Χάνει λάδια ... Είναι βαρεμένη ... »

«Γιατί;»

«Έχουμε μια εβδομάδα που συζητάμε για τις διακοπές.

Η Γκαμπριέλα θέλει να περάσουμε όλο το μήνα στην Ουρουγουά με τους γονείς της, που μας έχουν προσκαλέσει.

Κι εγώ θέλω να πάω, όμως, θα προτιμούσα να περάσω τις διακοπές μου στην Αργεντινή με μια παρέα φίλων. Ξέρω ότι κι εκείνη θα περάσει καλύτερα στην Αργεντινή, όμως, της έχει κολλήσει η Ουρουγουάη. Και κάτι που με βγάζει από τα ρούχα μου είναι όταν η Γκαμπριέλα πεισμώνει. Όσο τη βλέπω έτσι, τόσο κι εγώ πεισμώνω. Ωσπου, φτάνει μια στιγμή που δεν μπορώ να κουβεντιάσω πια μαζί της γιατί έχω την αίσθηση ότι είναι αδύνατον ν' ανοίξει το μυαλό της και να ακούσει άλλη γνώμη.»

«Και γιατί προτιμάει να πάει στην Ουρουγουάη;»

«Για τίποτα. Είναι ένα καπρίτσιο.»

«Εκείνη, όμως, δε νομίζω να λέει ότι είναι ένα καπρίτσιο.

Κάνω λάθος;»

«Όχι, λέει μόνο ότι θέλει να πάει στην Ουρουγουάη.»

«Και δεν τη ρώτησες γιατί;»

«Τη ρώτησα, ναι, αλλά δε θυμάμαι τι βλακεία απάντησε.»

73

70.

«Δεν μου λες, Ντεμιάν, αφού δεν ξέρεις τι σου απάντησε, πώς ξέρεις ότι είναι βλακεία;»

«Γιατί, όταν την πιάνει το καπρίτσιο, η Γκαμπριέλα λέει διάφορα και δεν ακούει επιχειρήματα. Υποτιμάει ό,τι της λέει ο άλλος, και το μόνο που καταλαβαίνει είναι τα δικά της επιχειρήματα.»

«Υποτιμάει τα δικά σου επιχειρήματα, δηλαδή.»

«Ναι.»

«Λέει, για παράδειγμα, ότι τα επιχειρήματά σου είναι

μπούρδες, ότι είσαι ξεροκέφαλος ... »

«Ακριβώς.»

«Και ότι όλα είναι ένα καπρίτσιο.»

«Ναι. Και εσύ πού το ξέρ ... ;»

«Έχτές μου είπαν ένα ανέκδοτο.»

Ενας τύπος τηλεφωνεί στον οικογενειακό του γιατρό.

«Ρικάρδο, ο Χουλιάν είμαι»

«Α, γεια σου, Χουλιάν. Τι νέα:»

«Κοίταξε, σου τηλεφώνησα επειδή ανησυχώ για τη Μαρία.»

«Τι έπαθε:»

«Έχει αρχίσει να κουφαίνεται.»

«Πώς κουφαίνεται δηλαδή;»

«Αλήθεια. Πρέπει να έρθεις να τη δεις.»

«Εντάξει. Ομως, η κώφωση δεν είναι κάτι που συμβαίνει ξαφνικά, ούτε σε οξεία μορφή. Ελάτε τη Δευτέρα από το ιατρείο να το δούμε.»

«Νομίζεις ότι μπορούμε να περιμένουμε ώς τη Δευτέρα:»

«Εσύ πώς το κατάλαβες ότι δεν ακούει;»

«Μα, τη φωνάζω και δεν απαντάει»

«Κοίτα, μπορεί να είναι κάτι ασήμαντο, να έχει βουλώσει το αφτί της ή κάτι παρόμοιο. Άκουσε, θα διαπιστώσουμε αμέσως το βαθμό του προβλήματος της Μαρίας. Πού είσαι τώρα:»

74

«Στην κρεβατοκάμαρα.»

«Κι εκείνη πού βρίσκεται:»

«Στην κουζίνα.»

«Εντάξει. Φώναξέ την από εκεί.»

«Μαρίααααα ... ! Δεν μ' ακούει»

«Καλά. Πήγαινε στην πόρτα του δωματίου και φώναξε από το διάδρομο»

«Μαρίαααααα! Γίποτα!»

«Περίμενε, μην απελίζεσαι. Πάρε το ασύρματο τηλέφωνο και προχώρα στο διάδρομο. Φώναζε συνέχεια μέχρι να σ' ακούσει.»

«Μαρίαααααα ... ! Μαρίααααααα ... ! Μαρίαααααααααααααααααα ... ! Δεν παίρνει χαμπάρι. Είμαι στην πόρτα της κουζίνας και τη βλέπω. Είναι γυρισμένη και πλένει τα πιάτα αλλά δεν μ' ακούει.

Μαρίααααααααααα ... ! Τίποτα.»

«Πλησίασε κι άλλο.»

Ο άντρας μπαίνει στην κουζίνα, πλησιάζει τη Μαρία, βάζει το

χέρι του στον ώμο της και της φωνάζει στο αφτί:

«Μαρίααααααααααά ... [»

Η σύζυγός του, θυμωμένη, γυρίζει και του λέει:

«Μα τι θέλεις; Τι θέλεις, τι θέλεις, τι θέλειiiiiiiiiiiiiis ... ; Με φώναξες δέκα φορές και δέκα φορές σε ρώτησα "τι θέλεις", Όσο πάει και κουφαίνεσαι - δεν ξέρω γιατί δεν πας επιτέλοικ στο γιατρό να κοιταχτείς ... »

«Αυτό είναι η προβολή, Ντεμιάν. Κάθε φορά που βλέπω κάτι που μ' ενοχλεί σε κάποιον άλλον, καλό θα ήταν να θυμάμαι ότι αυτό που βλέπω είναι, τουλάχιστον (τουλάχιστον!) και δικό μου.

»Λοιπόν, συνεχίζουμε με τα δικά σου ... Τι μου έλεγες λοιπόν για τη στραβοξυλιά της Γκαμπριέλας;»

75

73.

ΜΗΝ Τ' ΑΝΑΚΑΤΕΥΕΙΣ!

«Η ΓΚΑΜΠΡΙΕΛΑ ΠΑΝΤΑ παραπονιέται ότι δεν τη γνωρίζω στους φίλους μου. Συνέχεια θέλει να γνωρίζει αγόρια και κορίτσια από τη σχολή. Μ' έχει πρήξει!»

«Κι εσύ δεν της γνωρίζεις φίλους από τη σχολή;»

«Δεν την έχω κρυμμένη. Αν συναντήσουμε κάποιον στο δρόμο ή σε κάποια γιορτή, τη συστήνω. Όμως, αυτό που θέλει είναι να μπει στον κύκλο των φίλων μου.»

«Και φυσικά, αν καταλαβαίνω καλά, αυτό ακριβώς είναι που εσύ δεν θέλεις.»

«Δηλαδή ... Εξαρτάται. ... »

«Από τι εξαρτάται;»

«Ξέρω κι εγώ, εξαρτάται. Αν είναι μια φυσιολογική κατάσταση, εντάξει. Αλλά δεν μου αρέσει να πιέζω τις καταστάσεις.»

«Με δουλεύεις; Τι θα πει πιέζω καταστάσεις; Γίνεται ένα πάρτι με άτομα της σχολής, σε καλούν και πηγαίνεις με την κοπέλα σου. Αυτό είναι πίεση;»

«Ναι, πίεση είναι. Δεν κολλάει, δεν την γνωρίζει κανένας.»

«Αυτό είναι δούλεμα, Ντεμιάν. Είχα έναν ξάδερφο που πριν από το βραδινό φαγητό έτρωγε ένα σάντουιτς; γιατί έλε-

γε ότι δεν μπορεί να φάει τίποτα με άδειο στομάχι»

«Δεν βλέπω τι σχέση έχει το ανέκδοτό σου με το θέμα μου.»

«Α, τώρα δεν βλέπεις καμία σχέση. Μου λες ότι δεν ταιριάζει η Γκαμπριέλα με τους φίλους σου επειδή δεν την

76

ξέρουν, ενώ εσύ δεν τους δίνεις την ευκαιρία να τη γνωρίσουν ... »

« ... »

«Γιατί, Ντεμιάν;»

«Γιατί είναι διαφορετικά άτομα και ... »

«Γιατί;»

«Γιατί η Γκαμπριέλα ... »

«Ντεμιάν, γιατί;»

«Για να μην τ' ανακατέψω.»

«Τι εννοείς;»

«Κοίταξε, δεν θέλω ν' ανακατέψω αυτές τις δύο κατηγορίες σχέσεων ... Μη νομίζεις ότι είναι εύκολο για μένα. Δεν είναι μόνο η Γκαμπριέλα που θυμώνει, Τσακόνωμα και με τους φίλους μου από τη σχολή, που επιμένουν να φέρω τη Γκαμπριέλα. Κανένας δεν καταλαβαίνει ότι θέλω το κάθε πράγμα στη θέση του. Άλλο το 'να κι άλλο τ' άλλο.»

«Για πες μου κάτι. Αυτό το ένα πράγμα και το άλλο, και όλα τα άλλα, δεν βρίσκονται όλα μαζί μέσα σου;»

«Μέσα μου, ναι. Έξω, όμως, δεν θέλω να τα μπλέξω.»

«Γιατί δεν θέλεις να τα μπλέξεις;»

«Δεν ξέρω, Χοντρέ, δεν ξέρω. Ομως, δεν θέλω να τα μπλέξω.»

«Δεν είναι η πρώτη φορά που το κάνεκ αυτό.»

«Τι εννοείς δεν είναι η πρώτη φορά;»

«Κι άλλες φορές μου έχεις πει πόσο σ' ανησυχεί το ανακάτεμα.»

«Α, ναι. Νομίζω ότι μια φορά σου είπα ότι δεν θέλω ν' ανακατεύω την οικογένεια με τους φίλους μου ή την παρέα από το κλαμπ με την παρέα από το πανεπιστήμιο. Δεν θυμάμαι άλλη περίπτωση»

«Εχω την αίσθηση ότι προσπαθείς να προστατεύσεις ιδιωτικούς χώρους που σου ανήκουν. Ίσως αυτό σου είναι χρή-

σιμο. Όμως, νομίζω ότι να χωρίζεις σε κουτάκια τα γεγονότα και τα πρόσωπα της ζωής σου ώστε να μη διασταυρώνονται ποτέ είναι πολύ εξοντωτικό, και θα έλεγα ότι μερικές φορές είναι κι επικίνδυνο.»

«Επικίνδυνο, γιατί;»

«Γιατί μου φαίνεται ότι, τοποθετώντας συνεχώς εμπόδια και περιορισμούς, οι άλλοι αρχίζουν να αμφισβητούν τη θέση τους και να απαιτούν από σένα να τους δώσεις την ευκαιρία να μοιραστούν μαζί σου πράγματα - προπαντός τα σημα-
-ντικά.»

«Αυτό είναι δικό τους πρόβλημα, όχι δικό μου.»

«Μη γίνεσαι άκαμptos. Μπορεί να είναι δικό τους πρό-
βλημα, όμως, εσύ πρέπει να ξέρεις πότε ο άλλος νιώθει ανεπι-
θύμητος, αποκλεισμένος και περιφρονημένος. Αυτός είναι ο
κίνδυνος. Ίσως τελικά να πληγώσεις τους άλλους 'για να μην
ανακατέμεις τα πράγματα' Ίσως να καταστρέψεις τις σχέσεις
σου στήνοντας σύνορα.»

«Νομίζω ότι αυτό το κάνω μόνο με τις διαφορετικές πα-
ρέες μου, γιατί είναι αληθινά ξεχωριστές.»

«Ντεμιάν, λίγους μήνες αφότου αρχίσαμε τη θεραπεία
πήγες στο πανεπιστήμιο, ξέμεινες από λεφτά και δεν ήθελες
να ζητήσεις από τους γονείς σου. Θυμάσαι; Εγώ, βέβαια, προ-
σφέρθηκα να σου δανείσω για τον επόμενο μήνα ή ώσπου να
βρεις. Σωστά;»

«Ναι.»

«Θυμάσαι τι έγινε τελικά;»

«Ναι. Δεν δέχτηκα.»

«Θυμάσαι τα επιχειρήματά σου;»

«Όχι, δεν τα θυμάμαι.»

«Μου είπες ότι σε αιφνιδίαζα, ότι μου ήσουν ευγνώμων
αλλά δεν ήθελες 'να ανακατεύεις τα πράγματα'. Θυμάσαι τη
φράση αυτή;»

«Είσαι βέβαια»

« ... σχεδόν.»

«Λες ψέματα. Δεν είσαι καθόλου βέβαιος.»

«Κοίταξε, μαζί σου δεν είμαι σίγουρος ούτε για το πώς με λένε.»

«Να είσαι βέβαιος Ντεμιάν, ότι συχνά δεν έχει σημασία πόσο σίγουρος είσαι για ορισμένα πράγματα. Όταν προσφέρεις βοήθεια με την καρδιά σου σε κάποιον κι ο άλλος την απορρίπτει από ανοησία, περηφάνια ή απλώς γιατί έτσι, δεν πανηγυρίζεις γι' αυτό. Το πρώτο που θα σου περάσει από το νου είναι να τον στείλεις από εκεί που ήρθε.»

«Εντάξει, δίκιο έχεις. Το καταλαβαίνω»

«Και, για ποικιλία, να σου πω μια ιστορία.»

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας που είχε έναν πολύ χαζό υπηρέτη. Ο άνθρωπος δεν ήταν τόσο μίζερος ώστε να τον απολύσει, ούτε, όμως, και τόσο γενναϊόδωρος για να τον κρατάει χωρίς να κάνει τίποτα (τι περισσότερο μπορεί να προσφέρει κανείς σ' ένα βλάκα;) Προσπαθούσε, λοιπόν, να του αναθέτει απλές δουλειές ώστε να χρησιμεύει «σε κάτι». Μια μέρα, τον φώναξε και του είπε

«Πήγαινε στο μαγαζί κι αγόρασε μία μεζούρα αλεύρι και μία ζάχαρη. Το αλεύρι είναι για να φτιάξουμε ψωμί και η ζάχαρη είναι για τα γλυκά. Πρόσεξε να μην ανακατετούν. Άκουσες; Προπαντός να μην ανακατετούν!»

Ο υπηρέτης έκανε μεγάλη προσπάθεια να θυμηθεί τις εντολές του αφεντικού του. Μία μεζούρα αλεύρι και μία ζάχαρη και να μην ανακατετούν ... να μην ανακατετούν! Πήρε ένα δίσκο και πήγε στο μαγαζί.

Στο δρόμο επαναλάμβανε μέσα του: «Μία μεζούρα αλεύ-

ρι και μία ζάχαρη και να μην ανακατετούν ... να μην ανακατετούν!»

Εφτασε στο μαγαζί.

«Δώστε μου μία μεζούρα αλεύρι, παρακαλώ.»

Ο μαγαζάτορας έχωσε τη σέσουλα στο αλεύρι και την έβγαλε γεμάτη. Ο υπηρέτης πλησίασε το δίσκο και ο μπακάλης άδειασε τη σέσουλα επάνω.

«Και μια μεζούρα ζάχαρη» είπε ο πελάτης.

Πάλι ο μαγαζάτορας πήρε τη σέσουλα την έχωσε σ' ένα μεγάλο κουτί και την έβγαλε γεμάτη ζάχαρη.

«Να μην ανακατευτούν!» είπε ο υπηρέτης.

«Τότε, πού να βάλω τη ζάχαρη;» ρώτησε ο μαγαζάτορας.

Ο άλλος σκέφτηκε λίγο, κι ενώ σκεφτόταν (με πάρα πολύ κόπο), πέρασε το χέρι του κάτω από το δίσκο και αντιλήφθηκε ότι ήταν άδειος. Έτσι, με μια γρήγορη απόφαση, είπε «Εδώ!» και αναποδογύρισε το δίσκο, μαζί με το αλεύρι φυσικά.

Ο υπηρέτης έκανε μεταβολή και γύρισε ικανοποιημένος στο σπίτι. Μία μεζούρα ζάχαρη, μία αλεύρι και να μην ανακατευτούν.

Όταν το αφεντικό του τον είδε να μπαίνει βαστώντας το δίσκο με τη ζάχαρη, τον ρώτησε

«Και πού είναι το αλεύρι;»

«Να μην ανακατευτούν, αφεντικό!» απάντησε ο υπηρέτης,

«Εδώ είναι!» και με μια απότομη κίνηση, αναποδογύρισε το δίσκο ... χύνοντας όλη τη ζάχαρη.

80

ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΠΙΕΤΑΣ

ΤΗ ΜΕΡΑ ΕΚΕΙΝΗ, ο Χόρχε με περίμενε μ' ένα παραμύθι.

Όταν μεγάλωσε, ο πατέρας του του είπε

«Παιδί μου, δε γεννιόμαστε όλοι με φτερά. Μπορεί να μην είσαι υποχρεωμένος να πετάξεις, νομίζω όμως πως είναι κρίμα να μείνεις μόνο στο περπάτημα αφού έχεις τα φτερά που ο καλός Θεός σου έδωσε.»

«Μα, δεν ξέρω να πετάω» απάντησε ο γιος

«Σωστά ... » είπε ο πατέρας. Και περπατώντας, τον πήγε ως το χείλος του γκρεμού, στο βουνό.

«Βλέπεις, γιε μου; Το κενό. Όταν θελήσεις να πετάξεις, θα έρθεις εδώ, θα πάρεις βαθιά ανάσα, θα πηδήξεις στην άβυσσο και απλώνοντας τα φτερά σου θα πετάξεις.»

Ο γιος αμφέβαλλε.

«Κι αν πέσω:»

«Ακόμα κι αν πέσεις, δε θα σκοτωθείς. Οι λίγες γρατζουνιές θα σε κάνουν πιο δυνατό στην επόμενη προσπάθεια» αποκρίθηκε ο πατέρας,

Το παιδί γύρισε στο χωριό να δει τους φίλους του, τις παρέες του, όλους εκείνους που είχε συντρόφους στην πορεία της ζωής του.

Οι πιο στενόμυαλοι του είπαν:

«Είσαι τρελός; Για ποιο λόγο; Ο πατέρας σου είναι μισότρελος ... Για ποιο λόγο να πετάξεις; Τι σου χρειάζεται; Γιατί δεν αφήνεις τις ανοησίες; Τι νόημα έχει να πετάξεις;»

Οι καλύτεροι φίλοι του τον συμβούλεψαν:

81

82.

«Κι αν είναι αλήθεια; Μα σίγουρα δεν είναι επικίνδυνο; Γιατι δεν αρχίζεις σιγά-σιγά; Δοκίμασε να πηδήξεις από μια σκάλα ή από την κορυφή ενός δέντρου. Αλλά, από τον γκρεμό, βρε παιδι μου; ... »

Ο νεαρός άκουσε τις συμβουλές όσων τον αγαπούσαν. Ανέβηκε στην κορυφή του δέντρου και, με όλο του το θάρρος, πηδixε. Άνοιξε τα φτερά του, τα κούνησε στον αέρα με όλη του τη δύναμη αλλά, δυστυχώς, έπεσε στο έδαφος.

Μ' ένα καρούμπαλο στο κεφάλι συνάντησε τον πατέρα του.

«Μου είπες ψέματα! Δεν μπορώ να πετάξω. Το δοκίμασα και κοίτα πώς χτύπησα! Δεν είμαι σαν κι εσένα. Τα φτερά μου είναι μόνο για στολίδι»

«Παιδί μου» είπε ο πατέρας, «για να πετάξεις, πρέπει να έχεκς τον απαραίτητο ελεύθερο χώρο στον αέρα, ώστε τα φτερά σου να ξεδιπλωθούν. Είναι σαν να πέφτεις με αλεξίπτωτο: χρειάζεσαι κάποιο ελάχιστο ύψος για να πηδήξεις.

»Για να πετάξεις πρέπει ν' αρχίσεις να ριψοκινδυνεύεις

»Αν δε θέλεις να το κάνεις, καλύτερα να συμβιβαστείς και να μείνεις για πάντα στο περπάτημα.»

ΠΟΙΟΣ ΕΙΣΑΙ;

ΕΙΧΑ ΔΟΥΛΕΨΕΙ ΠΟΛΥ ΣΚΛΗΡΑ με τον εαυτό μου. Με την καθοδήγησή του ψυχοθεραπευτή μου και ωθούμενος από την επιθυμία μου να ανακαλύψω τα πάντα για εμένα, περνούσα μεγάλο μέρος του ελεύθερου χρόνου μου μελετώντας τα συμβάντα της ζωής μου, τα συναισθήματά μου -τωνινά ή περασμένα, τις αναμνήσεις μου και πώς είχα μάθει από τον Χόρχε αυτό το «καταλαβαίνω» που όλο και περισσότερο με εξέπληττε.

Δεν ήταν, όμως, όλα ρόδινα. Ορισμένες ιδέες που κατοικούσαν στο κεφάλι μου -και προπαντός ορισμένες συγκινήσεις-, με έπνιγαν, μου προξενούσαν θλίψη και κατάπτωση.

Μ' αυτές τις σκέψεις πήγα στο ιατρείο του Χόρχε τη μέρα που μου διάβασε τη δική του εκδοχή από το διήγημα του Τζιοβάνι Παπίνι με τίτλο: *Ποιος είσαι;*

Εκείνον τον καιρό, εγώ τα είχα με όλον τον κόσμο. Δεν ήξερα τι συνέβαινε, όμως, είχα την αίσθηση ότι οι άλλοι δεν ήσαν άξιοι εμπιστοσύνης. Δεν ήξερα αν εγώ έφταιγα που δεν μπορούσα να διαλέξω σωστά τους φίλους ή αν ο κόσμος αποδεικνυόταν διαφορετικός απ' αυτό που περίμενα ...

Συνεχώς αφηνιδιαζόμουν όταν περίμενα κάποιον που δεν ερχόταν, ή ακύρωνε ραντεβού την τελευταία στιγμή επειδή δεν είχε προβλέψει ούτε κι εγώ ξέρω τι, ή όταν μ' έστηναν επί ωρες ατελείωτες φίλοι που δεν εννοούσαν ποτέ να φανούν συνεπείς ...

Αυτή είναι η ιστορία που μου διάβασε τότε ο ψυχοθεραπευτής μου.

Τη μέρα εκείνη ο Σινκλέρ σηκώθηκε, όπως πάντα, στις εφτά το πρωί. Όπως κάθε μέρα, σύρθηκε με τις παντούφλες του ως το μπάνιο και, ύστερα από ένα ντους; ξυρίστηκε και αρωματίστηκε. Ντύθηκε με ρούχα της μόδας, όπως συνήθιζε, και κατέβηκε στην είσοδο να πάρει την αλληλογραφία του. Εκεί ένιωσε τη πρώτη έκπληξη της ημέρας. Δεν υπήρχαν γράμματα!

Τα τελευταία χρόνια η αλληλογραφία του αυξανόταν διαρκώς, και ήταν σημαντικός παράγοντας για την επαφή του με τον κόσμο. Λίγο κακόκεφος με την είδηση της απουσίας ειδήσεων, έφαγε βιαστικά το συνηθισμένο του πρόγευμα με γάλα και δημητριακά (όπως συνιστούσαν οι γιατροί) και βγήκε στο δρόμο.

Όλα ήταν όπως πάντα: τα συνηθισμένα οχήματα κυκλοφορούσαν στους ίδιους δρόμους και παρήγαγαν τον ίδιο θόρυβο της πόλης που γκρίνιαζε - όπως κάθε μέρα. Διασχίζοντας την πλατεία, έπεσε σχεδόν πάνω στον καθηγητή Εξέρ, έναν παλιό του γνωστό. Συχνά περνούσαν πολλές ώρες μαζί κουβεντιάζοντας άχρηστα μεταφυσικά θέματα. Τον φώναξε με το όνομά του αλλά είχε πια απομακρυνθεί, κι ο Σινκλέρ σκέφτηκε ότι μάλλον δεν θα τον είχε ακούσει. Η μέρα είχε αρχίσει άσχημα και φαινόταν να χειροτερεύει με την ανία να απειλεί τη διάθεσή του. Αποφάσισε να επιστρέψει στο σπίτι, στο διάβασμα και την έρευνα, και να περιμένει τα γράμματα που σίγουρα θα έφταναν πολλαπλάσια, για να αντισταθμίσουν την πρωινή έλλειψη.

Εκείνη τη νύχτα δεν κοιμήθηκε καλά και ξύπνησε πολύ νωρίς. Κατέβηκε, και ενώ έτρωγε το πρωινό του άρχισε να παρακολουθεί από το παράθυρο πότε θα έρθει ο ταχυδρόμος. Όταν, τελικά, τον είδε να στρίβει στη γωνία, η καρδιά του χοροπήδησε. Ωστόσο, ο ταχυδρόμος πέρασε μπροστά από το σπίτι του χωρίς να σταθεί. Ο Σινκλέρ βγήκε και τον φώναξε για να βεβαιωθεί ότι δεν υπήρχαν γράμματα γι' αυτόν. Ο ταχυδρόμος τον διαβεβαίωσε ότι δεν είχε τίποτα στο σάκο του για το σπίτι εκείνο κι ότι δεν

υπήρχε καμία απεργία στα ταχυδρομεία, ούτε προβλήματα στη διανομή της αλληλογραφίας.

Αντί να τον καθησυχάσει, αυτό τον ανησύχησε ακόμα περισσότερο. Κάτι συνέβαινε κι έπρεπε να βρει τι. Φόρεσε ένα σακάκι και πήγε στο σπίτι του φίλου του, του Μάριο.

Μόλις έφτασε, είπε στον μπάτλερ να τον αναγγείλει και περίμενε στο σαλόνι. Ο φίλος του δεν άργησε να φανεί. Ο Σινκλέρ πήγε να τον αγκαλιάσει, όμως, εκείνος περιορίστηκε να ρωτήσει: «Συγγνώμη, κύριε, γνωρίζομαστε;»

Ο άνθρωπος νόμισε ότι πρόκειται γι' αστείο και γέλασε με το ζόρι ζητώντας από το φίλο του να του βάλει ένα ποτό. Το αποτέλεσμα ήταν τρομακτικό. Ο ιδιοκτήτης του σπιτιού κάλεσε τον μπάτλερ και τον πρόσταξε να πετάξει έξω τον άγνωστο. Ο Σινκλέρ τότε παραφρόνησε κι άρχισε να φωνάζει και να βρίζει, προκαλώντας ακόμα περισσότερο τον γεροδεμένο υπηρέτη που τον έσπρωξε με βία στο δρόμο ...

Πηγαίνοντας προς το σπίτι του συνάντησε διάφορους γείτονες που τον αγνόησαν ή του φέρθηκαν σαν να μην τον γνώριζαν.

Μια ιδέα του σφηνώθηκε στο μυαλό: υπήρχε κάποια συνομωσία εναντίον του κι αυτός είχε διαπράξει κάποιο περίεργο λάθος ενάντια στην κοινωνία που τώρα τον απέρριπτε, ενώ πριν από λίγες ώρες τον εκτιμούσε. Ωστόσο, όσο κι αν συλλογιζόταν, δεν μπορούσε να θυμηθεί κανένα γεγονός που να μπορούσε να θεωρηθεί προσβλητικό, πόσο μάλλον κάτι που να είχε ενοχλήσει ολόκληρη την πόλη.

Άλλες δύο μέρες έμεινε στο σπίτι του περιμένοντας την αλληλογραφία που δεν έφτασε. Λαχταρούσε την επίσκεψη κάποιου φίλου του που, παραξενεμένος από την απουσία του, θα του χτυπούσε την πόρτα για να μάθει τι κάνει. Τίποτα, όμως, δεν συνέβη. Κανένας δεν ήρθε στο σπίτι του. Η καθαρίστρια έλειψε δίχως να τον ειδοποιήσει και το τηλέφωνό του έπαψε να λειτουργεί.

Ενθαρρυσμένος από ένα ποτηράκι παραπάνω, την πέμπτη

νύχτα ο Σινκλέρ αποφάσισε να πάει στο μπαρ όπου συναντούσε πάντοτε τους φίλους του για να πουν τις καθημερινές ανοησίες.

Μόλις μπήκε τους είδε, όπως πάντα, στο τραπέζι της γωνίας που τους άρεσε. Ο χοντρός Χανς έλεγε το ίδιο καλαμπούρι κι οι άλλοι γελούσαν, όπως συνήθως. Ο Σινκλέρ πήρε μια καρέκλα και κάθισε. Αμέσως, έπεσε νεκρική σιγή που δήλωνε πόσο ανεπιθύμητος ήταν ο νεοφερμένος. Ο Σινκλέρ δεν άντεξε άλλο.

«Μπορώ να μάθω τι έχετε πάθει όλοι μαζί μου; Αν έκανα κάτι που σας ενόχλησε, ας μου το πείτε επιτέλους για να τελειώνουμε. Μη μου φέρεστε όμως έτσι, γιατί κοντεύω να τρελαθώ.»

Οι άλλοι κοιτάχτηκαν. Άλλοι γελούσαν κι άλλοι είχαν θυμώσει. Ο ένας έβγαλε διάγνωση για τον νεοφερμένο στηρίζοντας το δείκτη του στα μηνίγγια του. Ο Σινκλέρ ζήτησε πάλι μια εξήγηση, ύστερα παρακάλεσε, και τέλος έπεσε στο πάτωμα ικετεύοντας να του πουν γιατί του τα έκαναν όλα αυτά.

Μόνο ένας αποφάσισε να του απευθύνει το λόγο:

«Κύριε, κανένας από εμάς δεν σας γνωρίζει. Δεν μας έχετε κάνει τίποτα. Αλήθεια, ούτε που ξέρουμε ποιος είστε.»

Τα δάκρυα άρχισαν να τρέχουν από τα μάτια του και βγήκε από το μαγαζί. Έσυρε το κορμί του ως το σπίτι του. Κάθε του πόδι ζύγιζε έναν τόνο.

Έφτασε στην κάμαρά του κι έπεσε στο κρεβάτι. Χωρίς να ξέρει ούτε γιατί ούτε πώς, έγινε ένας ξένος, έναι απών. Δεν υπήρχε πια στις ατζέντες των ανθρώπων με τους οποίους αλληλογραφούσε, είχε σβηστεί από τη μνήμη των γνωστών του κι είχε χάσει τους φίλους του. Στο μυαλό του κυριαρχούσε μια σκέψη σαν σφυροκόπημα: ήταν η ερώτηση που του έκαναν οι άλλοι κι άρχιζε να κάνει και ο ίδιος: «Ποιος είσαι:»

Ήξερε, αλήθεια, να απαντήσει στην ερώτηση αυτή; Γνώριζε το όνομά του, τη διεύθυνσή του, τι νούμερο πουκάμισο φορούσε, τον αριθμό της ταυτότητάς του και διάφορα άλλα στοιχεία που τον προσδιόριζαν. Πέρα απ' αυτό, όμως, ποιος ήταν αληθινά,

εσωτερικά και βαθιά; Εκείνες οι προτιμήσεις και συμπεριφορές, οι τάσεις και οι απόψεις, ήταν πράγματι δικές του; Η όπως τόσα άλλα, ήταν απλώς μια προσπάθεια να μην απογοητεύσει τους άλλους που περίμεναν να είναι όπως ήταν; Κάτι άρχιζε να ξεκαθαρίζει μέσα του. Εφόσον ήταν άγνωστος, απελευθερωνόταν από την υποχρέωση να είναι κάτι συγκεκριμένο. Όπως κι αν ήταν, τίποτα δεν θα άλλαζε στην απάντηση που του έδιναν οι άλλοι. Για πρώτη φορά, ύστερα από αρκετές μέρες, ανακάλυψε κάτι που τον ηρέμησε. Βρισκόταν σε μια κατάσταση που του επέτρεπε να ενεργεί

..

όπως ήθελε, χωρίς καν να ζητάει την έγκριση του κόσμου.

Πήρε βαθιά ανάσα και ένιωσε λες και νέος αέρας είχε μπει στα πνευμόνια του. Κατάλαβε ότι το αίμα κυκλοφορούσε στις φλέβες του, αντιλήφθηκε το χτύπο της καρδιάς του και ξαφνιάστηκε που, για πρώτη φορά,

ΔΕΝ ΕΠΡΕΠΕ.

Τώρα που, επιτέλους ήξερε ότι ήταν μόνος όπως ήταν πάντα, ότι είχε μονάχα τον εαυτό του, τώρα μπορούσε να κλάψει ή να γελάσει .. Ομως, για τον εαυτό του, όχι για τους άλλους. Τώρα, επιτέλους, το ήξερε

Η ΥΠΑΡΞΗ ΤΟΥ ΔΕΝ ΕΞΑΡΤΗΟΤΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ.

Είχε ανακαλύψει ότι έπρεπε να μείνει ολομόναχος για να μπορέσει να βρει τον εαυτό του ...

Κοιμήθηκε ήρεμα και βαθιά κι είδε όμορφα όνειρα.

Ξύπνησε στις δέκα το πρωί, ανακαλύπτοντας ότι μια ηλιαχτίδα έμπαινε εκείνη την ώρα από το παράθυρο και φώτιζε θαυμάσια το δωμάτιό του.

Δίχως να κάνει μπάνιο, κατέβηκε τκ σκάλες τραγουδώντας ένα τραγούδι που ποτέ δεν είχε ακούσει. Κάτω από την πόρτα

87

88.

κάτι βρήκε. Αναρίθμητα γράμματα που απευθύνονταν σ' εκείνον.

Η κυρία που καθάριζε βρισκόταν ήδη στην κουζίνα και τον χαιρετούσε σαν να μη συνέβαινε τίποτα.

Και το βράδυ, στο μπαρ, κανένας δεν έδειχνε να θυμάται εκείνη την παράξενη νύχτα τρέλα;. Τουλάχιστον, κανένας δεν καταδέχτηκε να κάνει κάποιο σχόλιο.

Όλα είχαν ξαναγίνει φυσιολογικά ... εκτός από εκείνον, ευτυχώς, εκείνον, που ποτέ πια δεν θα χρειαζόταν να παρακαλέσει κανέναν άλλον να τον κοιτάξει για να μάθει αν ήταν ζωντανός, εκείνον, που ποτέ πια δεν θα ζητούσε από τους άλλους να τον προσδιορίσουν, εκείνον, που ποτέ πια δεν θα ένιωθε φόβο μήπως τον απορρίψουν.

Όλα ήταν ίδια,
εκτός από αυτόν τον άνθρωπο
που ποτέ πια δεν θα ξεχνούσε ποιος ήταν.

«Αυτό το παραμύθι είναι για εσένα, Ντεμιάν» συνέχισε ο χο-
ντρός. «Όσο δεν έχεις συνείδηση της εξάρτησής σου από το
βλέμμα των άλλων, ζεις τρέμοντας πως μπορεί να σ' εγκατα-
λείψουν και, όπως όλοι μας, έμαθες να φοβάσαι γι' αυτό.

Και το κόστος για να μη φοβάσαι είναι να υπακούς, να
είσαι αυτό που οι άλλοι -εκείνοι «που τόσο μας αγαπούν»-,
μας πιέζουν να γίνουμε, μας πιέζουν να κάνουμε και μας πιέ-
ζουν να σκεφτούμε.

Αν έχεις την «τύχη» του πρωταγωνιστή του Παπίνι και
ο κόσμος -κάποια στιγμή- σου γυρίσει τις πλάτες, δεν θα
έχεις άλλη επιλογή παρά να αντιληφθείς πόσο άγωνα είναι η
πάλη σου.

88

*Αν, όμως, δεν συμβεί αυτό,
αν έχεις την «ατυχία» να είσαι αποδεκτός και παινεμένος,
τότε ...
αφήνεσαι έρμαιο της δικής σου συνείδησης περί
ελευθερίας,
καταπιέζεσαι να αποφασίσεις:
υπακοή ή μοναξιά;
Είσαι παγιδευμένο ς ανάμεσα σ' αυτό που πρέπει να είσαι
Και στο να μην είσαι τίποτα για κανέναν.
Κι από τη στιγμή αυτή ...
Θα μπορέσει ς να είσαι,
όμως, μονάχα μόνος, και μόνο για εσένα.*

89

91.

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ

«ΕΧΩ ΜΙΑ ΤΣΑΝΤΙΛΑ ... !»

«Τι έπαθες;»

«Ναι ... Φεύγοντας από εδώ, πρέπει να πάω στο σπίτι ενός συμφοιτητή μου να του δώσω κάτι σημειώσεις που χρειάζεται ... και μένει πολύ μακριά.»

«Άκουσε, Ντεμιάν ... »

«Ναι, ναι, ξέρω» τον διέκοψα. «Θα μου πεις ότι δεν υπάρχει "πρέπει", ότι το κάνω επειδή εγώ το θέλω, ότι είναι δική μου επιλογή και όλα αυτά ... Τα ξέρω.»

«Φυσικά. Δική σου επιλογή είναι.»

«Ναι, είναι. Νιώθω, όμως, ότι είναι και υποχρέωσή μου.»

«Πολύ καλά. Εγώ δεν αμφισβητώ ότι νιώθεις υποχρέωση, ούτε αμφισβητώ το γιατί νιώθεις υποχρέωση. Αυτό που αμφισβητώ, όμως, είναι πωτ ούτε εσύ ξέρεις γιατί νιώθεις υποχρεωμένος.»

«Εγώ ξέρω γιατί νιώθω υποχρεωμένος; Ο Χουάν είναι καταπληκτικό παιδί, και κάθε φορά που χρειάζομαι κάτι τρέχει να με βοηθήσει. Και νομίζω ότι δεν μπορώ να του αρνηθώ κάτι που χρειάζεται.»

«Κοίταξε, ότι μπορείς, μπορείς. Όμως, αυτό που συμβαίνει ... »

« ... είναι ότι με προβληματίζει τι θα σκεφτεί ο Χουάν για μένα.»

«Όχι, κάτι χειρότερο. Σε προβληματίζει τι θα σκεφτείς εσύ για τον εαυτό σου.»

«Εγώ; Θα ένιωθα ένας ανεπιθύμητος.»

90

, «Ανεξαρτήτως του τι θα ήσουν και τι όχι αν δεν του πήγαινες τις σημειώσεις, δεν νιώθεις ήδη άσχημα επειδή μόνο και μόνο βαριέσαι να πας;»

«Ναι, υποθέτω πως νιώθω.»

«Εδώ είναι το πρόβλημα των αισθημάτων ενοχής. Βλέπεις: η ανθρωπότητα υποφέρει και κάνει τη ζωή της δύσκολη γιατί, επί δώδεκα ώρες κάθε μέρα, νιώθει ενοχές γι' αυτό που είναι ... και τις άλλες δώδεκα ώρες κάνει δύσκολη τη ζωή του διπλανού λέγοντάς του τι πρέπει να κάνει.»

«Α, τώρα μάλιστα. Τώρα είναι που δεν καταλαβαίνω τίποτα.»

«Καλύτερα. Ίσως έτσι να μπορείς να μάθεις περισσότερα.»

Οι πιο αφόρητες στιγμές ήταν όταν ο Χόρχε γινόταν κάτι ανάμεσα σε φιλόσοφο και είρωνα, κι εγώ δεν ήξερα αν μιλούσε σ' εμένα ή, απλώς, έκανε συλλογισμούς παρουσία μου για το μέλλον της ανθρωπότητας.

Μπορεί να το έκανε για τον εαυτό του, για μένα ή για την επιστήμη, αλλά παρόλο που ήξερα ότι αργότερα θα μου χρεσίμευαν πολύ όλα αυτά, εκείνη την ώρα ήθελα να φύγω. Δεν άντεχα άλλο. Δεν ήθελα ούτε ψυχοθεραπεία, ούτε ανάπτυξη, ούτε τίποτα. Ήθελα, απλώς, να φύγω ...

Το μόνο που με κρατούσε ήταν η ανάμνηση ότι μια φορά το είχα κάνει και, τελικά, ήταν χειρότερα. Είχα κουβαλήσει μαζί μου τη σύγχυση και δεν μπορούσα να κάνω τίποτα αν πρώτα δεν την ξεφορτωνόμουν.

Αυτό το παραμύθι μου το είπε εκείνη τη μέρα, όμως, το έφερνα συχνά στη μνήμη μου για να αναλογιστώ πόση σημασία έχει να μην αφήνεις τα πράγματα μισοτελειωμένα, και πόσο επικίνδυνο είναι να απασχολείς το μυαλό σου με άλυτα ζητήματα.

91

93.

Μια φορά, δύο μοναχοί ζεν βάδιζαν στο δάσος επιστρέφοντας στο μοναστήρι. Όταν έφτασαν στο ποτάμι είδαν μια γυναίκα που έκλαιγε γονατιστή δίπλα στην όχθη. Ήταν νέα και όμορφη.

«Τι συμβαίνει;» τη ρώτησε ο πιο γέρος.

«Η μητέρα μου πεθαίνει. Είναι μόνη της στο σπίτι, στην άλλη μεριά του ποταμού, κι εγώ δεν μπορώ να τον διασχίσω. Προσπάθησα» συνέχισε η κοπέλα, «αλλά το ρεύμα με παρασύρει και δεν θα φτάσω ποτέ απέναντι δίχως βοήθεια ... Σκέφτομαι ότι δεν θα την ξαναδώ ζωντανή. Τώρα όμως ... τώρα που ήρθατε εσείς, ίσως κάποιος από τους δύο σας μπορεί να με βοηθήσει να περάσω το ποτάμι ... »

«Μακάρι να μπορούσαμε» είπε λυπημένος ο πιο νέος. «Όμως, ο μόνος τρόπος για να σε βοηθήσουμε είναι να σε πάρουμε αγκαλιά μέσα στο ποτάμι, και η πίστη μας μας απαγορεύει να έχουμε κάθε επαφή με το άλλο φύλο. Είναι απαγορευμένο ... Λυπάμαι.»

«Κι εγώ λυπάμαι» είπε η γυναίκα. Και συνέχισε να κλαίει.

Ο πιο γέρος μοναχός γονάτισε, έσκυψε το κεφάλι και είπε:

«Ανέβα.»

Η γυναίκα δεν μπορούσε να το πιστέψει. Όμως, πήρε αμέσως το μπογαλάκι με τα ρούχα της και καβάλησε στην πλάτη του μοναχού.

Με μεγάλη δυσκολία ο μοναχός πέρασε το ποτάμι, ενώ ο νεότερος τον ακολουθούσε.

Όταν έφτασαν στην άλλη όχθη, η γυναίκα κατέβηκε και πλησίασε το γέρο μοναχό για να του φιλήσει τα χέρια.

«Εντάξει, εντάξει» είπε ο γέρος τραβώντας τα χέρια του, «Συνέχισε το δρόμο σου»

Η γυναίκα έκανε μια υπόκλιση όλο ευγνωμοσύνη και ταπεινοφροσύνη, πήρε τα ρούχα της κι έτρεξε στο δρόμο προς το χωριό.

Οι μοναχοί, δίχως ν' ανταλλάξουν λέξη, συνέχισαν την πο-

ρεία τους προς το μοναστήρι. Είχαν ακόμα δέκα ώρες πορείας ...

Λίγο προτού φτάσουν, ο νέος είπε στο γέρο:

«Δάσκαλε, ξέρεις καλύτερα από εμένα τι μας απαγορεύει ο όρκος της πίστης μας. Ωστόσο, κουβάλησες στην πλάτη σου εκείνη τη γυναίκα σε όλο το πλάτος του ποταμού.»

..

«Εγώ την κουβάλησα σε όλο το ποτάμι, πράγματι, εσύ όμως που την κουβαλάς ακόμα επάνω στους ώμους σου:»

96.

93

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΜΑΧΑΡΑΓΙΑ

«ΚΟΙΤΑΞΕ, ΝΤΕΜΙΑΝ. Θα ήταν υπέροχο να πήγαινες τις σημειώσεις στο φίλο σου. Το ιδανικό θα ήταν να ένιωθες, επιπλέον, ικανοποίηση που το κάνεις. Εξίσου λογικό θα ήταν να

το έκανες δίχως κανένα συναίσθημα. Ομως, γιατί το κάνεις με τόση δυσφορία; Δεν νομίζω ότι ο Χουάν θα περάσει το μάθημα μελετώντας αυτές τκ σημειώσεκ!»

«Μα, τι σημασία έχει αυτό:»

«Τίποτα. Ένα καλαμπούρι έκανα. Σκεφτόμουν όλη την "άσχημη φάση", όπως λέτε εσεις.»

«Δεν ξέρω γιατί με πρήζεις τώρα, αφού σου είπα πως θα τις πάω.»

«Σε πρήζω για να καταλάβεις το πώς φτάνεις σε τέτοιες καταστάσεις. Να σου πω μια ιστορία:»

Μια φορά, έναο μαχαραγιάς που ήταν διάσημος για τη μεγάλη σοφία του, έκλεινε τα εκατό χρόνια. Το γεγονός έγινε δεκτό με μεγάλη χαρά διότι όλοι αγαπούσαν πολύ τον κυβερνήτη τους. Στο παλάτι οργάνωσαν μια μεγάλη γιορτή για τη βραδιά εκείνη, και προσκάλεσαν τους ισχυρούς των άλλων βασιλείων.

Ηρθε η μέρα, κι ένα βουνό από δώρα στήθηκε στην είσοδο της σάλας όπου ο μαχαραγιάς θα πήγαινε να χαιρετήσει τους καλεσμένους του.

Στο δείπνο, ο μαχαραγιάς ζήτησε από τους υπηρέτες του να ξεχωρίσουν τα δώρα σε δύο ομάδες. Σ' αυτά που έγραφαν αποστολέα και σ' αυτά που κανένας δεν ήξερε ποιος τα είχε στείλει Την ώρα του επιδορπίου, ο βασιλιάς έβαλε να φέρουν τις

δύο στοίβες με τα δώρα. Από τη μια ήταν εκατοντάδες μεγάλα και ακριβά δώρα, κι από την άλλη καμιά δεκαριά.

Ο μαχαραγιάς άρχισε να ανοίγει τα δώρα που είχαν αποστολέα και καλούσε αυτούς που τα είχαν στείλει. Εναν έναν, τον έβαζε ν' ανέβει στο θρόνο και του έλεγε: «Σ' ευχαριστώ για το δώρο σου. Σου το επιστρέφω και είμαστε όπως πριν». Και του έδινε πίσω το δώρο, ό,τι κι αν ήταν.

Όταν τελείωσε με την πρώτη στοίβα, πήγε στη δεύτερη και είπε: «Αυτά τα δώρα που δεν έχουν αποστολέα θα τα δεχτώ, γιατί δεν μου δημιουργούν καμία υποχρέωση, και στην ηλικία μου δεν είναι καλό να δημιουργείς χρέη».

«Κάθε φορά που δέχεσαι κάτι, Ντεμιάν, μπορεί στη διάθεσή σου ή στη διάθεση του άλλου αυτό να μετατραπεί σε χρέος. Σ' αυτήν την περίπτωση, καλύτερα να μη δέχεσαι τίποτα.

Αν, όμως, νιώθεις ικανός να δίνεκ χωρίς να περιμένεις πληρωμή και να παίρνεκ δίχως να νιώθεκ υποχρέωση, τότε μπορείς να δίνεις ή όχι, να παίρνεις ή όχι, αλλά ποτέ δεν θα μείνεις χρεωμένος. Και το πιο σημαντικό: ποτέ κανένας δεν θα σου αφήσει αξεπλήρωτο χρέος γιατί κανένας ποτέ δεν θα

σου χρωστάει τίποτα.

Όταν ο Χόρχε τελείωσε, η κακή μου διάθεση είχε εξαφανιστεί. Κατάλαβα ότι δεν είχα υποχρέωση να πάω τις σημειώσεις στο φίλο μου. Κατάλαβα ότι ο Χουάν με είχε βοηθήσει δίχως να περιμένει κάτι σε αντάλλαγμα - κι ακόμα περισσότερο: ότι αν το είχε κάνει περιμένοντας ανταπόδοση, θα ήταν ένας άθλιος και δεν θ' άξιζε να του κάνω εξυπηρετήσεις. Συνεπώς, δεν του χρωστούσα τίποτα και μπορούσα να κάνω ό,τι ήθελα.

Έτσι έδωσα ένα φιλί στον Χόρχε κι έφυγα για να πάω τις σημειώσεις στον Χουάν.

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΒΟΥΔΑ

ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ ΑΝΑΡΩΤΙΟΜΟΥΝ μήπως οι φιλοσοφικές βάσεις της Γκεστάλτ ήταν υπερβολικά εγωιστικές.

Φαινομενικά, η ιδεολογία έδινε τόση ελευθερία ώστε το κάθε άτομο να μπορεί να τα βάλει με όλη την υπόλοιπη ανθρωπότητα - και αυτό, σύμφωνα με τη θεωρία, δεν πείραζε καθόλου. Ένα άτομο μπορούσε να ζει κοιτώντας συνεχώς τον αφαλό του και πουθενά αλλού, χωρίς κανένα πρόβλημα.

Φαινόταν, τέλος, ότι οι θετικές αξίες που παίρναμε από την εκπαίδευσή μας δεν θεωρούνταν αξίες για την Γκεστάλτ.

Έτσι, ρώτησα το Χοντρό.

«Πράγματι» μου είπε, «μερικές φορές έτσι φαίνεται.»

«Και δεν είναι;»

«Είναι. Έτσι είναι .. Και γι' αυτό φαίνεται.»

«Πολύ αστείο!»

«Όχι, σοβαρά σου μιλώ. Εντάξει, για την Γκεστάλτ δεν ξέρω, όμως, εγώ πιστεύω ότι ο καθένας πρέπει να είναι όπως είναι, ακόμα κι αν είναι σκατά έτσι "όπως είναι".»

«Δηλαδή, σ' αρέσει να ζεις μέσα σε σκατά;»

«Όχι, όμως, φαντάσου τι θα γινόταν αν ο καθένας ζούσε όπως είναι. Εντελώς πιστός σ' αυτό που είναι .. Νομίζω ότι θα γινόταν το εξής όσοι είναι σκατά θα εξακολουθούσαν να είναι, και η αλλαγή σε τίποτα δεν θα τους ωφελούσε. Όσοι, όμως, ενεργούν σαν σκατά επειδή ζουν προσπαθώντας να βελτιωθούν, θα γίνονταν ευχάριστοι άνθρωποι .. Και, επιπλέον, οι αγνοί στην καρδιά θα έπαυαν ν' αμφιβάλουν για τον

εαυτό τους και θα είχαν πολύ ελεύθερο χρόνο για να κάνουν σωστά τα πράγματα.»

«Στο τέλος, όμως, το ίδιο δεν κάνει;»

«Δεν είναι το ίδιο. Η διαπαιδαγώγηση που μας έδωσαν λέει ότι πρέπει να μάθουμε να είμαστε αλληλέγγυοι. Εγώ νο-

μίζω ότι την αλληλεγγύη πρέπει να την αφήσουμε να βγει προς τα έξω.»

«Και αν εκπαιδεύαμε τον κόσμο για να την αφήσει να βγει προς τα έξω;»

«Ίσως να βοηθούσε, αλλά δίχως να πιέζουμε κανέναν για να δείξει αλληλεγγυος. Αυτό είναι σαν να σπρώχνεις το ποτάμι για να κυλήσει ... Δεν μου φαίνεται σωστό.»

«Τότε, όμως, υπάρχουν καλύτεροι και χειρότεροι άνθρωποι. Υπάρχει ο εγωισμός και η αλληλεγγύη, το καλό και το κακό.»

«Πολύ πιθανόν, όμως, εγώ προτιμώ να πιστεύω ότι υπάρχουν διαφορετικά ύψη πτήσης. Προτιμώ να πιστεύω ότι πορευόμαστε στον κόσμο βαδίζοντας αδιάκοπα. Υπάρχουν λίγα άτομα που πετάνε - είναι οι δάσκαλοι. Υπάρχουν ορισμένοι, ακόμα λιγότεροι, που πετούν πολύ ψηλά - είναι οι σοφοί. Και υπάρχουν, δυστυχώς, κι αυτοί που σέρνονται. Είναι αυτοί που δεν μπορούν καν να σηκώσουν το κεφάλι από το έδαφος. Είναι αυτοί που εσύ κι εγώ θα αποκαλούσαμε κακούς.»

»Ακόμα κι αν παραδεχτούμε ότι δεν έχουμε όλοι φτερά, νομίζω ότι ο καθένας μπορεί να δεχτεί τον δικό του δρόμο ή να προσπαθήσει να ψηλώσει για να κερδίσει ύψος. Όμως η τρέλα υπάρχει, και ορισμένοι, αντί να πετάξουν, αποφασίζουν να σκαρφαλώσουν για να δείχνουν πιο ψηλοί. Ορισμένοι άλλοι -κι ας φαίνεται απίστευτο-, βυθίζονται ακόμα πιο χαμηλά, αναζητώντας κι εγώ δεν ξέρω τι λογής απαντήσεις.»

«Πάντως, μου φαίνεται ότι όλα εξαρτώνται από το ύψος του στόχου.»

97

«Μακάρι να 'ξερα. Να σου πω ένα παραμύθι:»

Ο Βούδας τριγυρούσε στον κόσμο για να συναντήσει όσους αυτοποκαλούνταν μαθητές του, και να τους μιλήσει για την αλήθεια.

Στο πέρασμά του, οι άνθρωποι που πίστευαν στο λόγο του

έτρεχαν κατά εκατοντάδες να τον ακούσουν, να τον αγγίξουν ή να τον δουν, σίγουρα για μία και μοναδική φορά στη ζωή τους.

Τέσσερις μοναχοί που έμαθαν ότι ο Βούδας θα βρισκόταν στην πόλη Βαάλι, φόρτωσαν τα μουλάρια τους και ξεκίνησαν το ταξίδι που θα διαρκούσε, αν όλα πήγαιναν καλά, κάμποσες εβδομάδες.

Ο ένας δεν ήξερε καλά το δρόμο για το Βαάλι και ακολουθούσε τοικ άλλους.

Ύστερα από τρεις μέρες πορεία τους έπιασε μεγάλη καταιγίδα. Οι μοναχοί έτρεξαν ν' αναζητήσουν καταφύγιο σ' ένα χωριό, ώσπου να περάσει η καταιγίδα.

Ο τελευταίος, όμως, δεν έφτασε στον οικισμό και αναγκάστηκε να καταφύγει στο σπίτι ενός βοσκού, στα περίχωρα. Ο βοσκός τού πρόσφερε ρούχα, στέγη και φαγητό για να περάσει τη νύχτα.

Το επόμενο πρωί, όταν ο μοναχός ετοιμαζόταν να φύγει, πήγε ν' αποχαιρετήσει το βοσκό. Όταν πλησίασε στο μαντρί είδε ότι με την καταιγίδα τα πρόβατα είχαν σκορπίσει κι ο βοσκός πάσχιζε να τα συγκεντρώσει.

Ο μοναχός σκέφτηκε ότι οι συνταξιδιώτες του θα έφευγαν την ώρα εκείνη από το χωριό και αν δεν έκανε γρήγορα θα απομακρύνονταν πολύ. Όμως, δεν μπορούσε να συνεχίσει το δρόμο του αφήνοντας το βοσκό στην τύχη του ύστερα από τη φιλοξενία που του είχε προσφέρει. Έτσι αποφάσισε να μείνει, ώσπου και οι δύο κατάφεραν να μαζέψουν πάλι το κοπάδι.

Έτσι πέρασαν τρεις μέρες. Μετά, πήρε πάλι το δρόμο όσο

πιο γρήγορα μπορούσε μήπως προλάβει τους συντρόφους του.

Ακολουθώντας τα ίχνη τους, έφτασε σ' ένα αγρόκτημα για να προμηθευτεί νερό.

Μια γυναίκα τού έδειξε πού ήταν το πηγάδι και ζήτησε συν γνώμη που δεν μπορούσε να τον βοηθήσει γιατί δούλευε στη σοδειά ... Ενώ ο μοναχός πότιζε τα μουλάρια του και γέμιζε τα ασκιά του με νερό, η γυναίκα τού εξήγησε ότι, μετά το θάνατο του άντρα της, δυσκολεύονταν πολύ εκείνη και τα παιδιά της να μαζέψουν τη σοδειά προτού χαλάσει.

Ο άνθρωπος κατάλαβε ότι η γυναίκα δεν θα τελείωνε τη συγκομιδή εγκαίρως, ήξερε όμως ότι αν έμενε να τη βοηθήσει θα έχανε τα ίχνη και δε θα βρισκόταν στο Βαάλι όταν θα έφτανε στην πόλη ο Βούδας.

«Θα τον δω λίγες μέρες αργότερα» σκέφτηκε, αφού ήξερε

...
ότι ο Βούδας θα έμενε μερικές βδομάδες στο Βαάλι.

Η συγκομιδή πήρε τρεις εβδομάδες κι όταν τελείωσε η δουλειά, ο μοναχός συνέχισε την πορεία του.

Στο δρόμο έμαθε ότι ο Βούδας δεν βρισκόταν πια στο Βαάλι κι ότι είχε φύγει για ένα άλλο χωριό, βορειότερα.

Ο μοναχός άλλαξε πορεία και τράβηξε προς το άλλο χωριό.

Θα είχε φτάσει εγκαίρως, έστω και μόνο για να τον δει, αν στο δρόμο δεν αναγκαζόταν να σώσει ένα ζευγάρι γερόντια που τους είχε παρασύρει το ποτάμι και δίχως τη βοήθειά του θα είχαν πνιγεί σίγουρα. Όταν οι γέροι συνήλθαν, ξαναπήρε το δρόμο του ξέροντας ότι ο Βούδας θα συνέχιζε το ταξίδι ...

Είκοσι χρόνια πέρασε ο μοναχός ακολουθώντας το Βούδα ... Κάθε φορά που τον πλησίαζε, κάτι συνέβαινε και καθυστερούσε. Πάντοτε βρισκόταν κάποιος που είχε ανάγκη και, δίχως να το ξέρει, έκανε το μοναχό να χασομερήσει.

Τελικά, έμαθε ότι ο Βούδας είχε αποφασίσει να πάει να πεθάνει στην πόλη όπου γεννήθηκε.

«Αυτή τη φορά» είπε μέσα του, «είναι η τελευταία μου ευ-

καιρία. Αν δεν θέλω να πεθάνω χωρίς να έχω δει τον Βούδα, δεν μπορώ να αποσπαστώ από την πορεία. Τίποτα τώρα δεν είναι πιο σημαντικό από το να δω το Βούδα προτού πεθάνει. Ύστερα θα έχω χρόνο να βοηθήσω όλους τους άλλους.»

Και με το τελευταίο μουλάρι του και ελάχιστες προμήθειες, ξανατράβηξε το δρόμο του.

Μια μέρα προτού φτάσει στο χωριό έπεσε σχεδόν επάνω σ' ένα πληγωμένο ελάφι, στη μέση του δρόμου. Το φρόντισε, του έδωσε νερό και κάλυψε τις πληγές του με φρέσκο πηλό. Το ελάφι λαχάνιαζε προσπαθώντας ν' ανασάνει με δυσκολία, ο αέρας δεν του έφτανε.

«Κάποιος πρέπει να μείνει μαζί του» σκέφτηκε, «για να μπορέσω να συνεχίσω το δρόμο μου.»

Μα δεν υπήρχε κανένας εκεί.

Με μεγάλη τρυφερότητα, έβαλε το ζώο κοντά σε κάτι βράχια για να συνεχίσει την πορεία του. Του άφησε νερό και φαγητό κο-

ντά στο στόμα του και σηκώθηκε να φύγει.

Έκανε μονάχα δύο βήματα όταν κατάλαβε ότι δεν μπορούσε να παρουσιαστεί μπροστά στο Βούδα γνωρίζοντάς, στο βάθος της καρδιάς του, ότι είχε αφήσει μόνο του ένα ανυπεράσπιστο ετοιμοθάνατο...

Έτσι, ξεφόρτωσε το μουλάρι κι έμεινε εκεί να φροντίσει το ζωάκι. Ξενύχτησε δίπλα του σαν να ήταν παιδί. Του έδινε νερό στο στόμα και του έβαζε κρύες κομπρέσες στο μέτωπο.

Τα ξημερώματα, το ελάφι είχε συνέλθει

Ο μοναχός σηκώθηκε, κάθισε σ' ένα απόμερο σημείο κι έκλαψε ... Τελικά, είχε χάσει και την τελευταία του ευκαιρία.

«Τώρα πια ποτέ δεν θα σε δω» είπε με δυνατή φωνή.

«Μη συνεχίζεις να με ψάχνεις» του είπε μια φωνή πίσω του. «Ήδη με βρήκες.»

Ο μοναχός γύρισε πίσω και είδε το ελάφι να κυκλώνεται από φως και να παίρνει τη στρογγυλεμένη μορφή του Βούδα.

100

«Θα με έχανες αν με άφηνες να πεθάνω απόψε τη νύχτα, για να έρθεις να με βρεις στο χωριό μου ... Κι όσο για το θάνατό μου, μην ανησυχείς. Ο Βούδας δεν μπορεί να πεθάνει όσο υπάρχουν άνθρωποι σαν κι εσένα, που είναι ικανοί να με ακολουθούν για χρόνια, θυσιάζοντας τις επιθυμίες τους για τις ανάγκες των άλλων. Αυτό είναι ο Βούδας. Ο Βούδας είναι μέσα σου»

«Νομίζω ότι το κατάλαβα. Ένας θεωρητικά υψηλός σκοπός μπορεί ν' αποτελέσει κίνητρο για την απογείωση, όπως επίσης μπορεί να χρησιμεύσει και ως δικαιολογία για όσους σέρνονται.»

«Αυτό είναι, Ντεμιάν.»

101

100.

Ο ΠΕΙΣΜΑΤΑΡΗΣ ΕΥΛΟΚΟΠΟΣ.

«ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΤΙ ΦΤΑΙΕΙ, Χοντρέ. Στη σχολή δεν τα πάω όσο καλά θα ήθελα.»

«Τι πάει να πει αυτό;»

«Η απόδοσή μου πέφτει αργά αλλά σταθερά από την αρχή του χρόνου. Οι βαθμοί μου, ανέκαθεν, ήταν μόνο εφτά-οκτώ και οχτάρια - σπανίως ένα εννιά. Ομως, στα τελευταία εξάμηνα δεν κατάφερα να ξεπεράσω το έξι. Δεν ξέρω, δεν αποδίδω. Δεν μπορώ να συγκεντρωθώ, δεν έχω κέφι.»

«Κοίταξε, Ντεμιάν, πάρε υπόψη σου ότι είμαστε στο τέλος της χρονιάς. Ίσως χρειάζεσαι λίγη ξεκούραση.»

«Σκοπεύω να κάνω λίγες διακοπές, όμως μένουν ακόμα δύο μήνες ως το τέλος του χρόνου, και νωρίτερα είναι αδύνατον. Δεν μπορώ να σταματήσω τώρα για να ξεκουραστώ.»

«Μερικές φορές νομίζω ότι ο πολιτισμός έχει καταφέρει να μας τρελάνει όλους. Κοιμόμαστε από τις δώδεκα ως τκ οχτώ, τρώμε μεσημεριανό δώδεκα με μία και βραδινό εννιά με δέκα ... Στην πραγματικότητα, τις δραστηριοτήτές μας τις αποφασίζει το ρολόι, όχι οι διαθέσεις μας. Πιστεύω ότι για ορισμένα πράγματα μια τάξη είναι απαραίτητη, όμως, για ορισμένα άλλα είναι απολύτως ακατανόητο να υπακούμε σε προκαθορισμένους κανόνες.»

«Εντάξει, όμως εγώ τώρα δεν μπορώ να σταματήσω.»

«Ναι, αλλά συνεχίζοντας η απόδοσή σου πέφτει, όπως μου λες.»

«Πρέπει να υπάρχει κάποιος άλλος τρόπος!»

102

Ήταν μια φορά ένας ξυλοκόπος που πήγε να δουλέψει σ' ένα ξυλουργείο. Ο μισθός ήταν καλός και οι συνθήκες δουλειάς ακόμα καλύτερες. Έτσι, ο ξυλοκόπος αποφάσισε να δώσει τον καλύτερο εαυτό του.

Την πρώτη μέρα πήγε στον εργοδηγό κι αυτός του έδωσε ένα τσεκούρι και του έδειξε μια περιοχή στο δάσος.

Ο ξυλοκόπος, ενθουσιασμένος έφυγε για να κόψει δέντρα.

Σε μία μόνο μέρα έκοψε δεκαοχτώ δέντρα.

«Τα συγχαρητήριά μου» του είπε ο ερνοδηγός, «Συνέχισε έτσι»

Ενθαρρυσμένος από τα λόγια του εργοδηγού, ο ξυλοκόπος αποφάσισε να βελτιωθεί την επόμενη μέρα. Έτσι, το βράδυ εκείνο πλάγιασε νωρίς.

Το επόμενο πρωί σηκώθηκε πρώτος απ' όλους και πήγε στο δάσος.

Παρόλη την προσπάθειά του δεν κατάφερε να κόψει πάνω από δεκαπέντε δέντρα.

«Μάλλον είμαι κουρασμένος» σκέφτηκε. Και αποφάσισε να πέσει για ύπνο με τη δύση του ήλιου.

Το ξημέρωμα σηκώθηκε αποφασισμένος να κόψει περισσότερα από δέκα οχτώ δέντρα. Ωστόσο, εκείνη τη μέρα δεν έφτασε ούτε τα μισά.

Την επόμενη μέρα έκοψε εφτά, ύστερα πέντε και την τελευταία μέρα πάσχιζε όλο το απόγευμα να κόψει το δεύτερο δέντρο.

Ανησυχούσε τι θα πει ο εργοδηγός και πήγε να του εξηγήσει τι συνέβαινε. Του ορκίστηκε ότι είχε δώσει όλες τις δυνάμεις του μέχρι εξάντλησης.

Ο εργοδηγός τον ρώτησε:

«Πότε ακόνισες το τσεκούρι σου για τελευταία φορά:»

«Να το ακονίσω; Δεν πρόλαβα να το ακονίσω καθόλου. Ήμουν πολύ απασχολημένος προσπαθώντας να κόψω δέντρα»

103

102.

«Τι χρησιμεύει, Ντεμιάν, να κάνεις τεράστια προσπάθεια αν ξαφνικά γίνεσαι αναποτελεσματικός; Όταν ζορίζομαι, ο χρόνος για να ξαναβρώ τις δυνάμεις μου ποτέ δεν επαρκεί για να βελτιώσω την απόδοσή μου.

»Η ξεκούραση, η αλλαγή ασχολίας, η ποικιλία είναι μερικές φορές ο τρόπος για ν' ακονίζουμε τα εργαλεία μας. Αν συνεχίζεις, αντίθετα, να κάνεις κάτι με το ζόρι, θα έρθει η στιγμή που θα προσπαθείς ματαίως να αντικαταστήσεις την αναποτελεσματικότητά σου με τη θέληση»

104

Η ΚΟΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΠΑΚΙΑ

ΤΣΑΚΩΝΟΜΟΥΝ ΣΥΧΝΑ με τουτ γονείς μου. Ένιωθα ότι δεν με καταλάβαιναν καθόλου.

Μου φαινόταν απίστευτο που δεν μπορούσαμε να συνεννοηθούμε. Προπαντός με τον πατέρα μου.

Πάντοτε θεωρούσα τον πατέρα μου υπέροχο άνθρωπο και το ίδιο πίστευα κι αυτή τη δεδομένη στιγμή. Όμως, μου φερόταν σαν να με θεωρούσε ηλίθιο. Ό,τι έκανα ήταν κακό, άχρηστο, επικίνδυνο ή εσφαλμένο. Κι όταν προσπαθούσα να του εξηγήσω ήταν ακόμα χειρότερα. Δεν είχαμε ούτε δυο ιδέες κοινές,

«... και αρνούμαι να πιστέψω ότι ο πατέρας μου έγινε

βλάκας.»

«Εγώ δεν νομίζω ότι έγινε βλάκας.»

«Κι όμως, Χοντρέ, σου λέω ότι συμπεριφέρεται σαν ηλίθιος. Λες κι έχει μείνει προσκολλημένος σε απαρχαιωμένες ιδέες. Ο πατέρας μου δεν είναι τόσο ηλικιωμένος για να μην καταλαβαίνει τους νέους ... Πράγματι, είναι πολύ παράξενα όλα αυτά.»

«Ιστοριούλα:»

«Ιστοριούλα.»

Ήταν μια φορά μια πάπια που γέννησε τέσσερα αβγά.

Ενώ τα κλωσούσε, η αλεπού επιτέθηκε στη φωλιά της και την έφαγε. Για κάποιο λόγο, όμως, δεν πρόλαβε να φάει τα αβγά της, κι έτσι έμειναν εγκαταλελειμμένα στη φωλιά.

105

104.

Μια κότα πέρασε από εκεί και βρήκε τη φωλιά παρατημένη. Το ένστικτό της την έκανε να καθίσει επάνω στ' αβγά και να τα κλωσσήσει.

Γεννήθηκαν τα παπάκια και, όπως ήταν λογικό, πέρασαν την κότα για μητέρα τους και περπατούσαν σε γραμμή πίσω της.

Η κότα, ικανοποιημένη με τα παιδιά της, τα οδήγησε στο αγρόκτημα.

Κάθε πρωί, μετά το λάλημα του πετεινού, η μαμά κότα σκάλιζε το χώμα και τα παπάκια άσχιζαν να τη μιμηθούν. "Όταν τα παπάκια δεν κατάφερναν να βγάλουν από το χώμα ούτε ένα σκουληκάκι, η μαμά έδινε τροφή σε όλα. Έκοβε σε κομμάτια ένα μεγάλο σκουλήκι και τάζε τα παιδιά της στο στόμα.

Μια μέρα σαν τις άλλες η κότα βγήκε περίπατο με τα πουλάκια της γύρω στο αγρόκτημα. Τα παιδιά της, υπάκουα, την ακολούθησαν στη γραμμή.

Ξαφνικά, όμως, όταν έφτασαν στη λίμνη, τα παπάκια πήδη-

ζαν μονομιάς στο νερό και κολύμπησαν με φυσικότητα, ενώ η κότα κακάριζε απελπισμένη και τους ζητούσε να βγουν.

Τα παπάκια κολυμπούσαν χαρούμενα και τσαλαβουτούσαν, ενώ η μαμά τους χοροπηδούσε κι έκλαιγε γιατί φοβόταν πως θα πνιγούν.

Ήρθε ο κόκορας που είχε ακούσει τις φωνές της κότας, και αντιλήφθηκε τι είχε συμβεί.

«Δεν μπορείς να έχεις εμπιστοσύνη στους νέους» αποφάνθηκε. «Είναι άμυαλοι.»

Ένα παπάκι, που άκουσε τον κόκορα, πλησίασε στην όχθη και τους είπε

«Μη ρίχνετε το φταίξιμο σ' εμάς για τις δικές σας αδυναμίες.»

«Μη νομίζεις, Ντεμιάν, ότι η κότα έκανε λάθος.

»Ούτε να κατακρίνεις τον κόκορα.

»Μη θεωρήσεις υπεροπτικά και προκλητικά τα παπάκια.

106

»Κανένα από τα πρόσωπα της ιστορίας δεν σφάλλει. Απλώς, βλέπουν την πραγματικότητα από διαφορετική οπτική γωνία.

»Το μόνο λάθος,

»σχεδόν πάντα,

»είναι να πιστεύω ότι η θέση όπου βρίσκομαι

»είναι η καλύτερη για να διακρίνω την αλήθεια.

»Ο κουφός, πάντα νομίζει ότι όσοι χορεύουν είναι τρελοί.»

107

108.

ΔΥΣΤΥΧΑ ΠΡΟΒΑΤΑ

ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΗΚΑ ΤΟ ΘΕΜΑ των σχέσεων μεταξύ γονέων και παιδιών.

Ο Χοντρός είχε δίκιο. Κάθε γενιά βλέπει τα πράγματα από τη δική της και μόνο οπτική γωνία. Εμείς κι αυτοί -όπως άλλοτε εκείνοι με τους παππούδες μας-, ερχόμαστε σε σύ-

γκρουση γιατί δεν μπορούμε ούτε να συμφωνήσουμε πάνω σε μία κοινή πραγματικότητα.

«Μίλησα με τους γονείς μου.»

«Αλήθεια,»

«Τους είπα το παραμύθι με την κότα και τα παπάκια.»

«Και;»

«Στην αρχή, αντέδρασαν όπως ακριβώς περίμενα. Η μητέρα μου είπε ότι δεν έβλεπε τι σχέση είχε η ιστορία μ' εμάς κι ο πατέρας μου είπε, απλώς, ότι δεν συμφωνούσε. Ύστερα όμως μείναμε αμίλητοι για κάμποση ώρα, και μετά φάνηκε ότι κάπου τα βρίσκαμε.

«Κατάφερες, επιτέλους, να γεφυρώσεις τη διαφωνία.»

«Ναι, όπως το λες. Είναι εύκολο να συμφωνούμε όταν έχουμε τις ίδιες απόψεις. Το δύσκολο είναι να καταλήξουμε σε κάποια συμφωνία όταν διαφωνούμε. Κι ακριβώς αυτό συνέβη.»

«Ωραία.»

«Παρ' όλα αυτά, ο πατέρας μου διευκρίνισε στο τέλος ότι πιστεύει πως η γνώμη του έχει προτεραιότητα λόγω ηλικίας, εμπειρίας, και γιατί στη ζωή υπάρχουν κίνδυνοι που εμείς

108

ακόμα δεν είμαστε σε θέση να τους αντιμετωπίσουμε, και τα γνωστά.»

«Κι εσύ τι πιστεύεις;»

«Πως αυτό δεν ισχύει. Εγώ θα μπορούσα ν' αντιμετωπίσω σχεδόν τα πάντα.»

«Και τα υπόλοιπα;»

«Τα υπόλοιπα, μάλλον όχι.»

«Τότε, ο πατέρας σου έχει δίκιο. Υπάρχουν "κίνδυνοι"

για τους οποίους ακόμα χρειάζεσαι τους γονείς σου.»

«Ναι, εντάξει»

«Μ' αυτήν την άποψη νιώθεις σε μειονεκτική θέση, ε;»

«Ναι, αλλά είναι η αλήθεια.»

«Είναι αλήθεια! Τώρα μένει να δούμε αν είναι όλη η αλήθεια.»

«Δηλαδή;»

«Άκουσε ... »

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν μια οικογένεια βοσκών. Είχαν όλα τα πρόβατά τους μαζί σ' ένα μαντρί. Τα τάιζαν, τα φρόντιζαν και τα βοσκούσαν.

Κάπου κάπου, τα πρόβατα προσπαθούσαν να το σκάσουν.

Ερχόταν τότε ο πιο γέρος βοσκός και τους έλεγε

«Α, πρόβατα ασυνείδητα και αλαζονικά, δεν ξέρετε ότι εκεί ξω ο κάμπος είναι νεμάτοτ κινδύνους. Μονάχα εδώ βρίσκετε άφθονο νερό, φαγητό, και προπαντός, προστασία από τους λύκους.»

Γενικά, αυτό ακούσε για να φρενάρι τις τάσεις «ελευθερία- των προβάτων.

Μια μέρα γεννήθηκε ένα διαφορετικό πρόβατο. Ας πούμε ίσως ήταν ένα μαύρο πρόβατο. Είχε επαναστατικές διαθέσεις και ξεσήκωνε τους συντρόφους του να το σκάσουν προς την ελευθερία των λιβαδιών.

Πύκνωσαν οι επισκέψεις του γέρου βοσκού που πάσχιζε να πείσει τα πρόβατα για τους εξωτερικούς κινδύνους. Ωστόσο, τα πρόβατα ήταν ανήσυχα, και κάθε φορά που τα έβγαζαν από το μαντρί όλο και πιο δύσκολα τα μάζευαν.

Ώσπου μια νύχτα, το μαύρο πρόβατο τα έπεισε και το έσκασαν.

Οι βοσκοί δεν αντιλήφθηκαν τίποτα ως το ξημέρωμα, όταν είδαν το μαντρί σπασμένο και άδειο.

Όλοι πήγαν να κλάψουν μαζί με το γέροντα, τον αρχηγό της οικογένειας.

«Έφυγαν, έφυγαν!»

«Τα κακόμοιρα ... »

«Και η πείνα;»

«Και η δίψα;»

«Και ο λύκος»

«Τι θ' απογίνουν χωρίς εμάς;» .

Ο γέροντας έβηξε, ρούφηξε την πίπα του και είπε:

«Αλήθεια, τι θ' απογίνουν χωρίς εμάς; Και το χειρότερο είναι ...

... Τι θ' απογίνουμε εμείς χωρίς αυτά;»

Η ΓΚΑΣΤΡΩΜΕΝΗ ΧΥΤΡΑ

«ΠΩΣ ΤΑ ΠΑΣ με τους γονείς σου;»

«Μια έτσι μια αλλιώς» αποκρίθηκα. «Είναι στιγμές που συνεννοούμαστε περίφημα κι ο καθένας μπορεί να μπει στη θέση του άλλου. Άλλες φορές, όμως, δεν γίνεται τίποτα.

Αδύνατον»

«Κοίταξε, Ντεμιάν, υποθέτω ότι αυτό θα σου συμβαίνει με όλον τον κόσμο για όλη την υπόλοιπη ζωή σου.»
«Ναι, αλλά με τους γονείς σου είναι διαφορετικά. Είναι γονείς ... »
«Ναι, είναι γονείς, όμως, τι εννοείς όταν λες ότι είναι διαφορετικά;»
«Επειδή είναι οι γονείς μου έχουν ορισμένη εξουσία.»
«Τι εξουσία;»
«Εξουσία επάνω μου.»
«Εσύ πια είσαι ενήλικος, Ντεμιάν, και κανένας δεν έχει πια εξουσία επάνω σου. Κανένας. Τουλάχιστον, κανένας δεν έχει περισσότερη εξουσία απ' όση του παραχωρείς εσύ ο ίδιος.»
«Εγώ δεν τους παραχωρώ τίποτα.»
«Δεν φαίνεται να είναι έτσι.»
«Ναι, αλλά το σπίτι είναι δικό τους, με ταΐζουν, μου αγοράζουν ρούχα, πληρώνουν έξοδα για τις σπουδές μου, η μητέρα μου με πλένει, σιδερώνει, στρώνει το κρεβάτι μου ... Όλα αυτά τους δίνουν δικαιώματα.»
«Κι εσύ δεν δουλεύεις;»
«Ναι, φυσικά και δουλεύω.»
«Ε, τότε; Καταλαβαίνω ότι μένεις στο σπίτι των γονιών

111

108.

σου εφόσον δεν έχεις την οικονομική δυνατότητα να πληρώ-
σεκ δικό σου. Όμως, σε όλα τα υπόλοιπα μπορείς να δώσεις
μάχη για τη ανεξαρτησία σου. Ορισμένα πράγματα θα μπο-
ρούσες να τα κάνεις μόνος σου.»
«Μα πού το πας; Με θεωρείς άχρηστο, όπως η μάνα μου;
Λες και το πιο σημαντικό πράγμα στον κόσμο είναι να μάθεις
να στρώνεις το κρεβάτι σου και να παρατήσεις όλα τ' άλλα!»
«Όχι, δεν νομίζω. Όμως, εσύ απαιτείς ελευθερία και ανε-
ξαρτησία.»

«Εγώ δεν θέλω ελευθερία και ανεξαρτησία για να μαγειρεύω το φαγητό μου, να στρώνω το κρεβάτι μου και να πλένω τα ρούχα μου. Εγώ θέλω να μην είμαι αναγκασμένος να ζητάω άδεια και να έχω το δικαίωμα να πω ό,τι θέλω και να κρατήσω για τον εαυτό μου τα υπόλοιπα.»

«Ίσως, Ντεμιάν, αυτές οι δύο ομάδες "ελευθεριών" να είναι αλληλοεξαρτώμενες.»

«Δε θέλω να πάψω να βλέπω τους γονείς μου.»

«Όχι, και βέβαια όχι. Όμως, εσύ διεκδικείς ορισμένα αποσπασματικά δικαιώματα από τη σημερινή σου κατάσταση και αποφεύγεις τις ευθύνες που προκύπτουν από αυτά τα δικαιώματα.»

«Μα θέλω εγώ να διαλέξω σε ποια ζητήματα θα ανεξαρτητοποιηθώ πρώτα και για ποια μπορώ να περιμένω λίγο.»

«Για να δούμε αν η ιστορία θα σε βοηθήσει να το ξεκαθαρίσεις.»

Ένας άνθρωπος ζήτησε μια φορά από το γείτονά του μια χύτρα δανεική. Ο ιδιοκτήτης της χύτρας δεν ήταν και πολύ φιλότιμος, αλλά ένωσε υποχρεωμένους να του τη δώσει.

Ύστερα από τέσσερις μέρες, ο γείτονας δεν του είχε επιστρέψει τη χύτρα. Με πρόφαση ότι τη χρειαζόταν, πήγε να τη ζητήσει

112

«Τώρα μόλις ετοιμαζόμουν να σου τη φέρω ... Ήταν δύσκολη η γέννα!»

«Μα ποια γέννα;»

«Της χύτρας.»

«Τι;»

«Α, δεν το ήξερες; Η χύτρα ήταν γκαστρομένη.»

«Γκαστρομένη;»

«Ναι. Απόψε το βράδυ απόκτησε οικογένεια. Γι' αυτό ήθελε

ανάπαυση. Τώρα, όμως, έχει σχεδόν συνέλθει»

«Έχει συνέλθει.»

«Ναι. Ένα λεπτό παρακαλώ.»

Και μπήκε στο σπίτι. Βγήκε κρατώντας τη χύτρα, ένα κανατάκι κι ένα τηγάνι.

«Αυτά δεν είναι δικά μου. Μόνο η χύτρα.»

«Όχι, δικά σου είναι. Αφού η χύτρα είναι δική σου, είναι δικά σου και τα παιδιά της.»

Ο άνθρωπος σκέφτηκε ότι ο γείτονάς του ήταν θεότρελος.

«Καλύτερα να πάω με τα νερά του», συλλογίστηκε.

«Εντάξει, ευχαριστώ»

«Παρακαλώ. Γεια.»

«Γεια χαρά.»

Και πήγε στο σπίτι του με τη χύτρα, το κανατάκι και το τηγάνι.

Το ίδιο απόγευμα, ο γείτονας του ξαναχτύπησε την πόρτα.

«Γείτονα, μου δανείζεις ένα κατσαβίδι και μία πένσα;»

Ο άνθρωπος τώρα ένιωθε περισσότερο υποχρεωμένος.

«Ναι, φυσικά.»

Μπήκε στο σπίτι και βγήκε με την πένσα και το κατσαβίδι.

Πέρασε σχεδόν μια εβδομάδα και ήταν έτοιμος να πάει να πάρει πίσω τα πράγματά του, όταν ο γείτονάς του χτύπησε την πόρτα.

«Α, γείτονα. Εσύ το ήξερες;»

113

109.

«Τι πράγμα;»

«Ότι το κατσαβίδι και η πένσα είναι ζευγάρι;»

«Μη μου το λες!» είπε ο άνθρωπος γουρλώνοντας τα μάτια.

«Δεν το ήξερα.»

«Κοίταξε, ήταν δική μου απροσεξία. Τους άφησα μόνουτ για λίγο και η πένσα έμεινε έγκυος.»

«Η πένσα;»

«Η πένσα! Σου έφερα τα παιδιά της.»

Και ανοίγοντας ένα καλάθκι, του έδωσε μερικέξ βίδες, παξιμάδια και καρφιά, που έλεγε ότι τα είχε γεννήσει η πένσα.

«Είναι παλαβός- σκέφτηκε ο άνθρωπος- Ομως, μερικέξ βίδες και καρφιά πάντα είναι χρήσιμα.

Πέρασαν δύο μέρες. Ο νείτοναο που όλο ζητούσε ήρθε πάλι.

«Τις προάλλες» του είπε, «όταν σου έφερα την πένσα, είδα ότι έχεις πάνω στο τραπέζι σου μία ωραία χρυσή ανθοδόχη. Εχεις την καλοσύνη να μου τη δανείσεις γι' απόψε το βράδυ;»

Αστραψαν τα μάτια του ιδιοκτήτη της ανθοδόχης,

«Φυσικά» είπε, με αδιαμφισβήτητη γενναιοδωρία. Και πήγε να φέρει την ανθοδόχη.

«Ευχαριστώ, γείτονα.»

«Αντίο»

«Αντίο»

Πέρασε η νύχτα εκείνη, πέρασε και η επόμενη και ο ιδιοκτήτης ανθοδόχης δεν τολμούσε να χτυπήσει την πόρτα του γείτονα για να τη ζητήσει. Ωστόσο, όταν πέρασε μια εβδομάδα δεν άντεξε άλλο και πήγε να ζητήσει το βάζο του.

«Η ανθοδόχη;» είπε ο γείτονατ. «Α! Δεν το έμαθες;»

«Όχι, τι πράγμα;»

«Πέθανε στη γέννα.»

«Τι θα πει πέθανε στη γέννα;»

«Ναι, η ανθοδόχη ήταν γκαστρωμένη, και πάνω στη γέννα πέθανε.»

«Άκουσε, για βλάκα με περνάο Πώς είναι δυνατό να είναι γκαστρωμένο ένα χρυσό βάζο;»

«Κοίταξε, γείτονα. Δέχτηκες την εγκυμοσύνη και τη γέννα της χύτρας. Δέχτηκες επίσης; το γάμο και τους απογόνους του κατσαβιδιού και της πένσας. Τώρα, γιατί δεν δέχεσαι την εγκυμοσύνη και το θάνατο της ανθοδόχης;»

«Κι εσύ, Ντεμιάν, μπορείς να διαλέξεις ό.τι θέλεις, όμως, δεν γίνεται να είσαι ανεξάρτητος σε ό.τι σε βολεύει και σε διευκολύνει, και να μην είσαι όταν σου κοστίζει.

»Οι απόψεις σου, η ελευθερία σου, η ανεξαρτησία σου και το αίσθημα ευθύνης πάνε μαζί στην πορεία της ανάπτυξης σου. Εσύ αποφασίζεις αν θα ενηλικιωθείς η θα παραμείνεις παιδί.»

115

ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΑ

«EMENA MOY ΦΑΙΝΕΤΑΙ ότι οι γονείς μου γέρασαν και τα έχουν χάσει.»

- «Κι εμένα μου φαίνεται ότι εσύ τους κοιτάξεις με διαφορετικά μάτια.»

«Μα τι σημασία έχει αυτό; "Αυτό που είναι, είναι" όπως λες κι εσύ.»

«Άκουσε μια ιστορία.»

Ο βασιλιάς ήταν ερωτευμένος με τη Σαμπρίνα, μια γυναίκα ταπεινής καταγωγής που την έκανε τελευταία του γυναίκα.

Ένα απόγευμα, ενώ ο βασιλιάς έλειπε στο κυνήγι, ήρθε ένας αγγελιοφόρος να ειδοποιήσει ότι η μητέρα της Σαμπρίνας ήταν άρρωστη. Ο βασιλιάς τής είχε απαγορεύσει να χρησιμοποιεί την προσωπική του άμαξα, κι αν παραβίαζε την εντολή του θα το πλήρωνε με το κεφάλι της. Ωστόσο, η Σαμπρίνα μπήκε στην άμαξα κι έτρεξε στο πλευρό της μητέρας της.

Όταν γύρισε ο βασιλιάς έμαθε τα καθέκαστα.

«Μα δεν είναι θαυμάσιο;» είπε. «Αυτό είναι αληθινή αγάπη της κόρης προς τη μητέρα. Δεν την ένοιαξε να διακινδυνεύσει το κεφάλι της για να φροντίσει τη μητέρα της. Είναι υπέροχη!»

Την άλλη μέρα, ενώ η Σαμπρίνα καθόταν στον κήπο του παλατιού κι έτρωγε φρούτα, ήρθε ο βασιλιάς. Τον χαιρέτησε και μετά δάγκωσε το τελευταίο ροδάκινο που είχε το καλάθι.

«Φαίνονται γλυκά!» είπε ο βασιλιάς.

«Πράγματι» είπε η βασίλισσα. Και απλώνοντας το χέρι της, έδωσε στον αγαπημένο της το τελευταίο ροδάκινο.

116

«Πόσο με αγαπάει!» σχολίασε μετά ο βασιλιάς. «Στερήθηκε την απόλαυσή της για να μου δώσει εμένα το τελευταίο ροδάκινο του καλάθιού. Δεν είναι καταπληκτική;»

Πέρασαν ορισμένα χρόνια και -ποιος ξέρει γιατί-, ο έρωτας και το πάθος έσβησαν από την καρδιά του βασιλιά.

Καθόταν μαζί μ' ένα στενό του φίλο και του έλεγε

«Ποτέ δεν φέρθηκε σαν βασίλισσα. Μια φορά, μάλιστα, παράκουσε τη διαταγή μου να μη χρησιμοποιήσει τη βασιλική άμαξα, και θυμάμαι μια μέρα που μου έδωσε να φάω ένα δαγκωμένο φρούτο.»

«Η πραγματικότητα είναι πάντα η ίδια. Κι είναι αυτό που είναι, Ντεμιάν. Ωστόσο, όπως στο παραμύθι, ο άνθρωπος μπορεί να ερμηνεύσει μια κατάσταση με τον έναν τρόπο ή με τον ακριβώς αντίθετο.

‘Πρόσεχε τι αντιλαμβάνεσαι’ έλεγε ο Μπάντουν, ο σοφός.»

ΑΝ Ο.ΤΙ ΒΛΕΠΕΙΣ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ «ΓΑΝΤΙ»
ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΠΟΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΣΕ ΒΟΛΕΥΕΙ. ..

ΤΟΤΕ ΜΗΝ ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΣΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ!

110.

ΤΑ ΒΛΑΣΤΑΡΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΑΝΟΥ

ΜΟΛΙΣ ΜΠΗΚΑ, ο Χόρχε μου είπε:

«Θέλω να σου πω ένα παραμύθι»

«Παραμύθι; Γιατί;»

«Δεν ξέρω, όμως, νομίζω ότι θα σου κάνει καλό.»

«Εντάξει» είπα με εμπιστοσύνη.

Ψ Ψ

Ήταν ένα πολύ μικρό χωριό. Τόσο μικρό, που δεν το είχαν οι μεγάλοι χάρτες της χώρας. Τόσο μικρό, που είχε μόνο μια μικρούτσικη πλατεία και στη μοναδική του πλατεία, ένα μονάχα δέντρο.

Όμως, ο κόσμος αγαπούσε εκείνο το χωριουδάκι, αγαπούσε την πλατεία και το δέντρο του - ένα τεράστιο πλατάνι που βρισκόταν ακριβώς στη μέση της πλατείας. Και ακριβώς στο κέντρο της καθημερινής ζωής του χωριού. Κάθε απόγευμα γύρω στις επτά, μετά τη δουλειά τους, οι άντρες και οι γυναίκες του χωριού συναντιόνταν στην πλατεία, φρεσκολουσμένοι, χτενισμένοι και ντυμένοι για να κάνουν δυο-τρεις βόλτες γύρω από το πλατάνι. Για πάρα πολλά χρόνια, οι νέοι, οι πατεράδες τους και οι παππούδες τους διασταυρώνονταν καθημερινά κάτω απ' το πλατάνι. Εκεί είχαν κλείσει ζευδαίρες δουλειές, εκεί είχαν πάρει καθοριστικές αποφάσεις για την κοινότητα, εκεί είχαν οριστεί γάμοι και εκεί θυμούνταν τους νεκρούς τους για χρόνια και χρόνια.

Μια μέρα, κάτι διαφορετικό και θαυμαστό συνέβη. Από μια ρίζα του πλατάνου ξεπετάχτηκε, άξαφνα, ένα πράσινο κλαδάκι με δύο μοναδικά φύλλα που σημάδευαν τον ήλιο.

Ήταν ένα βλαστάρι. Το πρώτο βλαστάρι που έβγαζαν οι ρίζες του πλατάνου από τότε που τον θυμούνταν.

118

Μετά την αρχική συγκίνηση, δημιουργήθηκε μία επιτροπή που οργάνωσε μία γιορτή για το γενετός.

Προς έκπληξη των διοργανωτών, δεν ήρθαν όλοι οι κάτοικοι του χωριού στη γιορτή. Ορισμένοι έλεγαν ότι το βλαστάρι θα δημιουργούσε επιπλοκές,

Λίγες μέρες μετά άρχισε να σκάζει και δεύτερο βλαστάρι. Και μέσα σ' ένα μήνα, πάνω από είκοσι πράσινα κλαδάκια φύτρωναν πάνω σ' τ' γκρίζετ ρίζες του πλατάνου.

Η χαρά των μεν και η αδιαφορία των δε, θα διαρκούσε λίγο.

Το ανακοίνωσε ο φύλοκας της πλατείας. Κάτι συνέβαινε στο γέρικο πλατάμι Τα φύλλα του ήταν πολύ κίτρινα, αδύναμα κι έπεφταν εύκολα. Ο φλοιός του κορμού του, που άλλοτε ήταν τρυφερός και σαρκώδης, τώρα ήταν ξερός κι έσπαγε. Ο φύλοκας έβγαλε μια διάγνωση.

«Το πλατάμι είναι άρρωστο»

Και ίσως να πέθαινε.

Εκείνο το απόγευμα, στον απογευματινό περίπατο, άνοιξε μεγάλη συζήτηση ανάμεσα στοικ χωριανούς. Ορισμένοι έλεγαν πως έφταναν τα βλαστάρια. Τα επιχειρήματά τους ήταν σαφή. Όλα πήγαιναν καλά προτού εμφανιστούν τα βλαστάρια.

Οι υπερασπιστές των νέων βλαστών έλεγαν ότι το ένα δεν είχε σχέση με το άλλο, και τα βλαστάρια ήταν μια εξασφάλιση για το μέλλον - αν κάτι πάθαινε το πλατάμι

Με τη συζήτηση, δημιουργήθηκαν δύο ομάδες σαφώς αντίθετες η μία έδινε προτεραιότητα στο γέρικο πλατάμι και η άλλη στα νέα βλαστάρια.

Δίχως να το καταλάβουν, η λογομαχία φούντωσε και οι δύο ομάδες απομακρύνθηκαν περισσότερο. Όταν βράδιασε, αποφάσισαν να συζητήσουν το θέμα σε μία γενική συνέλευση των κατοίκων την επόμενη μέρα, για να καλμάρουν τα πνεύματα.

Δεν καλμάρισαν όμως. Την επόμενη μέρα, οι «Υπερασπιστές του Πλάτανου» -όπως άρχισαν να αυτοαποκαλούνται-, είπαν

119

ότι η λύση του προβλήματος ήταν η επιστροφή στην πρότερη κατάσταση. Τα βλαστάρια αφαιρούσαν δυνάμεις από το γέρικο πλατάμι ενεργώντας σαν παράσιτα του δέντρου. Συνεπώς έπρεπε να κόψουν τα βλαστάρια για να σώσουν το πλατάμι

Οι «Υπερασπιστές της Ζωής» -όπως είχε βαφτιστεί η δεύτερη ομάδα-, άκουσαν ταραγμένοι την άποψη αυτή. Είχαν σκεφτεί κι εκείνοι μια λύση να προτείνουν. Έπρεπε να κοπεί το γέρικο πλατάμι, που είχε πια ολοκληρώσει τον κύκλο του. Το μόνο που έκανε ήταν να κόβει φωτ και νερό από τα νεογέννητα. Εξάλλου, ήταν μάταιο να οπερασιζεις το πλατάμι αφού, ούτως, ή άλλως, το γέρικο δέντρο ήταν σχεδόν νεκρό.

Η διαμάχη κατέληξε σε λογομαχία, η λογομαχία σε καβγά με φωνές, βρσιές και κλοτσιές. Η αστυνομία διέλυσε τη φασαρία και τους έστειλε όλους στα σπίτια τους.

Οι «Υπερασπιστές του Πλάτανου» συγκεντρώθηκαν τη νύχτα και αποφάσισαν ότι η κατάσταση ήταν απελπιστική. Οι ηλίθιοι αντίπαλοί τους δεν έπαιρναν από λόγια και συνεπώς έπρεπε να δράσουν. Οπλίστηκαν με κλαδευτήρια, κασμάδες, και φτυάρια και πήγαν στην πλατεία. Αν κατέστρεφαν τα βλαστάρια, οι διαπραγματεύσεις θα γίνονταν με άλλους όρους .

Έφτασαν στην πλατεία πολύ ικανοποιημένοι.

Όταν πλησίασαν στον πλάτανο είδαν μια ομάδα ανθρώπων να στοιβάζει ξύλα γύρω από το πλατάνι. Ήταν οι «Υπερασπιστές της Ζωής»- που σκόπευαν να του βάλουν φωτιά.

Οι δύο ομάδες υπερασπιστών ήρθαν πάλι στα χέρια, μόνο που τώρα τα χέρια τοικ ήταν σπλισμένα με μίσος, οργή και διάθεση για καταστροφή.

Πολλά βλαστάρια ποδοπατήθηκαν και πληγώθηκαν με τον καβγά. Αλλά και το γέρικο πλατάνι έπαθε κάμποσες ζημιές στον κορμό και τα κλαδιά του.

Πάνω από είκοσι «υπερασπιστές και των δύο πλευρών κατέληξαν στο νοσοκομείο πληγωμένοι, άλλος λίγο κι άλλος σοβαρά.

120

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Το επόμενο πρωί, η πλατεία είχε διαφορετική όψη. Οι «Υπερασπιστές του Πλάτανου» είχαν υψώσει ένα φράχτη γύρω από το δέντρο και τέσσερις ένοπλοι το φύλαγαν συνέχεια.

Οι «Υπερασπιστές της Ζωής», από τη μεριά τους, είχαν σκάψει μια τάφρο και είχαν κυκλώσει με αγκαθωτό σύρμα τα βλαστάρια που απέμεναν, για να τα προστατέψουν.

Αλλά και στο υπόλοιπο χωριό, η κατάσταση είχε γίνει ανυπόφορη. Οι δύο ομάδες, προσπαθώντας να κερδίσουν υποστήριξη, δημιούργησαν πόλωση και ανάγκασαν τους πάντες να πάρουν θέση. Όποιος υπερασπιζόταν το πλατάνι ήταν εξ ορισμού εχθρός των «Υπερασπιστών της Ζωής» και οι «Υπερασπιστές του Πλάτανου» μισούσαν θανάσιμα όποιον υπερασπιζόταν τα βλαστάρια.

Τελικά, αποφάσισαν να πάνε το θέμα στον Ειρηνοδίκη, που ήταν τότε ο εφημέρος της μικρής εκκλησίας. Θα έβγαζε την απόφασή του την επόμενη Κυριακή.

Το ακροατήριο ήταν χωρισμένο μ' ένα σχοινί και οι δύο πλευρές βρίζονταν. Φώναζαν τρομερά και κανένα; δεν ακουγόταν.

Άξαφνα άνοιξε η πόρτα και στο διάδρομο, ακολουθούμενο από τα βλέμματα όλων, βάδισε ο Γέρος με το μαστούνι του.

Ο Γέρος που σίγουρα ήταν πάνω από εκατό ετών, είχε ιδρύσει το χωριό εκείνο στα νιάτα του. Αυτός είχε σχεδιάσει τους δρόμους, είχε μοιράσει τη γη και, φυσικά, είχε φυτέψει το δέντρο.

Ο Γέρος ήταν σεβαστό από όλους, και τα λόγια του διατηρούσαν την ίδια διαύγεια όπως σε όλη του τη ζωή.

Ο γέροντας απόδιωξε τα χέρια που προσφέρονταν να τον βοηθήσουν, και με δυσκολία ανέβηκε στο βήμα και μίλησε.

«Ηλίθιοι!» είπε. «Ονομάζετε τους εαυτούς σας "Υπερασπιστές του Πλάτανου" και "Υπερασπιστές της Ζωής" ... Υπερασπιστές; Εσείς είστε ανίκανοι να υπερασπίσετε οτιδήποτε, γιατί ο μόνος σας στόχος είναι να βλάψετε όποιον σκέφτεται διαφορετικά.

Δεν αντιλαμβάνεστε το λάθος σας και -τόσο οι μεν όσο και

οι δε-, σφάλλατε.

121

1.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Το πλατάνι δεν είναι από πέτρα. Είναι ζωντανός οργανισμός και σαν τέτοιος κάνει τον κύκλο του. Ο κύκλος της ζωής του περιλαμβάνει και το να δώσει ζωή σ' όσους θα συνεχίσουν. Δηλαδή, να προετοιμάσει τα βλαστάρια που θα γίνουν μετά καινούργια πλατάνια.

Όμως τα βλαστάρια, ανόητοι, δεν είναι μόνο βλαστάρια. Δεν μπορούν να ζήσουν αν το πλατάνι πεθάνει, και η ζωή του πλάτανου δεν έχει νόημα αν δεν μπορεί να μετατραπεί σε νέα ζωή.

Ετοιμαστείτε "Υπερασπιστές της Ζωής", Προπονηθείτε και σπλιστείτε. Σύντομα θα έρθει η ώρα να βάλετε φωτιά στα σπίτια των γονιών σας και να κάψετε κι εκείνα μαζί. Σύντομα θα γεράσουν και θα εμποδίζουν το δρόμο σας.

Ετοιμαστείτε "Υπερασπιστές του Πλάτανου". Αρχίστε με τα βλαστάρια. Πρέπει να μπορέσετε να ποδοπατήσετε και να σκοτώσετε τα παιδιά σας όταν εκείνα θα θελήσουν να σας αντικαταστήσουν ή να σας ξεπεράσουν.

Και θέλετε να λέγεστε "Υπερασπιστές"!

Εσείς, το μόνο που θέλετε είναι να καταστρέψετε ...

Και δεν αντιλαμβάνεστε

ότι καταστρέφοντας

και καταστρέφοντας,

θα καταστρέψετε αναπόφευκτα

όλα όσα θέλετε να υπερασπίσετε.

Σκεφτείτε! Δεν σας απομένει πολύς χρόνος ... »

Και με τα λόγια αυτά, κατέβηκε αργά από το βήμα και βάδισε προς την πόρτα μέσα στη απόλυτη σιωπή.

... Και έφυγε.

Ο Χόρχε έμεινε σιωπηλός. Εγώ δεν μπόρεσα να συγκρατήσω τα δάκρυά μου. Σηκώθηκα κι έφυγα, αμίλητος, κουρασμένος; και με πιο ξεκάθαρο μυαλό ...

Είχα τόσα πολλά να κάνω!

122

Ο ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

Ο ΧΟΡΧΕ ΕΙΧΕ ΓΡΑΨΕΙ ένα παραμύθι και -είτε επειδή εγώ του το ζήτησα, είτε επειδή του ήρθε η διάθεση είτε και τα δύο-, το μοιράστηκε μαζί μου.

Πάντοτε του άρεσαν τα αινίγματα. Από μικρός, προκαλούσε τον εαυτό του με κάθε λογής σταυρόλεξα, προβλήματα, λαβυρίνθους, κρυπτογραφικά και σπαζοκεφαλιές.

Άλλοτε με επιτυχία κι άλλοτε όχι, αφιέρωνε πολύ χρόνο και φαιά ουσία για να λύνει προβλήματα που άλλοι επινόησαν. Φυσικά, δεν ήταν αλάνθαστος, και από τα χέρια του είχαν περάσει πάρα πολλές και περίπλοκες σπαζοκεφαλιές.

Με τέτοιου είδους προβλήματα, ο Χορόσκα επαναλάμβανε πάντα την ίδια διαδικασία - σχεδόν τελετουργικά. Τα κοίταζε για ώρα και με μια ματιά, σαν ειδικός που ήταν, αποφάσιζε αν το πρόβλημα ανήκε ή όχι στην κατηγορία των άλυτων.

Αν η ματιά του αποφάσιζε ότι ήταν άλυτο, ο Χορόσκα έπαιρνε βαθιά ανάσα και, παρ' όλα αυτά, επιχειρούσε να το λύσει.

Άρχιζε τότε το στάδιο της απογοήτευσης, αφού η τελετουργική ανάλυση γινόταν έμμονη ιδέα.

Προέκυπταν αναπάντητα ερωτήματα, αδιέξοδα, ακατανόητα σύμβολα, άγνωστες λέξεις και απρόβλεπτες καταστάσεις.

Πήγαινε καιρός που ο Χορόσκα είχε ανακαλύψει ότι χρειαζόταν επιτυχίες στη ζωή του. Μήπως γι' αυτό είχε αρχίσει να βαριέται όλα αυτά τα αινίγματα;

Το θέμα ήταν ότι, μετά από κάθε απόπειρα, τον έπιανε αφόρητη ανία και εγκατέλειπε το πρόβλημα κατηγορώντας -στο

123

2.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

βάθος του μυαλού του-, τον ηλίθιο δημιουργό αυτών των προβλημάτων πού ούτε ο ίδιος δεν θα μπορούσε να λύσει...

Νομίζω, όμως, ότι βαριόταν και τα εύκολα προβλήματα, ώσπου κατέληξε στο συμπέρασμα πως δεν υπήρχε σπαζοκεφαλιά φτιαγμένη στα μέτρα κάθε «λύτη», και μόνο ο καθέναν μόνος του γνώριζε ποια ήταν τα μέτρα του.

Το ιδανικό θα ήταν να μπορούσαν όλοι να φτιάχνουν τα δικά τους προβλήματα στα μέτρα τους. σκέφτηκε. Όμως, αμέσως κατάλαβε ότι έτσι δεν θα είχαν ενδιαφέρον τα αινίγματα, αφού ο δημιουργός τους θα γνώριζε και τη λύση.

Λίγο για να παίξει και λίγο ενθαρρυσμένος από την ιδέα να βοηθήσει κι άλλους που ήθελαν να λύνουν προβλήματα σαν τον ίδιο, άρχισε να φτιάχνει σπαζοκεφαλιές, λογοπαίγνια, αινίγματα

με αριθμούς, προβλήματα λογικής και αφηρημένης σκέψης...

. Όμως, το αριστούργημα του ήταν ένας λαβύρινθος.

Μια ηλιόλουστη και ήσυχη μέρα άρχισε να χτίζει τοίχους με τούβλα σ' ένα από τα δωμάτια του τεράστιου σπιτιού του για να κατασκευάσει έναν λαβύρινθο σε φυσικό μέγεθος.

Πέρασαν τα χρόνια, κι αυτός; μοίραζε τα αινίγματά του στους φίλους - έδινε σε ειδικευμένα περιοδικά και σε ορισμένες εφημερίδες. Ο λαβύρινθος, όμως, δεν έβγαινε στο φως; κι όλο μεταμορφωνόταν και μεγάλωνε μέσα στο σπίτι του.

Ο Χορόσκα τον έκανε ολο και πιο περίπλοκο. Σχεδόν χωρίς να το καταλάβει, ο λαβύρινθος άρχισε να γεμίζει αδιέξοδα.

Όσπου, έγινε μέρος τις ζωής του. Δεν περνούσε μέρα που να μην προσθέσει ένα τούβλο, να μην κλείσει μια διέξοδο, να μην επιμηκύνει μια στροφή για να δυσκολέψει τη διαδρομή.

Νομίζω ότι, ύστερα από είκοσι χρόνια, στο δωμάτιο με το λαβύρινθο δεν απέμενε πια χώρος και, όπως ήταν λογικό, άρχισε να επεκτείνεται και στο υπόλοιπο σπίτι.

Για να πάει από την κρεβατοκάμαρα στο μάνιο έπρεπε να κάνει οχτώ βήματα μπροστά, να στρίψει αριστερά, να κάνει άλλα

124

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

έξι βήματα, μετά δεξιά, να κατέβει τρία σκαλοπάτια, να περπατήσει πέντε βήματα, να στρίψει πάλι δεξιά, να περάσει ένα εμπόδιο και ν' ανοίξει μια πόρτα.

Για να βγει στη βεράντα έπρεπε να πηδήξει τον αριστερό τοίχο, να κυλήσει κάτω μερικά μέτρα και ν' ανέβει από μια τριχιά στον επάνω όροφο.

Έτσι, σιγά σιγά, το σπίτι του έγινε ένας κανονικός λαβύρινθος σε φυσικό μέγεθος.

Στην αρχή, αυτό τον γέμιζε ικανοποίηση. Ήταν διασκεδαστικό να διασχίζει τους διαδρόμους; που τον οδηγούσαν, μερικές φορές, σε αδιέξοδα. Παρόλο που ο ίδιος τα είχε κατασκευάσει, ήταν αδύνατον να συγκρατήσει στη μνήμη του όλα τα δρομάκια.

Ήταν ένας λαβύρινθος στα μέτρα του.

Στα δικά του μέτρα.

Ύστερα από εκείνη τη στιγμή, ο Χορόσκα άρχισε να καλεί κόσμο στο σπίτι του, στο λαβύρινθό του. Όμως, ακόμα κι όσοι αρχικά έδειχναν μεγάλο ενδιαφέρον, κατέληγαν να τον βαρεθούν κι αυτόν - όπως κι όλα τα άλλα προβλήματα.

Ο Χορόσκα πρόσφερε ξενάγηση στο σπίτι του, όμως, σε λίγη ώρα ο κόσμος αποφάσιζε να φύγει. Λίγο-πολύ, όλο το ίδιο του έλεγαν: «Δεν είναι ζωή αυτή!»

Τελικά, ο Χορόσκα δεν άντεξε την αιώνια μοναξιά και μετα-

κόμισε σ' ένα σπίτι δίχως λαβυρίνθους, όπου μπορούσε να δέχεται άνετα επισκέψεις φίλων.

Ωστόσο, κάθε φορά που γνώριζε κάποιον που του φαινόταν έξυπνος τον πήγαινε στην αληθινή του κατοικία.

Όπως ακριβώς ο αεροπόρος στο *Μικρό Πρίγκιπα* με τον κλειστό βόα και τον ανοιχτό βόα, ο Χορόσκα άνοιγε το λαβύρινθό του σε όσους άξιζαν μια τέτοια «τιμή».

... Ο Χορόσκα ποτέ δεν βρήκε κάποιον που να ήθελε να ζήσει μαζί του σ' εκείνο το σπίτι.

125

3.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ΕΝΕΝΗΝΤΑ ΕΝΝΙΑ

«ΧΟΝΤΡΕ, ΓΙΑΤΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ποτέ δεν μπορεί να ησυχάσει;»

«Ε;»

«Αυτό σκέφτομαι μερικές φορές. Η σχέση μου με την Γκαμπριέλα πάει πολύ καλά, καλύτερα από παλιά. Όμως, δεν είναι όπως θα ήθελα. Ξέρω κι εγώ; Λείπει πάθος, φλόγα, ή ίσως διασκέδαση. Στο πανεπιστήμιο μου συμβαίνει κάτι παρόμοιο. Πάω στα μαθήματα, μαθαίνω, γράφω εξετάσεις και περνάω. Κάτι μένει ανολοκλήρωτο, όμως. Δεν νιώθω ικανοποιημένος, δεν αισθάνομαι μια Καθημερινή απόλαυση ότι σπουδάζω αυτό που επιθυμώ. Το ίδιο αι με τη δουλειά μου. Είναι καλή, με πληρώνουν αρκετά, αλλά δεν είναι αυτό που θα ήθελα να κερδίζω εγώ.»

«Και σ' όλα το ίδιο;»

«Ετσι νομίζω. Ποτέ δεν ησυχάζω και να πω: "Εντάξει, τώρα όλα είναι καλά". Το ίδιο παθαίνω με τον αδερφό μου, με τους φίλους, με τα χρήματα, με τη φυσική μου κατάσταση ... Με όσα, τελικά, μ' ενδιαφέρουν.»

«Πριν από μερικές εβδομάδες όταν είχες αγχωθεί με την κατάσταση στο σπίτι σου, δεν το ένιωθες αυτό;»

«Ναι, υποθέτω. Όμως, με απασχολούσαν άλλα πράγματα, σοβαρότερα, που τα κάλυπταν αυτά. Τα σημερινά είναι κατά κάποιον τρόπο, "μια πολυτέλεια", που θα έδινε πληρότητα σ' όλα τα άλλα.»

«Δηλαδή, η ανησυχία σου αυτή εμφανίζεται όταν εξαφα-

νίζονται τα μεγάλα προβλήματα.»

126

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Ναι.»

«Δηλαδή το πρόβλημα αρχίζει όταν δεν έχεις πρόβλημα»

«Τι;»

«Δηλαδή, όταν όλα βελτιώνονται.»

«Ε ... ναι.»

«Πες μου κάτι, Ντεμιάν. Τι νιώθεις όταν παραδέχεσαι ότι το πρόβλημά σου αρχίζει όταν όλα πηγαίνουν καλύτερα.»

«Νιώθω βλάκας.»

«Η αλήθεια να λέγεται, Ντεμιάν» είπε ο Χοντρός. «Πάει καιρός που δεν σου έχω πει παραμύθι με βασιλιά, έτσι δεν είναι;»

«Πράγματι.»

«Ήταν μια φορά κι έναν καιρό ένα βασιλιάο, ας πούμε, "κλασικός".»

«Τι είναι ο "κλασικός βασιλιάς", δηλαδή;»

«ο κλασικός βασιλιάς του παραμυθιού είναι ένας βασιλιάς ισχυρός, που έχει μεγάλη περιουσία, ένα υπέροχο παλάτι, εκλεκτές λιχουδιές στο τραπέζι του, ωραίες συζύγους και μπορεί ν' αποκτήσει ό,τι θέλει. Και παρ' όλα αυτά δεν είναι ευτυχισμένος»

«Α ... »

«Κι όσο πιο κλασικό είναι το παραμύθι τόσο πιο δυστυχισμένος είναι ο βασιλιάς.»

«Κι αυτός ο βασιλιάς πόσο κλασικός ήταν;»

«Πολύ κλασικός»

«Βρε τον κακομοίρη!»

Ζούσε μια φορά κι έναν καιρό ένας βασιλιάς πολύ θλιμμένος, που είχε έναν υπηρέτη που ήταν πανευτυχής, όπως κάθε υπηρέτης θλιμμένου βασιλιά.

Κάθε πρωί ξυπνούσε το βασιλιά και του έφερνε το πρόγευμά του τραγουδώντας χαρούμενα τραγουδάκια των γελωτοποιών.

127

4.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Στο κεφάλτο πρόσωπό του υπήρχε πάντα ένα μεγάλο χαμόγελο κι όλη του η ζωή ήταν ήρεμη και ευτυχισμένη.

Μια μέρα, ο βασιλιάς τον φώναξε.

«Ποιο είναι το μυστικό σου;» του είπε.

«Ποιο μυστικό, μεγαλειότητα;»

«Ποιο είναι το μυστικό της χαράς σου;»

«Δεν υπάρχει κανένα μυστικό, μεγαλειότητα;»

«Μη μου λες ψέματα. Εχω κόψει κεφάλια για μικρότερες προσβολές από ένα ψέμα.»

«Δεν σας λέω ψέματα, μεγαλειότητα. Δεν κρύβω κανένα μυστικό.»

«Και γιατί είσαι συνέχεια κεφάλι και ευτυχισμένος; Ε; Γιατί;»

«Μα δεν έχω κανένα λόγο να είμαι θλιμμένος. Η μεγαλειότητά σας με τιμά που με έχει στην υπηρεσία της. Εχω γυναίκα και παιδιά και ζούμε στο σπίτι που μας παραχώρησε το παλάτι. Μας προσφέρετε ρούχα και τροφή και, επιπλέον, η μεγαλειότητά σας μας χαρίζει κάθε τόσο και λίγα χρήματα για να ικανοποιούμε κανένα καπρίτσιο. Πώς να μην είμαι ευτυχισμένος;»

«Αν δεν μου πεις τώρα αμέσως το μυστικό σου, θα διατάξω να σε αποκεφαλίσουν» είπε ο βασιλιάς. «Κανένας δεν μπορεί να είναι ευτυχισμένος μόνο με αυτά που μου είπες.»

«Μα βασιλιά μου, δεν υπάρχει κανένα μυστικό. Πολύ θα ήθελα να σας ικανοποιήσω, όμως, δεν έχω τίποτα κρυφό.»

«Φύγε, φύγε από μπροστά μου προτού φωνάξω το δήμιο!»

Ο υπηρέτης χαμογέλασε, έκανε μια υπόκλιση και βγήκε από τη σάλα.

Ο βασιλιάς πήγαινε να τρελαθεί. Δεν μπορούσε να εξηγήσει γιατί αυτός, ο βαλές του, ήταν τόσο ευτυχισμένος ζώντας με δανεικά, με μεταχειρισμένα και παλιά ρούχα και τρώγοντας τα περισσεύματα των αυλικών.

Οταν ηρέμησε, φώναξε τον πιο σοφό σύμβουλό του και του περιέγραψε τη συζήτηση που είχε κάνει το ίδιο πρωί.

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Γιατί ο άνθρωπος αυτός είναι ευτυχισμένος;»

«Α, μεγαλειότητα, επειδή βρίσκεται έξω από τον κύκλο.»

«Έξω από τον κύκλο;»

«Ναι.»

«Γι' αυτό είναι ευτυχισμένος;»

«Όχι, μεγαλειότητα. Έτσι δεν είναι δυστυχισμένος.»

«Δεν καταλαβαίνω. Αν είσαι στον κύκλο είσαι δυστυχής;»

«Ακριβώς.»

«Κι αυτός δεν είναι;»

«Ναι.»

«Και πώς βγήκε;»

«Δεν μπήκε ποτέ.»

«Τι κύκλος είναι αυτός;»

«Ο κύκλος του ενενήντα εννιά.»

«Ειλικρινά, δεν καταλαβαίνω τίποτα.»
«Βασιλιά μου, θα καταλάβεις μόνο αν μ' αφήσεις να σου το δείξω στην πράξη.»
«Πώς δηλαδή;»
«Αν μ' αφήσεις να βάλω τον βαλέ σου στον κύκλο»
«Ναι, ας τον αναγκάσουμε να μπει»
«Δεν χρειάζεται, βασιλιά μου. Αν βρει την ευκαιρία θα μπει μόνος του.»
«Μα, δεν θα αντιληφθεί ότι έτσι θα γίνει δυστυχημένος άνθρωπος»
«Θα το αντιληφθεί.»
«Ε, τότε, δεν πρόκειται να μπει»
«Δεν θα μπορέσει να το αποφύνει.»
«ΜΟύ λες ότι θα καταλάβει πως αν μπει στον κύκλο θα δυστοχήσει και παρ' όλα αυτά θα μπει και δεν θα μπορεί μετά να βγει;»
«Έτσι είναι, μεγαλειότητα. Θέλεις να χάσεις έναν εξαιρετο υπηρέτη για να καταλάβεις πώς λειτουργεί ο κύκλος»

129

6.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Ναι.»
«Εντάξει τότε. Σήμερα το βράδυ θα περάσω να σε πάρω. Να ετοιμάσεις ένα σακί με ενενήντα εννιά χρυσά φλουριά. Ούτε περισσότερα ούτε λιγότερα.»
«Και τι άλλο; Να πάρω και τους φρουρούς μου;»
«Μόνο το σακί με τα χρήματα. Θα τα πούμε το βράδυ, μεγαλειότητα.»
«Σύμφωνοι.»
Πράγματι, τη νύχτα ο σοφός πέρασε να πάρει το βασιλιά. Πήγαν μαζί κρυφά στην αυλή του παλατιού και κρύφτηκαν πίσω από το σπίτι του υπηρέτη. Εκεί περίμεναν να ξημερώσει.
Μέσα στο σπίτι άναψε το πρώτο κερί. Ο σοφός έδεσε στο σακί με τα φλουριά ένα μήνυμα που έλεγε

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟΣ ΣΟΥ.
ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ
ΕΠΕΙΔΗ ΕΙΣΑΙ ΚΑΛΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ.
ΑΠΟΛΑΥΣΕ ΤΟΝ
ΚΑΙ ΜΗΝ ΠΕΙΣ ΣΕ ΚΑΝΕΝΑΝ
ΠΩΣ ΤΟΝ ΒΡΗΚΕΣ.

Έδεσε το σακί στην πόρτα του υπηρέτη, χτύπησε και ξανακρύφτηκε.

Όταν βγήκε ο υπηρέτης, ο σοφός και ο βασιλιάς; τον παρακο-

λουθούσαν πίσω από τους θάμνους.

Άνοιξε το σακί, διάβασε το μήνυμα, άκουσε το μεταλλικό θόρυβο του χρήματός και αναρρίγησε. Έσφιξε το θησαυρό στο στήθος του, κοίταξε ολόγυρα μήπως τον παρακολουθεί κανένας και μπήκε πάλι μέσα στο σπίτι.

Ακούστηκε η κλειδαριά, και ο βασιλιάς με το σοφό πλησίασαν στο παράθυρο να κατασκοπεύσουν τις κινήσεις του βαλέ.

Είχε ρίξει στο πάτωμα ό,τι βρισκόταν επάνω στο τραπέζι,

130

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

εκτός από ένα κερί. Καθόταν στην καρέκλα και άδειαζε το περιεχόμενο του σάκου. Τα μάτια του δεν πίστευαν αυτό που έβλεπαν.

Ήταν ένα βουνό από χρυσά φλουριά!

Αυτός, που ποτέ στη ζωή του δεν είχε πιάσει ούτε ένα, τώρα . . . είχε ένα ολάκερο βουνό!

Ο υπηρέτης τα χάιδευε και τα έκανε στοιβες. Τα κοίταζε και χάζευε πώς έλαμπαν στο φως του κεριού. Τα συγκέντρωνε και τα σκορπούσε, τα έκανε σωρούς.

Παίζοντας, άρχισε να τα τοποθετεί σε στοιβες των δέκα. Μια δεκάδα, δύο, τρεις, τέσσερις, πέντε, έξι. . . Στο μεταξύ πρόσθετε, είκοσι, τριάντα, σαράντα, πενήντα, εξήντα, εβδομήντα . . . ώσπου έκανε την τελευταία στοιβή και. . . ήταν μόνο εννιά φλουριά!

Στην αρχή έψαξε με το βλέμμα το τραπέζι, αναζητώντας ένα ακόμα νόμισμα. Ύστερα κοίταξε στο πάτωμα και μέσα στο σακί. «Δεν είναι δυνατόν» σκέφτηκε, Έστησε την τελευταία στοιβή με φλουριά δίπλα στις υπόλοιπες και είδε πως ήταν πιο χαμηλή. «Με λήστεψαν!» φώναξε. «Κερατάδες Μ' έκλεψαν!»

Έψαξε ξανά επάνω στο τραπέζι, από κάτω, στο σακί, στα ρούχα του, στκ τσέπεο του, κάτω από τα έπιπλα . . . Μα δεν βρήκε αυτό που γύρευε.

Επάνω στο τραπέζι, σαν να τον περινελούσε, στεκόταν μια στήλη με αστραφτερά χρυσά φλουριά και του υπενθύμιζε πως ήταν ενενήντα εννιά. Μόνο ενενήντα εννιά.

«Ενενήντα εννιά φλουριά. Είναι πολλά λεφτά» συλλογίστηκε. «Μου λείπει όμως ένα. Ενενήντα εννιά δεν είναι στρουννυλός αριθμός. Τα εκατό είναι, αλλά όχι τα ενενήντα εννιά»

Ο βασιλιάς και ο σύμβουλος του κοίταζαν από το παράθυρο. Το πρόσωπο του υπηρέτη δεν ήταν πια το ίδιο. Ήταν σκυθρωπός, τα χαρακτηριστικά του τεταμένα. Τα μάτια είχαν γίνει μικρά και μισόκλειστα, το στόμα του είχε στραβώσει σ' ένα φοβερό μορφασμό κι έδειχνε τα δόντια του.

Ο υπηρέτης φύλαξε τα φλουριά στο σακί και, κοιτάζοντας

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

ολόγυρα μήπως τον βλέπει κανέναο, το έκρυψε ανάμεσα στα καυσόξυλα. Ύστερα, πήρε χαρτί και καλαμάρι και κάθισε να κάνει λογαριασμούς.

Πόσο καιρό έπρεπε να κάνει οικονομίες για να αποκτήσει το εκατοστό φλουρί;

Ο υπηρέτης μιλούσε μόνος του, μεγαλόφωνα.

Ήταν πρόθυμος να δουλέψει σκληρά για να το αποκτήσει.

Ύστερα, δεν θα είχε πια ανάγκη να δουλεύει

Με εκατό χρυσά φλουριά. Ένας άνθρωπος μπορεί να κάθεται και να μη δουλεύει.

Με εκατό χρυσά φλουριά είσαι πλούσιος.

Με εκατό χρυσά φλουριά ζεις άνετα, χωρίς σκοτούρες.

Τελείωσε τους λογαριασμούς του. Αν δούλευε σκληρά κι έβαζε στην μπάντα το μηνιάτικό του και ό,τι έξτρα χρήματα έπαιρνε, σε έντακα με δώδεκα χρόνια θα μπορούσε. σε να αγοράσει ένα χρυσό φλουρί.

«Δώδεκα χρόνια είναι πάρα πολλά», σκέφτηκε.

Θα μπορούσε να πει στη γυναίκα το να ψάξει κι εκείνη για δουλειά στο χωριό για ένα διάστημα. Επιπλέον, εκείνος τελείωνε τη δουλειά του στο παλάτι στις πέντε το απόγευμα, άρα, μπορούσε να δουλέψει ύστερα ως αργά το βράδυ και να βγάλει κάποια χρήματα.

Έκανε λογαριασμούς. Με την έξτρα δουλειά στο χωριό και τη δουλειά τη; γυναίκα; του θα συγκέντρωνε τα χρήματα σε εφτά χρόνια.

Ήταν πάρα πολύς καιρός!

Ίσως να μπορούσε να πουλήσει στο χωριό το φαγητό που περίσσευε και να κερδίσει κάτι. Πράγματι, όσο λιγότερο έτρωγαν τόσο περισσότερο θα πουλούσαν.

Να πουλήσουν, να πουλήσουν ...

Έκανε ζέστη. Τι τα ήθελαν τόσα χειμωνιάτικα ρούχα; Τι το θέλουν το δεύτερο ζευγάρι παπούτσια;

132

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Θα έκαναν θυσίες, Όμως ύστερα από τέσσερα χρόνια θα αποκτούσε το εκατοστό φλουρί.

Ο βασιλιάς και ο σοφός γύρισαν στο παλάτι.

Ο υπηρέτης είχε μπει στον κύκλο του ενενήντα εννιά.

Τους μήνες που ακολούθησαν, ο υπηρέτης έβαλε σε εφαρμογή τα σχέδια που είχε αποφασίσει εκείνη τη νύχτα. Ένα πρωί, ο βαλές μπήκε στην κρεβατοκάμαρα του βασιλιά χτυπώντας την πόρτα, γκρινιάζοντας πολύ κακόκεφος.

«Μα τι έιαθες»

«Τίποτα δεν έπαθα.»

«Δεν πάει πολύς καιρός που όλο γελούσες και τραγουδούσες.»

«Κάνω τη δουλειά μου; Την κάνω. Τι άλλο θέλει η μεγαλειότητά σας; Να κάνω μήπως τον γελωτοποιό και τον τραγουδιστή;»

Σε λίγο καιρό, ο βασιλιάς έδωξε τον υπηρέτη. Δεν είναι ευχάριστο να σε υπηρετεί κάποιος που συνεχώς είναι κακόκεφος,

«Και σήμερα, τώρα που μιλούσαμε, θυμήθηκα το παραμύθι του βασιλιά και του υπηρέτη του.

Εσύ, εγώ και όλοι μας έχουμε εκπαιδευτεί σ' αυτήν την ηλίθια ιδεολογία. Πάντοτε κάτι μου λείπει για να νιώσουμε ικανοποιημένοι, και μόνο αν είσαι ικανοποιημένος, μπορείς να απολαύσεις όσα έχεις.

Γι' αυτό, μάθαμε ότι η ευτυχία θα έρθει όταν θα ολοκληρώσουμε αυτό που μας λείπει ...

Κι επειδή πάντα κάτι λείπει, ξαναγυρίζουμε στην αρχή και δεν απολαμβάνουμε ποτέ τη ζωή ...

*Τι θα συνέβαινε όμως
αν η φώτιση ερχόταν στις ζωές μας
και αντιλαμβανόμασταν, έτσι ξαφνικά,*

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

*ότι τα ενενήντα εννιά φλουριά μας
είναι το εκατό τοις εκατό του θησαυρού.
Ότι δεν μας λείπει τίποτα,
κανένας δεν μας έκλεψε τίποτα,
το εκατό δεν είναι καθόλου
πιο στρογγυλός αριθμός
από το ενενήντα εννιά.
Αυτό είναι μόνο μια παγίδα,
ένα καρότο που μας έβαλαν μπροστά μας,
για να είμαστε βλάκες,
για να σέρνουμε το κάρο,
κουρασμένοι, κακόκεφοι,
δυστυχείς και συμβιβασμένοι.
Μια παγίδα για να μη σταματήσουμε ποτέ να σπρώχνουμε
και για να μείνουν όλα όπως έχουν.
Αιώνίως τα ίδια!
Πόσα πράγματα θα άλλαζαν
αν μπορούσαμε να απολαύσουμε
τους θησαυρούς μας, έτσι ακριβώς όπως είναι.*

«Προσοχή, όμως, Ντεμιάν. Το να παραδεχτείς ότι το ενε-

νήντα εννιά είναι ο θησαυρός, δεν σημαίνει πως πρέπει να εγκαταλείψεις τους στόχους σου. Δεν σημαίνει ότι πρέπει να συμβιβάζεσαι με οτιδήποτε.

»Γιατί, άλλο το να παραδέχεσαι κι άλλο το να συμβιβάζεσαι.

»Όμως, αυτό είναι σε άλλο παραμύθι.»

Ο ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ

ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ σκεφτόμουν το παραμύθι με τον κύκλο του ενενήντα εννιά. Κατάφερα να ταιριάξω μερικά κομμάτια, τότε, όμως, άλλα έφρευαν από τη θέση τους.

Όταν πήγα στο ραντεβού, ακόμα δεν ήξερα πολύ καλά τι μου συνέβαινε. Γι' αυτό, αποφάσισα να μη μιλήσω για το θέμα.

Σ' όλη τη συζήτησή μας απέφυγα να μπω στο ψαχνό. Μιλήσαμε για τον καιρό, για τις διακοπές, για τα αυτοκίνητα και τις γυναίκες.

Όταν έμεινε λίγο για να τελειώσει η ώρα, είπα στον Χόρχε πως είχα την αίσθηση ότι είχα χαραμίσει το ραντεβού μου - δεν είχα επωφεληθεί καθόλου.

«Θυμήσου, Ντεμιάν, τον ξυλοκόπο που δεν ακόνιζε το τσεκούρι του. Ίσως μια ανάλαφρη και ευτελής συζήτηση με τον ψυχαναλυτή να είναι το ακόνισμα του τσεκουριού.»

«Με το ίδιο σκεπτικό, θα μπορούσα να μην είχα έρθει καθόλου»

«Σίγουρα, θα μπορούσα; να μην έρθεις. Δεν είναι βέβαια το ίδιο, ούτε για εσένα, ούτε για εμένα, όμως, θα μπορούσες.»

«Εσύ είσαι ιδιαίτερη περίπτωση»

«Φυσικά. Κι εσύ το ίδιο.»

«Ναι, αλλά εσύ περισσότερο!»

«Εντάξει, το παραδέχομαι. Ας ξαναγυρίσουμε στο θέμα για το αν έπρεπε να έρθεις ή όχι. Όταν σπούδαζα ιατρική, είχα

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

έναν καθηγητή γυναικολογίας που ήταν πολύ συμπαθητικός. Αφιέρωνε μισή ώρα μετά το μάθημα για ν' απαντάει σε ερωτήσεις.

«Καθηγητά, ποια είναι η καλύτερη μέθοδος αντισύλληψης;» ρώτησε μια μέρα μια φοιτήτρια.

«Κοιτάξτε, δεσποινίς. Η ιδανική μέθοδος αντισύλληψης θα έπρεπε να είναι οικονομικά συμφέρουσα, εύκολη στην εφαρμογή της και να προσφέρει απόλυτη προστασία ... » άρχισε να απαντάει ο καθηγητής.

«Υπάρχει, όμως, κάποια αλάνθαστη μέθοδος;» ρώτησε ένα ξανθό κι όμορφο αγόρι από την τρίτη σειρά.

«Η πιο σίγουρη, η πιο οικονομικά προσιτή και απλούστατη στην εφαρμογή, είναι η «μέθοδος του παγωμένου νερού».

«Πώς είναι;» ρωτήσαμε διάφοροι, μαζί και η κοπέλα που είχε κάνει πρώτη την ερώτηση.

«Όταν το ταίρι σου ζητάει μια σεξουαλική επαφή, πρέπει να πίνετε δυο-τρία ποτήρια πολύ παγωμένο νερό, το ένα μετά το άλλο, σε μικρές γουλιές»

«Πριν ή μετά την πράξη;»

«Ούτε πριν, ούτε μετά» είπε ο καθηγητής. «Αντί για αυτήν ... »

«Το καλύτερο για να εκμεταλλευτείς την ψυχοθεραπεία όταν περνάς μια απ' αυτές τις "σκόρπιες;" μέρες, Ντεμιάν, θα μπορούσε να είναι να πας σινεμά, για παράδειγμα, κάτι που σ' αρέσει πολύ. Ή να βγεις μ' ένα φίλο, ή να κοιμηθείς δυο ωρίτσες» Όπως έλεγε και ο καθηγητής μου, "ούτε πριν, ούτε μετά, αλλά αντί γι' αυτό ... " Ό,τι σου κάνει καλό, είναι θεραπευτικό.»

«Βέβαια, όμως, αυτό συνεπάγεται να πάρεις μια απόφαση. Νομίζω ότι η δυσκολία είναι ακριβώς την ώρα που πρέπει να επιλέξεις.»

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Χοντρός με κοίταξε με αηδία κι εγώ μάντεψα τι θα έλεγε.

«Όχι, Χόρχε, δεν εννοώ ότι θα προτιμούσα να μην μπορώ να επιλέξω, ούτε ότι παραιτούμαι από την ελευθερία μου ... » υπερασπίστηκα τον εαυτό μου.

«Αυτό που φταίει είναι που δεν μπορείς να πάρεις μια απόφαση.»

«Ναι," βέβαια. Δεν θέλω.»

«Ωστόσο, θα έπρεπε να ξέρεις ότι, παρόλο που ο κάθε άνθρωπος είναι μια μονάδα, έχουμε μέσα μας διαφορετικά μέρη ... Άλλα περισσότερο ανεπτυγμένα και άλλα λιγότερο, άλλα πιο ξεκάθαρα κι άλλα πιο σκοτεινά, τα μεν με διαφορετικές ανάγκες από τα δε.»

«Τότε, ποτέ δεν μπορείς να αποφασίσεις τίποτα» διαμαρτυρήθηκε,

«Κι αυτό είναι επίσης ριψοκίνδυνο» είπε ο Χοντρόκ, και βολεύτηκε πάνω σ' ένα μαξιλάρι στο πάτωμα.

Εγώ πήρα ένα άλλο κι ετοιμάστηκα ν' ακούσω ένα παραμύθι.

Ο Χοντρόο συνέχισε:

«Όταν η κόρη μου ήταν πέντε ετών, η γυναίκα μου κι εγώ αγοράζαμε μανιωδώς βιβλία με παραμύθια. Μετά, τα διαβάσαμε σ' αυτήν και στον αδερφό της προτού κοιμηθούν. Σ' ένα απ' αυτά τα παιδικά βιβλία διαβάσαμε μαζί ένα παραμύθι που είχε τίτλο Ο Κένταυρος. Θα σου πω σήμερα αυτό το παραμύθι γιατί πιστεύω ότι γράφτηκε για εσένα.

Ήταν μια φορά ένας κένταυρος που, όπως όλοι οι κένταυροι, ήταν μισός άνθρωπος και μισός άλογο.

Ένα απόγευμα, ενώ έκανε τον περίπατό του στο λιβάδι, πείνασε.

137

11.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Τι να φάω;» σκέφτηκε. «Ένα χάμπουργκερ ή ένα δεμάτι άχυρο; Ένα δεμάτι άχυρο ή ένα χάμπουργκερ;»

Κι επειδή δεν μπορούσε ν' αποφασίσει, έμεινε νηστικός.

Ήρθε το βράδυ, κι ο κένταυρος; θέλησε να κοιμηθεί.

«Πού να κοιμηθώ;» σκέφτηκε. «Στο στάβλο ή σ' ένα ξενοδοχείο; Σ' ένα ξενοδοχείο ή σε στάβλο;»

Κι επειδή δεν μπορούσε ν' αποφασίσει έμεινε άυπνος.

Άυπνος και πεινασμένος, ο κένταυρος αρρώστησε.

«Ποιον να φωνάξω;» σκέφτηκε «Ένα γιατρό ή έναν κτηνίατρο; Έναν κτηνίατρο ή ένα γιατρό;»

Η αρρώστια του χειροτέρευε και, καθώς δεν μπορούσε ν' αποφασίσει ποιο γιατρό να καλέσει, ο κένταυρος πέθανε.

Ο κόσμος του χωριού πλησίασε το πτώμα κι όλοι ένιωσαν λύπη.

«Πρέπει να το θάψουμε» είπαν. «Πού, όμως Στο νεκροταφείο του χωριού ή στο χωράφι; Στο χωράφι ή στο νεκροταφείο:»

Κι επειδή δεν μπορούσαν ν' αποφασίσουν, κάλεσαν τη συγγραφέα του βιβλίου που, επειδή δεν μπορούσε ν' αποφασίσει εκείνη γι' αυτούς, ανάστησε τον κένταυρο.

Και ήσαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα και κανείς δεν έμαθε το τέλος αυτού του παραμυθιού.

ΔΥΟ ΤΟΥ ΔΙΟΓΕΝΗ

«ΑΣ ΞΑΝΑΠΙΑΣΟΥΜΕ το θέμα του κύκλου.»

«Λες»

«Νομίζω ότι κατάλαβα την παραβολή του βασιλιά και του υπηρέτη. Και το χειρότερο είναι ότι νιώθω μεγάλη ταύτιση. Η αλήθεια είναι ότι νομίζω πως κάθε φορά που δεν έχω μεγάλα προβλήματα στον ορίζοντα, αρχίζω να ψάχνω λάθη αριστερά και δεξιά, να βρω τι δεν είναι τέλειο. Το λέω και μου φαίνεται τρομερό, όμως, δεν μπορώ να το αποφύγω.»

«Η κοινωνία στην οποία ζούμε μας δίνει σαφέστατα σημάδια ότι η στάση σου είναι η αναμενόμενη.»

«Γιατί;»

«Γιατί, κάθε ιδέα της μεταβιομηχανικής κοινωνίας βασίζεται στο τι κατέχεις, όχι στο τι είσαι - όπως θα έλεγε και ο Έρχ Φρομ. Και για να πειστούμε ότι αυτό είναι αλήθεια, μας έχουν περιορίσει μ' ένα αξίωμα το οποίο βγαίνει από μέσα μας σαν κάτι απολύτως φυσικό - αν δεν καταφέρουμε να το αποφύγουμε. Είναι μια φράση που χρησιμεύει ταυτόχρονα ως κίνητρο και ως παγίδα.»

«Μια φράση.»

«Ναι. Η φράση είναι:

"ΠΟΣΟ ΕΥΤΥΧΗΣ ΘΑ ΗΜΟΥΝ
ΑΝ ΕΙΧΑ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΩ".

»Κι αυτό που δεν έχω δεν είναι ούτε αυτοκίνητο, ούτε σπίτι, ούτε ένας καλός μισθός, ούτε ένα ταίρι. Αυτό που δεν έχω

139

12. ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

είναι ακριβώς αυτό-που-δεν-έχω - δηλαδή, κάτι αδύνατον.

Για να το πούμε με άλλα λόγια: αν κατάφερνα ν' αποκτήσω αυτό-που-δεν-έχω, δεν θα γινόμουν ευτυχής, διότι αυτό το κάτι (αυτοκίνητο, σπίτι, κοπέλα, αγόρι, κ.λπ.), εφόσον θα το έχω θα πάψει να είναι πια αυτό-που-δεν-έχω και, σύμφωνα με το αξίωμα, μπορώ να είμαι ευτυχής μόνο όταν έχω αυτό-που-δεν-έχω.»

«Μα, αυτή είναι μια παγίδα δίχως διέξοδο.»

«Βεβαίως, εκτός αν μπορέσεις και αλλάξεις το αξίωμα.»

«Γίνεται.»

«Όλοι οι κανόνες και οι εντολές της εκπαίδευσής μας μπορούν να αναθεωρηθούν για να διορθωθούν ή να βελτιωθούν. Το κόστος που πρέπει να πληρώσεις είναι ότι αποδιρθώνονται οι αξίες που συνδέονται με μια προκαθορισμένη τάξη πραγμάτων. Και τότε νιώθουμε σύγχυση και αποπροσανατολισμό, ώσπου να βρούμε μια νέα τάξη, σύμφωνα με τη δική μας νέα πραγματικότητα. Όμως, φτάνοντας στο σημείο αυτό, εμφανίζεται το βραβείο: είναι η εκτίμηση γι' αυτό που έχεις και η δυνατότητα να το απολαύσεις με βάση αυτό που είσαι.»

Λένε ότι ο Διογένης τριγυρνούσε στοικ δρόμους της Αθήνας ντυμένος με κουρέλια και κοιμόταν στα κατώφλια των σπιτιών.

Λένε πως ένα πρωί, όταν ο Διογένης ακόμα ήταν μισοκοιμισμένος μπροστά σε μια πόρτα όπου είχε περάσει τη νύχτα του, πέρασε από εκεί ένας πλούσιος γαιοκτήμονας.

«Καλημέρα» είπε ο άρχοντας.

«Καλημέρα» αποκρίθηκε ο Διογένης.

«Αυτή η εβδομάδα μου πήγε πολύ καλά κι ήρθα να σου δώσω αυτό το πουγκί με τα χρήματα»

Ο Διογένης τον κοίταξε αμίλητος και συνέχισε να κάθεται ακίνητος.

140

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Πάρ' τα. Δεν είναι παγίδα. Δικά μου είναι και σου τα δίνω. Ξέρω ότι τα χρειάζεσαι περισσότερο από εμένα.»

«Εσύ έχεις κι άλλα;» ρώτησε ο Διογένης.

«Και βέβαια έχω» αποκρίθηκε ο πλούσιος. «Έχω κι άλλα πολλά.»

«Και δεν θα ήθελες να είχες περισσότερα απ' όσα έχεις;»

«Ναι, και βέβαια θα ήθελα»

«Τότε κράτησε αυτά τα χρήματα, γιατί εσύ τα χρειάζεσαι περισσότερο από εμένα»

Ορισμένοι διηγούνται πως ο διάλογος συνεχίστηκε κάπως έτσι:

«Ναι, όμως εσύ χρειάζεσαι φαγητό, κι αυτό απαιτεί χρήματα ... »

«Έχω ήδη ένα κέρμα» είπε ο Διογένης και του το έδειξε, «και θα μου φτάσει για ένα πιάτο πλιγούρι, ίσως και για μερικά πορτοκάλια.»

«Σύμφωνοι, όμως θα πρέπει να φας κι αύριο, και μεθαύριο και την επόμενη μέρα. Αύριο πού θα βρεις λεφτά;»

«Αν εσύ με διαβεβαιώσεις, χωρίς κανένα ενδεχόμενο λάθους, ότι θα είμαι ζωντανό αύριο, τότε ίσως να πάρω τα χρήματά σου ... »

ΠΑΛΙ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ

ΚΑΤΙ ΔΕΝ ΜΟΥ ΠΗΓΑΙΝΕ καλά μ' αυτό το θέμα.

Είχα την αίσθηση ότι σε λίγο θα συνέβαινε κάτι σημαντικό, κάτι πολύ σπουδαίο.

«Είναι ένα ξύπνημα» ήταν η διάγνωση του Χόρχε.

«Το ξύπνημα;» ρώτησα.

«Όχι "το" ξύπνημα, αλλά "ένα" ξύπνημα. Αυτό που मुου λες μου προκαλεί την αίσθηση ότι είναι σαν να ήσουν στο κρεβάτι και μπορούσες να δεις από το παράθυρο το χάρωμα της μέρας. Αντιλαμβάνεσαι ότι ξημερώνει και καταλαβαίνεις

...
ότι ήρθε η ώρα. Όμως, παρ' όλα αυτά, μένεις λίγο ακόμα να χουζουρέψεις στο κρεβάτι.»

«Α, ναι. Αυτό ακριβώς νιώθω.»

«Εντάξει, ηρέμησε. Σχεδόν όλοι έχουμε νιώσει κάποια στιγμή το ίδιο.»

«Η αλήθεια είναι ότι χαίρομαι πολύ που δεν είμαι ο μόνος. Αν και λένε ότι "Η συμφορά για τους πολλούς ... "»
«Συμφορά για τους πολλούς ... ;»

«Δεν ξέρεις την παροιμία που λέει: "Συμφορά για τους πολλούς, παρηγοριά για τους χαζούς;»

«Είδες πώς ο κόσμος κάνει τον πολύξερο; Αυτή η παροιμία είναι παλιά, όμως, στην αρχή ήταν πολύ διαφορετική:

ΣΥΜΦΟΡΑ ΓΙΑ ΠΟΛΛΟΥΣ ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ.»

«Αλήθεια:»

«Αλήθεια. Χρειάζεται αλαζονεία για να μπορείς να υπο-

142

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

τιμάς τους άλλους και να κατηγορείς ως χαζού; όσους νιώθουμε συντροφιά στον πόνο, αντί να υποφέρουμε μονάχοι.»
«Εντάξει λοιπόν, τότε, νιώθοντας λιγότερο χαζός, σου ομολογώ ότι με ανακουφίζει αυτό που μου είπες. Νόμιζα πως ήμουν ηλίθιος στην κατάσταση που βρισκόμουν»

«Όχι, δεν είναι αυτός λόγος για να γίνεις ηλίθιος» με ειρωνεύτηκε ο Χοντρός.

«Εντάξει, κόφ' το τώρα.»

«Εντάξει. Μακάρι να καταλάβεις ότι εγώ δεν σε θεωρώ καθόλου ηλίθιο. Ούτε καν νομίζω ότι έχεις σύγχυση. Μου φαίνεται ότι αρνείσαι να παραδεχτείς ότι υπάρχουν ορισμένοι τομείς στους οποίους έχεις αναπτυχθεί περισσότερο απ' όσο σε άλλους, και δεν εννοείς να καταλάβεις ότι αυτό είναι απολύτως φυσιολογικό.

»Δεν αναπτυσσουμε εξίσου όλες μας τις πλευρές. Μπορεί να είσαι πολύ ώριμος σε ορισμένα θέματα και σε άλλα ελάχιστα ικανός. Λογικό είναι.

»Γι' αυτό χρησιμοποίησα την αναλογία με το "ένα" ζυπνημα.

»Ξυπνάμε για να δούμε την αλήθεια πολλές, πάρα πολλές φορές.

»Ίσως είναι σωστό ότι ορισμένοι μπορούν να διασχίσουν "το" ζυπνημα και ν' αρχίσουν να βλέπουν μονομιάς όλη την αλήθεια. Όμως, εγώ δεν τον γνωρίζω αυτόν το δρόμο, ούτε

γνωρίζω και κάποιον που να τον έκανε ... Αλλά ίσως να γνωρίζω. Είναι πολύ πιθανόν ο Ιησούς Χριστός, ο Βούδας ή ο Μωάμεθ να ξύπνησαν.»

«Ναι, αλλά εγώ δεν είμαι ούτε Ιησούς Χριστός, ούτε Βούδας, ούτε ... »

«Ούτε κι εγώ είμαι. Έτσι, καλύτερα να μην προσπαθούμε να γίνουμε τέτοιοι, ειδικά θα βρεθούμε στον κύκλο του ενενήντα εννιά, με το ξύπνημα αντί για τα φλουριά.»

143

14.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Μιας και το έφερε η κουβέντα, εκείνη τη μέρα που με ζάλισες με την ιστορία του κύκλου του ενενήντα εννιά, μου τόνισες τη διαφορά μεταξύ αποδέχομαι και συμβιβάζομαι. Και μετά μου είπες ότι αυτή ήταν μια άλλη ιστορία. Θα μου την πεις σήμερα.»

«Βέβαια, γιατί όχι;»

Μια φορά κι έναν καιρό, σ' ένα μικρό χωριό, υπήρχαν δύο γειτονικά σπίτια. Στο ένα ζούσε ένας τυχερός και πλούσιος χωρικός. Ήταν τριγυρισμένος από πολλούς υπηρέτες κι είχε ό,τι μπορούσε να φανταστεί.

Στο άλλο σπίτι, ένα φτωχικό καλύβι, ζούσε ένα γεροντάκι με πολύ λιτή ζωή, που περνούσε όλον τον καιρό του δουλεύοντας σκληρά τη γη και προσευχόμενος.

Ο γέρος και ο πλούσιος συναντιόνταν κάθε μέρα και αντάλλασσαν μερικές κουβέντες. Ο πλούσιος μιλούσε για τα λεφτά του κι ο φτωχός για την πίστη του.»

«Πίστη!» ειρωνευόταν ο πλούσιος. «Αφού, όπως λες, ο Θεός σου είναι τόσο παντοδύναμος, γιατί δεν του ζητάς να σου στείλει αρκετά χρήματα για να μην υποφέρεις τόσες στερήσεις;»

«Έχεκ δίκιο» είπε ο γέρος. Και μπήκε στο σπίτι του.

Την επόμενη μέρα, όταν συναντήθηκαν, το πρόσωπο του γέρου έλαμπε από ευτυχία.

«Τι συμβαίνει, μπάρμπα;»

«Τίποτα. Απλώς, άκουσα τη συμβουλή σου και σήμερα το πρωί ζήτησα από το Θεό να μου στείλει εκατό χρυσά νομίσματα.»
«Αλήθεια;»

«Ναι. Του είπα ότι επειδή ήμουν πάντοτε καλός άνθρωπος και πάντα σεβάστηκα το νόμο του, άξιζα ένα βραβείο. Και εγώ θα επιθυμούσα για βραβείο τα εκατό χρυσά. Σου φαίνεται υπερβολικό το ποσό;»

«Δεν έχει σημασία τι μου φαίνεται εμένα» είπε ο πλούσιος, ει-

144

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ρωνικά. «Σημασία έχει να μην το θεωρεί υπερβολικό ο Θεός σου. Μπορεί εκείνος να πιστεύει ότι το βραβείο που αξίζεις είναι είκοσι χρυσά, ή πενήντα, ή ογδόντα ή ενενήντα δύο. Ποιος ξέρει;»

«Α, όχι Ο Θεός μπορεί ν' αποφασίσει αν εγώ αξίζω το βραβείο ή όχι, όμως το αίτημά μου ήταν ξεκάθαρο. Θέλω εκατό χρυσά. Δεν θα δεχτώ ούτε είκοσι, ούτε τριάντα, ούτε ενενήντα δύο. Εγώ ζήτησα εκατό και δεν έχω καμία αμφιβολία ότι ο καλός Θεός μου θα μου κάνει τη χάρη. Δεν πρόκειται να μου κάνει παζάρια ούτε κι εγώ θα παζαρέψω μαζί Του. Εκατό ζήτησα και εκατό θα μου στείλει Δεν έχω σκοπό να δεχτώ ούτε ένα λιγότερο»

«Χα, χα, χα! Είσαι πολύ απαιτητικός!» είπε ο πλούσιος.

«Ακριβώς όπως Εκείνος απαιτεί από εμένα, έτσι κι εγώ θα απαιτήσω από Εκείνον» είπε ο γέρος.

«Εγώ δεν πιστεύω ότι είσαι ικανός να απορρίψεις τα είκοσι ή τα τριάντα χρυσά που θα σου στείλει ο Θεός σου, μόνο και μόνο επειδή δεν είναι εκατό»

«Ε, λοιπόν, θα απέρριπτα οποιοδήποτε ποσό μικρότερο από εκατό. Ωστόσο, αν ο Θεός πιστεύει ότι είναι λίγα και αποφασίσει να μου στείλει περισσότερα, θα σκεφτόμουν αν θα δεχόμουν τα επιπλέον.»

«Χα, χα, χα! Είσαι θεότρελος και θέλεις να με κάνεις να πιστέψω όλα αυτά τα παραμύθια για την πίστη σου και την αποφασιστικότητά σου. Χα, χα! Πολύ θα ήθελα να δω αν θα κρατούσες αυτή σου τη στάση. Χα, χα!»

Και ο καθένας γύρισε στο σπίτι του.

Για κάποιον λόγο, ο πλούσιος είχε εκνευριστεί με το γέρο. Τι ξεροκέφαλος! Πώς μπορούσε να λέει ότι δεν θα δεχόταν λιγότερα από εκατό χρυσά; Έπρεπε να τον ξεμπροστιάσει, και θα το έκανε το ίδιο κιόλας απόγευμα.

Ετοίμασε ένα σακί με ενενήντα εννιά χρυσά νομίσματα και πήγε στο σπίτι του γείτονα. Ο γέρος, γονατιστός, προσευχόταν. «Θεέ μου, αγαπημένε, βοήθησε με στις ανάγκες μου. Νομίζω

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

ότι έχω δικαίωμα να αποκτήσω αυτά τα νομίσματα. Ομως, θυμήσου. Είναι εκατό χρυσά. Δεν θα ικανοποιηθώ με ό,τι άλλο κι αν μου στείλεις. Θέλω ακριβώς εκατό χρυσά ... »

Ενώ ο γέρος προσευχόταν, ο πλούσιος ανέβηκε στη στέγη κι έριξε το σακί με τα φλουριά από την καμινάδα. Ύστερα κατέβηκε να παρακολουθήσει τι θα γίνει.

Ο γέρος ήταν ακόμα γονατιστός όταν άκουσε το θόρυβο από κάτι μεταλλικό που έπεφτε μέσα στην καμινάδα. Σηκώθηκε αργά, πήγε στο τζάκι, σήκωσε το σακί και το καθάρισε από τις στάχτες και τη μουντζούρα.

Ύστερα κάθισε στο τραπέζι κι άδειασε το περιεχόμενο του σάκου. Ενα βουνό από χρυσά νομίσματα έλαμπε μπροστά στα μάτια του. Ο γέρος έπεσε στα γόνατα κι ευχαρίστησε τον καλό Θεό για το δόρο που του είχε στείλει.

Αφού τελείωσε την προσευχή του, μέτρησε τα νομίσματα. Ηταν ενενήντα εννιά! Ενενήντα εννιά χρυσά νομίσματα.

Ο πλούσιος έξω περίμενε να δει την άποψή του να επιβεβαιώνεται. Ο γέρος ύψωσε τη φωνή προς τον ουρανό και είπε:

«Θεέ μου: Βλέπω ότι η απόφασή σου είναι να εκπληρώσεις την επιθυμία του φτωχού γέρου δούλου σου, όμως, μάλλον στα χρηματοκιβώτια του ουρανού υπήρχαν μόνο ενενήντα εννιά χρυσά. Ωστόσο, όπως σου είπα, εγώ δεν θα δεχτώ ούτε ένα παραπάνω ούτε ένα παρακάτω από εκατό ...»

«Μα τι ηλίθιος σκέφτηκε ο πλούσιος.

«... Από την άλλη, όμως» συνέχισε ο γέρος, «σου έχω απόλυτη εμπιστοσύνη. Γι' αυτό, μία και μοναδική φορά, θ' αφήσω σ' εσένα να επιλέξεις ελεύθερα τη στιγμή που θα μου στείλεις το νόμισμα που μου χρωστάς.»

«Προδοσία!» φώναξε ο πλούσιος. «Υποκριτή!»

Και φωνάζοντας, άρχισε να χτυπάει την πόρτα του γείτονα.

«Είσαι υποκριτής!» συνέχισε να λέει. «Ελεγες ότι δεν θα δεχθούν λιγότερα από εκατό, και ήδη έχεις τσεπώσει τα ενενήντα

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

εννιά σαν να μην τρέχει τίποτα. Είσαι ψεύτικος, κι εσύ και η πίστη σου στο Θεό.»

«Πού το ξέρεις εσύ για τα ενενήντα εννιά χρυσά;» ρώτησε ο γέρος;

«Το ξέρω γιατί εγώ σου έριξα αυτά τα ενενήντα εννιά, για να σου αποδείξω ότι είσαι τσαρλατάνος. "Δε θα δεχτώ λιγότερα από κατό", Χα, χα, χα!»

«Και πράγματι, δεν δέχομαι. Ο Θεός θα μου στείλει και το τελευταίο, όποτε Εκείνος το αποφασίσει.»

«Αυτό; δεν πρόκειται να σου στείλει τίποτα, γιατί εγώ σου έστειλα αυτά τα νομίσματα, όπως σου είπα.»

«Μπορεί να ήσουν εσύ το μέσο που χρησιμοποίησε ο Θεός για να ικανοποιήσει την επιθυμία μου - δεν θα διαφωνήσω. Όμως τα χρήματα αυτά έπεσαν στην καμινάδα μου ενώ εγώ τα ζητούσα. Συνεπώς, είναι δικά μου.»

Ο πλούσιος έχασε το χαμόγελό του και αγρίεψε.

«Από πού κι ως πού είναι δικά σου; Αυτό το σακί και τα νομίσματα είναι δικά μου. Εγώ τα έριξα»

«Είναι ακατανόητες οι βουλές του Κυρίου για τους ανθρώπους» είπε ο γέρος,

«Ανάθεμά σε, κι εσένα και το Θεό σου! Δώσε μου αμέσως τα νομίσματα ή θα σε πάω στο δικαστή και θα χάσεις και τα λίγα που έχεις.»

«Ο μοναδικός μου κριτής είναι ο Θεός μου. Ομως, αν θέλες να πάμε στον δικαστή του χωριού δεν έχω καμία αντίρρηση. Ας θέσουμε το ζήτημα στην κρίση του»

«Εντάξει. Πάμε λοιπόν»

«Θα πρέπει να περιμένεις ν' αγοράσω ένα κάρο. Δεν έχω, κι ένας γέρος σαν κι εμένα δεν έχει την πολυτέλεια να πάει περπατώντας ως το χωριό.»

«Δεν χρειάζεται να περιμένουμε. Σου προσφέρω εγώ το δικό μου αμάξι»

147

18.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Στ' αλήθεια, σ' ευχαριστώ για την προσφορά σου. Τόσα χρόνια δεν με βοήθησες ποτέ σε τίποτα. Πάντως όπως και να έχει, πρέπει να περιμένουμε να περάσει λίγο ο χειμώνας. Κάνει πολύ κρύο, και η υγεία μου δεν θα μου επιτρέψει να πάω στο χωριό δίχως χοντρά ρούχα.»

«Προσπαθεις να το αναβάλεις;» είπε οργισμένος ο πλούσιος. «Θα σου δώσω τη δική μου γούνα για να μπορέσεις να ταξιδέψεις. Τι άλλη δικαιολογία έχεις;»

«Αν είναι έτσι» είπε ο γέροι; «δεν μπορώ να αρνηθώ»

Ο γέρος φόρεσε το γούνινο παλτό, ανέβηκε στο αμάξι και τράβηξε για το χωριό με τον πλούσιο στο κατόπι του, σε άλλη άμαξα.

Οταν έφτασαν εκεί, ο πλούσιος ζήτησε αμέσως ακρόαση από το δικαστή. Οταν τους δέχτηκε, περιέγραψε με λεπτομέρειες το σχέδιό του για να ξεμπροστιάσει την υποκριτική πίστη του γέρου. Είπε πώς του έριξε τα νομίσματα από την καμινάδα και πώς ο γέρος ύστερα, αρνιόταν να του τα επιστρέφει.

«Εσύ τι έχεις να πεις, γέροντα;» ρώτησε ο δικαστής.

«Εξοχότατε, με παραξενεύει πολύ που ήρθα εδώ για να αντιμετωπίσω το γείτονά μου σ' αυτό το θέμα. Ο άνθρωπος αυτός είναι ο πιο πλούσιος του χωριού. Ποτέ δεν έδειξε αλληλεγγύη σε κανέναν, ποτέ δεν έδειξε φιλευσπλαχνία, ποτέ δεν βοήθησε τον πλησίον του. Δεν χρειάζονται άλλα επιχειρήματα για την υπερασπισή μου. Ποιος θα πιστέψει ότι αυτός ο τσιγκούνης άνθρωπος έβαλε εκατό χρυσά νομίσματα σ' ένα σακί και τα έριξε στην καμινάδα του γείτονά του; Είναι φανερό ότι με παρακολουθούσε και όταν είδε τα χρήματά μου, η φιλαργυρία του τον έκανε να επινοήσει όλη αυτή την ιστορία.»

«Να επινοήσω;! Αναθεματισμένη γέρο!» φώναξε ο πλούσιος. «Ξέρεις πολύ καλά ότι είναι έτσι όπως τα λέω. Δεν πιστεύεις ούτε

εσύ το παραμύθι ότι ο Θεός σου έστειλε τα χρήματα. Δώσε μου αμέσως το σακί»

148

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Προφανώς, εξοχότατε, ο άνθρωπος αυτός δεν είναι στα συγκαλά του.»

«Βέβαια. Τρελαίνομαι όταν με κλέβουν. Απαιτώ να μου δώσεις τώρα αμέσως το σακί μου.»

Ο δικαστής ήταν έκπληκτος. Τα επιχειρήματα και τον δύο τον ανάγκαζαν να πάρει μια απόφαση. Ομως, ποια ήταν η πιο δίκαιη; «Δώσε μου πίσω τα χρήματά μου, πονηρέ γέρο» έλεγε ο πλούσιος; «Τα χρήματα είναι δικά μου, μόνο δικά μου.»

Σε μια στιγμή, ο πλούσιος πήδηξε το ξύλινο κάγκελο που τοκ χώριζε και, εκτός εαυτού, όρμησε πάνω στον γέρο να του πάρει το σακί.

«Σας επαναφέρω στην τάξη!» φώναξε ο δικαστής,

«Βλέπετε, κύριε Δικαστά; Η φιλαργυρία του τον έχει τρελάνει. Δεν θα παραξενευόμουν ακόμα κι αν έλεγε ότι και το αμάξι με το οποίο ήρθα είναι δικό του!»

«Φυσικά και είναι δικό μου» πετάχτηκε αμέσως ο πλούσιος «Εγώ σου το δάνεισα.»

«Βλέπετε, εξοχότατε; Τώρα, θα μας πει ότι και το παλτό μου είναι δικό του.»

«Φυσικά και είναι δικό μου!» φώναξε σε έξαλλη κατάσταση ο πλούσιος. «Είναι δικό μου, όλα είναι δικά μου. Το σακί, τα χρυσά, το αμάξι και το παλτό ... Όλα είναι δικά μου! Όλα!»

«Φτάνει!» είπε ο δικαστής; που δεν είχε πια καμία αμφιβολία. «Δεν ντρέπεσαι να θέλεις να πάρεις απ' αυτόν το φουκαρά γέρο τα λίγα που έχει;»

«Μα ... μα ... »

«Δεν έχει "μα". Είσαι φιλάργυρος και εκμεταλλευτής- συνέχισε ο δικαστής, «Επειδή προσπάθησες να εξαπατήσεις το φουκαρά γέρο, σε καταδικάζω σε μια εβδομάδα φυλακή και να πληρώσεις στο γείτονά σου πεντακόσια χρυσά νομίσματα για αποζημίωση.»

«Συγγνώμη, εξοχότατε» είπε ο γέρος. «Μπορώ να μιλήσω;»

«Ορίστε, γέροντα.»

149

19.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Νομίζω ότι ο άνθρωπος αυτός πήρε το μάθημά του. Σας ζητώ, παρόλο που είναι ο αντίδικός μου, να αποσύρετε την ποινή και να του επιβάλετε μόνο ένα συμβολικό πρόστιμο.»

«Είσαι πολύ γενναιόδωρος, γέροντα. Τι προτείνεις; Άλλα εκατό χρυσά; Πενήντα;»

«Όχι κύριε δικαστή. Νομίζω ότι ένα και μόνο χρυσό νόμισμα είναι αρκετή τιμωρία»

Ο δικαστής χτύπησε την έδρα με το σφυρί του και απάγγειλε την ετυμηγορία του:

«Χάρη στη μεγαλοφυχία του ανθρώπου αυτού, και όχι λόγω της θέλησης του δικαστηρίου, επιβάλλεται στον κατηγορο ένα συμβολικό πρόστιμο ενός χρυσού, που πρέπει να πληρωθεί αμέσως»

«Διαμαρτύρομαι!» φώναζε ο πλούσιος. «Αρνούμαι!»

«Σε αντίθετη περίπτωση, εάν ο καταδικασθείς αρνηθεί την ευγενική προσφορά του αντιδίκου του, θα επιβληθεί ή όχι και τόσο ευνοϊκή απόφαση του δικαστηρίου.»

Ο πλούσιος, συμβιβασμένος, έδωσε ένα χρυσό νόμισμα στο γέρο.

«Εληξε η υπόθεση» είπε ο δικαστήτ.

Ο πλούσιος έτρεξε στο αμάξι του κι έφυγε αμέσως από το χωριό. Ο δικαστής χαιρέτησε τον γέροντα και αποσύρθηκε. Τότε, ο γέρος ύψωσε το βλέμμα του στον ουρανό.

«Ευχαριστώ, Θεέ μου. Τώρα, εντάξει. Δεν μου χρωστάς τίποτ' άλλο.»

«Ίσως τώρα, Ντεμιάν, έχεις όλα τα στοιχεία για να ολοκληρώσεις το ξύπνημά σου, σχετικά με την αποδοχή και τη μάχη.»

Κι όπως είπε ο Χοντρός

Άλλο πράγμα είναι να συμβιβάζεσαι
κι άλλο να αποδέχεσαι.

ΤΟ ΡΟΛΟΙ ΠΟΥ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕ ΣΤΙΣ ΕΦΤΑ

ΖΟΥΣΑ ΜΙΑ ΠΟΛΥ φωτεινή περίοδο!

Ένιωθα τον αναβρασμό της ανάπτυξης μέσα μου. Δεν ήταν μόνο που αφομοίωνα συνεχώς γνώσεις, αλλά, -χωρίς υποκριτικές; μετριοφροσύνες, αισθανόμουν όλο και πιο σοφός. Οι ιδέες μου ήταν πιο ξεκάθαρες κι εγώ πιο συγκεντρωμένος.

Όλα ήταν φανταστικά και, παρόλο που ορισμένα πράγ-

ματα δεν ήταν όπως θα μου άρεσε, τα αντιμετώπιζα με ψυχραιμία. Γι' αυτό ένιωθα πως μπορούσα να αντεπεξέλθω άφοβα στις δυσκολίες.

«Είναι απίθανο, Χοντρέ. Εσύ, έτσι ζεις συνεχώς;»

«Απάντησε εσύ.»

«Λοιπόν, αν αυτό είναι μέρος του ζυπνήματος, εσύ, που έχεις σίγουρα περισσότερα ζυπνήματα από εμένα στο ιστορικό σου, πρέπει να ζεις έτσι συνεχώς.»

«Όχι» αποκρίθηκε ο Χόρχε. «Όχι συνέχεια.»

«Τώρα που έμαθα την παροιμία "συμφορά για πολλούς παρηγοριά για όλους", σε ρωτώ: οι άλλοι, η πλειονότητα, έχουν κι αυτοί στιγμές; φωτεινές και στιγμές μέσα στο σκοτάδι;»

«Έτσι νομίζω εγώ ... Ίσως γι' αυτό, εδώ και λίγη ώρα, το μυαλό μου πάει σ' ένα διήγημα του Παπίνι. Έχει τίτλο: *Το ρολόι που σταμάτησε στις εφτά.*»

«Θα μου το πεις;»

«Ναι, αν και το να διηγείσαι μια ιστορία τόσο καταπλη-

151

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

κτικά γραμμένη σημαίνει να της κλέβεις τα τρία τέταρτα της ομορφιάς της. Αλλά, τελικά ...

»Αυτό το διήγημα του Παπίνι είναι ένας μονόλογος ενός ατόμου που γράφει μόνος του στο δωμάτιό του:

Σ' έναν από τους τοίχους του δωματίου μου κρέμεται ένα ωραίο παλιό ρολόι που δεν δουλεύει πια. Οι δείκτες του, σταματημένοι, δείχνουν πάντοτε την ίδια ώρα εφτά ακριβώς

Σχεδόν πάντα, το ρολόι είναι μόνο ένα άχρηστο διακοσμητικό πάνω σ' έναν ασπριδερό και άδειο τοίχο. Ωστόσο, υπάρχουν δύο στιγμές στη διάρκεια της ημέρας, δύο φευγαλέες στιγμές, που το παλιό ρολόι μοιάζει να ανασταίνεται από τις στάχτες του σαν τον φοίνικα.

Όταν όλα τα ρολόγια της πόλης μέσα στην τρελή τους πορεία δείχνουν εφτά, όταν όλοι οι κούκοι και τα μηχανικά γκονγκ σημαίνουν εφτά φορές, το παλιό ρολόι της κάμαράς μου δείχνει να παίρνει ζωή. Δύο φορέο την ημέρα, μία το πρωί και μία το βράδυ, το ρολόι μου νιώθει σε απόλυτη αρμονία με το υπόλοιπο σύμπαν.

Αν κάποιος κοίταζε το ρολόι εκείνες τις δύο στιγμές θα έλεγε ότι λειτουργεί στην εντέλεια ... Μόλις, όμως, περάσει εκείνη η στιγμή, όταν όλα τα ρολόγια πάντουν να σημαίνουν και οι δείκτες τους συνεχίσουν τον μονότονο δρόμο τους, το παλιό μου ρολόι χάνει το βηματισμό του και παραμένει πιστό σ' εκείνη την ώρα που κάποτε σταμάτησε.

Εγώ αγαπώ αυτό το ρολόι, Κι όσο περισσότερο μιλάω γι' αυτό, τόσο περισσότερο το αγαπώ. Γιατί νιώθω ότι ολοένα και περισσότερο του μοιάζω.

Είμαι κι εγώ σταματημένος σε μία στιγμή. Κι εγώ νιώθω καρφωμένος και ακίνητος. Κι εγώ είμαι, κατά κάποιον τρόπο, ένα άχρηστο διακοσμητικό σ' έναν άδειο τοίχο.

152

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Όμως επίσης απολαμβάνω τις φευγαλέες στιγμές κατά τις οποίες, μυστηριωδώς, έρχεται η ώρα μου.

Εκείνη την ώρα νιώθω ζωντανός Όλα είναι ξεκάθαρα και ο κόσμος γίνεται υπέροχος. Μπορώ να δημιουργήσω, να ονειρευτώ, να πετάξω, να πω και να αισθανθώ περισσότερα πράγματα εκείνες τις στιγμές απ' όσα όλον τον υπόλοιπο καιρό. Αυτές οι αρμονικές συγκυρίες επαναλαμβάνονται συχνά, σαν μια αναπόφευκτη αλληλουχία.

Την πρώτη φορά που το ένιωσα προσπάθησα να γαντζωθώ σ' εκείνη τη στιγμή, νομίζοντας ότι θα μπορούσα να την κάνω να διαρκέσει για πάντα. Δεν έγινε έτσι όμως. Όπως στο φίλο μου, το ρολόι, έτσι κι εμένα μου ξεφεύγει ο χρόνος των άλλων.

Όταν περάσουν οι στινμές αυτές, τα υπόλοιπα ρολόγια, που φωλιάζουν σε άλλους ανθρώπους, συνεχίζουν την πορεία τους, κι εγώ επιστρέφω στο ρουτινιέριο στατικό μου θάνατο, στη δουλειά μου, στις συζητήσεις του καφενείου, στην ανία μου, που συνηθίζω ν' αποκαλώ ζωή.

Ξέρω, όμως, ότι η ζωή είναι άλλο πράγμα.

Ξέρω ότι η ζωή, η αληθινή, είναι το άθροισμα εκείνων των στιγμών που, μολονότι φευγαλέες, μας επιτρέπουν να αντιλαμβανόμαστε το συντονισμό μας με το σύμπαν.

Σχεδόν όλος ο κόσμος νομίζει -ο δυστυχής - ότι ζει.

Υπάρχουν μονάχα στιγμές πληρότητας, και εκείνοι που δεν το ξέρουν κι επιμένουν να θέλουν να ζουν διαρκώς, θα μείνουν καταδικασμένοι στον γκρίζο και επαναληπτικό βηματισμό της καθημερινότητας.

Γι' αυτό σ' αγαπώ, παλιό μου ρολόι. Γιατί εσύ κι εγώ είμαστε το ίδιο.

«Αυτό Ντεμιάν, είναι η πάμπτωχη απόδοση ενός λογοτεχνικού διαμαντιού του Παπίνι που σου ζητώ να διαβάσεις κάποια φορά. Το είπα σήμερα για να σου δείξω μια μεγαλο-

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

φυή μεταφορά. Ότι ίσως όλοι να ζούμε σε αρμονία μονάχα για ορισμένες στιγμές. Ίσως τώρα, σ' αυτό το παρόν, η ώρα της αληθινής ζωής να συμπίπτει με τη δική σου ώρα. Αν είναι έτσι πράγματι, απόλαυσέ την, Ντεμιάν, Μπορεί να περάσει ... υπερβολικά γρήγορα.»

Ύστερα από λίγο καιρό διάβασα το πρωτότυπο διήγημα του Παπίνι, *Το ρολόι που σταμάτησε στις εφτά*. Οπως έλεγε ο Χοντρός, ήταν ένα διαμάντι. Ωστόσο, τώρα που έχω το βιβλίο στη βιβλιοθήκη μου δεν μπορώ να ξεχάσω εκείνη την αφήγηση του Χόρχε, που είναι ίσως λιγότερο πλούσια σε εκφραστικά μέσα και σε εικόνες, όμως, μου φάνηκε τόσο χρήσιμη τότε. Όσο απολαυστικό μου φάνηκε, χρόνια αργότερα, το πρωτότυπο.

154

ΟΙ ΦΑΚΕΣ

ΓΓ' ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ, ο ψυχοθεραπευτής μου δεν έπεσε έξω. Η φωτεινή περίοδος και η απόλυτη αρμονία πέρασαν και εμφανίστηκαν πάλι τα αιώνια ερωτηματικά μου για την αλήθεια, για τους άλλους και για τον εαυτό μου. Ένα φαινομενικά τιποτένιο περιστατικό με είχε μπλοκάρει εντελώς. Για τρίτη φορά μέσα σ' ένα χρόνο, ένας συνάδελφος στο γραφείο έπαιρνε αύξηση μεγαλύτερη από τη δική μου. Θεωρούσα τον εαυτό μου αρκετά αντικειμενικό κριτή για τη δουλειά μου και ήξερα ότι την έκανα αρκετά καλά. Επιπλέον, είχα τη βεβαιότητα ότι εγώ ήμουν ο ιδανικότερος και ο πιο ικανός από τους συναδέλφους μου.

«Απλώς, ο Εδουάρδο είναι τσάτσος.»

«Τι είναι:»

«Γλείφτης, ερπετό.»

«Για να εκφράζεται μόνο με αργκό, Θα πρέπει να είναι πολύ περίεργη συμπεριφορά!»

«Τρέχει συνέχεια πίσω από το αφεντικό και του δείχνει ό,τι κάνει, τι πέτυχε, πόσο καλά τα κατάφερε, υποβαθμίζοντας όσα δεν μπόρεσε να λύσει. Και το αφεντικό, που δεν είναι βλάκας, το καταλαβαίνει, σίγουρα το καταλαβαίνει. Αλλά

ο τύπος, όταν δεν επιδεικνύει τα κατορθώματά του, πλέκει εγκώμια στο αφεντικό.

«Και μάλλον το αφεντικό είναι ευάλωτο σ' αυτό ...»

«Σίγουρα, γιατί βεβαίως, όταν έρθει η στιγμή να ευνοήσει κάποιον, ο κόλακας επιβραβεύεται.»

155

21.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Μίλησες με το αφεντικό σου,»

«Ναι, βέβαια. Λέει ότι πάντα αμφισβητώ τα πάντα, ότι έχω κακό χαρακτήρα κι αυτό μειώνει τη βαθμολογία μου.»
«Δηλαδή μ' άλλα λόγια, όπως το θέτεις, λέει ότι αν ήσουν μαλαγάνας σαν τον Εδουάρδο, το βραβείο σου θα ήταν καλύτερη αξιολόγηση, καλύτερη θέση και μεγαλύτερος μισθός.»
«Έτσι φαίνεται.»

«Τότε, λοιπόν, είναι ξεκάθαρο το ζήτημα. Ξέρεις ποιος είναι ο στόχος, ξέρεις το δρόμο κι έχεις τις ικανότητες να προχωρήσεις. Τι άλλο θέλεις: Από σένα εξαρτάται.»

«Αρνούμαι.»

«Τι αρνείσαι;»

«Αρνούμαι να κάθομαι να λέω πάντα "ναι" για να κερδίσω λίγα χρήματα παραπάνω ...»

«Το βρίσκω σωστό, Ντεμιάν. Ομως, μη νομίζεις ότι αυτό συμβαίνει μονάχα στη δουλειά.»

«Εγώ δεν το βλέπω πουθενά αλλού. Ομως, η εμπειρία μου μ' εσένα μου λέει ότι τίποτα δεν υπάρχει "μόνο σ' ένα μέρος". Συνεπώς, δεν ξέρω αν αυτό συμβαίνει μόνο στη δουλειά. Δεν ξέρω.»

«Όταν ο Ρικάρδο δεν διάλεξε εσένα για να συμμετάσχεις στην παρουσίαση στο πανεπιστήμιο και προτίμησε τον Χουάν Κάρλοκ, δεν ένιωσες τα ίδια συναισθήματα;»

«Ναι.»

«Κι όταν, πριν από λίγους μήνες, μου είπες ότι η φίλη σου η Λάουρα απομακρύνθηκε από εσένα γιατί προτιμάει τη συντροφιά εκείνων που δεν λένε πράγματα που δεν της αρέσει ν' ακούει, πάλι το ίδιο δεν ήταν;»

«Ναι! Το ίδιο ... Τελικά, για να μη μείνεις μόνος, πρέπει να πασχίζεις να γίνεις κάτι που δεν είσαι.»

«Μίλα σε πρώτο πρόσωπο, σε παρακαλώ ...»

«Αν δεν θέλω να μείνω μόνος πρέπει να γίνω μαλαγάνας,

156

να δίνω πάντα δίκιο στους άλλους, να είμαι ήπιος και μαλακός να βουλώνω το στόμα μου και να το ανοίγω μόνο και μόνο για να πω "ναι" ... »

«Αυτός είναι ο δρόμος, αναμφίβολα. Ο άλλος, είναι ο δρόμος του Διογένη.»

«Ποιός είναι ο δρόμος του Διογένη;»

Μια μέρα ο Διογένης έτρωγε ένα πιάτο φακέο καθισμένος στο κατώφλι κάποιου τυχαίου σπιτιού.

Δεν υπήρχε σ' όλη την Αθήνα πιο φτηνό φαγητό από μια σούπα με φακές.

Μ' άλλα λόγια, αν έτρωγες φακές σήμαινε ότι βρισκόσουν σε κατάσταση απόλυτης ανέχειας.

Πέρασε ένας απεσταλμένος του άρχοντα και του είπε:

«Α, Διογένη! Αν μάθαινες να μην είσαι ανυπότακτος κι αν κολλάκευες λιγάκι τον άρχοντα, δεν θα ήσουν αναγκασμένος να τρως συνέχεια φακές.»

Ο Διογένης σταμάτησε να τρώει, σήκωσε το βλέμμα και κοιτάζοντας στα μάτια τον πλούσιο συνομιλητή του, αποκρίθηκε

«Α, φουκαρά αδερφέ μου! Αν μάθαινες να τρως λίγες φακές, δεν θα ήσουν αναγκασμένος να υπακούς και να κολακεύεις συνεχώς τον άρχοντα.»

«Αυτός; είναι ο δρόμος του Διογένη. Είναι ο δρόμος του αυτοσεβασμού που λέει να υπερασπίζουμε την αξιοπρέπεια μας πάνω από τις ανάγκες μας για επιβεβαίωση ..

»Όλοι χρειαζόμαστε την επιβεβαίωση των άλλων. Ομως, εάν το τίμημα είναι να εγκαταλείψουμε τον εαυτό μας, όχι απλώς είναι πολύ μεγάλο αλλά, επιπλέον, η επιδίωξη αυτή καταλήγει σε ασυναρτησία. Μοιάζουμε μ' εκείνον τον άνθρωπο που αναζητούσε το μουλάρι του σ' όλο το χωριό, ενώ πήγαινε καβάλα επάνω στο ... μουλάρι του.»

157

22.

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΠΟΥ ΗΘΕΛΕ ΝΑ ΤΟΝ ΛΑΤΡΕΥΟΥΝ

«ΣΥΛΛΟΓΙΖΟΜΟΥΝ ΟΤΙ για πολλά πράγματα πρέπει να πλη-

ρώνω ακριβό αντίτιμο, κι αυτό δεν με κάνει να νιώθω πάρα πολύ καλά.

»Έχω την αίσθηση ότι είμαι μπλεγμένος σ' ένα ροδάκι και δεν μπορώ να ξεφύγω ... Τι μπορώ να κάνω για να ξέρω εκ των προτέρων αν το κόστος των πραγμάτων είναι υψηλό, χαμηλό ή το δίκαιο; Με τα υλικά αγαθά είναι εύκολο, γιατί έχουν πάνω-κάτω μια διαμορφωμένη τιμή. Ομως, για όλα τα υπόλοιπα, ποιο είναι το μέτρο;»

«Μάλλον, πριν απ' όλα, πρέπει να μάθουμε τι σημαίνει "ακριβό". Τι σημαίνει "πληρώνω ακριβά".»

«Πληρώνω ακριβά, σημαίνει πληρώνω πολλά.»

«Δες το από την υλική σκοπιά. Εκατό χιλιάδες δολάρια είναι πολλά;»

«Ναι, φυσικά.»

«Τότε, αν ένα αεροπλάνο Τζάμπο πουλιόταν εκατό χιλιάδες, δολάρια θα ήταν ακριβό.»

«Εξαρτάται για ποιον. Για εμένα ναι, θα ήταν ακριβό.»

«Γιατί;»

«Γιατί εγώ δεν έχω εκατό χιλιάδες, δολάρια, ούτε μπορώ να τα βρω.»

«Όχι, Ντεμιάν. Μπερδεύεις το ακριβό με το δαπανηρό. Ένα Τζάμπο που θα πουλιόταν εκατό χιλιάδες δολάρια θα ήταν φτηνό, ασχέτως αν εσύ έχεις χρήματα ή όχι.»

«Τότε τι κάνουμε;»

«Αυτό που καθορίζει αν κάτι είναι φτηνό ή ακριβό είναι

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

η σύγκριση της τιμής (του κόστους) με την αξία του. Δεν συγκρίνεις; το αντίτιμο με αυτά που διαθέτεις εσύ. Είναι ακριβό, Ντεμιάν, κάτι που κοστίζει περισσότερο απ' όσα αξίζει.»

«Περισσότερα απ' όσα αξίζει ... Βέβαια, γι' αυτό υπάρχουν τόσα πολλά πράγματα για τα οποία νιώθω ότι πληρώνω ακριβά ... Τώρα το καταλαβαίνω.»

«Η αξία των μη υλικών πραγμάτων» συνέχισε ο Χόρχε, «αλλά και η αξία των υλικών είναι ορισμένες φορές τόσο υποκειμενική, που μόνο εμείς οι ίδιοι μπορούμε να καθορίσουμε αν η τιμή είναι δίκαιη ή όχι. Ομως, υπάρχουν πολύτιμα αγαθά που όλοι κατέχουμε και νομίζω ότι δεν ξέρουμε να τα εκτιμήσουμε σωστά. Ένα απ' αυτά είναι η αξιοπρέπεια. Νομίζω ότι η αξιοπρέπεια μας -ο αυτοσεβασμός, όπως σου είπα κι άλλοτε-, είναι τόσο πολύτιμο αγαθό, που αν πληρώνουμε μ' αυτό, πάντα πληρώνουμε ακριβά.»

Ήταν μια φορά κι έναν καιρό ένας βασιλιάς που η ματαιοδοξία

τον τον είχε τρελάνει. Η ματαιοδοξία, τελικά, πάντοτε τρελαίνει τον άνθρωπο.

Ο βασιλιάς; αυτός διέταξε να κατασκευάσουν έναν ναό στους κήπους του παλατιού του και μέσα στο ναό πρόσταξε να βάλουν ένα μεγάλο άγαλμα του ίδιου, στη στάση του λωτού.

Κάθε πρωί, μετά το πρόγευμα, ο βασιλιάς πήγαινε στο ναό του και γονάτιζε μπροστά στο άγαλμά του, λατρεύοντας τον εαυτό του.

Μια μέρα αποφάσισε ότι μία θρησκεία μ' έναν μονάχα οπαδό δεν ήταν πολύ σπουδαία θρησκεία. Οπότε, σκέφτηκε ότι έπρεπε να αποκτήσει κι άλλους πιστούς.

Έβγαλε τότε διαταγή ότι όλοι οι στρατιώτες της βασιλικής φρουράς θα γονατίζουν εμπρός στο άγαλμα τουλάχιστον μία φορά την ημέρα. Το ίδιο όφειλαν να κάνουν οι υπηρέτες του και οι υπουργοί του βασιλείου του.

159

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Η τρέλα του μεγάλωνε καθώς περνούσε ο καιρός, και δεν του έφτανε η υπακοή μόνο του στενού του περιβάλλοντος. Μια μέρα διέταξε τη βασιλική φρουρά να πάει στην αγορά και να του φέρει τα τρία πρώτα άτομα που θα συναντούσε.

«Μ' αυτά τα άτομα» σκέφτηκε, «θα αποδείξω τη δύναμη της πίστης σ' εμένα. Θα τους ζητήσω να γονατίσουν εμπρός στην εικόνα μου και, αν είναι σοφοί, θα το κάνουν. Ειδάλλως, δεν αξίζει να ζουν»

Οι φρουροί πήγαν στην αγορά και έφεραν έναν διανοούμενο, έναν ιερέα κι έναν ζητιάνο που ήταν πράγματι τα τρία πρώτα πρόσωπα που συνάντησαν.

Οδηγήθηκαν και οι τρεις στο ναό και παρουσιάστηκαν ενώπιον του βασιλιά.

«Αυτή είναι η εικόνα του μοναδικού και αληθινού Θεού» τους είπε ο βασιλιάς. «Προσκυνήστε την, ειδάλλως η ζωή σας θα προσφερθεί σε θυσία.»

Ο διανοούμενος σκέφτηκε: «ο βασιλιάς είναι τρελός και θα με σκοτώσει αν δεν προσκυνήσω. Εδώ, προφανώς έχουμε ανώτερα βία. Κανένας δεν θα κατακρίνει την πράξη μου, εφόσον δεν γίνεται από πεποίθηση αλλά για να σώσω τη ζωή μου και να προσφέρω στην κοινωνία». Τότε, γονάτισε μπροστά στο άγαλμα.

Ο ιερέας σκέφτηκε: «ο βασιλιάς τρελάθηκε και θα κάνει πράξη την απειλή του. Εγώ είμαι ένα εκλεκτός του αληθινού Θεού, και συνεπώς οι πνευματικές μου πράξεις αγιάζουν τον τόπο όπου βρίσκομαι. Δεν έχει σημασία τι λογής εικόνα έχω μπροστά μου. Εγώ, πάντοτε θα τιμώ τον αληθινό Θεό».

Και γονάτισε.

Ήρθε και η σειρά του ζητιάνου που δεν έκανε καμία κίνηση. «Γονάτισε» είπε ο βασιλιάς.

«Μεγαλειότητα, εγώ δεν είμαι τίποτα για το λαό που, μα την

αλήθεια, με τσακίζει στις κλοτσιές στα κατόφλια των σπιτιών.
Ούτε είμαι εκλεκτός κανενός, εκτός από τις λίγες ψείρες που διά-

160

23.

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

λεξαν το κεφάλι μου για κατοικία τους. Εγώ δεν ξέρω να κρίνω κανέναν, ούτε μπορώ να εξαγνίσω καμία εικόνα. Και, όσο για τη ζωή μου, δεν νομίζω ότι είναι τόσο πολύτιμο αγαθό που ν' αξίζει τον κόπο να γίνω γελοίος για να τη διατηρήσω. Συνεπώς, άρχοντά μου, δεν βρίσκω κανένα σοβαρό λόγο για να γονατίσω.»

Λένε ότι η απάντηση του ζητιάνου συγκίνησε τόσο πολύ τον βασιλιά, που άξαφνα φωτίστηκε κι άρχισε να αναθεωρεί τις απόψεις του.

Έτσι απλά, λέει ο μύθος, ο βασιλιάς θεραπεύτηκε και διέταξε να αντικαταστήσουν τον ναό με μια κρήνη και το άγαλμα με τεράστιο γλάστρες με λουλούδια.

161

Οι ΔΕΚΑ ΕΝΤΟΛΕΣ

ΕΚΕΙΝΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ του παραμυθιού φωτίστηκε με το μονόλογο του ζητιάνου και κατάφερε να αναθεωρήσει τη ζωή του. Εγώ, όμως, έμεινα «παγωμένος» μετά την τελευταία επίσκεψή μου στον Χόρχε.

Άλλη μια φορά ένιωθα ότι η κουρτίνα τραβήχτηκε αφήνοντας ορατές πάμπολλες καταστάσεις, γεγονότα, σκέψεις και στάσεις που περνούσαν άτακτα από το κεφάλι μου η μία μετά την άλλη, το ένα μετά το άλλο, η μία μετά την άλλη ...

Ένιωθα ότι η προσωπική μου ιστορία άλλαξε σημασία από τη στιγμή που ανακάλυψα την έννοια των λέξεων «ακριβό» και «φτηνό».

Πόσα πράγματα είχα πληρώσει πάρα πολύ ακριβά στην ιστορία μου! Και πόσα πράγματα είχα δεχτεί δίχως να καταλάβω πόσο φτηνά μου είχαν κοστίσει! Απληστία και σπατάλη, τα δύο άκρα του ίδιου λάθους.

Ο μίζερος και ο ανοιχτοχέρης είναι δύο προσωπικότητες που φωλιάζουν μέσα μου, που συμβιώνουν μέσα μου αρμονικά προσπαθώντας να ξεχωρίσουν. Επίσης συναγωνίζονται,

προσπαθούν να βγουν στην επιφάνεια, να κυριαρχήσουν ...
Το παιχνίδι των πόλων που τόσο συχνά ανέφερε ο Χόρχε!
Τι τρελή ιδέα είναι ότι τα πάντα στον κόσμο είναι διπλά!
Το καθένα με το αντίθετό του.
«ο κάθε Δόκτωρ Τζέκιλ έχει τον Μίστερ Χάιντ του.»
«Πάντα έτσι είναι!» ρώτησα τον Χόρχε.
«Ναι, Ντεμιάν, πάντα. Γιατί ο κόσμος στον οποίο ζούμε
είναι ένα τεράστιο Γιν και Γιάνγκ. Τα δύο μέρη που αποτε-

162

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

λούν ένα αδιαχώριστο σύνολο. Δύο μισά που μπορούμε να τα
ξεχωρίσουμε μόνο για να τα κατανοήσουμε, όμως, δεν έχουν
αυτόνομη ύπαρξη. Κοίταξε ... »

Ο Χοντρός σηκώθηκε και πήγε στην ντουλάπα. Άνοιξε την
πόρτα κι άρχισε να σκαλίζει μέσα στην αταξία, ώσπου έβγαλε
ένα φακό. Πάτησε το κουμπί του, αλλά καθώς ο φακός δεν
άναβε τον κοπάνησε δυο-τρεις φορές ώσπου, τελικά, πήρε
μπρος. Ύστερα έσβησε το φως στο δωμάτιο και φώτισε με το
φακό το παράθυρο που είχε κλειστά τα στόρια.

«Βλέπεις τη δέσμη του φωτός;» με ρώτησε.

«Ναι, τη βλέπω.»

«Γιατί;»

«Γιατί ο φακός είναι αναμμένος;» αποκρίθηκα το αυτονό-
ητο, αφού δεν μπορούσα να καταλάβω πού το πήγαινε.

«Τώρα, άνοιξε τα στόρια.»

Το έκανα.

«Και τώρα,» με ρώτησε κατευθύνονται; το φακό προς το
παράθυρο, απ' όπου έμπαινε το δυνατό φως του μεσημεριά-
τικ ου ήλιου.

«Τώρα τι;» ρώτησα.

«Τώρα ο φακός είναι αναμμένος ή όχι;»

«Δεν ξέρω.»

«Γιατί; Δεν βλέπεις το φως;»

«Όχι. Τώρα δεν το βλέπω.»

«Ξέρεις γιατί δεν το βλέπεις;»

«Βέβαια, αφού ο ήλιος ... » άρχισα να εξηγώ.

«Δεν μπορείς να δεις το φως διότι, για να αντιληφθείς
το φως, χρειάζεσαι και το σκοτάδι. Κατάλαβες; Τα πράγ-
ματα υπάρχουν μόνο όταν υπάρχει το αντίθετό τους. Αυτό
συμβαίνει με το φως και το σκοτάδι, τη μέρα και τη νύχτα,

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

το αρσενικό και το θηλυκό, τη δύναμη και την αδυναμία ... »
Ο Χοντρός έσβησε το φακό, τον πέταξε μέσα στην ντουλάπα, κάθισε και συνέχισε, σχεδόν σε κατάσταση έκστασης.

«Αυτό συμβαίνει πάντα στον εξωτερικό κόσμο και, φυσικά, στον εσωτερικό. Πώς θα μπορούσαμε να αντιληφθούμε τις πιο ισχυρές πλευρές μας αν δεν υπήρχαν, μέσα μας, οι αδυναμίες; Πώς θα μπορούσαμε να μάθουμε δίχως την άγνοιά μας; Πώς θα μπορούσαμε να είμαστε άντρες ή γυναίκες αν δεν υπήρχαν άντρες και γυναίκες; Και επιπλέον, γιατί να νομίζουμε ότι γεννιόμαστε εκατό τοκ εκατό αγόρια ή κορίτσια, αφού σε κάθε κύτταρο του σώματός μας έχουμε πενήντα τοις εκατό πληροφορία του ενός φύλου και πενήντα του άλλου;

»Όλες οι ιδιότητές μας, οι αρετές και τα μειονεκτήματά μας βρίσκονται μέσα μας, ζευγαρωμένα με τα αντίθετά τους. Θέλω να πω ότι κανένας από εμάς δεν είναι μονάχα καλός, ούτε μονάχα έξυπνος, ούτε μονάχα γενναίος. Η καλοσύνη, η εξυπνάδα και η γενναιότητα συνυπάρχουν πάντα με την κακία μας, με την βλακεία και τη δειλία μας.

»Συχνά λέγεται ότι αυτοί που νιώθουν ανώτεροι και προσπαθούν να το αποδείξουν, στην πραγματικότητα θεωρούν τον εαυτό τους πολύ κατώτερο. Και είναι αλήθεια.

»Ακριβώς το ίδιο συμβαίνει και με τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά μας. Όταν ένα χαρακτηριστικό εκδηλώνεται πάνω από τα άλλα, δεν σημαίνει πάντοτε ότι κυριαρχεί αυτό το χαρακτηριστικό μας, αλλά ότι αυτή η κυριαρχία εκφράζει απλώς μια μεγάλη προσπάθεια να κρυφτεί ο άλλος πόλος, να τον αποφύγουμε, να αντισταθούμε σ' αυτόν, να τον καταπιέσουμε.»

«Τότε, όμως, αν αυτό που λες είναι σωστό, πίσω από κάθε καλό άνθρωπο θα κρύβεται πάντα ένας καταπιεσμένος μπάσταρδος» διαμαρτυρήθηκα εγώ.

«Δεν θα τολμούσα να πω ότι είναι έτσι πάντα. Λέω απλώς

164

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ότι μερικές φορές αυτό συμβαίνει ... Και μάλιστα, θα τολμούσα να πω ότι αυτός ο καλός άνθρωπος αναγκάστηκε κάτι να τον κάνει αυτόν τον κακό άνθρωπο που κατοικεί μέσα του. Κι αυτό που έκανε δεν ήταν δίχως κόστος - έπρεπε να πληρώσει υψηλό αντίτιμο. Θέλω να καταλήξω ότι, μάλλον, το πιο σημαντικό είναι να ξέρω τι πράγματα κρύβω μέσα μου και γιατί τα κρύβω.»

«Φτάνει!» διαμαρτυρήθηκα.

«Επειδή είσαι έτοιμος να θυμώσεις, θα σου πω μια ιστο-

ρία προτού φύγεις»

Μια μέρα, στις πύλες του ουρανού συγκεντρώθηκαν μερικές εκατοντάδες ψυχές. Ήταν οι ψυχές των αντρών και γυναικών που είχαν πεθάνει εκείνη την ίδια μέρα.

Ο Άγιος Πέτρος, που λένε ότι είναι ο φύλακας της εισόδου του Παραδείσου, ρύθμιζε την κυκλοφορία.

Σύμφωνα με τις εντολές του «Προϊσταμένου» οι φιλοξενούμενοι θα χωρίζονταν σε τρεις ομάδες, με κριτήριο τις δέκα εντολές.

Στην πρώτη ομάδα θα πήγαιναν όσοι είχαν παραβιάσει όλες τις εντολές, τουλάχιστον μία φορά.

Στη δεύτερη ομάδα όσοι είχαν πάρα βιάσει τουλάχιστον μία εντολή, έστω και μία μόνο φορά.

Και η τρίτη ομάδα -με την ελπίδα πως θα ήταν και η πολυπληθέστερη-, θα απαρτιζόταν απ' αυτούς που ποτέ δεν παραβίασαν καμία από τις δέκα εντολές,

«Λοιπόν» συνέχισε ο Άγιος Πέτρος, «όσοι παραβίασαν όλες τις εντολές να έρθουν στα δεξιά.»

Πάνω από τις μισές ψυχές πέρασαν στη δεξιά μεριά.

«Τώρα» φώναξε, «από τους υπόλοιπους, όσοι παραβίασαν έστω και μία εντολή να περάσουν αριστερά»

Όλες οι υπόλοιπες ψυχές πήγαν αριστερά.

165

25.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Δηλαδή, σχεδόν όλες ... εκτός από μία.

Στο κέντρο είχε μείνει μία ψυχή - ένας καλός άνθρωπος. Σε όλη του τη ζωή είχε βαδίσει στο δρόμο των αγνών αισθημάτων, των αγαθών σκέψεων και των καλών πράξεων.

Ο Άγιος Πέτρος ξαφνιάστηκε. Μονάχα μία ψυχή στην ομάδα των καλύτερων ψυχών!

Αμέσως, έτρεξε να ενημερώσει το Θεό.

«Κοίταξε αν συνεχίσουμε με το αρχικό μας σχέδιο, αυτός ο φουκαράς που έμεινε μόνος του στο κέντρο, αντί να επιβραβευτεί για την καλοσύνη του, θα νιώσει απέραντη ανία μέσα στην απόλυτη μοναξιά. Νομίζω ότι κάτι πρέπει να κάνουμε.»

Ο Θεός εμφανίστηκε πάνω από την ομάδα και είπε:

«Όσοι μετανοήσουν τώρα, θα συγχωρεθούν και οι αμαρτίες τους θα ξεχαστούν. Όσοι μετανοήσουν μπορούν να πάνε πάλι στο κέντρο, με τις αγνές και άπογες ψυχές»

Σιγά σιγά, όλοι άρχισαν να κινούνται προς το κέντρο.

«Ε, για μια στιγμή! Αδικία! Προδοσία!» ακούστηκε μια φωνή. Ήταν η φωνή του αναμάρτητου. «Αυτό δεν είναι δίκαιο! Αν το ήξε-
ρα ότι θα με συγχωρούσαν, δε θα χαράμιζα όλη μου τη ζωή ...»

-ο ΓΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΡΑΜ

«ΧΟΝΤΡΕ, ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΟΤΑΝ αν σου έλεγα ότι θέλω να κάνω λίγες διακοπές;»

«Τι θα γινόταν σε τι πράγμα;»

«Τι θα συνέβαινε με εμάς, με τη θεραπεία;»

«Δεν σε καταλαβαίνω, Ντεμιάν ... »

«Το ερώτημα είναι το εξής: Μπορώ να αποφασίσω να δικόψω για λίγο τη θεραπεία;»

«Κοίταξε, δεν καταλαβαίνω τι ακριβώς με ρωτάς. Καταλαβαίνω το μόνο λογικό πράγμα που μου έρχεται στο νου. Αν με ρωτάς εάν είσαι σε θέση να μην κάνεκ θεραπεία για λίγο καιρό, σου απαντώ βεβαίως; ναι. Επιπλέον, πιστεύω βαθιά ότι είσαι πλέον σε θέση να συνεχίσεις μόνος το δρόμο σου, αν το αποφασίσεις.»

Το χαμόγελο που είχε ο Χοντρός όταν μου τα έλεγε αυτά, ήταν το μόνο καθησυχαστικό στην όλη συζήτηση. Είχα πάει απλώς να ζητήσω μια άδεια, και βρήκα έναν Χόρχε που όχι μόνο μου έδινε άδεια, αλλά με παρότρυνε να φύγω οριστικά.

«Δηλαδή, Χοντρέ, με διώχνεις;» ρώτησα για να βεβαιωθώ.

«Τρελάθηκες, Ντεμιάν; Έρχεσαι και με ρωτάς αν μπορείς να κάνεις λίγες διακοπές και όταν σου λέω ναι, με ρωτάς αν σε διώχνω ... Τι απάντηση περιμένεις;»

«Η αλήθεια, Χόρχε, είναι πως είμαι συνηθισμένος στις αρνητικές απαντήσεις άλλων ψυχολόγων, κι όλη αυτή η χαλαρότητα με εξέπληξε ... »

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Θέλεις να μου πεις τι φανταζόσουν πριν έρθεις;»

«Το πιο ήπιο απ' όσα φανταζόμουν είναι ότι η πρώτη αντίδραση του ψυχοθεραπευτή είναι να ερμηνεύσει το ζήτημα ως μία αντίσταση στην ψυχοθεραπεία. Αυτό συνέβη με όσους γνώρισα.»

«Εσύ, όμως, δεν έπρεπε να περιμένεις από εμένα μία ερμηνεία.»

«Λογικά όχι, όμως, υπήρχε μία πιθανότητα. Η άλλη ήταν να μου βάλεις τις φωνές, να θυμωσείς μαζί μου και να με διώξεις.»

«Μάλιστα. Τώρα, θα δώσω ερμηνεία και θα επιβεβαιώσω πόσο σημαντικός είσαι για μένα, πόσο με πονάει η φυγή σου και πόσο δεν μπορώ να αντέξω στην ιδέα ότι θα σε χάσω.»
Ένωθα γυμνός.

«Κοίταξε, θα σου μιλήσω ειλικρινά» συνέχισε ο Χοντρός.
«Δεν λέω ότι δεν με νοιάζει που φεύγεις, γιατί στ' αλήθεια σ' αγαπώ πολύ. Ομως δεν με πληγώνει που φεύγεις, γιατί νομίζω ότι είναι δική σου επιλογή και με ειλικρινή μου λύπη σου λέω ότι, δυστυχώς, μπορώ ν' αντέξω τη φυγή σου. Και τέλος, ούτε θυμώνω ούτε σε διώχνω.»

«Και η άλλη πιθανότητα ... » δεν πρόλαβα να τελειώσω τη φράση μου.

«Και η άλλη πιθανότητα,» με παρότρυνε ο Χοντρός.

«Η άλλη πιθανότητα είναι να με αφήσεις να φύγω, όπως πράγματι κάνεις.»

«Και που είναι το πρόβλημα,»

«Κανένα, σ' αυτήν την περίπτωση»

«Τώρα είναι που δεν καταλαβαίνω τίποτα.»

«Και μετά,»

«Και μετά .... »

«Όταν θελήσω να ξαναγυρίσω ... »

«Όταν θελήσεις να ξαναγυρίσεις, τι θα γίνει.»

168

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Μπορώ;»

«Γιατί να μην μπορείς, Ντεμιάν;»

«Γιατί, όσοι φίλοι μου έκαναν ψυχοθεραπεία, μου περιέγραψαν τρομερά πράγματα γι' αυτές τις διακοπές. Από υπόγειες απειλές για νέες πτώσεις, μέχρι ευθείες προβλέψεις για καταστροφές. Από αμφιβολίες για τη δυνατότητα που θα είχε ο ψυχαναλυτής να σε δεχτεί πάλι, μέχρι το στίγμα με το σλόγκαν : "ασθενής που φεύγει δεν μπορεί να ξαναγυρίσει".»

«Α! Εντάξει, τώρα καταλαβαίνω γιατί ήσουν τόσο επιφυλακτικός όταν με ρώτησες. Πάντως, σε ό,τι αφορά εμένα, μπορείς να κάνεις διακοπές στην ψυχανάλυση μαζί μου όποτε θέλεις και να επιστρέφεις πάλι όποτε σου καπνίσει. Το μοναδικό όριο είναι να υπάρχει άνεση και στους δυο μας; να είναι επωφελής η διαδικασία σύμφωνα με το θεραπευτικό μοντέλο και, φυσικά, η ίδια η εξέλιξή σου.»

Ο Χοντρός έκανε μία παύση για να φτιάξει και να πει μάτε.

«Το πρόβλημα είναι ότι, όπως πάντα, ένας κανόνας που είναι χρήσιμος σε ορισμένα; συγκυρίες, γενικεύεται παράλογα.»

«Συμβαίνει πάντα.»

«Εντάξει, τις περισσότερες φορές ... Να σου πω μια ιστορία;»

Μια φορά ήταν ένας *γκουρού* που ζούσε με τους πιστούς του στην Ινδία, στο *ασράμ* του.

Μια φορά τη μέρα, την ώρα της δύσης του ήλιου, ο *γκουρού* συγκέντρωνε τους μαθητές του και δίδασκε.

Μια μέρα έκανε την εμφάνισή του στο *ασράμ* ένας ωραίος γάτος που κυκλοφορούσε συνέχεια ανάμεσα στα πόδια των μαθητών. Αποσπούσε την προσοχή τους και τους έκανε να μην ακούν τα λόγια του διδασκάλου.

169

26.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Γι' αυτό, μια μέρα ο δάσκαλος πήρε την απόφαση ότι, πέντε λεπτά πριν αρχίσει το λόγο του, θα έδεναν τον γάτο για να μην τον διακόπτει.

Πέρασε ο καιρός και μια μέρα ο *γκουρού* πέθανε.

Ο πιο μεγάλος σε ηλικία μαθητής έγινε ο νέος πνευματικός ηγέτης του *ασράμ*.

Πέντε λεπτά πριν την πρώτη του ομιλία, διέταξε να δέσουν το γάτο.

Οι βοηθοί του άργησαν είκοσι λεπτά να βρουν το γάτο για να τον δέσουν ...

Πέρασε ο καιρός, και μια μέρα ο γάτος πέθανε.

Ο νέος *γκουρού* διέταξε τότε να βρουν άλλο γάτο για να τον δένουν την ώρα που θα μιλάει.

170

Ο ΑΝΙΧΝΕΥΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

«AMAN, BAPEΘΗKA πια!» γκρίνιαξα.

«Τι βαρέθηκα; Ντεμιάν;»

«Βαρέθηκα να μου λένε ψέματα! Βαρέθηκα ν' ακούω ψευτιέτ!»

«Και γιατί θυμώνεις τόσο με τα ψέματα; » ρώτησε ο Χόρχε, λες και του είχα παραπονεθεί ότι η βροχή ήταν υγρή ...

«Τι θα πει γιατί; Γιατί είναι φρικτό! Με ενοχλεί να με κοροϊδεύουν, να με εξαπατούν, να με φλομώνουν στα παραμύθια.»

«Καταφέρνουν να σε φλομώσουν;»

«Λένε ψέματα. Αυτό είναι.»

«Μα αυτό δεν φτάνει, Ντεμιάν. Μπορεί να σου λένε ψέ-

ματα κι εσύ να διασκεδάζεις ακούγοντάς τους ... »
 «Ναι, όμως εγώ πιάνομαι κορόιδο, Χόρχε. Τους πιστεύω,
 είμαι εύπιστος ... Έρχεται ο κάθε ανόητος και μου ξεφουρνίζει
 μια βλακεία κι εγώ τον πιστεύω. Είμαι ηλίθιος!»

«Και γιατί τους πιστεύεις;»

«Γιατί. ... γιατί. .. Ξέρω κι εγώ γιατί τους πιστεύω; Να πάρει
 ο διάολο!» φώναξα. «Δεν ξέρω ... Δεν ξέρω ... »

Ο Χοντρός με κοίταξε σιωπηλός για λίγο και μετά πρό-
 σθεσε:

«Ξέρεις πια ότι καλό είναι να μη θυμώνεις. Όμως, προς
 το παρόν, αφού είσαι θυμωμένος, καλύτερα να πάψεις να πιά-
 νεσαι κορόιδο και να κάνεις κάτι ενάντια στην οργή σου.»

Κατάλαβα τι ήθελε να πει ο Χοντρός,

Ο Χόρχε έλεγε ότι ο θυμός, ο έρωτας; ή η θλίψη είναι

28.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

απλώς οι μπαταρίες του σώματος. Το συναίσθημα είναι η
 ενέργεια που προηγείται της κίνησης. Η συγκίνηση δεν είναι
 τίποτα δίχως τη δράση. Αν επιχειρήσεις να τα αποσυνδέσεις
 αποξενώνεσαι, χάνεσαι, χάνεις το επίκεντρο ...

Κι αυτό ακριβώς έπαθα εγώ προσπαθώντας να ελέγξω
 το ξεχειλίσμα που μου προκαλούσε εκείνη η κατάσταση.

Ο ψυχοθεραπευτής μου έσκυψε κάτω, σήκωσε ένα τερά-
 στιο μαξιλάρι και το έβαλε μπροστά του. Χωρίς να πει λέξη
 χτύπησε απαλά με την παλάμη του το μαξιλάρι καλώντας με
 έτσι να δουλέψω μαζί του.

Ήξερα τι μου πρότεινε ο Χόρχε. Αμίλητος, κάθισα στην
 άλλη μεριά του μαξιλαριού κι άρχισα να το κοπανάω με τις
 γροθιές μου.

Όλο και περισσότερο.

Όλο και περισσότερο.

Όλο και περισσότερο.

Κοπανούσα ... κοπανούσα ... κοπανούσα.

Και μετά ούρλιαξα.

Κι έβρισα.

Και συνέχισα να βαράω.

Και να βαράω ...

Και να βαράω ...

Όσπου σωριάστηκα λαχανιασμένος και εξαντλημένος ...

Ο Χοντρός με άφησε να συνέλθω, και μετά έβαλε το χέρι

του στον ώμο μου και με ρώτησε:

«Είσαι καλύτερα,»

«Όχι» του είπα. «Ξαλάφρωσα κάπως, αλλά δεν είμαι καλύτερα.»
«Απόψεις είναι αυτές;» είπε ο Χόρχε. «Εγώ πιστεύω ότι πάντα είναι καλύτερα να ξαλαφρώνεις από ένα βάρος...»
Ακούμπησα για λίγο στο στήθος του και ξεκουράστηκα.
Ύστερα από λίγα λεπτά, ο Χόρχε με ρώτησε:

172

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Θέλεις να μου πεις τι σου συνέβη;»

«Όχι, Χοντρέ. Δεν θέλω. Το γεγονός καθαυτό δεν έχει σημασία. Τώρα, τουλάχιστον, έχω τη διαύγεια να το αντιληφθώ. Θέλω μόνο να καταλάβω τι μου συμβαίνει εμένα στο ζήτημα αυτό. Νομίζω ότι με τρελαίνει.»

«Καλώς. Ας ξεκινήσουμε όμως από κάπου. Προσπάθησε να μου πες περιληπτικά ποιο νομίζεις ή νιώθεις πως είναι το πρόβλημα.»

Βολέυτηκα καλύτερα στο πάτωμα, φύσηξα τη μύτη μου και προσπάθησα να αρχίσω.

«Είναι όταν εγώ ...» ο Χοντρός δεν με άφησε να συνεχίσω.

«Όχι, όχι. Να μου το περιγράψεις σαν να ήταν τηλεγράφημα. Δες και κάθε λέξη κοστίζει μια περιουσία. Ελα.»
Σκέφτηκα λίγο.

«Μ' ενοχλεί όταν μου λένε ψέματα» είπα τελικά.

Ήμουν ικανοποιημένος.

Αυτή ήταν η φράση.

Έξι λέξεις.

Ήταν ένα μήνυμα αληθινά περιληπτικό.

Κοίταξα το Χοντρό.

... Σιωπή.

Αποφάσισα να κάνω μια επένδυση και να ανεβάσω το κόστος, για να δώσω περισσότερο ρεαλισμό στη φράση μου.

«Με ενοχλεί πολύ όταν μου λένε ψέματα! Αυτό είναι το πρόβλημα!»

Ο Χοντρός χαμογέλασε και πήρε το ύφος του παππού που δείχνει κατανόηση. Ήταν το γνωστό ύφος του Χόρχε, κι εγώ το ερμήνευα ορισμένες φορές ως: «μα τι ανόητοι, που είσαι, παιδί μου» κι άλλες σαν μια τεράστια αγκαλιά που έλεγε: «εδώ είμαι εγώ» ή «όλα θα πάνε καλά».

173

29.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Με ενοχλεί!» επέμεινα.

«Να σου λένε ψέματα» αποτελείωσε τη φράση μου ο Χόρχε.

«Να μου λένε ψέματα!» είπα.

«Να ΣΟΥ λένε ψέματα» τόνισε.

«Ναι, να ΜΟΥ λένε ψέματα». Δεν καταλάβαινα πού το πήγαινε. «Γιατί γελάς;» τον ρώτησα στο τέλος.

«Δεν γελώ. Χαμογελώ ... »

«Τι τρέχει;» ρώτησα. «Δεν καταλαβαίνω τίποτα»

«Ξέρω το μέρος όπου έχεις φτάσει. Και δεν το γνωρίζω επειδή κάπου το έχω διαβάσει. Το γνωρίζω επειδή πέρασα εκεί μεγάλο μέρος της ζωής; μου ... Χαμογελώ από συμπάθεια, από ταύτιση μαζί σου, επειδή βλέπω τον εαυτό μου σε άλλη εποχή, τον βλέπω στη δική σου στάση ... »

«Δεν μου χρησιμεύει σε τίποτα, Χοντρέ. Δεν μου αρκεί να μάθω ότι κι εσύ πέρασες απ' αυτή τη φάση. Δεν με παρηγορεί να ξέρω ότι αυτός είναι ο πιο πολυσύχναστος δρόμος του πλανήτη. Σήμερα αυτό δεν μου φτάνει!»

Ο Χοντρός εξακολουθούσε να έχει ένα ύφος ικανοποιημένου Βούδα.

«Το ξέρω. Ξέρω ότι δεν σου φτάνει αυτό. Αλλά θα φύγεις τώρα;»

«Όχι. Δεν φεύγω!»

«Εντάξει λοιπόν, ηρέμησε. Ζήτησες να μάθεις γιατί χαμογελούσα και εγώ σου εξήγησα. Αυτό είναι όλο.»

Ο Χόρχε κάθισε πάλι στην πολυθρόνα του.

«Σ' ενοχλεί να σου λένε ψέματα..»

«Ναι!»

«Και τι σε κάνει να πιστεύεις ότι σου λένε ψέματα»

«Τι με κάνει να πιστεύω ότι μου λένε ψέματα; Μου λένε κάτι και μετά ανακαλύπτω, αργά ή γρήγορα, ότι δεν είναι αλήθεια»

174

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Α, μα εσύ μπερδεύεις δύο διαφορετικά πράγματα. Το να μη λες την αλήθεια και το να λες ψέματα»

«Μπα; Δεν είναι το ίδιο;»

«Καθόλου»

Η τυπική λογική της σκέψης; μου είχε προσκρούσει σε έναν τοίχο από γρανίτη ... Η μοναδική μου παρηγοριά ήταν η σκέψη ότι εάν, όπως έλεγε πάντα ο Χόρχε, η σύγχυση ήταν η πύλη εισόδου στη διαύγεια, εγώ μάλλον βρισκόμουν στα πρόθυρα της φώτισης, γιατί δεν καταλάβαινα γρυ.

«Είναι σαφές!» άρχισε ο Χόρχε.

«Σαφές για σένα!» είπα. Ο Χοντρός γέλασε με κέφι και συνέχισε:

«Να λες την αλήθεια ή όχι είναι ανεξάρτητο πράγμα από το ψέμα. Θα σου δώσω ένα παράδειγμα»

Πάνε πολλά χρόνια από τότε που εμφανίστηκε στον κόσμο ο ανιχνευτής ψεμάτων. Όλοι οι δικηγόροι και οι ερευνητές της ανθρώπινης συμπεριφοράς ήταν ενθουσιασμένοι. Η συσκευή βασίζεται σε πολλούς αισθητήρες που ανιχνεύουν τις αποκλίσεις από τη φυσιολογική κατάσταση του οργανισμού, την εφίδρωση, τις μυϊκές συσπάσεις, τις διαταραχές του σφυγμού, το τρέμουλο και τις οφθαλμικές κινήσεις. Καταγράφουν το συνδυασμό όλων των διαταραχών όταν κάποιος λέει ψέματα.

Εκείνη την εποχή, τα πειράματα με τη «μηχανή της αλήθειας» όπως την αποκαλούσαν, διεξάγονταν κατά κόρον σε όλον τον κόσμο.

Μία μέρα, ένας δικηγόρος σκέφτηκε να κάνει μια ιδιαίτερη έρευνα. Πήγε τη μηχανή στο ψυχιατρείο μιας πόλης και έβαλε μπροστά της έναν έγκλειστο. Τον Τζ. Σ. Τζόουνς. Ο κύριος Τζόουνς ήταν ψυχωτικός, και στο παραλήρημά του υποστήριζε ότι ήταν ο Ναπολέων Βοναπάρτης. Ίσως επειδή είχε μελετήσει ιστορία, γνώριζε στην εντέλεια τη ζωή του Ναπολέοντα κι έλεγε με απόλυτη

175

30 ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

ακρίβεια, και σε πρώτο πρόσωπο πάντα, απίθανες λεπτομέρειες από τη ζωή του Μεγάλου Κορσικανού. Ό,τι έλεγε φαινόταν απόλυτως λογικό και δεν έχανε ποτέ τον ειρμό του.

Οι γιατροί κάθισαν τον κύριο Τζ.Σ. μπροστά στον ανιχνευτή της αλήθειας και ύστερα από τη ρουτίνα των ρυθμίσεων, τον ρώτησαν:

«Είστε ο Ναπολέων Βοναπάρτης;»

Ο ασθενής σκέφτηκε για μια στιγμή, και μετά αποκρίθηκε:

«Όχι! Μα τι λέτε; Εγώ είμαι ο Τζ.Σ. Τζόουνς.»

Χαμογέλασαν όλοι, εκτός από το χειριστή του ανιχνευτή αλήθειας που τους ενημέρωνε ότι ο κύριος Τζόουνς έλεγε... ψέματά!

Η μηχανή απέδειξε ότι όταν ο ασθενής έλεγε την αλήθεια (δηλαδή, όταν έλεγε ότι ήταν ο κύριος Τζόουνς), ψευδόταν... Γιατί ο ίδιος πίστευε ότι ήταν ο Ναπολέων.

176

ΕΙΜΑΙ Ο ΠΙΤΕΡ

Το γεγονός ότι κάποιος μπορούσε να ψεύδεται όταν έλεγε την αλήθεια, και το λογικό αντίστροφο, δηλαδή η πιθανότητα να είναι κάποιος ειλικρινής λέγοντας ψεύδη, αποδιαθρόωσε και τις λίγες ιδέες που έστεκαν στο μυαλό μου.

«Αυτό είναι φοβερό, Χόρχε» είπα. «Αυτό σημαίνει ότι η αλήθεια γίνεται μια έννοια απολύτως υποκειμενική και, συνεπώς, σχετική.»

«Πάντως, ύστερα απ' όσα είπαμε, το μόνο που αποσυντίθεται είναι η έννοια του ψέματος, όχι η έννοια της αλήθειας. Η αλήθεια μπορεί να εξακουλουθήσει να είναι απόλυτη, ακόμα κι αν δεχτούμε ότι δεν είναι ψέμα να δηλώνεις αληθινά κάποια ψέδη. Παρ' όλα αυτά, επειδή η άποψή μας για την αλήθεια είναι στενά συνδεδεμένη με το σύστημα των πεποιθήσεών μας, θα καταλήγουμε πάντοτε στο δικό σου συμπέρασμα (με το οποίο συμφωνώ, για πολλούς λόγους). Η αλήθεια είναι σχετική, υποκειμενική και, κάτι ακόμα: είναι μερική και αλλάζει διαρκώς.»

«Σωστά» παραδέχτηκά, «και δεν αλλάζει καθόλου αυτό που σου έλεγα πρίν. Μ' ενοχλεί να μου λένε ψέματα. Μ' άλλα λόγια, είτε σωστό είτε λάθος, με ενοχλεί να μου λένε κάτι η υποκειμενική και μερική αλήθεια εκείνου που το λέει. Μ' ενοχλεί να μου λένε ψέματα.»

«Και γιατί νομίζεις ότι σου λένε ψέματα;»

«Πάλι τα ίδια;» είπα εγώ.

177

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Θέλω να καταλάβω γιατί πιστεύεις ότι λένε ψέματα σ' ΕΣΣΕΝΑ.»

«Δηλαδή; Αφού σ' εμένα το λένε το ψέμα» είπα εκνευρισμένος

«Μη θυμώνεις. Εγώ νομίζω ότι όταν κάποιος λέει ψέματα, λέει ψέματα! Δηλαδή δεν ΣΟΥ λέει ψέματα, δεν ΜΟΥ λέει ψέματα. Απλώς, ψεύδεται! Στην καλύτερη περίπτωση, λέει ψέματα στον εαυτό του.»

«Όχι!»

«Ναι. Γιατί λέει ψέματα ο κόσμος, Ντεμιάν; Για ποιο λόγο;»

«Ξέρω κι εγώ; Για Χιλιάδες λόγους ... »

«Πες μου έναν. Το θέμα που σ' έκανε να έρθεις εδώ σήμερα σε κακή κατάσταση.»

«Ένας λόγος είναι να κρύψεις κάτι που έκανες λάθος.»

«Και γιατί να το κρύψεις;»

«Για να μη σε κρίνει ο άλλος.»

«Και γιατί δεν θέλει κάποιος να τον κρίνουν;»

«Γιατί ξέρει ότι ο άλλος θα τον κατακρίνει.»

«Και γιατί δεν θέλει να τον κατακρίνουν;»

«Γιατί τον ενοχλεί.»

«Και;»

«Και ... δεν θέλει να πληρώσει τα σπασμένα.»

«Δηλαδή, για να μην αναλάβει την ευθύνη.»

«Βέβαια.»

«Ωραία. Ας πούμε ότι αυτό είναι το κίνητρο για το ενε-
νήντα εννιά τοις εκατό των ψεμάτων»

«Υποθέτω»

«Ωραία. Και πώς ξέρει ο ψεύτης ότι θα έχει την ευθύνη;
Ποιος καθορίζει την ευθύνη;»

«Κανένας! Μόνος του!»

«Ακριβώς. Μόνος του.»

178

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Και;»

«Δεν καταλαβαίνεις; Ο ψεύτης δεν είναι κάποιος που
φοβάται το αποτέλεσμα της κρίσης των άλλων, ούτε την κα-
ταδίκη. Ο ψεύτης έχει ήδη κρίνει και καταδικάζει τον εαυτό
του. Το πιάνεις; Η υπόθεση έχει ήδη εκδικαστεί. Ο ψεύτης
κρύβεται από την ίδια του την κρίση, από την ίδια του την
καταδίκη κι από την ίδια του την ευθύνη. Όπως σου είπα, το
πρόβλημα δεν είναι του άλλου, είναι του ίδιου: εκείνου που
ψεύδεται»

Πάγωσα. Όλα αυτά ήταν σωστά. Το ήξερα γιατί το είχα διαπι-
στώσει και από έξω αλλά και από μέσα. Κι εγώ έλεγα ψέματα
όταν πια ήδη είχα κρίνει και καταδικάζει τον εαυτό μου για
κάτι.

«Ναι, όμως εμένα μου λέει ψέματα!»

«Ναι. Όπως όταν η μάνα μου έλεγε για τον αδερφό μου,
τον Κάτσο: "Δεν μου τρώει τίποτα". Ο αδερφός μου δεν ΤΗΣ
έτρωγε κρέας, δεν ΤΗΣ έτρωγε τη σούπα, ούτε καν ΤΗΣ δο-
κίμαζε την "κρέμα που είναι τόσο θρεπτική ... "».

«Όχι, δεν είναι το ίδιο. Όταν κάποιος μου λέει ψέματα,
λέει ψέματα σ' εμένα.»

«Όχι, Ντεμιάν, Δέχομαι να πιστεύεις ότι εσύ είσαι το κέ-
ντρο του κόσμου. Και πράγματι, είσαι. Ομως, ΔΕΝ είσαι το
κέντρο ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. ο άλλος ψεύδεται. Δεν ΣΟΥ λέει ψέ-
ματα. Το κάνει γιατί αποφασίζει να το κάνει, γιατί τον συμ-
φέρει ή γιατί έτσι του κάνει κέφι. Είναι δικό του προνόμιο.
Αν λες ότι ΣΟΥ λέει ψέματα οδηγείσαι σ' ένα παραλήρημα
αυτοαναφοράς και μετατρέπεις ένα πρόβλημα του άλλου σε
πρόβλημα δικό σου. Είναι ανοησία!»

«Μα καλά, είναι δικό του το πρόβλημα.»

«Όταν λέει ψέματα για να αποφύγει μια ευθύνη, είναι το
ίδιο σαν ένα σύμπτωμα. Πόσες φορές είδαμε μαζί, σε τελευ-

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

ταία ανάλυση, ότι η νεύρωση δεν είναι τίποτα περισσότερο από έναν τρόπο να μην ενηλικιωθούμε, να αποφύγουμε την ευθύνη που συνεπάγεται η ενηλικίωση;»

«Δεν ξέρω. Πρέπει να το σκεφτώ. Στην καθημερινή ζωή, ο ψεύτης επωφελείται, όχι ο άλλος.»

«Ακόμα κι αν ισχύει αυτό που λες, η δικαιοσύνη δεν έχει καμία σχέση με την υγεία. Εξάλλου, εξαρτάται από τι πιστεύεις εσύ ότι σημαίνει να επωφελείσαι.

Είναι δύσκολο να καταφέρεις να οδηγήσεις τα πράγματα κάπου με ένα ψέμα. Νομίζω ότι, το πολύ πολύ, ένα ψέμα μπορεί να πετύχει κάτι για ένα σύντομο χρονικό διάστημα, όπως θα επιθυμούσε αυτός που ψεύδεται (μολονότι μέσα του γνωρίζει ότι αυτός ο τρόπος είναι πλαστός, φανταστικός, χάρτινος πύργος στηριγμένος στο ψέμα του).»

«Μα, δεν λέμε ψέματα γι' αυτό. Ή δεν το αντιλαμβανόμαστε. Νομίζω ότι, εγώ τουλάχιστον, όταν λέω ψέματα το κάνω για να ελέγξω απόλυτα την κατάσταση.»

«Δηλαδή επιδιώκεις εξουσία ... »

«Ναι, κατά κάποιο τρόπο, είναι εξουσία. Είμαι εγώ αυτός που ξέρει πάντοτε την αλήθεια. Και σε βάζω να ενεργήσεις. Σε εξαπατώ. Σε κοροϊδεύω ... Είναι μια σιχαμερή εξουσία, στο κάτω κάτω.»

«Ναι σου πω μια ιστορία.»

Καιρό είχε ο Χόρχε να μου πει ιστορία.

«Πες τη!»

«Δηλαδή, μία σχεδόν ιστορία.»

Ήταν ένα μπαρ της συμφοράς, σε μια από τκ πιο κακόφημο γειτονιές της πόλης.

Η ατμόσφαιρα ήταν βαριά, βγαλμένη λες από αστυνομικό μυθιστόρημα.

Σε μια γωνιά, έναο μεθυσμένοι και νυσταλέος πιανίστας

180

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

έπαιζε ένα ανιαρό μπλουζ, ενώ μετά βίας διακρινόταν μέσα στο ημίφως και τους καπνούς από τα δύοσομα τσιγάρα.

Ξαφνικά, η πόρτα άνοιξε με μια κλοτσιά. Ο πιανίστας έπαψε να παίζει κιόλα τα βλέμματα στράφηκαν προς την είσοδο.

Ήταν ένας γίγαντας, όλο μυς που φούσκωναν την μπλουζα του, γεμάτος τατουάζ στα σιδερένια μπράτσα του,

Μια φοβερή ουλή στο μάγουλο έκανε ακόμα πιο σκληρή την τρομακτική του φάτσα.

Με φωνή που σου πάγωνε το αίμα, φώναξε:

«Ποιος είναι ο Πίτερ;»

Βαριά σιωπή έπεσε στο μπαρ. Ο γίγαντας έκανε δύο βήματα, άρπαξε μια καρέκλα και την πέταξε στον καθρέφτη,

«Ποιος είναι ο Πίτερ, είπα» ξαναρώτησε.

Ενας μικρόσωμος ανθρωπάκος με γυαλιά σηκώθηκε από την καρέκλα του, σ' ένα κοντινό τραπέζι. Δίχως να κάνει καθόλου θόρυβο, πήγε προς το γίγαντα και με φωνή που μόλις; ακούστηκε, ψιθύρισε:

«Εγώ ... Εγώ είμαι ο Πίτερ.»

«Α ... Ωστε εσύ είσαι ο Πίτερ, ε; Κι εγώ είμαι ο Τζακ, παλιομπάσταρδε!»

Με το ένα χέρι τον σήκωσε στον αέρα και τον πέταξε πάνω στον καθρέφτη. Τον σήκωσε και του έριξε δύο γροθιές κι έμοιαζε σαν να του έσπαζε το κεφάλι. Του έκανε θρύψαλα τα γυαλιά. Του έσκισε τα ρούχα και, τέλος τον πέταξε στο πάτωμα και πήδηξε πάνω στο στομάχι του.

Ενα μικρό ρυάκι αίμα φάνηκε στκ άκρες των χειλιών του μικρόσωμου ανθρωπάκου που έμεινε σχεδόν αναίσθητος στο έδαφος.

Ο γίγαντας πήγε στην έξοδο και προτού φύγει, φώναξε:

«Εμένα, κανένας δεν με κοροϊδεύει! Κανένας!»

Κι έφυγε,

Μόλις έκλεισε η πόρτα, έτρεξαν δυο-τρεις άλλοι να βοηθή-

181

33.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

σουν το θύμα. Τον κάθισαν σε μια καρέκλα και του έδωσαν ένα ουίσκι.

Ο ανθρωπάκος ξέπλυνε το αίμα από το στόμα του κι άρχισε να γελάει. Στην αρχή γελούσε σιγανά, αλλά μετά ξέσπασε σε χάχανα.

Ο κόσμος τον κοιτούσε έκπληκτος. Μήπως είχε τρελαθεί από το πολύ ξύλο;

«Δεν κατ-αλάβατε τίποτα» είπε. Και συνέχισε να γελάει. «Εγώ τον κορόιδεψα αυτόν τον ηλίθιο.»

Οι άλλοι είχαν σκάσει από την περιέργεια και τον βομβάρδιζαν με ερωτήσεις.

Πότε;

Πού

Πώς;

Καμιά γυναίκα;

Χρήματα;

Τι του έκανες;

Τον έστειλες στη φυλακή;

Ο τυπάκος εξακολουθούσε να γελάει.

«Όχι, όχι. Μόλις τώρα ξεγέλασα αυτό τον βλάκα, μπροστά σε όλον τον κόσμο. Γιατί εγώ ... Χα, χα, χα ... Εγώ ...

»Εγώ δεν είμαι ο Πίτερ!«

Έφυγα από το ιατρείο σκασμένος στα γέλια. Είχα στο νου μου την εικόνα του δαρμένου ανθρωπάκου που νόμιζε ότι είχε κοροϊδέψει το γίγαντα.

Περπάτησα λίγο, και μερικούς δρόμους πιο πέρα μού πέρασε το γέλιο και με πλημμύρισε μια παράξενη διάθεση αυτολύπησης...

182

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΣΚΛΑΒΟΥ

ΕΙΧΑ ΠΙΑ ΞΕΧΑΣΕΙ το θυμό εκείνης της μέρας.

Ένιωθα να με απασχολεί πολύ περισσότερο το ψέμα καθ'αυτό.

Σκεφτόμουν το θέμα όλη την εβδομάδα, αν ακάλυπτα ξανά τη δική μου έφεση στο ψέμα, θυμόμουν ψέματα δικά μου και των άλλων. Και πάντα επιβεβαιωνόταν η άποψη που ο Χόρχε υποστήριζε με πάθος:

«Αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα με τα ψέματα, τότε είναι πρόβλημα του ψεύτη».

Συλλογίστηκα λίγο τα «φιλόφρονα» ψέματα.

Στην αρχή μου φαινόταν ότι ανήκαν σε άλλη κατηγορία, λες κι εκεί δεν χωρούσε καμία κρίση ή αυτοκαταδίκη,

Ούτε καν μια προσπάθεια αποφυγής ευθυνών.

Ωστόσο, με πολλή σκέψη, ΝΑΙ υπήρχε ένα κόστος που δεν ήθελα να το πληρώσω όταν έλεγα ψέματα για να προστατέψω τους άλλους. Δεν ήθελα να αντιμετωπίσω τον πόνο τους, την αδυναμία τους ή το θυμό τους.

Και σαν να μην έφτανε αυτό, αντιλαμβανόμουν ότι με τέτοια «φιλόφρονα» ψέματα, μου συνέβαινε συχνά να μπαίνω στη θέση του άλλου. Όπως έλεγε ο ψυχοθεραπευτής μου, ταυτιζόμουν με το θύμα. Και τότε χαριεντιζόμουν με συλλογισμούς υπό τον γενικό τίτλο: «Αν ήταν η δική μου αλήθεια,

θα προτιμούσα να μην την ξέρω καθόλου». Και από αυτή τη θέση, ένιωθα πως είχα το δικαίωμα να αποφασίσω εγώ για

183

34.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

τους άλλους, για το αν θα έπρεπε να μάθουν ή όχι την αλήθεια.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, έβλεπα ότι το ψέμα ήταν μια μάλλον μακάβριο ταχυδακτυλουργία παρά μία πράξη φιλανθρωπίας.

Τι φρίκη!

Γι' άλλη μια φορά, ένα ψέμα δεν προοριζόταν για τον άλλον αλλά για εμένα τον ίδιο. Για ποιον ήταν η φιλανθρωπία; Για εμένα τον ίδιο!

Σχεδόν όλα τα ψέματα είναι πονόψυχα, όμως, για τον ίδιο μας τον εαυτό, γι' αυτόν που λέει τα ψέματα ... «Φιλανθρωπία για τον ίδιο μας τον εαυτό» είπα στον Χόρχε.

«Πολύ ωραία, Ντεμιάν, ποτέ δεν το είχα σκεφτεί έτσι. Μου φαίνεται δυνατή ιδέα» με επιβεβαίωσε ο Χοντρός. «Τα "φιλόανθρωπα" ψέματα πάντα είναι ύποπτα και γεννούν ενίοτε ερωτηματικά περίπλοκα από ηθική και φιλοσοφική σκοπιά. Ένα από τα πιο σπουδαία ηθικά ζητήματα, απ' όσο ξέρω, είναι το σωκρατικό δίλημμα ανάμεσα στο διαβάτη και το σκλάβο.

Την τελευταία φορά που άκουσα κάτι γι' αυτό ήταν από τη Λέα, σε μια ομάδα ζευγαριών όπου δουλεύαμε μαζί. Όταν την άκουσα μου έκανε εντύπωση, και θυμήθηκα αμυδρά να έχω διαβάσει κάπου την ιστορία χωρίς να της δώσω σημασία. Ωστόσο, όταν είδα τους άλλους ακροατές να φιλονικούν για το ζήτημα, έδωσα προσοχή και στκ εσωτερικές μου διαδικασίες. Τότε αντιλήφθηκα ότι όφειλα ευγνωμοσύνη στη Λέα για κάτι περισσότερο από τη φιλία της ...

Είναι πολύ απλή ιστορία.

Βαδίζω σ' ένα μοναχικό δρόμο.

Απολαμβάνω τον αέρα, τον ήλιο, τα πουλιά

184

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Απολαμβάνω που τα πόδια μου με πάνε
όπου εκείνα θέλουν.

Στη μια άκρη του δρόμου
 βρίσκω ένα σκλάβο που κοιμάται.
 Πλησιάζω και διαπιστώνω ότι ονειρεύεται.
 Από τα λόγια και τις εκφράσεις του μαντεύω ...
 Ξέρω τι ονειρεύεται:
 Ο σκλάβος ονειρεύεται ότι είναι ελεύθερος.
 Η έκφραση στο πρόσωπό του δείχνει γαλήνη, ειρήνη.
 Αναρωτιέμαι...
 Πρέπει να τον ξυπνήσω και του πω ότι είναι μόνο ένα όνειρο,
 Πρέπει να μάθει ότι εξακολουθεί να είναι σκλάβος,
 ·Η πρέπει να τον αφήσω να κοιμηθεί όσο μπορεί,
 απολαμβάνοντας, έστω και στο όνειρό του,
 τη φανταστική του πραγματικότητα;

«Ποια είναι η σωστή απάντηση; ... » πρόσθεσε ο Χόρχε.

Ανασήκωσα τους ώμους

«Δεν υπάρχει σωστή απάντηση» συνέχισε. «ο καθένας
 πρέπει να βρει τη δική του απάντηση, και δεν μπορείς να την
 αναζητήσεις έξω από τον εαυτό σου.»

«Νομίζω ότι θα έμενα άγαλμα μπροστά στο σκλάβο, δί-
 χως να ξέρω τι να κάνω» είπα.

«Θα σου δώσω μια μικρή βοήθεια που ίσως μπορεί να σου
 φανεί χρήσιμη σε ορισμένες περιπτώσεις. Προτού πετρώσεις
 σαν άγαλμα, πλησίασε το σκλάβο και κοίταξέ τον. Αν ο σκλά-
 βος είμαι εγώ, μη διστάσεις:

Ξύπνα με!»

Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ

ΕΚΕΙΝΗ ΤΗ ΜΕΡΑ είχα απαιτήσεις.

«Φαίνεται σαν να υποστηρίζεις ότι δεν υπάρχει πρόβλη-
 μα με το ψέμα, όμως, είναι άσχημο να λες ψέματα. Αυτό μας
 έμαθαν.»

«Είσαι σίγουρος, Ντεμιάν; Αλήθεια νομίζεις ότι μας δι-
 δαξαν να μη λέμε ψέματα; Εγώ δεν είμαι τόσο βέβαιος... Φα-
 ντάσου ετούτη τη σκηνή (συμβαίνει καθημερινά, σε όλα τα
 σπίτια, σε όλες τις πόλεις):

Μόλις τσάκωσαν το παιδί να λέει ένα ψέμα.

Ο πατέρας, μοντέρνος, με κατανόηση, ξέρει ότι ΑΥΤΟ το ψέμα, το συγκεκριμένο, δεν έχει καμία σημασία. Σημασία έχει η ηθική έννοια του ψέματος. Έτσι ...

Ο πατέρας αφήνει ό.τι έκανε και κάθεται δίπλα στο γιο του να του εξηγήσει, με απλά λόγια, γιατί πρέπει να λέει πάντα την αλήθεια, ό.τι κι αν συμβεί, με οποιοδήποτε κόστος...

Χτυπάει το τηλέφωνο. Ο γιος που προσπαθεί να κερδίσει πό-ντοικ, λέει:

«Πάω εγώ!» και τρέχει στο τηλέφωνο.

Σε λίγο γυρίζει.

«Είναι ο ασφαλιστής σου, μπαμπά.»

«Ωχ! Τώρα; Πεο του πως δεν είμαι εδώ.»

«Μας μαθαίνουν να μη λέμε ψέματα;

»Δεν νομίζω. Μας λένε, απλώς, ότι δεν πρέπει να λες ψέ-ματα.

186

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

»Όμως ... οι γονείς μας, οι δάσκαλοι, οι ιερείς, οι κυβερνή-τες, διδάσκουν στ' αλήθεια ότι δεν πρέπει να λες ψέματα.»

Ο Χόρχε έκανε μια παύση, έφτιαξε μάτε και συνέχισε.

«Μοιάζει σαν να μπαίναμε σε άλλο πεδίο -το προσω-πικό και υποκειμενικό- για να δούμε τι συμβαίνει στον κα-θένα όταν βρίσκεται μπροστά σ' ένα ψέμα, και, φυσικά, για να δούμε γιατί το ψέμα είναι άσχημο. Χιλιάδες φορές έχου-με πει μαζί ότι η κοινωνία στην οποία ζούμε απεχθάνεται τα απρόβλεπτα άτομα. Αυτό σημαίνει απώλεια ελέγχου που πε-ριπλέκει τους κανόνες του παιχνιδιού της συμβίωσης - του-λάχιστον, σ' ένα σύστημα όπως αυτό είναι σήμερα δομημένο. Στο σύστημα αυτό είναι άσχημο το ψέμα γιατί, αν λες ψέματα ποτέ δε θα μάθω με σιγουριά τι σκέφτεσαι, τι κάνεις και τι σου συμβαίνει. Για να διατηρήσω τον έλεγχο της κατάστα-σης, εγώ όπως και όλοι, έχω ανάγκη τα αληθινά γεγονότα. Αν οι αισθήσεις μου δεν με πληροφορούν, χρειάζομαι την πλη-ροφορία που μου δίνεις εσύ, πρέπει να πιστέψω ότι αυτό που εσύ λες είναι σωστό.»

«Ναι, αλλά αν δεν μπορώ να εμπιστευτώ όσα λένε οι άλ-λοι» απάντησα, «δεν μπορώ να ζήσω.»

«Κανένας δεν σου απαγορεύει να πιστεύεις τους άλλους, Ντεμιάν. Το ζήτημα που θέτω είναι για το ότι εσύ θέλεις να απαγορέψεις στους άλλους να σου λένε ψέματα.»

«Μα Χόρχε, αν ο καθένας λέει ό.τι του κατέβει θα είναι μια φοβερή κατάσταση. Αν όλοι λένε ψέματα και κανένας δεν μπορεί να πιστέψει κανέναν, θα είναι ένα χάος.»

«Είναι μία πιθανότητα» είπε ο Χοντρός, «όμως, δεν είναι η μοναδική. Υπάρχει κι άλλο ενδεχόμενο που εγώ το προτι-

μώ. Μ' αρέσει να το θεωρώ πιο πιθανό. Είπαμε ότι λέμε ψέματα γιατί, κρίνοντας τον εαυτό μας, φοβόμαστε την κρίση των άλλων. Είπαμε ακόμα ότι αυτός που λέει ψέματα έχει ήδη καταδικάσει τον εαυτό του.

187

36.
ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

»Φαντάσου, όμως, έναν κόσμο ελεύθερο, .έναν κόσμο με άπειρες δυνατότητες, έναν κόσμο όπου τίποτα δεν απαγορεύεται, τίποτα δεν είναι υποχρεωτικό, τίποτα δεν είναι ασύμφορο ...

»Σ' έναν τέτοιο κόσμο, κανένας δεν θα καταδίκαιζε τον εαυτό του, ούτε θα περίμενε αρνητική κρίση από τους άλλους. Και τότε, με την ελευθερία να πεις ή όχι ψέματα, με την άδεια να πεις την αλήθεια ή να την κρύψεις, ίσως να γινόταν να πάψουμε όλοι να λέμε ψέματα και το σύμπαν να γινόταν επιτέλους ένας χώρος εμπιστοσύνης όπου μπορείς να ζεις άνετα ...

»Είναι κι αυτή μια πιθανότητα, Ντεμιάν.»

«Είσαι βέβαιος ότι αυτό είναι πιθανό;»

«Όχι. Δεν είμαι. Όμως, υπάρχουν τόσα λίγα πράγματα για τα οποία είμαι βέβαιος, που προτιμώ να πιστεύω με σιγουριά σ' αυτό το ενδεχόμενο, παρόλο που δεν είναι τόσο πιθανό. Τουλάχιστον, έχει το πλεονέκτημα να είναι ελκυστικό.»
«Εσένα, όποιο λεωφορείο και να περάσει, σου κάνει.»
«Δεν ξέρω αν μου κάνει, όμως, αν γράφει τον αριθμό που περιμένω, θ' ανέβω.»

«Πες μου κάτι, Χοντρέ. Αν είναι αλήθεια ότι το όνειρό σου είναι πιθανό, γιατί ο κόσμος δεν αποφασίζει να περάσει σ' εκείνο τον χώρο "εμπιστοσύνης, όπου ζεις με άνεση", όπως είπες;»

«Γιατί, πρώτ' απ' όλα, Ντεμιάν, πρέπει να κατανικήσεις το φόβο.»

«Ποιο φόβο;»

«Το φόβο για την αλήθεια. Κάποια μέρα θα σου πω ένα παραμύθι για το μαγαζάκι της αλήθειας.»

«Και γιατί όχι σήμερα;»

«Γιατί σήμερα είναι μέρα για άλλη ιστορία ... »

188

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Σ' ένα χωριό ζούσε ένας άνθρωπος που είχε μια σπάνια ασθένεια στα μάτια.

Είχε ζήσει τυφλός τα τελευταία τριάντα χρόνια της ζωής του.
Μια μέρα ήρθε στο χωριό έναο διάσημος γιατρός, και ο τυ-
φλός ζήτησε τη συμβουλή του.

Ο γιατρός διαβεβαίωσε τον άνθρωπο ότι με μια απλή εγγεί-
ρηση θα αποκτούσε πάλι την όρασή του.

Η γυναίκα του, όμως, (που ένιωθε γριά και άσχημη) δεν το
επέτρεψε ...

Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ

«ΤΟΤΕ, ΟΜΩΣ, η ειλικρίνεια δεν έχει καμία αξία για σένα»
διαμαρτυρήθηκα.

«Και βέβαια έχει, Ντεμιάν. Απλώς, αρνούμαι να την επι-
βάλω με διάταγμα»

«Και πώς θα γίνει ο κόσμος έτσι όπως τον επιθυμούμε
εσύ κι εγώ;»

«Καθώς περνάει ο καιρός, η ζωή θα τα φέρει έτσι - ήδη
σου συμβαίνει- και θα συναντήσεις ανθρώπους, άντρες και
γυναίκες, με τους οποίους θα νιώσεις τόσο ελεύθερος που
δεν θα χρειάζεται να λες ψέματα. Θα έχεις ανθρώπους που θα
τους επιτρέπεις να είναι ακριβώς όπως είναι, δίχως να υπαρ-

χει ανάγκη να σου πουν ψέματα. Είναι οι αληθινοί φίλοι. Να τους φροντίζεις αυτούς- είπε αποφθεγματικά ο Χόρχε. Κι αν οι φίλοι σου κι εσύ αντιληφθείτε ότι μ' εσάς αρχίζει να δημιουργείται μια άλλη κατάσταση ... »

«Πες μου, για σένα, η ευθύτητα είναι αποκλειστικό προνόμιο της φιλίας»

«Ναι. Προσοχή όμως άλλο ευθύτητα κι άλλο ειλικρίνεια.»

«Πώς άλλο;»

«Διαφορετικό!»

«Δηλαδή;»

«Ευθύτητα βγαίνει από το ευθύς, το ανοιχτός. Θυμήσου την ιδέα του "ανοιχτού δρόμου". Είμαι ανοιχτός, σημαίνει ότι δεν υπάρχει κανένα κρυφό σημείο μέσα μου, κανένα σημείο όπου να απαγορεύεται η είσοδος. Δεν υπάρχει καμία γωνία

190

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

στη σκέψη μου, στα συναισθήματά μου ή στις αναμνήσεις μου που να μην το γνωρίζω ή που να θέλω να το κρατήσω κρυφό. Η ειλικρίνεια είναι κάτι λιγότερο. Η ειλικρίνεια, για μένα, σημαίνει: "Ό,τι σου λέω, είναι αλήθεια. Τουλάχιστον, αλήθεια για εμένα". Δηλαδή, "δεν σου λέω ψέματα", όπως θα έλεγες κι εσύ.»

«Μ' άλλα λόγια, μπορείς να είσαι ειλικρινής χωρίς να είσαι ανοιχτός.»

«Απολύτως. Η ευθύτητα, Ντεμιάν, είναι μία συβαριτική σχέση, όπως ο Ερωτας (έτσι, με κεφαλαίο). Ένα συναίσθημα για πάρα πολύ λίγους - έως ελάχιστους.»

«Όμως, Χόρχε, αν αυτό είναι σωστό, εγώ μπορώ να έχω χώρους μέσα μου που είναι απαγορευμένοι για εσένα, χωρίς να πάψω να είμαι ειλικρινής. Είναι σαν να λες ότι "κρύβω" δεν σημαίνει "ψεύδομαι",»

«Τουλάχιστον για εμένα, κρύβω δεν σημαίνει ψεύδομαι. Αρκεί να μην ψεύδεσαι για να κρύψεις.»

«Ένα παράδειγμα, παρακαλώ.»

Διάλογος ενός ζευγαριού.

«Τι έχεις;»

«Τίποτα ... »

..

(Ναι. Κάτι του συμβαίνει και ξέρει ότι κάτι του συμβαίνει, πα-
ρόλο που δεν ξέρει τι Ψέμα.)

Άλλη περίπτωση:

«Τι σου συμβαίνει;»

«Δεν ξέρω ... »

(Ναι Κάτι του συμβαίνει και ξέρει τι ακριβώς είναι. Λέει ψέ-
ματα.)

Άλλη περίπτωση:

191

39.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Τι έχεις;»

«Δεν θέλω να σου πω τώρα.»

(Μπορεί να φαίνεται πιο προβληματικό, όμως, ο άνθρωπος
απλώς κρύβει κάτι δίχως να λέει ψέματα. Είναι ειλικρινής.)

«Ναι αλλά, Χόρχε, στις δύο πρώτες περιπτώσεις η κοπέλα
μου θα το ανεχόταν ή θα με καταλάβαινε. Στην τελευταία, θα
μ' έστελνε στο διάολο.»

«Ίσως έχει έρθει η ώρα να μελετήσεις τι είδους σχέση
έχεις, τι καταλαβαίνει και τι ανέχεται η κοπέλα σου, γιατί δέ-
χεται να της λες ψέματα και γιατί σε τιμωρεί όταν είσαι ειλι-
κρινής.» .

«Έχεις πάντα μια απάντηση;»

«Βέβαια! Όλοι έχουμε μια απάντηση πάντοτε. Έστω κι
αν αυτή είναι η σιωπή, η σύγχυση ή η φυγή.»

«Έχω αγανακτήσει μαζί σου.»

«Κι εγώ με τον εαυτό μου.»

«Για στάσου, Χοντρέ. Άσε να κάνω μία ανασκόπηση.»

«Κάνε.»

«Λες, λοιπόν, ότι δεν εγκρίνεις το χαρακτηρισμό του
ψέματος ως κάτι κακό. Λες ότι αυτή είναι μια απόφαση του
καθενός σε μια δεδομένη στιγμή.»

«Και σε μια δεδομένη σχέση» πρόσθεση ο Χόρχε.

«Και σε μια δεδομένη σχέση» συμφώνησα. «Υποστηρί-
ζεις ακόμα ότι δεν είναι ψέμα να κρύβεις κάτι.»

«Όχι. Υποστηρίζω ότι "κρύβω" δεν σημαίνει "λέω ψέμα-
τα", - δεν είναι το ίδιο.»

«Σωστά. Και λες ακόμα ότι την ειλικρίνεια πρέπει να
τη φυλάμε για του φίλους μας και την "ευθύτητα" για τους
"εκλεκτούς", Είναι έτσι;»

«Περίπου.»

«Εντάξει. Τότε, το αν θα πιστέψω αυτό που λες, εξαρ-

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

τάται πάντα από τη σχέση που έχουμε μεταξύ μας. Από την εμπιστοσύνη μου ή την αγάπη μου.»

«Φυσικά. Απ' αυτό κι απ' τα κέφια σου.»

«Ποια κέφια μου,»

«Να σου πω μια ιστορία;»

Σε μια μακρινή χώρα ζούσε ένας άρχοντας, ένας φεουδάρχης τόσο ισχυρός όσο και απάνθρωπος.

Στα εδάφη του ίσχυε ο νόμος του και δεν επιτρεπόταν στους χωρικούς ούτε καν ν' αναφέρουν το όνομα του άρχοντα. Ο λαός ζούσε καταπιεσμένος από στρατιώτες που διόριζε ο φεουδάρχης, ενώ τον έπνιγαν οι φοροεισπράκτορες που άρπαζαν και τα λιγοστά χρήματα από την πώληση της σοδειάς, του κρασιού ή των χειροτεχνημάτων.

Ο Νολάβ, όπως λεγόταν ο άρχοντας είχε έναν πανίσχυρο στρατό από τον οποίο, μερικές φορές, έβγαιναν νεαροί αξιωματικοί που έκαναν απόπειρες ανατροπής του ... Ομως, ο τύραννος κατέπνιγε τις απόπειρες με αίμα και φωτιά.

Ο ιερέας του χωριού ήταν τόσο καλός, όσο κακός ήταν ο άρχοντας. Όλοι τον σέβονταν για την πίστη του, κι αυτός αφιέρωνε τη ζωή του για να βοηθά τους άλλους και να διδάσκει τις βαθείς του γνώσεις.

Ζούσαν μαζί του στο σπίτι δεκαπέντε ή είκοσι μαθητές που ακολουθούσαν το δρόμο του κι αντλούσαν γνώσεις από κάθε χειρονομία κι από κάθε λέξη του.

Μια μέρα, ύστερα από την πρωινή προσευχή, συγκέντρωσε τοικ μαθητές του και τους είπε

«Παιδιά μου, πρέπει να βοηθήσουμε το λαό μας. Ο κόσμος μπορεί να αγωνίζεται για την ελευθερία του, όμως, ο αφέντης τους έκανε να πιστέψουν ότι έχει υπερβολική δύναμη και κανένας δεν τολμάει να σηκώσει κεφάλι. Ο φόβος τους για τον Νολάβ έχει μεγαλώσει, κι αν δεν κάνουμε κάτι θα πεθάνουν όλοι σκλάβοι»

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Ό,τι πεις εσύ, θα γίνει» αποκρίθηκαν όλοι ομόφωνα.

«Ακόμα κι αν σας κοστίζει τη ζωή;» ρώτησε.

«Τι αξία έχει η ζωή αν δεν βοηθάς τον αδερφό σου, όταν μπορείς να το κάνεις;» αποκρίθηκε ένας μαθητής που μιλούσε εκ μέ-

ρους όλων.

Ήρθε η πέμπτη μέρα του τρίτου μήνα. Εκείνη τη μέρα ήταν τα γενέθλια του αφέντη στο παλάτι, και ήταν η μοναδική μέρα του χρόνου που ο γαιοκτήμονας έκανε περίπατο με την άμαξά του στο χωριό. Γύρω του είχε ισχυρή φρουρά και φορούσε χρυσοκέντητα ρούχα και πολύτιμα πετράδια. Ο Νολάβ άρχισε το πρωί τον περίπατό του.

Μία διαταγή πρόσταζε όλους τους αγρότες να γονατίζουν στο πέρασμα της άμαξας, σε ένδειξη σεβασμού.

Προς έκπληξη όλων, λίγους δρόμους μακριά από το παλάτι, το αμάξι πέρασε μπροστά από ένα σπίτι, κι ένας από τους υπηκόους παρέμεινε όρθιος. Οι φρουροί τον συνέλαβαν αμέσως και τον οδήγησαν στον άρχοντα.

«Δεν ξέρεις πως πρέπει να γονατίσεις»

«Το ξέρω, μεγαλειότατε.»

«Δεν γονατίσες όμως»

«Δεν το έκανα»

«Ξέρεις ότι μπορώ να σε καταδικάσω σε θάνατο:»

«Αυτό περιμένω, μεγαλειότατε.»

Ο Νολάβ έμεινε έκπληκτος με την απάντηση. Ωστόσο, δεν ταλαντεύτηκε.

«Εντάξει Αν έτσι θέλεις, το απόγευμα ο δήμιος θα σου κόψει το κεφάλι,»

«Ευχαριστώ, κύριε» είπε ο νεαρός. Και γονάτισε χαμόγελαστός.

Μέσα από το πλήθος, κάποιος φώναξε:

«Κύριε, κύριε! Μπορώ να μιλήσω;»

Ο δικτάτορας του επέτρεψε να πλησιάσει

194

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Μίλα.»

«Επιτρέψτε μου, αφέντη, να είμαι εγώ αυτός που θα πεθάνω σήμερα»

«Δηλαδή, ζητάς να εκτελεστείς εσύ στη θέση του:»

«Μάλιστα, αφέντη. Πάντα σας ήμουν πιστός. Κάντε μου τη χάρη, παρακαλώ.»

Ο άρχοντας ξαφνιάστηκε και ρώτησε τον άνθρωπο:

«Είναι συγγενής σου:»

«Δεν τον έχω δει ποτέ στη ζωή μου. Αλλά δεν θέλω να πάρει τη θέση μου. Το λάθος είναι δικό μου και το δικό μου κεφάλι πρέπει να κοπεί»

«Όχι, αφέντη, το δικό μου.»

«Όχι, το δικό μου.»

«Το δικό μου.»

«Σιωπή!» φώναξε ο άρχοντας; «Θα ικανοποιησω και τους

δύο. Θα αποκεφαλιστείτε και οι δύο.»
«Ωραία, μεναλιότητα. Επειδή όμως εγώ ήμουν ο πρώτος καταδικασμένος, νομίζω ότι έχω το δικαίωμα να πεθάνω πρώτος.»
«Όχι, κύριε. Αυτό το προνόμιο ανήκει σ' εμένα, διότι εγώ δεν πρόσβαλα καν τον αφέντη μου.»
«Φτάνει. Τι είναι αυτά;» φώναξε ο Νολάβ. «Βουλώστε το επιτέλους. Θα έχετε το προνόμιο να εκτελεστείτε ταυτοχρόνως.
Υπάρχουν πολλοί δήμιοι στη χώρα αυτή»
Μια φωνή ακούστηκε τότε μέσα από το πλήθος.
«Αν είναι έτσι, αφέντη μου, θέλω κι εγώ να μπω στη λίστα.»
«Κι εγώ, αφέντη.»
«Κι εγώ,»
Ο φεουδάρχης τα έχασε!
Δεν καταλάβαινε τι γινόταν.
Και κάτι που τον δυσαρεστούσε, ήταν να μην καταλαβαίνει
Πέντε νέοι, υγιέστατοι, ζητούσαν να αποκεφαλιστούν. Αυτό ήταν ακατανόητο!

195

41.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΙΟΥΚΑΪ

Μισόκλεισε τα μάτια για να συλλογιστεί.
Σε λίγα δευτερόλεπτα πήρε μια απόφαση. Δεν ήθελε να σκεφτούν οι υπήκοοί του ότι δίσταζε.
Θα έβαζε πέντε δήμιος!
Όταν, όμως, άνοιξε τα μάτια και κοίταξε το πλήθος γύρω του, δεν ήταν πια πέντε αλλά πάνω από δέκα οι φονέο που ζητούσαν να εκτελεστούν. Και τα χέρια συνέχιζαν να σηκώνονται
Αυτό πήγαινε πολύ, σκέφτηκε ο πανίσχυρος φεουδάρχης,
«Φτάνει!» φώναξε. «Αναβάλλονται όλες οι εκτελέσεις. Εγώ θα αποφασίσω ποιοι θα πεθάνουν και πότε.»
Μέσα στις διαμαρτυρίες και τα παράπονα εκείνων που ήθελαν να πεθάνουν, η άμαξα επέστρεψε στο παλάτι.
Εκεί, ο Νολάβ κλείστηκε στην κάμαρά του για να συλλογιστεί το ζήτημα.
Αξαφνα, του ήρθε μια ιδέα.
Εβαλε να φωνάξουν τον ιερέα. Αυτός, μάλλον κάτι θα ήξερε γι' αυτή τη συλλογική τρέλα.
Βρήκαν το γέροντα και τον έφεραν μπροστά στον πανίσχυρο γαιοκτήμονα.
«Γιατί οι υπήκοοί μου μαλώνουν για το ποιος θα εκτελεστεί πρώτος»
Ο γέροντας δεν απάντησε.
«Απάντησε!»
Σιωπή.
«Σε διατάζω!»
Σιωπή.

«Μη με προκαλεις! Εχω τρόπους να σε κάνω να μιλήσεις!»
Σιωπή.

Ο γέροντας οδηγήθηκε στην αίθουσα των βασανιστηρίων.
Επί ώρες τον βασάνιζαν φρικτά. Ωστόσο, αρνιόταν να μιλήσει.

Ο τύραννος έστειλε τους φρουρούς του στο ναό να φέρουν μερικούς μαθητές του.

196

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Όταν τους έφεραν, τους έδειξε το βασανισμένο κορμί του δασκάλου και τους ρώτησε

«Για ποιο λόγο οι άνθρωποι θέλουν να εκτελεστούν:»
Με φωνή που μόλις ακουγόταν, ο γέρος ιερέας είπε
«Σστ; απαγορεύω να μιλήσετε!»

Ο άρχοντας ήξερε ότι δεν μπορούσε να απειλήσει με θάνατο τους ανθρώπους που είχε μπροστά του. Τους είπε λοιπόν:

«Θα βασανίσω το δάσκαλό σας με τα χειρότερα βασανιστήρια που μπορεί κανείς να φανταστεί. Θα υποφέρει τα πάνδεινα μπροστά στα μάτια σας. Αν αγαπάτε τον άνθρωπο αυτόν, πείτε μου το μυστικό και θα σας αφήσω να φύγετε όλοι»

«Εντάξει» είπε τότε ένας μαθητής,

«Πάψε» είπε ο γέρος.

«Συνέχισε» είπε ο Νολάβ.

«Όποιος εκτελεστεί σήμερα ... » άρχισε ο μαθητής,

«Βούλωσε ΤΟ» επανέλαβε ο γέροντας. «Το ανάθεμα θα πέσει πάνω σου αν αποκαλύψεις το μυστικό ... »

Ο άρχοντας έκανε ένα σινιάλο, και ο γέροντας έπεσε αναίσθητος μ' ένα χτύπημα του δήμιου.

«Συνέχισε» διέταξε το μαθητή.

«Ο πρώτος άνθρωπος που θα εκτελεστεί σήμερα, μετά τη δύση του ηλίου, θα κερδίσει την αθανασία.»

«Αθάνατος; Λες ψέματα!» είπε ο Νολάβ.

«Το λένε οι Γραφές» είπε ο νέος. Και βγάζοντας ένα βιβλίο από την τσάντα του, διάβασε μία παράγραφο που το επιβεβαίωνε.

«Αθάνατος!» σκέφτηκε ο φεουδάρχης,

Το μόνο που φοβόταν ο τύραννος, ήταν ο θάνατος. Αυτή ήταν η ευκαιρία του να τον νικήσει «Αθάνατο!» σκέφτηκε.

Ο άρχοντα; δεν δίστασε. Ζήτησε χαρτί και πένα και υπέγραψε τη δική του εκτέλεση.

Τους έδωξαν όλους από το παλάτι και, μόλις έπεσε ο ήλιος ο Νολάβ εκτελέστηκε σύμφωνα με τη διαταγή του.

197

42.

Έτσι, ο λαός γλίτωσε από τον καταπιεστή και ξεσηκώθηκε για να παλέψει για ελευθερία. Ύστερα από λίγους μήνες όλοι ήταν ελεύθεροι.

Κανένas δεν ξαναμίλησε για το φεουδάρχη, εκτός από τη νύχτα της εκτέλεση; του, όταν οι μαθητές που γιάτρευαν τις πληγές του δασκάλου τους δέχονταν την ευλογία του που διακινδύνευσαν το κεφάλι τους και τα συγχαρητήριά του για τη θαυμάσια υποκριτική τους.

«Ντεμιάν, γιατί ο άρχοντας φεουδάρχης πίστεψε ένα τέτοιο ψέμα; Γιατί έφτασε να διατάξει το δικό του θάνατο, με μία ιστορία που του έλεγαν οι εχθροί του; Γιατί έπεσε στην παγίδα του δασκάλου; Μία είναι η απάντηση:

ΓΙΑΤΙ ΗΘΕΛΕ ΝΑ ΤΟ ΠΙΣΤΕΥΕΙ.

«Ηθελε να πιστέψει ότι ήταν αλήθεια. Κι αυτό, Ντεμιάν, είναι από τα πιο απίστευτα ισχυρά κίνητρα που έχω δει στη ζωή μου. Πιστεύουμε ορισμένα ψέματα για διάφορους λόγους, όμως, προπαντός, τα πιστεύουμε επειδή θέλουμε να τα πιστέψουμε.

»Γιατί σε πιάνει μανία ενάντια σε όσουο ΣΟΥ λένε ψέματα - με ρωτούσες τις προάλλες.

»Σε πιάνει μανία γιατί εσύ θα ήθελες πολύ να πιστέψεις αυτό που ο άλλος ισχυρίζεται ότι είναι αλήθεια!»

Απάντησε μόνος του το ερώτημα.

ΚΑΝΕΝΑΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ
ΝΑ ΕΞΑΠΑΘΗΕΙ,

Απο ΑΥΤΟΝ ΓΙΑ ΤΟΝ Οποιο ΤΟ ΨΕΜΑ
ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙ ΤΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ ΤΟΥ.

Ο ΔΙΚΑΙΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

ΟΠΩΣ ΠΑΝΤΑ, ύστερα από μια επανάσταση μέσα στο κεφάλι μου, οι ιδέες άρχιζαν να ξεχωρίζουν και να αποκτούν ειρμό.

Πόσες φορές στη ζωή μου δεν προσπάθησα να καταλάβω το ακατανόητο μυστήριο των ανθρώπων που αγοράζουν τάλιρα με τέσσερις δραχμές;

Ποτέ δεν βρήκα την παραμικρή εξήγηση για τα ατελείω-

τα θύματα των «παπατζήδων»,

Μα τι κρύβει στο μυαλό του κάποιος που αγοράζει ένα υπερωκεάνιο με λίγα κέρματα;

Πώς είναι δυνατόν κάποιος να συνεργαστεί μ' έναν απατεώνα;

Γιατί ένα άτομο, αρκετά έξυπνο, μπορεί να ανακαλύψει ότι το εμπόρευμα που αγόρασε σε μια γελοία τιμή είναι για τα σκουπίδια;

Τώρα, επιτέλους, έβρισκα μία απάντηση. Όλοι οι εξαπατημένοι, κάποια στιγμή, σκέφτηκαν ότι θα έβγαιναν κερδισμένοι από την κατάσταση. Οι περισσότεροι, σίγουρα, θα πέρασαν κάμποση ώρα απολαμβάνοντας μια κρυφή ικανοποίηση για τα μελλοντικά τους κέρδη. Πολλοί θα σκέφτηκαν πόσο έξυπνοι ήταν που ξεγέλασαν τον απατεώνα ...

Μα κι εγώ ο ίδιος δεν είχα τσιμπήσει αρκετές φορές το δόλωμα;

Ναι, βέβαια.

Αυτό ακριβώς κάνω όταν μου τη φέρνουν.

«Μου τη φέρνουν» σημαίνει ότι εγώ καταπίνω κάποια υποσχηση ή διαβεβαίωση που μου είναι ευχάριστη στ' αφτιά.

199

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Μου τη φέρνουν ... » Θυμίζει και το αγκίστρι.

Κι έτσι είναι. Ακόμα και η έκφραση "τσιμπήσα το αγκίστρι" έχει την ίδια έννοια. Καταπίνεις το αγκίστρι μ' ένα λαχταριστό σκουλήκι για δόλωμα ή, ακόμα χειρότερα, μια λαχταριστή, χρωματιστή και φανταχτερή μυγούλα ... από πλαστικό!

Με δουλεύουν, δαγκώνω το δόλωμα ... Με τι μοιάζουν, όμως, αυτοί που ψαρεύουν; Τι λογής σκουλήκια άραγε μου αρέσουν περισσότερο;

Οι υποσχέσεις για αιώνια αγάπη .....

Η φαντασία της ολικής αποδοχής .....

Η εκτίμηση και η αναγνώριση των άλλων ...

Η επιθυμία να είμαι ο πρώτος που θα δει κάτι που κανένας άλλος δεν έχει δει ...

Η ματαιοδοξία να ξεχωρίζεις πάνω από τους άλλους ...

Το βλέμμα που με βλέπει όπως εγώ θα ήθελα ...

Όταν ο άλλος στέκει άνευ όρων στο πλευρό μου ...

Και τόσα άλλα...

Τόσα!

Αντιλαμβανόμουν ότι με τον καιρό, με την εμπειρία και την ηλικία, θα μάθαινα να φτύνω όλο και πιο γρήγορα τα δολώματα που δάγκωνα ... Οι πληγές όμως;

«Και οι πληγές, Χοντρέ;» τον ρώτησα. «Τι γίνεται με τις πλη-

γός; Μου διδάσκεις να περιφρονώ τα ψόφια και άχαρα σκουλήκια. Μου δείχνεις διαρκώς ποιες είναι οι πλαστικές μυγούλες για να μην πιαστώ στο αγκίστρι. Όμως, νομίζω ότι δεν μου μαθαίνεις πώς να μην πληγώνομαι. Φαίνεται πως το πεπρωμένο των εύπιστων σαν εμένα είναι να καταλήγουν στη ζωή γεμάτοι ουλές απ' όσα αγκίστρια δάγκωσαν, κι από όσα δεν πρόλαβαν να δαγκώσουν. Τουλάχιστον, θα ήθελα να μην πάθω άλλο κακό, Χοντρέ. Δε θέλω να αφήνομαι στην καλή

200

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

προαίρεση των άλλων, για το αν θα με πληγώσουν ή θα με γιατρέψουν. Δε θέλω ... »

«Είναι το τίμημα, Ντεμιάν, το τίμημα. Θυμάσαι το τριαντάφυλλο στον *Μικρό Πρίγκιπα*;»

«Ναι ... Κατάλαβα τι θες να πεις " ... πρέπει να ανεχτώ μερικές κάμπιες αν θέλω να δω τις πεταλούδες ... "»

«Ακριβώς» επιβεβαίωσε ο Χόρχε.

Έμεινα αμίλητος να συλλογιζόμαι μ' ένα κράμα πόνου, αγανάκτησης, συγκατάβασης και αδυναμίας.

Ύστερα, διαμαρτυρήθηκα.

«Εξακολουθώ να πιστεύω ότι ο ψεύτης έχει πολλά πλεονεκτήματα με μικρό κόστος.»

«Άλλοτε ναι κι άλλοτε όχι» είπε ο Χοντρές. «Το ψέμα έχει πολλά αρνητικά. Πάντως, το χειρότερο πράγμα στο ψέμα είναι ότι ΔΕΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙ. .. Αργά ή γρήγορα κάθε ψέμα αποκαλύπτεται, κι ό,τι πέτυχε επιφανειακά χάνεται σαν την ομίχλη στον ήλιο ... Κι επιπλέον, μερικές φορές η ζωή αποδίδει δικαιοσύνη και η απάτη στρέφεται εναντίον του ίδιου του απατεώνα.»

Ο Χόρχε μισόκλεισε τα μάτια κι έψαξε στη μνήμη του.

«Έρχεται ιστορία ... » μάντεψα.

«Έρχεται ... »

Όταν πέθανε ο Λιέν Τσου, η σύζυγός του Ζούμι, ο μεγάλος γιος του Λινγκ και τα δύο μικρά αδερφάκια του έπεσαν σε μεγάλη φτώχεια.

Όσο ζούσε, ο άντρας του σπιτιού δούλευε από ήλιο σε ήλιο στις φυτείες ρυζιού του Τσενγκ.

Του πλήρωναν το μεγαλύτερο μέρος του μισθού σε ρύζι κι έπαιρνε ελάχιστα νομίσματα. Έφταναν, απλώς, για τις πιο στοιχειώδεις ανάγκες της οικογένειας, με πρώτη απ' όλες την αμοιβή για τους δασκάλους και τα τετράδια του Λινγκ και των αδερφών του.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Τη μέρα του θανάτου του, ο Λιεν Τσου έφυγε από το σπίτι προτού ξημερώσει, όπως πάντα. Στο δρόμο για τη φυτεία άκουσε κραυγές Που ζητούσαν βοήθεια. Ήταν ένας γέρος που τον παράσερναν τα χειμαρρώδη νερά Του ποταμού.

Ο Λιεν Τσου τον αναγνώρισε. Ήταν ο γέρος Τσενγκ, ο ιδιοκτήτης της φυτείας όπου δούλευε. Ο Λιεν Τσου ποτέ δεν ήταν καλός κολυμβητής, και μόνο ένας πολύ καλός κολυμβητής θα τολμούσε να μπει στο φουσκωμένο ποτάμι για να σώσει με μεγάλη δυσκολία το γέροντα.

Κοίταζε ολόγυρα, όμως, κανένας δεν περνούσε στο δρόμο εκείνη την ώρα ... Και για να τρέξει για βοήθεια θα χασομερούσε πάνω από μισή ώρα ...

Με μια παρόρμηση, ο Λιεν Τσου πήρε ανάσα και ρίχτηκε στο ποτάμι.

Μόλις έφτασε το γέρο, το ρεύμα τον παρέσυρε και τον τράβηξε προο το βυθό.

Τα άγνωχα σώματα και των δύο βρέθηκαν αγκαλιασμένα σ' ένα λίκνασμα του ποταμού, λίγα χιλιόμετρα πιο κάτω ...

Ίσως επειδή, κατά κάποιον τρόπο, τα παιδιά του γέρου θεωρήσαν υπεύθυνο τον Λιεν Τσου για το θάνατο του πατέρα τους και ίσως επειδή ο μικρός Λινγκ παραήταν μικρός για τη δουλειά, ή ίσως επειδή, όπως είπαν, δεν υπήρχε πολλή δουλειά στους ορυζώνες, τα παιδιά του νεκρού αρνήθηκαν το δικαίωμα του γιου να πάρει τη δουλειά του πατέρα.

Ο νεαρός Λινγκ επέμεινε.

Στην αρχή τούς είπε ότι στα δεκατρία του ήταν αρκετά μενάλος για να δουλέψει. Υστερσ τους είπε ότι εκείνη τη δουλειά την κληρονομούσε από τον πατέρα του. Μετά εξήγησε πόσο ικανός ήταν για τη δουλειά και πόσο επιδέξιος στα χέρια. Κι αφού όλα αυτά δεν βοήθησαν σε τίποτα, ο Λινγκ τους ικέτευε να του δώσουν τη δουλειά με το επιχείρημα της οικονομικής ανάγκης της οικογένειάς του.

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Κανένα επιχείρημα δεν ήταν αρκετός και ζήτησαν από το νεαρό να εγκαταλείψει τον ορυζώνα.

Ο Λινγκ εξοργίστηκε και άρχισε να υψώνει τη φωνή, να μιλά για τη θυσία του πατέρα του, να μιλάει για την εκμετάλλευση, για δικαιώματα, για απαιτήσεις ...

Ακολούθησε πάλι κι έδιωξαν τον Λινγκ με τις κλοτσιές από εκεί. Τον πέταξαν στο σκονισμένο δρόμο ....

Από τότε, η οικογένειά του έτρωγε όταν έβρισκε. Τη συντηρούσε ο Λινγκ με περιστασιακές δουλειές και με τις θυσίες της μητέρας, που έπλενε κι έραβε ρούχα άλλων.

Μια μέρα, όπως κάθε μέρα, ο Λινγκ έβγαινε από τη φυτεία όπου, όπως κάθε μέρα, είχε πάει να ζητήσει δουλειά και, όπως κάθε μέρα, του είχαν πει ότι δεν είχε δουλειά για εκείνον ...

Έβγαινε με το κεφάλι σκυφτό, κοιτάζοντας το έδαφος και τα φθαρμένα του σανδάλια.

Κλοτσούσε τις πέτρες που έβρισκε μπροστά του προσπαθώντας να βρει παρηγοριά με τον πόνο.

Αξαφνα, έδωσε μια κλοτσιά σε κάτι κι άκουσε έναν διαφορετικό ήχο. Έψαξε να δει το αντικείμενο που είχε κλοτσήσει. ...

Δεν ήταν πέτρα αλλά ένα δερμάτινο πουγκί δεμένο με κορδόνι και καλυμμένο με χώμα.

Ο νεαρός το ξαναχτύπησε με το πόδι.

Δεν ήταν άδειο. Έκανε έναν ωραίο ήχο καθώς κυλούσε στο έδαφος.

Ο Λινγκ συνέχισε να κλοτσάει το πουγκί επί ώρες και ώρες, απολαμβάνοντας τον ήχο που έκανε ...

Τελικά, το μάζεψε και το άνοιξε.

Μέσα, βρήκε ένα σωρό ασημένια νομίσματα ... Πάρα πολλά νομίσματα! Περισσότερα απ' όσα είχε δει σε όλη του τη ζωή ...

Τα μέτρησε.

Ήταν δεκαπέντε. Δεκαπέντε υπέροχα, ολοκαίνουργια και λαμπερά νομίσματα.

203

45.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Και ήταν δικά του.

Αυτός τα είχε βρει πεταμένα στο χώμα.

Αυτός τα κλοτσούσε επί μισή ώρα.

Αυτός είχε ανοίξει το πουγκί.

Δε χωρούσε αμφιβολία ότι ήταν δικά του ...

Τώρα, επιτέλους, η μητέρα του θα σταματούσε να δουλεύει, τα αδέρφια του θα άρχιζαν πάλι μαθήματα κι όλοι θα έτρωγαν όσο ήθελαν ... κάθε μέρα.

Ετρεξε στο χωριό να κάνει ψώνια.

Εφτασε στο σπίτι φορτωμένος φαγητά, παιχνίδια για τα αδέρφια του, κουβέρτες για το κρύο και δύο όμορφα φορέματα από την Ινδία, για τη μητέρα του.

Εγινε πανηγύρι στο σπίτι ... Ολοι πεινούσαν και κανένας δεν ρώτησε πού βρέθηκε το φαγητό, ώσπου χόρτασαν.

Μετά το δείπνο ο Λινγκ μοίρασε τα δώρα, κι όταν τα μικρά πήγαν να κοιμηθούν κουρασμένα από το παιχνίδι, η Ζούμι έκανε νόημα στο Λινγκ να καθίσει δίπλα της.

Ο Λινγκ ήξερε τι ήθελε η μητέρα του.

«Δεν πιστεύω να νομίζεις ότι έκλεψα» είπε ο Λινγκ.

«Κανένας δεν σου χαρίζει τόσα πράγματα ... » είπε η μητέρα.

«Όχι, κανένας δεν χαρίζει τίποτα» συμφώνησε ο Λινγκ. «Τα αγόρασα. Εγώ τα αγόρασα όλα.»

«Και πού τα βρήκες τα χρήματα, Λινγκ;»

Το αγόρι αφηγήθηκε στη μητέρα του πώς είχε βρει το πουγκί με τα νομίσματα ...

«Λινγκ, αγόρι μου, αυτά τα χρήματα δεν είναι δικά σου» είπε η Ζούμι.

«Γιατί δεν είναι δικά μου;» διαμαρτυρήθηκε ο Λινγκ. «Εγώ τα βρήκα.»

«Γιε μου, εσύ τα βρήκες, αλλά κάποιος τα έχασε. Κι αυτός που τα έχασε είναι ο αληθινός ιδιοκτήτης των χρημάτων» κατέληξε η γυναίκα.

204

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Όχι» είπε ο Λινγκ. «Όποιος τα έχασε τα έχασε, κι όποιος τα βρήκε τα βρήκε. Εγώ τα βρήκα. Κι αν δεν έχουν ιδιοκτήτη, είναι δικά μου.»

«Σωστά, γιε μου» συνέχισε η μητέρα. «Αν δεν έχουν ιδιοκτήτη είναι δικά σου. Όμως, αν έχουν ιδιοκτήτη πρέπει να του επιστρέψεις αυτό που του ανήκει. .. »

. «Όχι μητέρα»

«Ναι, Λινγκ. Θυμήσου τον πατέρα σου και σκέψου τι θα έλεγε αυτός.»

Ο Λινγκ κατέβασε το κεφάλι και συμφώνησε ανόρεχτα.

«Και τι θα κάνω με αυτά που ξόδεψα;» ρώτησε το αγόρι.

«Πόσα ξόδεψες;»

«Δύο.»

«Καλά. Θα δούμε πώς θα τα καταφέρουμε να τα ξεπληρώσουμε» είπε η Ζούμι. «Τώρα, πήγαινε στο χωριό και ρώτα τον κόσμο ποιος έχασε ένα δερμάτινο πουγκί. Άρχισε να ρωτάς εκεί κοντά που τα βρήκες.»

Πάλι με το κεφάλι σκυφτό, αυτή τη φορά βγαίνοντα από το σπίτι του, ο Λινγκ παραπονιόταν για τη μοίρα του.

Όταν έφτασε στο χωριό μπήκε στη φυτεία και ρώτησε τον υπεύθυνο αν είχε χάσει κανένας τίποτα.

Ο υπεύθυνος δεν ήξερε, όμως, του είπε ότι θα μάθαινε.

Σε λίγο, ο μεγάλος γιος του γέροντα και σημερινός ιδιοκτήτης του ορυζώνα, βγήκε να τον συναντήσει.

«Εσύ πήρες το πουγκί με τα χρηματά μου;» τον ρώτησε με ύφος κατηγορού.

«Όχι, κύριε. Εγώ τα βρήκα στο δρόμο» αποκρίθηκε ο Λινγκ.

«Δώσ' τα μου αμέσως» φώναξε.

Ο νεαρός έβγαλε το πουγκί και του το έδωσε.

Εκείνος άδειασε τα νομίσματα στη χούφτα του κι άρχισε να

τα μετράει...

Το αγόρι τον πρόλαβε

205

46.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Θα δείτε ότι λείπουν μόνο δύο νομίσματα, κύριε Τσενγκ. Θα μαζέψω τα χρήματα και θα σας τα επιστρέψω. Μπορώ να δουλέψω δωρεάν για να σας αποζημιώσω.»

«Δεκατρία! Δεκατρία!» μούγκρισε ο Τσενγκ. «Πού είναι τα νομίσματα που λείπουν;»

«Σας είπα, κύριε» άρχισε να λέει το αγόρι «Δεν ήξερα ότι το πουγκί ήταν δικό σας. Ομως, θα σας επιστρέψω τα χρήματα ... » «Κλέφτη!» τον διέκοψε ο άλλος «Κλέφτη! Θα σου δείξω εγώ που βάζεις στην τσέπη χρήματα που δεν είναι δικά σου» και βγήκε στο δρόμο φωνάζοντας «Θα σου δείξω εγώ ... Θα σου δείξω ... » Το αγόρι πήγε στο σπίτι του. Δεν ήξερε αν ήταν μεγαλύτερη η οργή του ή η απελπισία του.

Όταν έφτασε, είπε στη Ζούμι τα καθέκαστα κι εκείνη τον παρηγόρησε.

Του υποσχέθηκε ότι εκείνη θα μιλούσε με τον άνθρωπο για να το τακτοποιήσει

Ωστόσο, την επόμενη μέρα, ένας απεσταλμένος του δικαστή ήρθε να καλέσει τη Ζούμι και τον Λινγκ σε δίκη για κλοπή δεκαεφτά ασημένιων νομισμάτων.

Δεκαεφτά!

Μπροστά στο δικαστή, ο γιος του γέροντα γαιοκτήμονα πήρε όρκο ότι το δερμάτινο πουγκί είχε εξαφανιστεί από το γραφείο του.

«Ήταν την ίδια μέρα που ο Λινγκ ήρθε να μου ζητήσει δουλειά» δήλωσε ο Τσενγκ. «Και την επόμενη μέρα παρουσιάστηκε αυτός ο κλέφτης κι έλεγε ότι "βρήκε" τάχα το πουγκί και ρωτούσε "μήπως κάποιος το έχασε". Τι αδιαντροπιά!»

«Συνεχίστε, κύριε Τσενγκ» είπε ο δικαστής, «Φυσικά, του είπα ότι ήταν δικό μου, κι όταν μου το επέστρεψε κοίταξα αμέσως το περιεχόμενο και διαπίστωσα αυτό που υποψιαζόμουν. Έλειπαν νομίσματα. Δεκαεφτά ασημένια νομίσματα!» Ο δικαστής άκουσε προσεκτικά την αφήγηση, και μετά

206

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

έστρεψε το βλέμμα προο το αγόρι που, ντροπιασμένο από τη θέση που βρισκόταν, δεν τολμούσε να μιλήσει

«Τι έχεις να πεις Λινγκ; Η κατηγορία είναι πολύ σοβαρή» ρώτησε ο δικαστής.

«Κύριε δικαστή, εγώ δεν έκλεψα τίποτα. Βρήκα το πουγκί στο δρόμο. Δεν ήξερα ότι ανήκε στον κύριο Τσενγκ. Είναι αλήθεια ότι το άνοιξα κι είναι αλήθεια ότι ξόδεψα ένα μέρος από τα χρήματα για τρόφιμα και παιχνίδια για τα αδέρφια μου. Ήταν, όμως, δύο νομίσματα, όχι δεκαεφτά.» Το αγόρι έκλαιγε με λυγμούς «Πώς θα μπορούσα να πάρω δεκαεφτά νομίσματα από το πουγκί, αφού είχε μόνο δεκαπέντε όταν το βρήκα; Εγώ πήρα μόνο δύο νομίσματα, κύριε δικαστή, μόνο δύο.»

«Για να δούμε» είπε ο δικαστής. «Πόσα νομίσματα είχε το πουγκί όταν ο νέος; το επέστρεψε;»

«Δεκατρία» αποκρίθηκε ο κατήγορος,

«Δεκατρία» επιβεβαίωσε ο Λινγκ.

«Και πόσα νομίσματα είχε το πουγκί όταν το χάσατε, κύριε Τσενγκ;» ρώτησε ο δικαστής.

«Τριάντα, εξοχότατε» αποκρίθηκε εκείνος

«Όχι, όχι» πετάχτηκε ο Λινγκ. «Είχε μόνο δεκαπέντε νομίσματα. Ορκίζομαι, ορκίζομαι»

«Εσείς Τσένγκ» ρώτησε τον ιδιοκτήτη του ορυζώνα «θα παίρνατε όρκο ότι το πουγκί σας περιείχε τριάντα ασημένια νομίσματα όταν βρισκόταν στο γραφείο σας»

«Βεβαίως, κύριε δικαστή» απάντησε. «Ορκίζομαι!»

Η Ζούμι σήκωσε ντροπαλά το χέρι της και ο δικαστής της έκανε νεύμα να μιλήσει

«Κύριε δικαστή» είπε η Ζούμι, «ο γιος μου είναι ακόμα παιδί και παραδέχομαι ότι διέπραξε περισσότερα από ένα λάθη σ' αυτή την υπόθεση. Όμως, υπάρχει κάτι για το οποίο είμαι βέβαιη. Ο Λινγκ δε λέει ψέματα. Αφού λέει ότι ξόδεψε μόνο δύο νομίσματα, αυτή είναι η αλήθεια. Κι αφού λέει ότι το πουγκί είχε μόνο δεκα-

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

πέντε νομίσματα όταν το βρήκε, αυτή πρέπει να είναι η αλήθεια. Ίσως, κύριε, κάποιος άλλος είχε βρει το πουγκί πρωτότερα ... »

«Φτάνει, κυρία μου» διέκοψε ο δικαστής. «Είναι δική μου δουλειά ν' αποφασίσω τι συνέβη και να αποδώσω δικαιοσύνη. Ζητήσατε το λόγο και σας τον έδωσα. Τώρα, καθίστε και περιμένετε την απόφασή μου.»

«Μάλιστα, κύριε δικαστή. Θέλουμε δικαιοσύνη» είπε ο κατήγορος.

Ο δικαστής έκανε νόημα στο βοηθό του να χτυπήσει το γκονγκ. Αυτό σήμαινε ότι ο δικαστής θα έβγαζε την ετυμηγορία του.

«Κατηγορε και κατηγορούμενε, παρόλο που στην αρχή η κατάσταση ήταν αμφίβολη, τώρα ξεκαθάρισε» άρχισε να λέει ο δικαστής, «Δεν έχω λόγο να αμφιβάλω για τα λόγια του κυρίου

Τσενγκ που ορκίζεται ότι έχασε ένα πουγκί με τριάντα ασημένια νομίσματα ... »

Ο Τσενγκ χαμογέλασε όλο κακία και κοίταξε τον Λινγκ και τη Ζούμι.

«Ωστόσο, ο νεαρός Λινγκ διαβεβαιώνει ότι βρήκε ένα πουγκί με δεκαπέντε νομίσματα» συνέχισε ο δικαστής. «Και πάλι δεν έχω λόγο να αμφισβητήσω το λόγο του ... »

Στην αίθουσα έγινε σιγή, κι ο δικαστής συνέχισε:

«Συνεπώς, είναι προφανές για το δικαστήριο ότι το πουγκί που βρέθηκε και επιστράφηκε ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ το πουγκί που έχασε ο κύριος Τσενγκ. Άρα, δεν ευσταθεί καμία διεκδίκησή του προς την οικογένεια Λιεν Τσου. Ωστόσο, παραμένει στο αρχείο η διεκδίκηση του κατηγορού, για όποιον βρει τις επόμενες ημέρες κάποιο πουγκί και το παραδώσει, με αρχικό περιεχόμενο τριάντα ασημένια νομίσματα»

Ο δικαστής χαμογέλασε και το βλέμμα του συνάντησε τα γεμάτα ευγνωμοσύνη μάτια του Λινγκ.

«Όσο για ετούτο το πουγκί, νεαρέ μου ... »

208

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Μάλιστα, κύριε δικαστή» ψέλλισε ο νεαρός. «Αναλαμβάνω την ευθύνη και είμαι πρόθυμος να πληρώσω για το σφάλμα μου.»

«Πάψε! Όσο για το πουγκί με τα δεκαπέντε νομίσματα, έλεγα, πρέπει να παραδεχτώ ότι κανένας δεν εμφανίστηκε να το διεκδικήσει. Υπό τις δεδομένες συνθήκες είπε κοιτάζοντας λοξά τον κύριο Τσενγκ, «νομίζω ότι μάλλον είναι απίθανο να βρεθεί κάποιος που να ισχυριστεί πως του ανήκει. Συνεπώς, αποφασίζω ότι το πουγκί πρέπει να θεωρηθεί ιδιοκτησία εκείνου που το βρήκε. Κι επειδή εσύ Λινγκ το βρήκες, τα χρήματα είναι δικά σου!»

«Μα εξοχότατε ... » πήγε να πει κάτι ο Τσενγκ.

«Εξοχότατε ... » πήγε να πει και ο Λινγκ.

«Κύριε δικαστή ... » είπε η Ζούμι.

«Σιωπή!» διέταξε αυστηρά ο δικαστής. «Η δίκη τελείωσε! Εξω όλοι από εδώ ... »

Ο δικαστής σηκώθηκε και βγήκε αμέσως από την αίθουσα, ενώ ο βοηθός του χτύπησε πάλι το γκονγκ ...

48.

ΤΟ ΜΑΓΑΖΙ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

«ΠΕΣ ΜΟΥ, ΧΟΡΧΕ, σχεδόν όλος ο κόσμος έχει την άποψη ότι όλοι χρειάζονται ψυχοθεραπεία. Εγώ ξέρω ότι εσύ δεν συμφωνείς, και νομίζω ότι δεν θεωρείς απαραίτητη την ψυχοθεραπεία αν δεν είναι συγκεκριμένη. Τώρα, όμως, αναρωτιέμαι αν ο καθένας μπορεί να επωφεληθεί από μια ψυχοθεραπευτική διαδικασία.»

«Ναι.»

«Οποιοσδήποτε;»

«Ας το πούμε αλλιώς. Σε όποιον θέλει να επωφεληθεί, μπορεί να φανεί χρήσιμη.»

«Όμως, γιατί κάποιος μπορεί να μη θέλει να επωφεληθεί;»

«Ο Άντονι δε Μέλο έχει ένα θαυμάσιο διήγημα που μου φαίνεται ότι μπορεί να μας βοηθήσει προς αυτήν την κατεύθυνση...

Ο άνθρωπος περπατούσε σ' εκείνα τα σοκάκια της επαρχιακής πόλης. Είχε χρόνο, και γι' αυτό κοντοστεκόταν για λίγο μπροστά σε κάθε βιτρίνα, σε κάθε κατάσταση, σε κάθε πλατεία. Στρίβοντας σε μία γωνία βρέθηκε άξαφνα μπροστά σε ένα ταπεινό κατάστημα που η ταμπέλα του ήταν λευκή. Περίεργος, πλησίασε στη βιτρίνα και κόλλησε το πρόσωπο στο κρύσταλλο για να καταφέρει να δει μέσα στο σκοτάδι. .. Το μόνο που φαινόταν ήταν ένα αναλόγιο μ' ένα χειρόγραφο καρτελάκι που έγραφε :

Το μαγαζί της αλήθειας

210

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο άνθρωπος έμεινε έκπληκτος. Σκέφτηκε ότι, αν και διέθετε ανεπτυγμένη φαντασία, του ήταν αδύνατον να φανταστεί τι μπορεί να πουλούσαν.

Μπήκε.

Πλησίασε την κοπέλα που στεκόταν στον πρώτο πάγκο και τη ρώτησε

«Συγνώμη. Είναι αυτό το μαγαζί της αλήθειας;»

«Μάλιστα κύριε. Τι λογής αλήθεια θέλετε; Αλήθεια μερική, αλήθεια σχετική, αλήθεια στατιστική, πλήρη αλήθεια;»

«Ωστε, λοιπόν, πουλούσαν αλήθεια. Ποτέ δεν είχε φανταστεί ότι ήταν δυνατόν κάτι τέτοιο. Να πηγαίνεις σ' ένα μέρος και να

παίρνεις την αλήθεια, ήταν υπέροχο.

«Θέλω πλήρη αλήθεια» αποκρίθηκε ο άνθρωπος χωρίς τάλαντευση.

«Είμαι τόσο απαυδισμένος από τα ψέματα και τις πλαστογραφίες» σκέφτηκε. «Δε θέλω άλλες γενικεύσεις, ούτε δικαιολογίες, δεν θέλω απάτες ούτε κοροϊδίες.»

«Απόλυτη αλήθεια!» διόρθωσε.

«Μάλιστα, κύριε. Ακολουθήστε με.»

Η κοπέλα συνόδευσε τον πελάτη σ' ένα άλλο μέρος του καταστήματος και, δείχνοντας έναν πωλητή με αυστηρό ύφος, είπε

«Ο κύριος θα σας εξυπηρετήσει.»

Ο πωλητής πλησίασε και περίμενε τον πελάτη να μιλήσει.

«Ήρθα ν' αγοράσω την απόλυτη αλήθεια.»

«Αχά. Συγνώμη, αλλά γνωρίζετε την τιμή;»

«Όχι. Πόσο κοστίζει;» αποκρίθηκε τυπικά. Στην πραγματικότητα, ήξερε ότι θα πλήρωνε όσο όσο για να έχει όλη την αλήθεια.

«Για όλη την αλήθεια» είπε ο πωλητής, «το αντίτιμο είναι ότι ποτέ πια δεν θα έχετε την ησυχία σας»

Ένα ρίγος διέτρεξε τη ράχη του ανθρώπου. Ποτέ δεν είχε φανταστεί ότι το κόστος θα ήταν τόσο υψηλό.

211

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Ευ- ευχαριστώ ... Συγνώμη ... » ψέλλισε.

Έκανε μεταβολή και βγήκε από το κατάστημα κοιτώντας το έδαφος,

Ένιωθε λίγο θλιμμένος όταν κατάλαβε ότι δεν ήταν ακόμα προετοιμασμένος για την απόλυτη αλήθεια, ότι ακόμα χρειαζόταν ορισμένα ψέματα για να βρίσκει ανάπαυση, ορισμένους μύθους και εξιδανικεύσεις για να καταφεύγει, ότι ήθελε κάποια δικαιολονίες για να μην αντιμετωπίζει τον ίδιο του τον εαυτό ...

«Ίσως αργότερα» σκέφτηκε.

«Ντεμιάν. Κάτι που για μένα είναι επωφελές, δεν είναι απαραίτητως, επωφελές και για κάποιον άλλον. Μπορεί, δικαίως, κάποιος να πιστεύει ότι το αντίτιμο για κάποιο αγαθό είναι πάρα πολύ υψηλό. Είναι θεμιτό ο καθένας να αποφασίζει μόνος του τι αντίτιμο θέλει να πληρώσει σε αντάλλαγμα για κάτι που παίρνει, και είναι λογικό ο καθένας να επιλέγει τη στιγμή για να πάρει αυτό που ο κόσμος του προσφέρει, είτε αυτό είναι η αλήθεια, είτε κάποιο άλλο "όφελος"».

Εγώ, δεν ήξερα τι να πω.

Και ο Χόρχε πρόσθεσε:

«Υπάρχει ένα παλιό αραβικό ρητό που λέει:

"ΓΙΑ ΝΑ ΜΠΟΡΕΣΕΙΣ ΝΑ ΞΕΦΟΡΤΩΣΕΙΣ

ΕΝΑ ΦΟΡΤΙΟ ΧΑΛΒΑ
ΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΕΧΕΙΣ ΔΟΧΕΙΑ
ΓΙΑ ΝΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΟ ΧΑΛΒΑΪΟ

... με τη σοφία και την αλήθεια
ισχύει το ίδιο, όποι; με το χαλβά ...»

212

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΙΧΑΜΕ ΑΡΧΙΣΕΙ την επίσκεψη μ' εκείνη την ανυπόφορη κατάσταση που αντιμετωπίζαμε κάθε φορά που εγώ έφτανα στο ιατρείο χωρίς να ξέρω για τι πράγμα ήθελα να μιλήσω, κι έτσι δεν μιλούσα. Η ήξερα τι ήθελα να πω αλλά δεν το έκανα. Ή καταλάβαινα ότι θα ήταν καλύτερα αν δεν είχα έρθει, αλλά όμως βρισκόμουν ήδη εκεί. Ή ούτε ο Χοντρός είχε όρεξη για κουβέντα και δεν με βοηθούσε. Ή, πάλι, είχε όρεξη για κουβέντα αλλά παρ' όλα αυτά σιωπούσε ...

Αυτές ήταν οι σιωπηλές ώρες της ψυχοθεραπείας.

Οι πυκνές.

Οι βαριές.

«Εχτές έγραψα κάτω» είπα τελικά στο Χοντρό.

«Αλήθεια ... ;»

"Σύντομη απάντηση", σκέφτηκα,

«Ναι» απάντησα, ακόμα πιο σύντομα.

«Και ... ;» με ρώτησε.

"Άρχισε πάλι τα σπαστικά του", σκέφτηκα.

«Έχει τίτλο "Ερωτήσεις", όμως, δεν είναι ερωτήσεις.»

«Και τι θέλεις να κάνεις με τις "Ερωτήσεις" που δεν είναι

ερωτήσεις;»

«Θα ήθελα να τις διαβάσω εδώ, μαζί σου. Δεν τις έχω ξαναδιαβάσει από τότε που τις έγραψα, χτές το βράδυ. Ξέρω ότι δεν αναζητώ απαντήσεις, έτσι δε θέλω να μου απαντήσεις ούτε εσύ. Θέλω μόνο να με ακούσεις. Θέλω να πω ότι είναι ζητήματα, όχι ερωτήματα.»

213

49.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Καταλαβαίνω ... » είπε ο Χοντρόκ, πρόθυμος ν' ακούσει.

Δύσκολο, έτσι;

Σχεδόν αδύνατο;

Ή μήπως ... ειλικρινά αδύνατο;

Πώς ζει κανείς αν είναι διαφορετικός

Τι νόημα έχει να ζεις βασανισμένος;

Μπορείς να ζήσεις με άλλον τρόπο και να διατηρείς την ευφύια σου ή έστω τα λογικά σου;

Κι αν αυτό δεν γίνεται, τότε γιατί δουλεύω με τον εαυτό μου;

Γιατί κάνω ψυχοθεραπεία;

Ποιος είναι ο ρόλος ενός ψυχοθεραπευτή; Να «απο-προσαρμόξει» τους ανθρώπους οι οποίοι υποτίθεται ότι τον επισκέπτονται επειδή υποφέρουν;

Κι εγώ τι κάνω σ' αυτήν την αναζήτηση;

Δηλαδή, αυτό που κάνω είναι ν' αλλάζω το ένα βάσανο μ' ένα άλλο και να μην έχω ούτε καν την παρηγοριά ότι το μοιράζομαι με τους υπόλοιπους;

Τι είναι η ψυχοθεραπεία; Μια τεράστια φάμπρικα αποτυχιών για «εκλεκτούς»

Κάτι σαν μια σέκτα σαδιστών που επινοούν εξεζητημένες μεθόδους βασανιστηρίων, εκλεπτυσμένες και προσωποποιημένες;

Να αληθεύει ότι είναι καλύτερα να υποφέρεις πολύ από την πραγματικότητα παρά να απολαμβάνεις την άγνοια ενός μυθικού σύμπαντος

Σε τι μπορεί να χρησιμεύσει η πλήρης συνειδητοποίηση της μοναξιάς σου και η υπαρξιακή δέσμευση με τον εαυτό σου;

Σε τι υπερέχεις, παρακαλώ, σε τι υπερέχεις συνηθίζοντας να μην περιμένεις ποτέ τίποτα από κανέναν;

Αν ο υπαρκτός κόσμος είναι για τα σκουπίδια, αν τα αληθινά άτομα είναι τελείως σκατά, αν οι αυθεντικός καταστάσεις της ζωής μας είναι αφόρητο, είναι άραγε υγιές να πασαλείβεις με

214

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

κόπρانا και να κολυμπάς μέσα στα απόβλητα της; ανθρωπότητα;

Μήπως έχουν δίκιο οι θρησκείες που προσφέρουν παρηγοριά εκεί για όσα δεν μπορείς να αποκτήσεις εδώ;

Μήπως έχουν δίκιο, επίσης, όταν αναθέτουν όλη τη δουλειά σ' έναν παντοδύναμο θεό που θα μας φερθεί καλά αν είμαστε κι εμείς καλά παιδιά;

Δεν είναι πολύ πιο εύκολο να γίνω καλό παιδί από το να είμαι

ο εαυτός μου;

Μήπως, άραγε, είναι πολύ πιο χρήσιμο και απλό να δεχτώ τις έννοιες του καλού και του κακού, όπως όλος ο κόσμος;

Η, τουλάχιστον, μήπως είναι καλύτερα να κάνω όπως όλοι αυτοί που λειτουργούν σαν να συμφωνούσαν απολύτως με αυτή την οπτική;

Μήπως έχουν δίκιο οι μάγοι, οι θεραπευτές, οι κομπογιαννίτες και οι προφήτες που θέλουν να μας γιατρέψουν με τη μαγεία της πίστης μας;

Μήπως έχουν δίκιο όσοι ποντάρουν στις απεριόριστες δυνατότητες του νου μας προκειμένου να μπορέσουμε να ελέγξουμε κάθε εξωτερική κατάσταση ή πράξη;

Μήπως είναι σωστό ότι, στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει τίποτα έξω από εμένα, και η ζωή μου είναι απλώς ένας μικρός εφιάλτης από αντικείμενα, ανθρώπους και γεγονότα επινοημένα από τη δημιουργικότητα της φαντασίας μου;

Ποιος μπορεί να πιστέψει ότι αυτό που συμβαίνει είναι η μοναδική δυνατότητα;

Κι αν είναι έτσι, ποιο το πλεονέκτημα να γνωρίζεις περισσότερα σχετικά μ' αυτή τη δυνατότητα;

Τι υποχρέωση έχει ο άλλος να με καταλάβει;

Τι υποχρέωση έχει να με αποδεχτεί;

Τι υποχρέωση έχει να με ακούσει;

Τι υποχρέωση έχει να με εγκρίνει;

215

50.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

Τι υποχρέωση έχει να μη μου λέει ψέματα;

Τι υποχρέωση έχει να με παίρνει υπόψη του;

Τι υποχρέωση έχει να με αγαπάει όπως εγώ θα ήθελα;

Τι υποχρέωση έχει να με αγαπάει όσο εγώ θα ήθελα;

Τι υποχρέωση έχει ο οποιοσδήποτε άλλος να με αγαπάει;

Τι υποχρέωση έχει να με σέβεται;

Τι υποχρέωση έχει ο άλλος να αντιλαμβάνεται ότι υπάρχω;

Κι αν κανένας δεν αντιλαμβάνεται ότι εγώ υπάρχω, τότε γιατί υπάρχω;

Κι αν η ύπαρξή μου δεν έχει κανένα νόημα, πώς να μη θυσιάσω οτιδήποτε, ναι, ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ, προκειμένου να κρατήσω κοντά μου κάποιο νόημα;

... Κι αν ο δρόμος από τη γέννηση ως το φέρετρο είναι μοναχικός, γιατί να κοροϊδεύομαστε κάνοντας τάχα ότι μπορούμε να βρούμε συντροφιά;

Ο Χοντρός Ξερόβηξε ...

«Τι νύχτα κι αυτή η χτεσινή, ε:»

«Ναι ... » είπα. «Μαύρη, πολύ μαύρη.»

Ο ψυχοθεραπευτής μου άνοιξε τα χέρια του και μου έκανε νόημα να έρθω στη αγκαλιά του.

Όταν πήγα ο Χόρχε με αγκάλιασε όπως, νομίζω, θα έκανε μ' ένα μικρό παιδί...

Ένωσα την θέρμη και την αγάπη του Χοντρού, κι εκεί έμεινα για όλη την υπόλοιπη ώρα της επίσκεψης, αμίλητος, συλλογισμένος ...

Ο ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΗΣ ΧΟΥΡΜΑΔΩΝ

«ΚΟΙΤΑΞΕ, ΟΛΑ ΟΣΑ μου διδάσκεις μου φαίνονται σωστά και, φυσικά, θα μου άρεσε να πιστεύω ότι είναι δυνατόν κάποιος να ζει έτσι ... Ωστόσο, η αλήθεια είναι ότι πιστεύω ότι το μοντέλο σου για τη ζωή δεν είναι παρά ένα ωραίο θεωρητικό κατασκεύασμα, ανεφάρμοστο στην καθημερινή πραγματικότητα.»

«Δεν νομίζω ... »

«Βέβαια! Εσύ δεν το νομίζεις, γιατί για σένα πρέπει να είναι πιο εύκολο απ' ό.τι για τοικ άλλους. Εσύ δημιουργήσες έναν τρόπο ζωής ολόγυρά σου, και τώρα σου είναι πιο εύκολο ... Εγώ, όμως, και σχεδόν όλοι οι άλλοι, ζούμε σ' έναν φυσιολογικό και συνηθισμένο κόσμο. Εμείς ποτέ δεν θα μπορέσουμε να κάνουμε όλα όσα απαιτούνται για να τον απολαύσουμε.»

«Η αλήθεια, Ντεμιάν, είναι ότι κι εγώ προέρχομαι από τον ίδιο κόσμο, τον πραγματικό κόσμο, όπως κι εσύ. Κι εγώ κατοικώ στον ίδιο καθημερινό πλανήτη όπου κατοικούμε όλοι μας. Συγκατοικώ με τον ίδιο φυσιολογικό και συνηθισμένο κόσμο που γνωρίζεις ... Παραδέχομαι ότι ζω λίγο καλύτερα από την πλειονότητα των ανθρώπων που γνωρίζω, όμως θέλω να σου ξεκαθαρίσω δύο ζητήματα. Το πρώτο είναι ότι το κόστος δεν ήταν διόλου μικρό. Μου κόστισε πολλή ενέργεια και αφοσίωση ώσπου να κατασκευάσω αυτό το "περιβάλλον", όπως λες εσύ, πολύ πόνο και, προπαντός, πολλές απώλειες. Το δεύτερο πράγμα είναι ότι πρόκειται για μια δι-

αδικασία. Θέλω να πω ότι για ν' αλλάξω ό,τι έπρεπε ν' αλ-

217

51.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

λάξω, για να καταφέρω να μην γκρεμιστεί αυτό που ήθελα να διατηρήσω, για να διατρέξω τις διαδρομές που ήθελα να εξερευνήσω, μου πήρε χρόνο. Δεν ήταν κάτι που έγινε από μόνο του, ούτε από τη μια μέρα στην άλλη ... »

«Το φαντάζομαι. Όμως, τουλάχιστον, ήξερες ότι στο τέλος υπήρχε η επιβράβευση που σήμερα απολαμβάνεις.»

«Δεν είναι έτσι. Κι αυτή είναι άλλη μια προκατάληψη στη σκέψη σου όταν κάνεις ψυχανάλυση. Εγώ, ποτέ δεν είχα εγγυημένο κανένα βραβείο. Θα έλεγα μάλλον ότι όλος ο δρόμος που έκανα ως εδώ δεν είναι παρά ένα στοίχημα για ένα αποτέλεσμα που, στην πραγματικότητα, δεν έχω κερδίσει ακόμα.»

«Πώς γίνεται αυτό,»

«Έχω πολλά να κάνω ακόμα, Ντεμιάν. Εξάλλου, δεν πιστεύω ότι θα καταφέρω στη ζωή μου, έστω κι αν τη φανταστώ πολύχρονη, να απολαύσω τη πλήρη ολοκλήρωση. Να απολαύσω την απόλυτη έλλειψη κάθε προσδοκίας, να απολαύσω την διανοητική πράξη της απόλυτης αποδοχής των γεγονότων ... »

«Μου λες, δηλαδή, ότι κάνεις όλον αυτόν τον κόπο παρότι πιστεύεις πως ποτέ δεν θα καταφέρεις να απολαύσεις πλήρως τα αποτελέσματα;»

«Ναι.»

«Είσαι παλαβός.»

«Σωστά. Όμως, προς δικό σου όφελος, είμαι ένας παλαβός που λέει ιστορίες και που τώρα είναι έτοιμος ν' αρχίσει μια απ' αυτές.»

Σε μία όαση κρυμμένη μέσα στα πιο απόμακρα τοπία της ερήμου, ο γέρος Ελιάου ήταν γονατισμένοι; δίπλα σε μερικές χουρμαδιές.

Ο γείτονάς του, ο Χακίμ, έναο πλούσιος έμπορος, σταμάτησε

218

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

στην όαση για να πιουν νερό οι καμήλες του και είδε τον Ελιάου να ιδρώνει σκάβοντας στην άμμο.

«Τι νέα, γέροντα; Ειρήνη σ' εσένα»

«Και σ' εσένα» αποκρίθηκε ο Ελιάου χωρίς να σταματήσει τη

δουλειά του.

«Τι κάνεις εδώ, μ' αυτή τη ζέστη και με το φτυάρι στα χέρια;»

«Φυτεύω» αποκρίθηκε ο νέρο»

«Μα τι φυτεύεις εδώ, Ελιάου;»

«Χουρμάδες» αποκρίθηκε ο Ελιάου δείχνοντα γύρω του τκ χουρμαδιές.

«Χουρμάδες!» επανέλαβε ο νεοφερμένος. Κι έκλεισε τα μάτια. με συγκατάβαση, σαν να 'χε ακούσει την μεγαλύτερη ηλιθιότητα του κόσμου. «Η ζέστη σε πείραξε στο μυαλό, αγαπητέ μου φίλε. Έλα, παράτα αυτή τη δουλειά και πάμε στη σκηνή μου να πιούμε ένα ποτήρι.»

«Όχι, πρέπει να τελειώσω το φύτεμα, Μετά, αν θέλεις, θα πιούμε ... »

«Για πες μου, φίλε μου, πόσων ετών είσαι;»

«Ξέρω κι εγώ ... Εξήντα, εβδομήντα, ογδόντα ... Δεν ξέρω ... Το ξέχασα. Ομως, τι σημασία έχει αυτό;»

«Κοίταξε, φίλε. Οι χουρμαδιές θέλουν πάνω από πενήντα χρόνια ώσπου να μεγαλώσουν, και μόνο όταν γίνουν μεγάλα δέντρα δίνουν καρπό. Εγώ δεν θέλω το κακό σου, το ξέρεις. Μακάρι να ζήσεις ως τα εκατό και βάλε, όμως, ξέρεις ότι δύσκολα θα φτάσεις να μαζέψεις καρπούς απ' αυτό που σήμερα φυτεύεις. Παράτα τα, λοιπόν, κι έλα μαζί μου»

«Κοίταξε, Χακίμ. Εγώ έφαγα τοικ χουρμάδες που φύτεψε κάποιος άλλος, κάποιος που κι αυτότ ποτέ δεν ονειρεύτηκε να φάει αυτούς τους χουρμάδες. Εγώ σήμερα φυτεύω ώστε άλλοι να φάνε αύριο τοικ χουρμάδες που φύτεψα ... Εστω κι αν είναι προς τιμήν κάποιου άγνωστου, αξίζει τον κόπο να αποτελειώσω το έργο μου.»

219

52.

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Μου έδωσες ένα σπουδαίο μάθημα, Ελιάου. Αφησέ με να σου ξεπληρώσω μ' ένα πουγκί φλουριά αυτό που σήμερα με δίδαξες.» Και με τα λόγια αυτά, ο Χακίμ έβαλε στο χέρι του γέροντα ένα δερμάτινο πουγκί.

«Σ' ευχαριστώ για τα χρήματα, φίλε μου. Βλέπεις μερικές φορές τι συμβαίνει; Εσύ προέβλεπες ότι ποτέ δεν θα απολάμβανα καρπούς απ' αυτό που φύτεψα. Έμοιαζε αλήθεια κι όμως, για κοίτα, ακόμα δεν τελείωσα το φύτεμα και ήδη κέρδισα ένα πουγκί φλουριά και την ευγνωμοσύνη ενός φίλου.

«Η σοφία σου με εκπλήσσει, γέροντα. Αυτό είναι το δεύτερο σπουδαίο μάθημα που μου δίνεις σήμερα, κι ίσως ακόμα πιο σημαντικό από το πρώτο. Άσε με, λοιπόν, να σου το πληρώσω με άλλο ένα πουγκί φλουριά.»

«Συμβαίνει κι αυτό» συνέχισε ο γέροντας, κι άπλωσε το χέρι

του κοιτάζοντας τα δύο πουγκιά με τα χρήματα. «Φύτεμα χωρίς να ελπίζω σε συγκομιδή, και προτού τελειώσω το φύτεμα πήρα όχι μόνο μία συγκομιδή, αλλά δύο.»

«Φτάνει πια, γέροντα. Μη συνεχίζεις να μιλάς, Αν συνεχίσεις να με διδάσκεις, φοβάμαι ότι όλη μου η περιουσία δεν θα φτάσει για να σε πληρώσω...

«Κατάλαβες, Ντεμιάν:» με ρώτησε ο Χοντρός.

«Όχι μόνο κατάλαβα, το έπιασα κιόλας!» απάντησα εγώ.

220

ΑΥΤΟ-ΑΠΟΡΡΙΨΗ

.. ΕΚΕΙΝΗ ΤΗ ΜΕΡΑ, όταν τελειώσαμε τη συζήτηση ο Χοντρός μου έδωσε έναν σφραγισμένο φάκελο που έγραφε: «Για τον Ντεμιάν».

«Τι είναι αυτό;» ρώτησα.

«Είναι δικό σου. Το έγγραφο για σένα πριν από μερικούς μήνες.»

«Πριν από μήνες;»

«Ναι. Για την ακρίβεια, μου ήρθε λίγες εβδομάδες αφότου αρχίσαμε την ψυχοθεραπεία. Διάβαζα ένα ποίημα που έχει γράψει ένας Αμερικανός, ο Λέο Μπουθ. Το κείμενό του άρχιζε με την πρώτη παράγραφο που θα διαβάσεις τώρα ... Κι ενόσω διάβαζα, έβλεπα τη μορφή σου στα μάτια μου και τα λόγια σου στις πρώτες συναντήσεις μας αντηχούσαν στ' αφτιά μου ... Έτσι, κάθισα και σου έγραψα αυτό.»

«Και γιατί μου το δίνεις τώρα;»

«Γιατί νομίζω ότι πρωτότερα δεν θα το καταλάβαινες.»
Διάβασα ...

ΑΥΤΟ-ΑΠΟΡΡΙΨΗ

Βρισκόμουν εκεί από την πρώτη στιγμή,
στην αδρεναλίνη

που κυκλοφορούσε σ'κ φλέβεο των γονιών σου
όταν έκαναν έρωτα για να σε συλλάβουν,
και μετά στο υγρό

221

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

που η μητέρα σου έστειλε στη μικρή καρδιά σου
όταν ακόμα ήσουν απλώς ένα παράσιτα.

Έφτασα σ' εσένα προτού μπορέσεις να μιλήσεις,
προτού ακόμα μπορέσεις να καταλάβεις κάτι
απ' αυτά που σου έλεγαν οι άλλοι,
Βρισκόμουν εκεί όταν, αδέξια,
προσπαθούσες να κάνεις τα πρώτα σου βήματα
εμπρός στο πειραχτικό και γελαστό βλέμμα όλων.
Όταν ήσουν απροστάτευτος κι εκτεθειμένος,
όταν ήσουν ευάλωτος κι είχες ανάγκη.

Μ' έφερε στη ζωή σου
το χέρι της μαγικής σκέψης
με συνόδευαν...
οι προλήψεις και τα ξόρκια,
τα φετίχ και τα φυλαχτά ...
οι καλοί τρόποι, οι συνήθειο και η παράδοση ...
οι δάσκαλοί σου, τα αδέρφια σου και οι φίλοι σου ...

Προτού μάθεις πως υπήρχα
διαίρεσα την ψυχή σου σ' έναν κόσμο φωτός κι έναν κόσμο
σκότους.
Έναν κόσμο για το καλό κι έναν για τα υπόλοιπα.

Εγώ σου έφερα τα συναισθήματα της ντροπής,
σου έδειξα όλα τα μειονεκτήματά σου,
τις ασχημίες σου,
τις ανοησίες σου,
τα δυσάρεστα όλα.

Εγώ σου κρέμασα την ταμπέλα «διαφορετικός
όταν σου είπα για πρώτη φορά στο αφτί

222

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ότι κάτι δεν πήγαινε εντελώς καλά σ' εσένα.

Υπάρχω πριν από τη συνείδηση,
πριν από την ενοχή,
πριν από την ηθική,
πριν από τις αρχείς του χρόνου,
πριν ακόμα ο Αδάμ ντραπεί για το κορμί του
όταν αντιλήφθηκε ότι ήταν γυμνός ...
και το κάλυψε!

Είμαι ο απρόσκλητος μουσαφίρης,
ο ανεπιθύμητος επισκέπτης,
και ωστόσο,
είμαι πρώτοι; που ήρθα κι ο τελευταίος που θα φύγω.
Έγινα ισχυρός με τον καιρό
ακούγοντας τις συμβουλές; των γονιών σου
για το πώς να θριαμβεύσεις στη ζωή .

Παρατηρώντας τις αντιλήψεις της θρησκείας σου,
που σου λέει τι να κάνεις και τι να μην κάνεις,
για να σε δεχτεί ο Θεός στις αγκάλες του.
Υποφέροντας απάνθρωπα αστεία
των συντρόφων σου στο σχολείο
όταν γελούσαν με τις δυσκολίες σου.
Υπομένοντας τις ταπεινώσεις από τους ανωτέρους σου.
Παρατηρώντας την άχαρη μορφή σου στον καθρέφτη
και συγκρίνοντάς τη μετά με την εικόνα των «διασήμων»
του βγαίνουν στην τηλεόραση.

Και τώρα, επιτέλους,
έτσι όπως είμαι δυνατός
και για τον απλό λόγο

223

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

ότι είμαι γυναίκα,
ότι είμαι νένρος,
ότι είμαι Εβραίος,

ότι είμαι ομοφυλόφιλος,
 ότι είμαι ανατολίτης,
 ότι είμαι ανάπηρος,
 ότι είμαι ψηλός, κοντός ή χοντρός ...
 μπορώ να σε μεταμορφώσω
 σ' ένα σωρό σκουπίδια,
 σε παλιοσίδερα,
 σε αποδιοπομπαίο τράγο,
 στον παγκόσμιο υπεύθυνο,
 σ' έναν καταραμένο
 μπάσταρδο
 μιας χρήσης.

Γενεές και γενεές ανδρών και γυναικών
 με υποστηρίζουν.
 Δεν μπορείς να ξεφύγεις από μένα.

Η θλίψη που προξενώ είναι τόσο ανυπόφορη που
 για να με αντέξεις
 πρέπει να με μεταδώσεις στα παιδιά σου,
 ώστε εκείνα να με περάσουν στα δικά τους παιδιά,
 στους αιώνες των αιώνων.

Για να βοηθήσω εσένα και τους απογόνους σου
 θα μεταμφιεστώ σε τελειομανία,
 σε υψηλά ιδανικά,
 σε αυτοκριτική,
 σε πατριωτισμό,
 σε ηθικές αξίες,

224

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

σε καλές συνήθειες
 σε αυτοέλεγχο,

Η θλίψη που σου προξενώ είναι τόσο έντονη
 που θα θελήσεις να με αρνηθείς
 και, γι' αυτό,
 θα ηροσπαθήσεις να με κρύψεις πίσω από τα πρόσωπά σου,
 πίσω από τα ναρκωτικά,
 πίσω από τη μάχη σου για το χρήμα,
 πίσω από τις νευρώσεις σου,
 πίσω από την απρόσωπη σεξουαλικότητά σου.
 Δεν έχει σημασία τι κάνεις, όμως,
 δεν έχει σημασία πού πηγαίνεις .
 Εγώ θα είμαι πάντα εκεί,

πάντοτε παρών.
Γιατί ταξιδεύω μαζί σου
μέρα και νύχτα,
ακούραστα,
δίχως όρια.

Εγώ Είμαι η βασική αιτία της εξάρτησης
της κτητικότητας,
της πίεσης,
της ανηθικότητας
του φόβου,
της βίας,
του εγκλήματος
της τρέλας.
Εγώ σου δίδαξα το φόβο της απόρριψης
κι εγώ περιόρισα την ύπαρξή σου σ' αυτό το φόβο.
Από εμένα εξαρτάται το αν θα εξακολουθήσεις να είσαι

225

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

αυτό το άτομο που το γυρεύουν, το λατρεύουν,
το χειροκροτούν, ο ευγενικός και ο ευχάριστος
που είσαι σήμερα για τους άλλους.
Από εμένα εξαρτάσαι,
γιατί εγώ είμαι το μπαούλο όπου έχεις κρύψει
εκείνα τα πιο δυσάρεστα πράγματα,
τα πιο γελοία,
τα λιγότερο επιθυμητά κι από σένα τον ίδιο.

Χάρη σ' εμένα
έμαθες να συμβιβάζεσαι
με αυτά που σου δίνει η ζωή,
γιατί, τελικά,
οτιδήποτε και αν ζήσεκ θα είναι πάντοτε παραπάνω
απ' αυτό που νομίζεις ότι αξίζεις.

Το μάντεψες, έτσι δεν είναι;

Είμαι το συναίσθημα της απόρριψης που νιώθεις για τον ίδιο σου
τον εαυτό.

EΙΜΑΙ ... ΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΙΨΗΣ
ΠΟΥ ΝΙΩΘΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΔΙΟ ΣΟΥ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ.

Θυμήσου την ιστορία μας ...

*Ολα άρχισαν εκείνη τη γκριζα μέρα
που αφέθηκες να πεις περήφανος:
«ΕΓΩ Ε/ΜΑ/ !»*

*Και, ντροπιασμένος και φοβισμένος,
κατέβασες το κεφάλι
κι άλλαζες τα λόγια και τις πράξεις σου
με ένα συλλογισμό:
«ΕΓΩ ΘΑ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΗΜΟΥΝ ... »*

226

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Βέβαια» συμφώνησα. «Νωρίτερα, δεν θα το είχα καταλάβει»
« ... Κι επιπλέον, Ντεμιάν, σου το δίνω τώρα γιατί δεν θέλω
να τελειώσει το πέραςμα σου απ' αυτό το ιατρείο δίχως να το
έχεις πάρει.»

«Με διώχνεις;» ρώτησα όπως έκανα συνήθως.

Για πρώτη φορά από τότε που τον γνώρισα, είδα τον
Χόρχε να τραυλίζει.

«Έτσι νομίζω ... » ψιθύρισε.

Ο Χοντρός μου έκλεισε το μάτι, χαμογέλασε και χάιδεψε
το μάγουλό μου με το χέρι του . .

«Σ' αγαπώ πολύ, Ντεμιάν . .»

«Κι εγώ σ' αγαπώ πολύ, Χοντρέ ... »

Χωρίς να πω άλλη λέξη, σηκώθηκα.

Πήγα κοντά στον Χόρχε, τον φίλησα και τον αγκάλιασα
για αρκετή ώρα ...

Ύστερα, βγήκα στο δρόμο ...

Για κάποιο λόγο, ένιωθα ότι η ζωή μου άρχιζε εκείνο το
απόγευμα ...

227

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΛΟΙΠΟΝ ... Αυτό είναι όλο.

Τους τελευταίους μήνες προσπάθησα να μοιραστώ μαζί
σου μερικές από τις διηγήσεις που συνήθως αφηγούμαι στα
πρόσωπα που αγαπώ.

Ορισμένες διηγήσεις που χρησιμεύουν σ' εμένα για να
φωτίζω τα σκοτεινά σημεία του δρόμου μου.

Ορισμένες διηγήσεις που με έφεραν κοντά σε άτομα τα
οποία θαύμασα και θαυμάζω για τη σοφία τους.

Ορισμένες διηγήσεις, τελικά, που μου αρέσουν, που τις
απολαμβάνω και τις αγαπώ όλο και περισσότερο.

Ένα βιβλίο με παραμύθια τελειώνει, φυσικά, μ' ένα παραμύθι. Αυτό έχει τίτλο: *Η ιστορία του κρυμμένου διαμαντιού*, και βασίζεται σ' ένα διήγημα του Ι. Λ. Πέρετζ.

Σε μία πολύ μακρινή χώρα ζούσε ένας αγρότης.

Ήταν ιδιοκτήτης ενός μικρού κομματιού γης όπου καλλιεργούσε δημητριακά. Είχε κι έναν κηπάκο που χρησίμευε για μπαξές. Εκεί, η γυναίκα του φύτευε και περιποιόταν τα λαχανικά που βοηθούσαν τον ισχνό οικογενειακό προϋπολογισμό.

Μια μέρα, ενώ δούλευε στο χωράφι του τραβώντας μόνος του ένα παλιό αλέτρι, είδε ανάμεσα στα αυλάκια της εύφορης γης κάτι που έλαμπε δυνατά. Δύσπιστος, έσκυψε και το σήκωσε. Ήταν σαν ένα τεράστιο γυαλί. Ξαφνιάστηκε με τη λάμψη του, καθώς αντανακλούσε τις ακτίνες του ήλιου. Κατάλαβε ότι ήταν ένας πολύτιμος λίθος κι ότι, μάλλον, θα είχε τεράστια αξία.

Για μια στιγμή, το κεφάλι του άρχισε να ονειρεύεται όλα αυτά

228

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

που θα μπορούσε να κάνει πουλώντας το διαμάντι, όμως, αμέσως σκέφτηκε ότι η πέτρα αυτή ήταν ένα δώρο του ουρανού και όφειλε να την φυλάξει και να τη χρησιμοποιήσει μόνο σε περίπτωση ανάγκης.

Ο αγρότης τελείωσε τη δουλειά του και γύρισε στο σπίτι με το διαμάντι.

Φοβήθηκε να φυλάξει την πολύτιμη πέτρα στο σπίτι, κι όταν νύχτωσε βγήκε στον κήπο, έσκαψε ένα λάκκο στη γη ανάμεσα στις ντοματιές κι έθαψε εκεί το διαμάντι. Μετά, έβαλε από πάνω ναν κίτρινο βράχο που βρήκε εκεί κοντά.

Το επόμενο πρωί, ο αγρότης φώναξε τη γυναίκα του, της έδειξε το βράχο και τη; ζήτησε να μην τον μετακινήσει για κανένα λόγο από το σημείο εκείνο. Η γυναίκα του ρώτησε τότε γιατί έπρεπε να υπάρχει εκείνη η παράξενη πέτρα ανάμεσα στις ντοματιές της. Ο αγρότης δεν τολμούσε να τη; πει την αλήθεια, για να μην την ανησυχήσει. Έτσι, της είπε

«Είναι μια ειδική πέτρα. Όσο βρίσκεται εκεί, ανάμεσα στις ντοματιές, θα μας φέρνει τύχη.»

Η γυναίκα δεν αμφισβήτησε την πρωτόφαντη πρόληψη του άντρα της, και βρήκε τρόπο να περιποιείται τις ντοματιές της.

Το ζευγάρι είχε δύο παιδιά, ένα γιο και μια κόρη.

Μια μέρα, όταν το κορίτσι ήταν δέκα ετών, ρώτησε τη μητέρα της για την πέτρα στον κήπο.

«Φέρνει τύχη» είπε η μητέρα. Και το κορίτσι το πίστεψε.

Μια μέρα, όταν το κορίτσι έφευγε για το σχολείο, πέρασε από

τις ντοματιές κι άγγιξε τον κιτρινωμένο βράχο. (Εκείνη τη μέρα θα έδινε ένα δύσκολο διαγώνισμα.)

Είτε συμπτωματικά, είτε επειδή το κορίτσι πήγε στο σχολείο με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, τα πήγε καλά στο διαγώνισμα και επιβεβαιώθηκε η «δύναμη» της πέτρας.

Το ίδιο απόγευμα, όταν το κορίτσι επέστρεψε στο σπίτι, πήρε μια μικρή κιτρινωπή πέτρα και την τοποθέτησε δίπλα στην άλλη.

229

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

«Γιατί το κάνεις αυτό;» τη ρώτησε η μητέρα της.

«Αν μία πέτρα φέρνει τύχη, οι δύο θα φέρουν ακόμα περισσότερη» είπε το κορίτσι με μια ακαταμάχητη λογική.

Από εκείνη τη μέρα κι έπειτα, κάθε φορά που το κορίτσι έβρισκε μια παρόμοια πέτρα, την έβαζε μαζί με τις άλλες.

Μια μέρα, το αγόρι έφερε μια πρασινωπή πέτρα και την έβαλε στο σωρό με τις κιτρινωπές ..

«Τι σημαίνει αυτό, νεαρέ μου;» τον ρώτησε η μητέρα του.

«Νομίζω ότι ο σωρός θα είναι ομορφότερο με λίγο πράσινο» εξήγησε το παιδί.

«Αποκλείεται, αγόρι μου. Βγάλε αυτή την πέτρα από εκεί.»

«Γιατί δεν μπορώ να βάλω αυτή την πράσινη πέτρα μαζί με τις άλλες;» ρώτησε το αγόρι που πάντα ήταν λίγο ατίθασος.

«Γιατί... Εεε ... » τραύλισε η μητέρα (εκείνη δεν ήξερε γιατί μόνο οι κιτρινωπές πέτρες έφερναν τύχη. Απλώς, θυμόταν τα λόγια του άντρα της που έλεγε ότι «μια τέτοια πέτρα ανάμεσα στις ντοματιές φέρνει τύχη»).

«Γιατί μαμά; Γιατί;»

«Γιατί. .. οι κίτρινες πέτρες φέρνουν τύχη μόνο αν δεν υπάρχουν πέτρες άλλου χρώματος δίπλα» αυτοσχεδίασε η μητέρα.

«Δεν είναι σωστό αυτό» διαφώνησε το αγόρι «Γιατί να μη φέρνουν τύχη, αφού είναι μαζί με τις άλλες»

«Γιατί..., ε ... , α ... , οι πέτρες της τύχης είναι πολύ ζηλιάρες.»

«Ζηλιάρες» επανέλαβε το αγόρι μ' ένα ειρωνικό γέλιο. «Ζηλιάρες οι πέτρες Αυτό είναι γελοίο!»

«Κοίταξε, εγώ δεν ξέρω "τα γιατί και διότι" που έχουν οι πέτρες. Αν θέλεις να μάθεις περισσότερα, ρώτα τον πατέρα σου» του είπε η μητέρα. Κι έφυγε να κάνει τις δουλειές της, αφού πρώ-

τα έβγαλε την παρείσακτη πρασινωπή πέτρα που είχε φέρει το αγόρι

Εκείνη τη νύχτα, το παιδί περίμενε ως αργά τον πατέρα του να γυρίσει από το χωράφι.

230

ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

«Μπαμπά, γιατί οι κίτρινες πέτρες φέρνουν τύχη;» τον ρώτησε αμέσως μόλις μπήκε στο σπίτι. «Και γιατί οι πράσινες δεν φέρνουν; Γιατί οι κίτρινωπές πέτρες φέρνουν λιγότερη τύχη αν υπάρχει μια πράσινη κοντά τους; Και γιατί πρέπει να είναι ανάμεσα στις ντοματιές;»

... Και θα συνέχιζε να ρωτάει δίχως να περιμένει απάντηση εάν ο πατέρας του δεν σήκωνε το χέρι να τον σταματήσει.

«Αύριο, γιε μου, θα πάμε μαζί στο χωράφι και θα σου απαντήσω σ' όλες σου τις ερωτήσεις.»

«Και γιατί μέχρι τότε ... ;» προσπάθησε να συνεχίσει το παιδί.

«Αύριο, γιε μου, αύριο» τον διέκοψε ο πατέρας.

Το επόμενο πρωί, πολύ νωρίς, όταν όλοι κοιμούνταν στο σπίτι, ο πατέρας ξύπνησε τρυφερά το γιο του, τον βοήθησε να ντυθεί και τον πήρε μαζί του στο χωράφι

«Κοίταξε γιε μου. Ως τώρα δεν σου είπα τίποτα γι' αυτό γιατί πίστευα ότι δεν ήσουν έτοιμος να μάθεις την αλήθεια. Ομως σήμερα νομίζω ότι έχεις πια μεγαλώσει. Είσαι σχεδόν άντρας και σε θέση να μάθεις και να κρατήσεις μυστικό αν είναι ανάγκη»

«Τι μυστικό, πατέρα;»

«Θα σου το πω. Όλες οι πέτρες που βρίσκονται ανάμεσα στις ντοματιές, είναι για να σημαδεύουν ένα σημείο στον κήπο. Κάτω από το σωρό με τις πέτρες είναι θαμμένο ένα πολύτιμο διαμάντι, που είναι ο θησαυρός της οικογένειας μας. Δεν ήθελα να μάθουν τίποτα οι άλλοι, γιατί νομίζω ότι θα έχαναν την ησυχία τους. Ετσι λοιπόν, σήμερα, μοιράζομαι το μυστικό μαζί σου, κι από τώρα θα είναι δική σου η ευθύνη για το οικογενειακό μυστικό ... Κάποια μέρα θα κάνεις δικά σου παιδιά, και κάποια μέρα θα καταλάβεις αν κάποιο απ' αυτά πρέπει να μάθει το μυστικό. Εκείνη τη μέρα θα πάρεις το γιο σου μακριά από το σπίτι και θα του πεις την αλήθεια για τον κρυμμένο πολύτιμο λίθο, όπως έκανα εγώ σήμερα»

Ο πατέρας φίλησε στο μάγουλο το γιο του και συνέχισε.

«Κρατάω καλά ένα μυστικό, σημαίνει ότι ξέρω πότε είναι η

231

ΧΟΡΧΕ ΜΠΟΥΚΑΪ

κατάλληλη στιγμή και σε ποιο άτομο πρέπει να το εμπιστευτώ.

Μέχρι να έρθει η μέρα να επιλέξεις, πρέπει να αφήσεις όλα τα άλλα μέλη της οικογένειας, όλους, να πιστεύουν ό,τι θέλουν για τις κίτρινες, πράσινες ή γαλάζιες πέτρες.»

«Έχε μου εμπιστοσύνη, πατέρα» είπε ο νεαρός και όρθωσε το κορμί του για να δείξει μεγαλύτερος.

... Πέρασαν τα χρόνια. Ο γέρος αγρότης πέθανε κι ο νεαρός έγινε άντρας. Έκανε κι αυτός παιδιά και απ' όλα ένας μόνο έμαθε, στην ώρα του, το μυστικό του διαμαντιού. Όλοι οι άλλοι πίστευαν στην τύχη που έφερναν οι κιτρινωπές πέτρες.

Επί χρόνια και χρόνια, η μία γενιά μετά την άλλη, τα μέλη εκείνης της οικογένειας στοίβαζαν πέτρες στον κήπο του σπιτιού. Είχε δημιουργηθεί εκεί ένα μεγάλο βουνό από κιτρινωπές πέτρες, ένα βουνό που η οικογένεια το τιμούσε σα να ήταν ένα τεράστιο φυλαχτό που φέρνει γούρι.

Μόνο ένας άντρας ή μία γυναίκα από κάθε γενιά ήταν ο κάτοχος της αλήθειας για το διαμάντι. Όλοι οι άλλοι λάτρευαν τις πέτρες ...

Ωσπου μία μέρα, τρέχα γύρευε γιατί, το μυστικό χάθηκε. Ίσως κάποιος πατέρας πέθανε ξαφνικά. Ίσως ένας γιος δεν πίστεψε αυτό που του αφηγήθηκαν. Πάντως, το σίγουρο είναι ότι από εκείνη τη στιγμή άλλοι πίστευαν στην αξία που είχαν οι κιτρινωπές πέτρες και άλλοι, απλώς, αμφισβητούσαν εκείνη την παλιά παράδοση. Όμως, ποτέ κανένας δεν θυμήθηκε το κρυμμένο πετράδι ...

232

*Αυτές οι ιστορίες που μόλις διάβασες
είναι μόνο ορισμένες πέτρες.
Πράσινες πέτρες,
κίτρινες πέτρες,
κόκκινες πέτρες .
Αυτές οι ιστορίες
γράφτηκαν μόνο
για να σημαδέψουν ένα σημείο ή ένα δρόμο.
Η δουλειά της ανασκαφής
μέσα σε κάθε ιστορία,
για να βρεθεί το διαμάντι που κρύβεται ...
... είναι υπόθεση του καθενός.*

233